

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Exomologesi Sacerdoti Facienda Elvcvbratio

Mermannus, Arnold

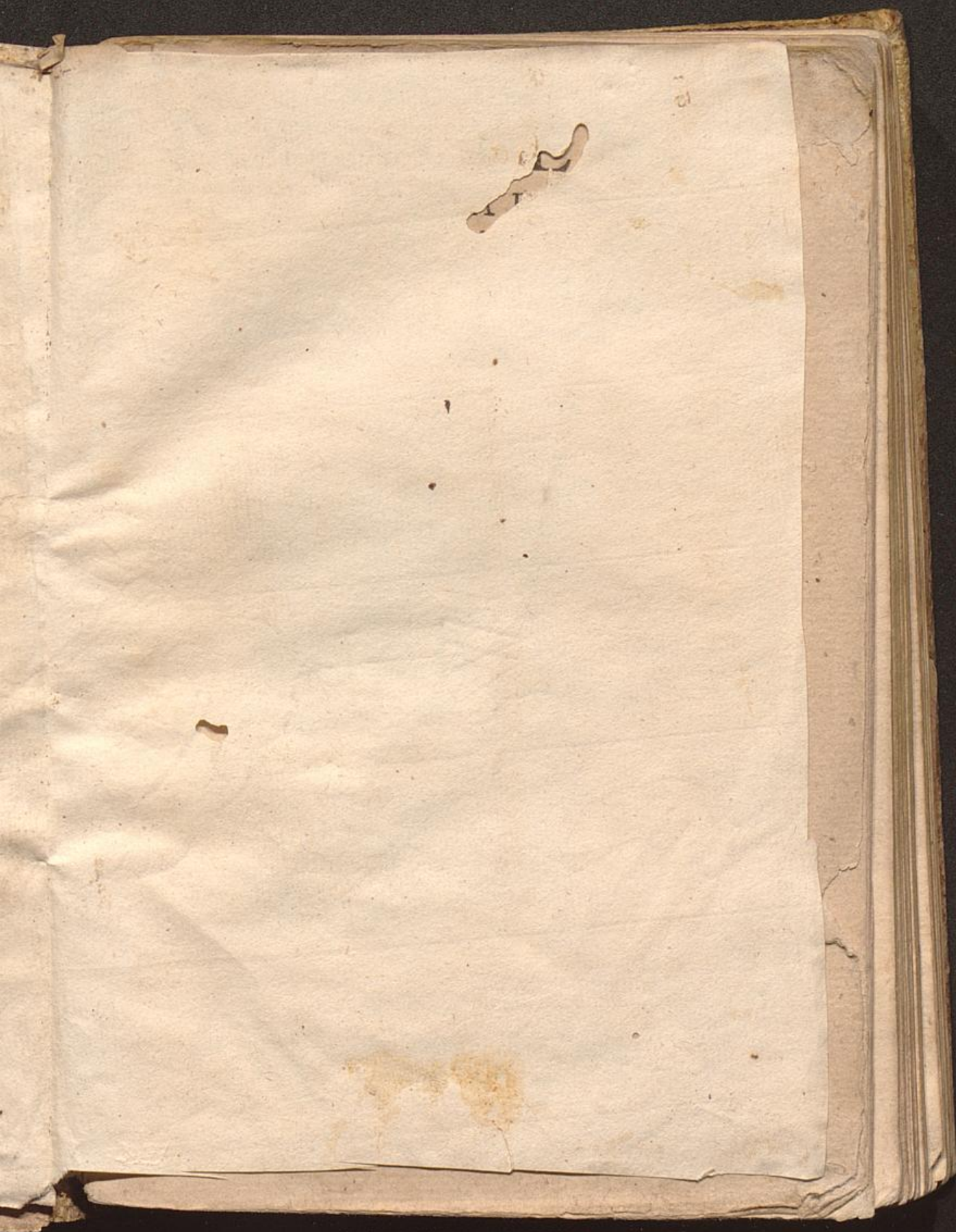
Lovanii, 1564

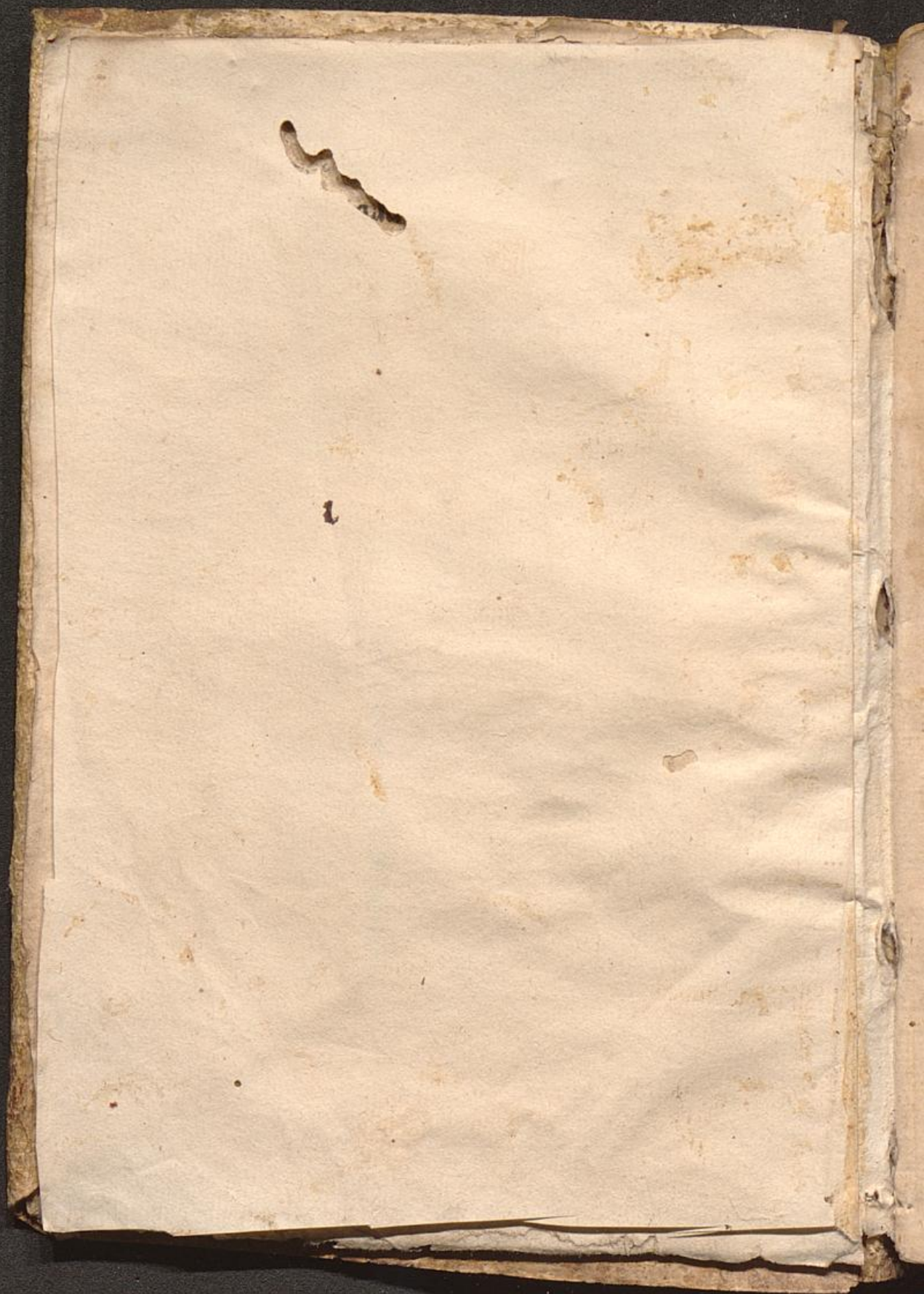
urn:nbn:de:hbz:466:1-30308

Th. 2987

J. VI
A4

DE EXOMOLO-

GESI SACERDOTI FA-
CIENDA ELVCVRATIO.

DEDICATA D. ANTONIO
Perrenoto S. R. E. Presbyt. Card. Illustriss.
cognomēto patrio atq; auito, Granuella-
no, Autore Arnoldo Mermannio
Aloftano.

L O V A N I I.

Ex officina Ioannis Bogardi, Sub Biblijs
Aureis. Anno 1564.

DE EXOMOLO

GESI SACERDOTI FA-
CIENDA ELUCBRATIO

DEDICATA D. ANTONIO
PRIVILEGIUM.

CAutum. est diplomate Regio ne quis. prater
Ioannem Bogardum Typographum Acade-
demie Louaniensis, intra sex annos proximos im-
primat aut alibi impressum distrabat libel um, De
Exomologesi Sacerdoti faciendā: Autore F. Ar-
noldo Mermannio Alostano, sub pœna in priuile-
gio contenta.

Datum Bruxellæ Iulij 16. anno 1563.
Subsig.

De Perre.

LOVANIÆ
Ex officina Ioannis Bogardi, Sub Biblij
Anno 1564.

DE EXOMOLO-

GESI SACERDOTI FACI-

ENDA ELVCVBRATIO DE-

DICATA D. ANTONIO PERRE-

noto S. R. E. Presbyt. Card. Illustriss.

cognomēto patrio atq; auito, Granuella-

no, Autore Arnolfo Mermannio

Aloftano.

OENIT. ô sepul-
crales conciuncu-
las. Verbum illud
ego verum expe-
rior quod in ore est
omni populo, ho-
mine imperito nū-
quam quicquā in-
iustius qui nisi quod ipse sentit, illiq; pla-
cet nihil rectum putat, prorsusq; mihi vsu
venit id, quod Ann. Sene: euenire solitum
secum querebatur (vt accepi) meliorem se
semper manē exire quā vespere redire
domum, oppidō aut nos (ô miseros mor-
tales) vitijs magis quā religioni ac pieta-
ti opportuni sumus, aut vehementiores
sunt mali quā boni illecebræ, vel utrūq;
quod

Mirabile
dictu.

quod mihi amplius probatur, præsertim
cùm naturam non integram, sed vniuersi
corruptam gestemus, & faciliorem ad vi-
tia, quam sit equus in planiciem, ad virtu-
tes autem lōgè difficilissimam ob domesticū
illum & familiarem perpetuò nostri exi-
tio imminentem, genium dicam? imò ve-
rò melius concupiscentiam & cupiditatē
innatam totius duelli atque lucte, qua ani-
mus cum corpore manus conserit, semina-
rium. Verùm in tempore aduenit quem
volebam, gratulor tibi aduentum magi-
ster, sed mihi meum ad te plus multò. vix
namq; animi compos sum: ita me vexant
mihi iam nunc iniecta dubia, totumq; me
animi dubium reddunt. Catech. Quid ita?
Pœnit. Aperiam. Olim literis operā dedi,
verùm quēadmodū inquit Horat. Sermo.
Saty. 1. Nemo, quam sibi sortem seu ratio
dederit, seu fors obiecerit, illa cōtentus vi-
uit, laudat diuersa sequētes etc. Musis vale
facto, impiger extremos veni mercator
ad Indos, per mare pauperiem fugiens per
saxa, per ignes, et nūdinarius sum effectus
pictor, peragraui itaq; Germaniā, Angliā
Galliam hac mea nuperrima profectioe.
ô Deus bone quas ego ibi miseras vidi
quas

quas morum, sectarum, opinionumq; antilogias atq; diuersitates? Catech. Nil admirari (bene ait Horat. lib. 1. episto. ad Numicium) propè res est vna Numici, solaq; quæ possit facere, & seruare beatum, præcipuè verò in hæresi aut schismate, vel errore quopiam. id quod præclarè habet Q. Septi: florens Tertull. de præscript. Hæret. Neq; enim mirari oportere vel quia hæreses sunt, eò quòd futuræ diu olim sint prænuntiata: mirandum potiùs fore si nō essent, neq; quia quorundā fidem subuertūt cū ad hoc sint, vt fides habendo tentationem probaretur, atq; ita vanè et inconsideratè quosdam scandalizari siue quòd sint, siue quòd tantū valeant: vnūquodq; enim, sicut habet causam ob quam sit, sic quoq; vim quandam consequi per quod sit nec esse nō possit: nihil verò ita officere fidelibus, quàm quòd illas tantum valere mirentur: aut enim, dum mirantur, offendi, & scandalizari, aut quia scandalizantur mirari quòd tantum valent, quasi ex aliqua veritate veniant. Sicut enim inter pugiles & gladiatores quidam plerumque vincunt, non quia fortes sunt, sed quia victi fortes non sunt, similiter hæreses in in-

Nec enī genus omnibus vnū, sed neq; quā multæ species nec nomina quæ sint est numerus. neq; enim percurrere nomina possē, nō mihi si cētū linguæ sint oraq; cētum. stat sua cuiq; dies breue & irreparabile tēpus orb' est. veniet lustris labētib' ætas cum dom' & proles subitō defecerit oīs.

A iij firmam

firmam ferè non ita in fortem incidentes
 fidem, valere solere quoq; miriones istos
 sæpè ob personas quasdam ab hæresi cap-
 tas etiam ruere etc. Poenit. Utinam tam
 facilè possem inuenire quod verum est,
 quã illa ipsorum commenta falsa esse: vel
 vno hoc argumento conuincere possum,
 quòd tã discrepantia tamq; quotidie alia
 aliaq; tradūt. omnino ego hosce homines
 similes pisces qui torpedo appellatur dixe-
 rim, quod de Socrate quoq; olim aiebant
 quidam vt habet Plato in dialog. de sapiē.
 eò quòd sicut piscis hic homines appro-
 pinquantes stupidos facit, sic istis compe-
 tat stupore quodã afficere auditores suos
 ambiguitatisq; plenos dimittere, semper
 quærentes & discentes & nequicquam
 promouentes nisi quod questione vna alij
 alijq; fenestram mox aperiant, vsque adeò
 præsens malum est hæresis, veriusque ni-
 hil dici potuisse Tertull. lib. præfato exi-
 stimauerim, quam quòd in ipso congressu
 firmos fatigant, infirmos capiunt, medios
 cum scrupulo dimittunt, & proinde non
 esse post vnam aut alteram correptionem
 cum hæreticis vlla ratione nisi fuga agen-
 dū ei qui sibi cōsultū velit. sed de his for-
 tē alias

Torpe-
 dinis.
 naturam
 eleganti
 carmine
 descrip-
 sit Clau-
 dianus
 & nos
 memini-
 mus in
 nostro
 Polypo.

tè alias opportunius narra modò quid sit
 quod te malè habet. Poenitens. Illud id est
 quod quum Londino Angliæ soluissemus
 naue, Antuerpiam illam temporium hoc
 nostro æuo celeberrimum frequentissi-
 mumq; et septem orbis miraculis maximè
 meritò annumerandum octauum petètes,
 tam rumoribus nouis, quàm onusti mer-
 cibus, accidit vti sunt varia hominum inge-
 nia adesse ibi nobiscum quendam nobili
 cuidam Trapezitæ à rationibus seu com-
 mentarium ac rationariū, salacem, petulā-
 tem, panis dixisses & vini saturitate captū
 & cōstrictum arctissimè, adeò loquacem
 vt tacere nūquam posset, eousq; verò bal-
 butientē omnia (volebat enim nūc Hispa-
 nus, nūc Italus, modò Anglus, modò Ger-
 manus, mox Gallus nōnunquam nostras
 videri) vt quod dici solet ex omnibus ali-
 quid, vix ex toto nihil prorsus callere po-
 taretur à sobrijs quibuscq; vsq; adeò verò
 sycophantias struentem, non tantū plus-
 quam probum loqui, sed etiam plusquam
 probos audire decet, denique tam à capi-
 te ad calcem vsque improbū, vt nō Chri-
 stianum sed vel Ethnicum, vel publicanū,
 vel atheum hominem credidisses. affuit

Homine
 imperito
 nihil in-
 sulfius.

ibi vir quidam morū iuxta atq; annorum
 maturitate grauis, corripuitque palā om-
 nibus hominem indigna & auribus Chri-
 stianis, & professione, si quidē esset Chri-
 stianus, & tempore loqui (nā modò qua-
 dragesimæ carceres ingressi eramus) &
 exomologesis faciendę agendęq; poeni-
 tentiæ meminisse potius oportere cum in-
 quiens, vt Christiani est moris. Ibi cabro
 ille irritatus ilicò cachinnari, cauillari, sto-
 machari, omne coenum pectoris foetidif-
 simi euomere, coelum terræ miscere & tā-
 quam censorius arbiter quispiam sugillare
 vniuersam semel religionem, cum primis
 verò exomologesim, cuius faciendæ mo-
 nuerat bonus senex ille, & se iam non re-
 ligiosum ac Christianum, sed Antichri-
 stianum declarare, adeò vt perpetuò nauē
 ipsam totam omnesq; angulos, non
 sentinam tantum hominis illius aut ve-
 rius hominis monstri putorem olitura
 putem, nisi pice recenti liniantur denuò
 omnia. ipsas porrò vestes meas tanquam
 peste illa infectas mox domum reuersus
 exui mandauiq; elui diligenter. Quocirca
 nequid animo fortè meo insederit metuo
 maximè, oratumq; te velim Domine mi
 pro

pro tua humanitate vt omnem mihi exomologesis seu confessionis rationem aperias liquidè. Cathechista. Id libens fecero attamen illud te prius monitum velim vicissim non debere te tam facilè moueri si hominum monstra verborum quoq; ac sententiarum conspicias monstra edere aut alere. quid enim mirum si vas sordibus plenum, sordes & illas tantùm effundat? ecquid miraculi si feces hominum vitæ morumq; feces propinent, vndique rimarum pleni cùm sint hinc atq; illinc effluant? Poenit. Aderant verò alij aliquot, inuenitq; statim dignum patella operculum, atq; ita tota societas in partes aliasq; diuisa est, nempe in confessionistas, Zuinglianos, Anabaptistas, Calvinianos, Osiandrinos, Hugonistas, Brentianos atq; orthodoxos, suas quibusq; partes velut muros tuentibus, in nullo penitus illis sibi satis congruentibus præterquam quod in exitium & rem malam ecclesiæ Romanæ & catho. essent coniuratissimi. nam ridere alios, detrahere, omnibus blâdiri & summe placere sibi, prodesse nemini, nocere, si non quantum volunt, certè quantum possunt cunctis, & quidè si superis placet, per iocum

Quæ regio in terris huius non plena laboris? ô monstrum horrendum, inges cui lumen adeptum.

iocum, non nisi ignes, laqueos, cedes, sacri-
 legia incestaq; supra spirare non minima
 sacrae omnium illorum religionis & euan-
 gelij pars esse videtur. Catechista. Si ea
 haereticorum gentium & philosophorum quo-
 rundam scilicet Pythagoricorum, & Plato-
 nicorum vera esset opinantium omnia in
 orbem & a se quæq; ad se redire, totiusq;
 vniuersi esse quãdam periodum qua evo-
 luta, omnibusq; ad sua principia reductis
 eodẽ se haberẽt modo quo cepta fuere es-
 setq; tantũ trãsitus animorũ de corporibus
 alijs alijsq; ad alia atq; alia interea corpora,
 ita vt post multa annorũ curricula idẽ Pla-
 to, q fuit ad suã academiã, zenon ad suã stoã
 Aristoteles in Lycium, Tullius in hortos
 Tusculanos, Solon Athenas, Lycurgus Lace-
 daemona, & ita alij ad sua redirent & loca
 & officia. putarem ego certẽ eosdẽ pror-
 fus esse hos quos memoras, quos refert
 Tertull. sed aiunt quidam, inquit, satis Deũ
 habere si corde & animo suspiciatur (di-
 xerat enim sicut sunt quidã corporis, alia
 spiritus tantũ & voluntatis peccata, ita
 vtriq; generi adhibendam poenitentiam)
 licet actu minus fiat, itaq; se saluo metu &
 fide peccare, hoc est salua castitate, matri-
 monia

In ipsa
 delibera-
 tione fa-
 cinus in
 est, etiã
 ad id nõ
 peruene-
 rit, ait
 Tull. 3.

Quanta
animi tū
prōtitu-
dine tū
alacrita-
te ample
xāda sit
poenitē-
tia.

Deus præcipit, neq; id solum, sed hortatur inuitatq; præmio ad salutem, iurans etiam viuo dicēs vt illi fidem habeamus. O beatos quorum causa Deus iurat. O miserimos si nec iuranti Domino credimus. Quod igitur Deus tantopere commēdat, quod etiam humano more sub deieratione vult esse testatum mortalibus, summa utiq; grauitate, & aggredi, & custodire debemus, vt in asseueratione diuinę gratię permanētes in fructu quoq; eius & emolumento proinde perseuerare possimus. inquit ibidem. atqui poenitentiā non esse neq; corporis horrores, neq; fidem, neque baptismum, neq; illam tantummodo animi passionem quam paganos tam à vera poenitentia, quā à vero Deo alienos nouisse testatur Tertull. verumetiam confessionem non postremam neq; infimam poenitentię portionem esse etiam idem assertor est Tertull. lib. de poenitentia. Postquam enim dixisset etiam ipsi baptismo præmittendam poenitentiam, deinde non vsq; adeo præsumendū de baptismo nisi adhibita poenitentia, qua tanquā præcio Dominus veniam peccatis spondit, pacisci q; est dignatus, demū piget secundā, imò

de, imò iam vltimæ spei, subtexere men-
 tionem inquit, ne retractantes de residuo
 auxilio poenitendi spacium adhuc delin-
 quendi demonstrare videamur. sed absit
 vt aliquis ita interpretetur quasi eo sibi
 etiam nunc pateat ad delinquendum quia
 patet ad poenitendum, & redundantia cle-
 mentiaæ cælestis libidinem faciat humanæ
 temeritatis. nemo idcirco deterior sit, quia
 Deus melior est, toties delinquendo, quo-
 ties ignoscitur, cæterum euasimus semel
 naufragium, pleriq; autem naufragio li-
 berati exinde repudium & naui & mari
 dicunt, & Dei beneficiũ, suã scilicet salutẽ
 memoria periculi honorant. laudo timo-
 rem. diligo verecundiam, nolunt iterum
 diuinæ misericordiæ oneri esse, formidant
 videri inculcare, quod sunt consecuti, bo-
 na certè sollicitudine iterum experiri vi-
 tant quod semel didicerunt timere. itaque
 modus temeritatis est testatio timoris, ti-
 mor autem hominis est honor Dei. attamen
 peruicacissimus ille hostis nunquam
 suæ malitiæ ocia facit, atquin tunc maxi-
 mè sæuit, cùm hominem sentit plenè li-
 beratum, tunc plurimum accenditur cùm
 extinguatur, doleat & ingemiscat necesse
 est ve-

est venia peccatorum permissa, tot in homine mortis opera diruta, tot titulos damnationis erasos etc. Hæc igitur eius venena Deus providens, clausa licet ignoscen-
 tia ianua & intinctionis fera obstructa aliquid adhuc permisit patere: collocavit in vestibulo poenitentiam secundam quæ pulsantibus patefaciat etc. Pigeat ergo peccare rursus, sed rursus poenitere non pigeat, pigeat iterum periclitari, sed non iterum liberari, neminem pudeat iteratæ valetudinis, iteranda medicina est, gratusque domino extiteris, si quod tibi ipse offert non recusaueris etc. Et cum multis exemplis probauisset poenitentiam secundam, tandem posita exomologesi illius filij prodigi, tantum releuat inquit confessio delictorum quantum dissimulatio exaggerat, confessio enim satisfactionis consilium est, dissimulatio contumaciæ, huius igitur poenitentia secundæ & vnius (nam agit de publica & solenni quæ semel duntaxat iuxta maiorum placita, & canones decretales cuique in vita admittebatur) quanto in arcto negotium est, tanto operosior probatio, ut non sola conscientia proferatur, sed aliquo etiam actu administretur, qui actus
 magis

magis græco vocabulo exprimitur & frequentatur, estque exomologesis, qua delictum Domino nostrum confitemur, non quidem ut ignaro, sed quatenus satisfactio confessione disponitur, confessione poenitentia nascitur, poenitentia Deus mitigatur. Itaque exomologesis prosternendi et humiliandi hominis disciplina est, conuersatione inungens misericordiae illicem etc. ita Tertull. Verum de hac publica & solenni confessione quæ fiebat in totius ecclesiæ senatu, & fidelium publica conuersione ritu & cæremonijs ad prodigium usque religiosus postea habebitur, nam & Irenæus apostolicis viris familiaris quasdam mulieres ab hæresi quadam ad fidem catho. deficientes, in manifesto exomologesim fecisse, nonnullas ad vomitum reuersas omnem spem vitæ coelestis abiicisse semel in vniuersum, quasdam inter vtrunque dubitantes, neq; intus neq; foris extitisse, quod est prouerbij, refert lib. i. aduersus hæreses cap. 9. Primum omnibus in confesso est, confessionem in scripturis frequentatam variam diuersamq; esse, vnam laudis & gratiarum actionis cuiusmodi est illa Matt. ii. Confiteor tibi pater etc, alteram

Confessionem
aliam &
aliam reperiri in
diuinis
litteris.

pecca-

peccatorum vt ibi, dixi confitebor aduer-
sum me iniustitiam meā domino Psal. 31.
vt habet august. explan. 120. ad Honorat.
cap. 24. & ser. 8. de verbis Domini secun-
dum Matt. & circa illud Psal. 29. Nunquid
cōfitebitur tibi puluis, & circa illud Psal. 7.
Confitebor Dño secundū iustitiā eius, &
illud Psal. 66. Confiteantur tibi populi
Deus, & illud Psal. 110. Confitebor tibi do-
mine in toto corde meo, & in prologo
Psalmi 117. Confitemini Domino quoniā
bonus, & alias creberrimè, ac post eū D.
Prosper circa initium Psal. 110. Similiter
Rucherus episcopus Lugdunen. quæstio-
nibus super Psalmos. Et Hierony: circa
illud Matt. 11. Confiteor tibi pater, & circa
illud Psal. 117. Confitemini Domino &
circa illud Psal. 41. Quoniam adhuc confi-
tebor illi. Et D. Arnob, & Cassiodo. &
Chry. & Orige. & Basil. & Ambro. &
Theodoret. & Athanas. & Hilar. & alij
quiq; qui in Psalmos sunt commentati nō
nisi hanc duplicem confessionē toto per-
petuoq; Psalterio expendi inquit & ca-
ni. Ego omnem vitam ei insumendā, om-
nesq; rationalis naturæ cogitationes om-
niaque studia in ea ponenda facilè censue-
rim

rim, memineruntq; earum quoq; præter
 scholasticos alios D. Richard. de S. Victo.
 part. 1. lib. 3. de præparatione animi ad cõ-
 templationem ca. 12. & latissimè pariter ac
 pulcherrime lib. 1. de exterminatione mali
 & promotione boni ca. 2. 26. & D. Hug. de
 S. Victo. in annotationibus in psal. 91. Bo-
 num est cõfiteri domino 26 ca. 64 & Ra-
 ba. lib. 2. instit. clerici ca. 14. & v. Beda lib. 3.
 comment. in luc. 10. ca. 42. D. August. si-
 quidem tractans illud psal. 94. pręuenia-
 mus faciem eius in confessione, Confessio
 inquit, duobus modis accipitur in scriptu-
 ris, est enim confessio laudantis & confes-
 sio gemetis, illa ad honorem pertinet eius
 qui laudatur, hæc ad poenitentiam illius
 qui confitetur, confitentur namq; homi-
 nes cum Deum laudant, confitentur cum
 se accusant, & nihil dignius facit lingua,
 vt verè putem quod ipsam sint vota de
 quibus dicit Psal. 65 reddam tibi vota mea
 que distinxerunt labia mea, nihilque ista
 distinctione sublimius, nihil tã necessari-
 um & ad intelligendum & ad faciendum,
 quomodo ergo distinguis vota que reddis
 Deo? vt illum laudes te accuses, quia illius
 est misericordia quòd peccata nostra di-

B mittit,

mittit. nam si vellet pro meritis agere, non inueniret nisi quos damnaret. monet ergo ut recedamus à peccatis nostris, & non nobiscum deducat rationem de præteritis, sed tanquam tabulæ nouæ fiamus incensis omnibus chirographis debitorum nostrorum. quanta ergo illius laus? quanta misericordia? confiteamur itaque laudantes. nam si confessio semper esset pœnitentis non diceretur Luc. 10. in illa hora exultauit Iesus in spiritu sancto & ait. Confitebor tibi pater etc. quam cōfessionem non esse peccatorū nemo ignorat. præueniamus ergo faciem eius in cōfessione, id est ac si diceret, venturus est, sed nos eum perueniamus confitendo, damnemus quod fecimus, ut ille quod coronet, non quod damnet, inueniat. nunquid autem & hoc quod peccata tua confiteris non pertinet ad laudem Dei? Imò verò maxime, quia tātò amplius laudatur medicus, quātò amplius desperabatur ægrotus. confitere itaq; peccata tua quò magis desperabas de te propter iniquitates tuas. tātò enim magis maior est laus innocentis quātò maior exaggeratio peccata confitentis. non ergo putemus à laude eos cantici recessisse, si iā

hic

Sic nēpe
Deus iu-
stifica-
tur in ser-
moni-
bus suis
& vincit
cum nos
iudicat
nostraq;
iniquitas
Dei iusti-
tia com-
mendat.
Rom. 3.

hic confessionē intelligimus qua peccata
nostra cōfitemur, nā & cognitio peccato-
rum Dei gloriam commendat etc. Simili-
ter Ser. i. dominicę S. post octauas Epipha.
Vbi tractat illud Matt. 11. Confiteor tibi
pater, circa illud vero Psal. 75. Cogitatio
hominis confitebitur tibi, & reliquię co-
gitationum diem festum agent tibi, prima
cogitatio ait est vnde incipimus, ipsa nimi-
rum confessio damnans vitam priorem et
displicens sibi de eo quod erat, vt sit quod
nō erat, sed quia sic debes recedere a pec-
catis prima cogitatione Deo confessus, vt
non tibi excidat ē memoria quōd pecca-
tor, fuisti solēnia celebras Deo per gratia-
rū actionem. Prima ergo cogitatio cōfes-
sionem habet & remissionem à veteri vi-
ta, reliquię autē tandē etc. Ita ibi ferē Aug.
Quas duas confessionis species eruditissi-
mē complexus est ipse Aug. lib. 13. & vtri-
usq; vsus cū in veteri tū nouo instrumēto
fidelibus est frequētissimus, & vtrāq; qui-
dē exhibuerūt tres pueri illi fornaci Babi-
lonicę iniecti mortē ijs prēmisis securi vt
videtur pręstolaturi. Daniel. 3. Itemq; ipse
Daniel captiuitatis babilonicę pertęsus da-
niel. 9. Et Baruch hanc vtranque confes-

B ij sionem

Horum
exemplo
admo-
net chris-
tianos
lapsos ex
omolo-
gis fa-
ciendę sa-
cerdoti
D. Cypr.
ser. de la-
psis.

tionē præscribit Israelitico populo in solo
natali Ierusalē adhuc degēte, vt per eā Dñi
fidem, opemq; implorarent supplicēs. Ba-
rucl. 1. 2. 26. quod & Joel aliosq; vates fe-
cisse studiosissimē facile est explorare. Et
Baruch preceptor Ieremias, totus in hoc
est quē admodū & Moses, omnesq; retrō
prophetē nihil quā mortales ad suorū pec-
catorum agnitioē & confessionē, atq; di-
uinorum beneficiorum memoriā reduce-
re, ac reuocare manibus pedibusq; contē-
debant. in modis Iudith illa, & facinoris
magnitudine pulcherrimē gesti, vireq; san-
ctimonia nobilissima vfa est in obsidione
Bethulica ca. 8. etc. Et Tobias Assyriorum
preffus tyrāide ca. 3. & frātes illi tā ger-
mani quā vterini 2. Machab. 7. & Iudai
vniuersi principe Hester & auunculo eius
Mardocheo deprecaturi mala proximē
impendentiā ab Iudaicā gentis amulo
Amano: hacq; euāgelij hoc est boni nūcij
non minima pars est. Apostolis & euan-
gelistis & doctoribus reliquisq; mysticis
commissa, vt quocūq; gentium locorum
que diuerſi eos cōtingeret nihil quā Dei
erga nos immeritōs gratiā, & nostrā erga
eum ingratitudinē suggererent, eius erga
nos

nos affectum, amorem, beneficia, nostram
 vicissim in eum exercitam malitiam, odiū
 ingratumq; animum, inculcarent, omnes
 deniq; ad bonitatis benignitatisq; diuinæ
 & propriæ cuiusq; malitiæ suæ excitarent
 confessionem, neq; aliud sanè præter hanc
 vtrunque ingenuam confessionem ab ho-
 mine protoplasto elicere, atq; extorquere
 voluit Deus post, facinus illud admissum
 memorabile, ad pœnitentiā eum incitans
 Genes. 3. quemadmodum interpretatur
 August. lib. 11. de Gene. ad literam ca. 33. &
 & sequentibus, nunquid enim dixit pec-
 cator Adam peccaui inquit? superbia ha-
 bet nempe cōfusionis deformitatem, con-
 fessionis vero humilitatē nequaquam, id
 quod etiamnum superbiæ humanæ est si
 quid mali agunt, vt in Deum, aut alium
 referant culpam, si quid boni, attribuāt si-
 bi etc. & lib. 2. similiter de Gene. contra
 Manichæos ca. 16. etc. D. Bernar. Hom. 2.
 de laudibus Beatę virginis Mariæ, & Ru-
 pert. Tuiti: non reus præuaricator Adam
 Deum prior inuocauit ait, sed Deus lu-
 dex præuaricatorem prior vocauit cū
 hoc illi magis expediret vt præoccuparet
 faciem eius in confessione, & dignam sa-

tageret saltem post peccatum satisfactio-
nem offerre etc. lib. 3. comment. in Genes.
ca. 14. etc. & certè quanquam Deus nosset
peccasse eos, exegit tamen confessionem,
ut quia confessio iudicium quoddam est.
unde & in iure confessos pro iudicatis ha-
bet Iustitia. C. lib. 7. l. confessos, a sese iudi-
catos Dominus nō iudicaret sed absolue-
ret sicut docet Esa. Iere. ceteriq; prophetae
& Paulus prater Apostolos alios 1. Cor. 11.
Si nosmetipsos iudicaremus, non utique
iudicaremur, hoc est ait Chrysost. si no-
stra tantummodo peccata agnosceremus,
si nosmetipsos condemnaremus reamque
nostrāpte ageremus cōscientiam. Similiter
Theo. & Oecume. & Primasi. & Ambro.
si enim vellem⁹ nostræ vitæ rationes inire
inquit Theodoretus Cyre. Episcopus, &
iustā in nos ferremus sententiā, nō ferret in
nos Deus, qua nos supplicio dederet etc.
Est quippe forum istud iudiciale poenitē-
tiæ ut diximus si meministi pro reo po-
tius quā contra reum, ubi confessio le-
gitima non (ut fit in foro imperiali) pœ-
nam sed veniam meretur, in quo actor
Deus non ad rei damnum atq; discrimen
sed ad salutis emolumētum affectat viam
quod.

quodque ipse instituit diluendis dirimen-
disque, & quasi ex albo eradendis pecca-
torum omnibus causis, si supplices esse ve-
lint, sin contrà contumaces litem integrā
referuet iudicio futuro, quod non rarò ap-
pellat per sacra scripturæ oracula, de illo
nāq; iudicio in quod seipsum vocare de-
bet peccator latè tradit Aug. Hom. 50. §.
de utilitate et necessitate poenitentia. nam
Ouid. Nasone quoque teste, numen con-
fessis aliquod patet lib. 10. Fab. 9. Metaph.
Et Luc. ann. Sene. postquam nō tā cœlum
et terram quā animum mutandum mo-
nuisset Luciliū initium salutis, peccati no-
titiam asseruit esse, egregièq; ita censuisse
Epicurum. nam qui se peccare nescit non
velle corrigi deprehendere prius se quēq;
debere antequam emendet, quidam enim
vitijs gloriantur inquit, qui malā sua vir-
tutum loco numerant, num eos existimas
aliquid de remedio cogitare ideo quātum
potes te ipse argue, inquire in te, primūq;
accusatoris, deinde ludicis nouissimè, ali-
quando deprecatoris partibus fungere
lib. 3. epistol. 28. & lib. 7. epist. 54. dicit nos
capi obliuione vitiorum nostrorum eoq;
sæpe ea nos latere magis quo maiora sunt,

B iij

et con-

& contra prorsus euenire in animi quàm
 morbis corporis, quod ibi quò quis peius
 habet minus nonnunquam sentiat, quare
 enim vitia sua nemo confitebitur inquit,
 quia etiam nunc in illis est: vtque somniū
 narrare vigilantis est, ita vitia sua confi-
 teri sanitatis iudicium etc. & libro 7. epi-
 stola 57. Omnia vitia in aperto leuiora
 esse, & morbos tunc ad sanitatem incli-
 nare cū ex abdito erūpunt, vimque suam
 proferunt, & item auaritiā ceteraque
 mentis humanæ vitia tunc perniciosissi-
 ma, quando simulata sanctitate subsidunt,
 affirmat, idque planè est quod Bernard.
 Serm. 1. Epipha. dicit Adamum quan-
 do latere voluit, & non se prodere ac vt
 decebat liberalem indolem, confiteri &
 aperire medico præsentī suam ægritudi-
 nem fugisse quidem, sed non effugisse,
 nimirum quòd inobedientia punita sit
 inobedientia quod ait August. atque ita
 par pari relatum. sicut enim ipse fuerat
 rebellis Deo volens, ita se sibi mox sen-
 sit rebellem nolens, libro 1. de nuptiis
 & concupiscentia cap. 6. & 31. hinc Chry-
 sost. Homil. 16. in Genes. 3. pertractās
 illud audiuerunt vocem Domini Dei de-
 ambu-

ambulantis etc. illū iudicē incorruptum
 cōscientiam inquam, naturā humanē in-
 feruisse perpetuam peccati accusatricē, te-
 stem, indicem iudicē, vindicem, vt si ani-
 mus malè sibi conscius celare velit suum
 morbum, quod est peccatum, ea urgente
 impellenteque quamlibet contrā ille ni-
 tatur, non posse tamen neque sese, nedum
 Deū naturā præsidentem fugere existimat
 potiusq; ad humilem exomologesim tan-
 quam asylum quoddam hortatur confu-
 gere etc. neque ob aliud siquid ego iu-
 dico, vel nature lex animis insculpta, vel
 lex illa mosaica chartis mādāta, lata est, quā
 vt peccata ostenderet, argueret ostēsa, ar-
 guta confutaret, confutata in odium voca-
 ret, exosa poenitentiae aboliturae atq; con-
 fessionī quasi morbum medelae subderet,
 ita nempe per legem naturā doctus Sene-
 ca commendabat confessionem vsque ad
 profectō vt lib. de moribus nihil dubiter
 ibi esse remissionem vbi est confessio. vñ-
 de est illud Comici in phormione vbi sua-
 det Demipho. act. 5. peccatum elatum fo-
 ras quodque celari nequit id indicare pla-
 cabilius esse, & cū minimè gentium
 meritō peccauisse Chremetem dixisset
 in vxorē

Peccato-
 rū cuiq;
 suorum
 agnitio-
 nē & cō-
 fessionē
 ad virtu-
 tem me-
 thodum
 esse.

Cice. pro Ligario, ingenua criminis cōfessio-
ne lachri-
mis obte-
stationi-
bus com-
misera-
tiōis ple-
nis Cæ-
sar's ani-
mum ad
miseri-
cordiam
flectere
conatur
idem ad
Octa. sic
ait, liceat
semel im-
punè pec-
care. sit
erranti
Medici-
na cōfes-
sio.

in vxorem: verum quādo iam accusando
fieri infectum non potest, ignosce ait ad
vxorem, orat, confitetur, purgat, quid
vis amplius? Et Lampadiscus apud Plaut.
in cistella . natura duce prudens, opti-
mum poenitentiae esse portum sciens, &
confessionem delicti, plusquam purgatio-
nem esse, & iustitiae reconciliatiue par-
tem permaximam, commoda inquit ad
ancillam loquelam iam tuā, tibi nos pro-
dimus ac confitemur cistellam habere. ita
iure illo non scripto nisi in animis huma-
quo Lacedæmonij autore Lycurgo utebā-
tur, exomologesi se submisere Ephesij act.
19. in peccatorum publicam cōfessionem
erumpentes conuersi, aliaq; item gentes
vniuersæ, scripto vero iure quod Atheni-
ensibus magis placebat, ad confessionem
adegit suos auditores ludæos. lex enim ijs
illa videlicet Mosaica, quæ in lege sunt lo-
quitur D. Ioannes Zachariades. Postremo
eiusq; lex quædam natura humana com-
parata inditaq; diuinitus instar igniculi di-
uine mentis partis non permittens ignos-
centiam impunitatemque, quæquam pol-
liceri sibi, nisi & de perpetrato scelere do-
leat, suamque offensam agnoscat, ac de-
prece-

precetur, ipsamque adeo confessionem
deprecationem quandam, ipsamque de-
precationem suam retur confessionem.
Ecquid porrò omnes orationes M. Cice-
ronis Demosthenis, aliorumq; seu latino-
rum, seu græcorum, rapidissimi more flu-
minis decurrentes, mille suadendi artibus
imbutæ, moliebantur, quam ut veri pro-
fessionem, falsiq; cōfessionem persuaderēt
partibus? Ecquis verò veniam dedit reo iu-
dex non petenti, quamuis oppidoquā do-
leret de crimine? Ecquis reus non primam
sibi ad veniam promerēdam vnquam est
arbitratus peccati cōfessionē liberalē? Po-
tissimam ego certè sicut commendationis
si iudici iusto esse libet, ita & absolutionis
si congruit ei misericordi vnam eamque
totam rationem semper estimaui peccati
abs reo confessionem. Poenit. Num &
hanc igitur oris confessionem primis pa-
rentibus peccato obnoxiijs indictam puta-
bimus? Catech. Prorsus ita sentio. quā-
uis enim Deus est animus nobis ut carmi-
na dicunt, aut ut nostris verbis utamur,
spiritus sit Deus, sitque pura mente pro-
inde, & spiritu, ac veritate colendus, cum
tamen apparuisse eum corporalibus qui-
busdam

busdam figuris amictum (vt ita dicam)
 habituque indutum humano, liquidò cō-
 stet, & potuisse suo solo animo, & spiri-
 tu omnia penetrante monere, arguere, re-
 uocare illos sit certum, si animus & spiri-
 tus diuinus animum & spiritū humanum,
 quid ni corporalis habitus corporalia exi-
 gat officia nisi frustra os homini sublimē
 dedisse cœlumq; tueri, Deum putemus,
 iussisse & erectos ad sydera tollere vult?
 neq; enim solū quia secundū Philip-
 pum li. i. periermenias verba & voces no-
 tæ sunt & symbola eorum quæ in animo
 versantur passionum, hanc confessionem
 existimare debemus necessariam, quum
 ipse Deus cordis lustret perspiciatq; arca-
 na, eiq; omnia pelluceāt, verū enim uerò
 quia homo qui superbia peccarat, propria,
 sui condemnatione, atque sententia actus
 reus nō suę iustitiæ, sed merę misericordię
 Dei, suā absolutionē vnicè ferret acceptam
 & qui contēptu Dei, & amore sui merue-
 rat supplicium, contemptu contrā sui, Dei
 vero zelo, atq; amore actus euaderet, ta-
 lione quadam pro satisfactione Deo ob-
 lata, sibi que irrogata. Neq; enim tā idcir-
 co mentis cōpunctio orisq; cōfessio ad sa-
 lutem

litem necessaria videbantur, quia & mēte
 & ore offenderat, quā quod sicut Deus
 totus mens est, eoq; tota mentis conuer-
 sione dolendum, & sicut totus corporale
 sese exhibuit, ita totus homo gestu & reli-
 gione corporali debuisse videatur pœni-
 tentis habitum induere, praesertim cum
 vox domini Dei creatoris, creaturae homi-
 nis serui vocem elicere, exempli gratia, in-
 terrogatio responsionem, increpatio sup-
 plicationem & confessionem existimari
 valeat, nisi preposteris assimatores & mi-
 qui esse velimus. Pœnit. At mihi cor-
 doliū est (vt Plautino verbo utar) inquiet
 quispiam, cor autem contritum & humili-
 atum si dauidi per vos credere licet, Deus
 nō despiciet. Cathech. Quid id? vnde cor-
 doliū obsecro? nonne ex peccati odio &
 virtutis deiq; amore? Nōne ex timore ge-
 hennae nonne quia per peccatum, quod
 siue cor solum, siue cor & corpus, multis
 commodatis operis perpetravit totus ho-
 mo perijt? Quid ni igitur totus homo la-
 boretur in poena qui culpae & per conseques
 poenae totus est obnoxius, dolendum igitur
 ab animo, & quidem potissimum do-
 lendum ab oculis, dolendum ab agritu-
 dine

dine, & peccati poenitentię tota equidem
indidem vnde oritur facias oportet stulti-
tiam & culpam sepelibile. Verum & ge-
nuinum infigam & aliquid dicam morda-
cius. qui vsquedẽdõ sua peccata homines
latere volunt, cur non in latebras abscon-
dunt pectore penitissimo, & suam stulti-
tiam solam faciunt, vt sciãt siue alijs? Quid
verentur referre seriõ ad poenitentia, quæ
non est veritum & concipere & fari, &
facere, quasiq; ludos, aut triumphos bel-
los ducere ac commemorare palam. Atqui
missa istec sunt. hætenus tradidisse sit sa-
tis, hæc duo confessionis genera, laudis, &
peccatorum, cùm scripturæ sacræ, tũ patrũ
orthodoxo. vsu esse tritissima. Tertia quæ-
dam confessionis species est, fidei, verita-
tis, atq; iustitię de qua Matt. 10. Omnis qui
confitebitur me coram hominibus, confi-
tebor & ego cum etc. Vnde Græcis Mar-
tyres, id est, testes latinis confessores dicti
sunt ante mille quingentos annos, id quod
lippis & tonsoribus est notum, eiusmodi
cõfessionem Christum fecisse corã Põrio
Pilato, testatur Paul. 1. Tim. 6. hanc confes-
sionem fecit Ioannes Baptista, Ioannis. 1.
quando testimoniũ perhibuit veritati, &
confes-

Confessus est & nō negauit etc. hanc ubiq;
 à nobis Christianis omnibus exigit Chri-
 stus & Apostoli confessionem, qui nomē
 in baptismo ei dedimus, & perpetuo ob
 oculos nostros apostolum, & Pontificem
 confessionis nostræ Iesum versari debere
 astruit Paul. Heb. 3. Tenendamq; spei con-
 fessionem monet Heb. 4. Et quod corde
 creditur ad iustitiam, ore confitendum ad
 salutem Rom. 10. hanc confessionem
 integram atq; synceram, non in varias se-
 ctas dissectam esse debere indicatur 1. Io-
 annis 2. Omnis qui negat filium, nec patrē
 habet, qui confitetur filium & patrem ha-
 bet etc. eamq; symbolo quod Apostoli-
 cum ab Authoribus nuncupatur, Christi
 successores in opere ministerij sui ad con-
 summationem corporis, quod est Ecclesia
 grauiter occupati perstrinxere, hinc con-
 fessionem Christianæ debere vitam moresq;
 respondere Christiani, insinuat Aposto-
 lus Tit. 1. & Iacob. 2. etc. & 1. Ioannis 1. etc.
 & latè Clemens lib. 4. stroma. Cæterum
 hæc alio opportunius seruabuntur fortè.
 Poenit. Sic teneo tres esse in scripturis cō-
 fessionis actus, videlicet laudis, seu gratia-
 rum actionis, qui hymnum, & pietatem
 quæ

quæ græcis ἐξομολογία dicitur, est quæ patriæ
 cultus, & soli Deo debitus (ut opinor) cō-
 plectitur, est quæ iustorum proprius. Se-
 cundus est fidei, qui bonis malisque pari-
 ter cōmuniis est. Tertius est peccatorum
 quem ego mihi, mihi quæ similibus pec-
 catoribus competere iudico. verum quo-
 modo probati mihi queat, hanc vilitatem
 omnibus peccatorum generibus recensitis
 quam auricularem vocant confessionem ef-
 se necessariam, & diuinis scriptis maiorumque
 consuetudini, & Ecclesiarum Apostolica-
 rum decretis satis congruere, non satis in-
 telligo præsertim quod Erasmi videam
 tam me dubium a se dimittere, quam ad-
 mittere ad se, eum quæ ipsius ita versare ac
 reuertere opinionem, fluctuareque me-
 dium (si quid sapio) ut ibi cōmendare exo-
 mologesim sacerdoti faciendam videatur
 plurimum, alibi si non dehortari, ita ta-
 men siue æquis, siue iniquis sugillare
 querelis (nam cæuillis religio est dicere)
 aut certè tenebris, nescio an plusquā phi-
 losophicis (nam plerique illorum nihil
 quàm quærebant, semper dubij, semperque
 incerti) inuolnere (non dico veritatem,
 quam nulli argumentorum nexus vinculam
 detine-

detinere valent, quin emicer eluceatque) sed suam hac de re sententiam incorruptā & meram abdere, & implicare, & verborum sententiarumque obscuritate tegere vt Delio natatore opus esse putem, vtrapi possit eius mens atque sententia, prastitisseque nonnunquam apud me cogitem tacuisse, quam quod non intelligatur protulisse, & longè esse satius neutram partem tangere, quam vtramq; relinquere ambiguum, nimiumq; altercando amittere veritatem quod aiunt, cuius nō perplexa sed simplex est oratio Euripide in Phoenis. & 2. Senec. epist. 49. testibus, non vafis egēs ambagibus interpretum, nec Rhetorum, aut Poëtarum, qui mendacia verborū lenocinijs fucare solent, aut parasitorum, aut sycophantarum artibus, qui quod non ex animo dicant, solent accuratius adornare sermonem, ac veros affectus hoc diligentius imitari verbis, quo magis affectibus vacant, & qui conducti plorant in funere, dicunt ac faciunt propè plura dolentibus ex animo, sed ipsa per se sibi congruens

Erasmus in sua ex omogesi quā paulo ante mortē recognouit ingenuè lateatur se factis propensum in eam opinionem, quæ statuit confessionem à Christo institutā seq; eam libenter propugnaturum sententiā vbi solidis scripturarum argumentis fuerit instructus Ita mederi voluit hominum

C nullis suspicionibus. Idem si in annotationibus & scholijs Hieronymianis & reliquis suis fecisset lucubrationibus, locis aliquot suspectis persanatis, æquiora de illo nunc essent posteritatis iudicia. Quod vtinam viro immortalī memoria in mētē venisset.

nullis indigēs, aut ornatior coloribus, om-
 nesq; id genus fucos negligēs, ficus ficus,
 ligonē ligonē vt est in prouerbio appellat
 sermo. verò iniquus, quia per se morbidus
 est, medicamina hīc inde alienasq; plumas
 exquisitē deposcit sibi. Catech. Præclare
 sanē Terēt. in Andria, eiusq; familiaris Ci-
 cero in serm. de Amicitia, Obsequiū ami-
 cos, veritatē odiū parere affirmat. neq; mi-
 nus elegāter quā forti digne viro. ille qui
 dixit, amicus Plato, amicus Socrates, ami-
 cior veritas. Quid enim attinet hīc vlcus
 Erasmanū refricare, & cicatricē vtcunq;
 vulnere obductā vellicare. nullus enim ig-
 norat D. Erasmi si quod sentimus ingenuē
 fas est dicere, nūq̃ tātā inisse cū humanio-
 rioribus Musis (quas inquiūt) gratiā, quātā
 nominis sui, offensis sacratoribus illis, &
 theologicis, quibus litādis libido ardēs in-
 cessebat, fecerit iacturā, multoq; suæ con-
 suluisse meli⁹ memorię potuisse, si aut mo-
 deratis affectib⁹ has inuitias nō attingisset,
 aut illas nō nisi cōsultis hisce amicisq; ama-
 mauisset deperissetq; (nā musæ in magnis
 ingenijs riuales interdū admittūt, in par-
 uis nō ita sufficit enī vna vni ingenio ars
 atq; facultas) vel certe inter illarū ample-
 xus hæ-

Xus harēs, sua sorte cōtētus plus pēsi moderatūq; inter scribendū (quod ego vnū in eo desidero) habuisset. scitū est liquidē improbum literarum amatorem fuisse Erasmus, neque parum eius improbis, operosisque deberi elucubrationibus, atq; vti nā tātū suis studiis modi (est enim modus virtus pulcherrima Flac. Hora. teste) addidisset, quātū Philosophiē quotidiano operi (quæ eius maxima laus est) dedit operæ. Sed nos reliqua prosequamur, est quippe mea opinione, odiosa hæc silētio pertrāsire quā oēm camerinā mouere plausibilis et veteri comoedia, vbinoīa quorūq; perstrigebantur mihi noua magis, imò & satyræ ipsæ quantuncunq; salaces, atq; mordaces modò, quæ in rē quāpiā faciāt, tractāt probādæ iudicātur. Poenit. Age igitur & cēptis instā tuis foeliciter. Catec. Cōfessio peccatorū multifaria est. Vna quæ sit Deo, quā ad salutem esse necessariam nemo ambigit mortaliū. Altera est quæ sit hoīb⁹ idq; modis varijs. Primò reconciliandi eos gratia quos offendim⁹ de Mat. 5. Si offers munus tuū ad altare, & ibi recordatus fueris quia frater tuus habet aliquid aduersum te, relinque ibi munus tuū ante altare, & vade

Poenitē:
da in
Erasmō.

Confes-
sio diuer-
sigena.

C ij

prius

prius reconciliare fratri tuo etc. & Luc. 17.
 & Matt. 18. & Marc. 9. Si peccauerit in te
 frater tuus increpa illum, & si poenitentia
 egerit dimitte illi, & si sexties in die pec-
 cauerit in te, & sexties in die conuersus ad
 te fuerit dicens poenitet me, dimitte illi,
 & Matt. 6. & Marc. 11. & Luc. 11. Si dimi-
 seritis hominibus peccata eorum, dimittet
 et vobis pater coelestis delicta vestra, quo-
 modo Gene. 50. Fratres Ioseph post mor-
 tem patris confessi sunt suum peccatum
 in fratrem admissum, & Semei coram Da-
 uide confessus est crimen laesae maiestatis
 2. Reg. 19. & Abigail. 1. Reg. 25. peccatum
 ingratitude, & Saul. 1. Reg. 24. & 26.
 agnouit suam culpam de iniusta perse-
 quutione infanti illata, tali confessione
 Aaron, & Maria Germana soror Moyfi
 supplices facti sunt, Nu. 12. & alias freques.
 Secunda confessio peccatorum est iudicia-
 lis atque forensis, quam cum verborum
 tum poenarum miris modis elicit abs reo iu-
 dex, qualem exegit confessionem S. Pet.
 Act. 5. ab Anania & Saphyra coniugibus
 super precio agrario, & Iosue 7. ab Acham
 de Anathemate Ierichontano & Saul. 1.
 Reg. 14. quando inquisiuit de peccato ob
 quod

quod dominus iratus fuerat populo Israe-
litico: sic peccatum suum cōfessus est pin-
cerna pharonis, quòd sui eousq; vatis lo-
seph fuisset immemor. Genes. 41. Si duo
Eunuchi Regis Assueri confessi postea de
re habitam quæstionem struxisse se Regi
insidias morte plexi sunt Ester. 12. Hanc
confessionem vero verius est fuisse præ-
ceptam filiis Israel, inter præcepta alia iu-
dicialia. Nume. 5. enim habes, vir siue mu-
lier cū fecerit ex omnibus peccatis quæ
solent hominibus accidere, & per negli-
gentiam transgressi fuerint mandatū Do-
mini atq; deliquerint, confitebuntur suum
peccatum, & reddent ipsum caput etc. Ita
Leuit. 4. 5. 6. etc. iubentur siue per erro-
rem & ignorantiam, siue per contemptū
& malitiam peccauerint qui cuiuscunque
essent dignitatis, sexus, cōditionis & gra-
dus pro delicti qualitate per sacerdotem,
aut, si sacerdos est qui peccauit, per se of-
ferre hostias expiatorias, ynde liquidissi-
mè constat, confessionem fieri eo quoque
temporis solitam Leuitis, hoc est ordini
sacerdotali, neq; recens nuperq; à papistis
quod cauillantur inuentum quæstus causa
dogma de exomologesi sacerdoti facien-
da, quum

Demon-
stratio
cōfessio-
nis facien-
dæ.

da. quū enim alijs peccatis alias litationes
 aliaq; sacrificia, autore Deo Moses expiā-
 dis ordinavit, sacrificiorum autem siue pa-
 cificorum id est gratiarum actionis siue
 pro peccatis antistes electus fuerit ordo
 Leuiticus, & soboles aaronica, penes quam
 legem normamq; viuēdi requirere oport-
 tebat, quis inde non videat concludi vehe-
 mentissimè debuisse diu olim poenitentes
 exomologesim facere seu confessionem
 siue publicam siue priuatam sacerdoti iu-
 dicaturo quod sacrificij genus peccato ex-
 purgando esset, placandoque offerendum
 numini? neq; enim ante oblationem nul-
 lam eos confessionem fecisse cuiquā mor-
 taliū, nisi vni Deo est verissimile, eò quod
 huic potissimum muneri sacerdotale of-
 ficiū fuerit ab initio destinatum, vt per
 sacerdotes auferrentur peccata, tanquam
 mediatores, & interpellatores sacrificos,
 vnde non rarò peccatorum portitores in
 scripturis appellantur. non autem pote-
 rant scire quale sacrificium pro poenitente
 non confesso esset offerendum, neq; si in
 genere quidem se peccatorem agnouisset
 coram, hincque colligere est opportuisse
 non multò secius, atq; modò, omniū pec-
 catorum

catorum arietates, ac diuersitates recensitas esse, antequam fieret per sacerdotū sacrificia peccatorum remissio, imò priusquam quicquam pro peccatis offerre posset sacerdos, quum non magis de peccatis in genere cōfessis iudicare valeret quomodo qualibuscūq; modis esset exorandus Deus, atq; iudicare potest cæcus de coloribus, & iudex de causa sibi ignota. Idque est planè quòd nosse debēt sacerdotes peccatorū iudices, discriminē inter leprā & leprā id est peccatū vnū atq; aliud et lepram & nō leprā, id est vitiū & virtutem, neq; si bene existimabimus, alio spectat ea toties in scripturis ad faciendā exomologesim parēnesis habita. Quid enī sibi velle putādus est Iesus filius Sirach Eccle. Pro aīa tua nō cōfundaris dicere verū. est enī cōfusio adducēs peccatū, & est cōfusio adducēs gloriā & gratiā, dein nō cōfundaris confiteri peccata tua, nisi quod nulla verecūdia, nullo pudore, nulloq; penè metu perculsus, debeat quis corā suo iudice sacerdote occultare peccatorū suorū verēda? confusio nē siquidē & verecūdiā cōfitentis, remissionē & gratiam parere, dissimulationem vero peccatis peccata addere, multoque

Vide Io.
Stobeu
Serm. 13.
de verecūdia &
pudore.
Nā eum
quē pœnitet
pudere
necesse
est.

consuli melius pudori, & verecundia, per
pudentem confessionem, quam per im-
pudentem nimiumqun pudori parcentem
taciturnitatem, & occultationem, id quod
amplius declarat cap. 17. Postquam enim
penitentibus reliqui aliquid superesse me-
morauisset, nempe ad Deum cōuersionē,
peccatorum detestationem, virtutis studiū
etc. in partē inquit transi seculi sancti cum
vuis & dantibus confessionem Deo. non
demoreris in errore impiorum. ante mor-
tem confitere, à mortuo quasi nihil perit
confessio, confiteberis viuens, viuus et
sanus confiteberis etc. Neq; aliam respexit
Salomon poenitentiam, cui vt indulgeret
rogatum habuit Deum in templi dedica-
tione, quàm quē hanc exomologesim, qua
quisq; respiscēs ab errore viæ suæ purāq;
peccatorum omnium enumerationem
complexa tanquam sui nō minimam par-
tem satisfactionis loco offerret id sacrifi-
cij, quod commisso peccato lege diuina
responderet. Reg. 8. cuiusmodi exomo-
logesim solennem atq; publicam, sæpe fe-
cisse cum Aarone et Mose, et Eleazaro, et
Esdra, et Samuele, et Esaia, et Ieremia, et
Ezechiele, et Daniele, et Baruch, et Ioele
alijsq;

alijsq; plurimis quos enumerare longum
 est, siue sacerdotibus, siue iudicibus præsi-
 dibus Israelitidis exploratum est satis ei,
 qui vel summus labijs veteris legis monu-
 menta degustarit. Quarta confitendi pec-
 cata ratio est, vel concilij, vel auxilij, &
 orationis ab alio petēde, vel vtriusq; ergo,
 vtrum inuicem humilitatem inhiuantes
 Christiani mutuas vltro citroq; miseras,
 infirmitatesq; aperiunt, & aperiendoq; ex-
 ciipiunt, reddūtq; vicissim mutuo sese de-
 plorent, orationibus iuuent, Deo inuicem
 commendent, tolerant, ferantq; non ægrè
 neq; moleste alius alter ægritudinem, atq;
 molestiam, quam confessionem induit la-
 cōb. 5. Confitemini alterutrū peccata ve-
 stra, & orate pro inuicem & saluemini,
 nam ita accipit August. epist. ad Macedo-
 nium 54, quamquam non nesciamus eodē
 Augustino, alijsq; veteribus nonnullis
 significari hūc confessionem sacerdoti fa-
 ciendam, hanc verò confessionem inordi-
 natam non raro suæ infirmitatis mole xgrat-
 uatus Paul. supplex fecit Romanis, Cor-
 inthijs, alijsq; quibus scripsit gentilibus,
 quibus confitetur ingenuè humani nihil à
 se alienum esse, neq; se immunem condi-
 tionis

tionis mortalisc; naturæ, eoq; cupit se cō-
mendatum iri precibus eorum apud Deū,
id quod Petrum Apostolorū coryphæum
& facilè principem, & Ioannem prædi-
lectum illum Christi discipulum, reli-
quosc; Apostolos, Apostolicosc; viros
fecisse perpetuò manifestum est. Quinta
confitendi ratio modusc; est sacramenta-
lis; quo peccator negotiū salutis suæ agēs
respicit intenditq; absolutionē sicut olim
in testamento veteri, manifestatio lepræ
sacerdotis de lepra declarandam sententiā
eoq; porrò efficacius quo figuræ plus ve-
ritas præstat. Est verò sacramentalis con-
fessio (debet enim omnis institutio de re
aliqua à definitione proficisci, vt intelli-
gatur quid sit de quo disputatur) actus vir-
tutis poenitentiae, quo quis peccator quem
poenitet sui post legitimam conscientiae
discussionem cum dolore & peccatorum
detestatione propositoque se emendandi,
& bona animi spe veniæ consequēdæ sup-
plex apud sacerdotem, hac in causa diuina
autoritate iudicem confitetur omnia po-
tissimum peccata mortalia, quorum in-
mētē venit, paratus subire iudicium tri-
bunalis sacerdotalis, & implere pro virili
senten-

sententiam super sua causa in cōfesso spōte
 exposita, per Christi vicarium ferenda, &
 hac de controuertitur tantum modo inter
 Orthodoxos & schismaticos. nam de alijs
 confitendi modis satis nobis, illisq; conue-
 nit. illud te comprimis admonitum volo
 vt purgatis affectibus, nulliusq; iuratus in
 verba magistri, me audias, & quomodo
 praeferi solet Socrates vt est testis Plato in
 Apologia, & alibi frequenter, & est apud
 Theodoret. lib. 1. graecanicarum curationū
 §. de fide, te maximè rogatum cupiam, nec
 iniustus quantum equidem sentio, preb-
 bus vt elocutionis nostra dictionisque
 posthabita ratione, fortasse enim infulsam
 fortasse verò & bonam illam esse contin-
 get, in id duntaxat animum intendas si vi-
 delicet iusta sunt ea quae dico. Erat enim
 Socrates homo ineruditus neq; satis cōp-
 tam formatamq; linguam habens, & Por-
 phyrio & familiaribus discipulis eius, Pla-
 tone & Arist. testibus, tamque sermone
 atque oratione barbarus, quam ingenio et
 indole egregia. Auditurus es enim non tā
 elegancia quam fortia, quemadmodum
 etiam Cyprianum praeferi solitum sepe le-
 gere me nemini. Poenit. Quo pede cre-
 pisti

pisti, sic bene semper eas, i pede tausto: id
ego vnum flagito abs te ostendi mihi hanc
confessionem; quam dicis, nō esse pridem
ex placitis monachorum & Papistarum
ab hinc annis i quadringentis plus minus
pœu nra emungenda: gratia profectam, &
in mores hominum induotam, i secta ma-
ioribus ipsi scq; adeo apostolis per Ecclesia-
rum mixta ac temporum & Episcoporum
aliquosq; successiones, quasi per omā-
nis mutuo contingentes, & strictas omni-
zemq; tradentes nobis, exhibitam esse tā-
dem: esse namque mihi in antiquitate nu-
mbris quid videtur, vnde temerē omni
posteritati non liceat discrepare. Catech.
Ita vt vis faciam nam quod in nouo testa-
mento confessio ea quē diximus omnium
peccatorum distincta, sit necessaria, hac
physica ratione probari videtur (naturam
enim tanquam optimam hac in re: ducem
sequimur quasi Deam ei q; paremus, quid
enim est aliud gigantium more cum dijs
pugnare, nisi naturæ repugnare inquit
Tull. in suo Catone siue de Senectute) de-
bet nobis esse persuasum, si modo in chri-
stiana philosophia aliquid profecimus, si
omnes diuos hominesq; celare possimus
in q; nihil

nihil tamen auarè nihil iniustè, nihil libidi-
 nosè, nihil incontinentè esse faciendum.
 Si quid forsan animo propter decorū ho-
 nestumq; ac iustum obrepserit, ex legis na-
 tura comparatæ dictamine, proximum ef-
 se, vt doleamus, legemq; illam primam
 quam louem pagani, nos Deum verè iu-
 uantem patrem appellamus, veniam pre-
 cemur, & sicut de peccato si vel nature cō-
 uenienter sapimus, dolendum est, de mag-
 nis & grauib; magis grauiusq; de pluri-
 bus & diuersis diuersimodā, ita & agni-
 tionem & confessionem, seu vt græcis di-
 citur exomologesim faciendā esse. & qui-
 dem deo ipsi si cū ipso nobis agendū est:
 homini verò si cum homine ille nobis
 agendum mādauit, cui suas vices commi-
 sit, id quod satis demonstrauit prima quam
 ad te habui oratione. nimirum in colla-
 tione ligandi atq; soluendi potestatis, &
 clauium suam omnem functionē & par-
 tes canonicas sacerdotali gradui & ordini
 credisse. Equidē ipsimet protestātes quos
 vocamus, qui saniores sunt, dolēdum qui-
 dem de peccatis, eorumq; opinātur faciē-
 dam exomologesim, nonnulli sacerdoti
 quoq; tantū, sed in genere solū, nō in
 specie

Quasi ve-
ro uni-
uersalia
quicquid
sint præ-
ter ma-
themati-
cas pun-
ctorum
imagina-
tiones ni-
si cõstet
& substi-
stant in
suis indi-
viduis
etc.

specie, & indiuiduo, Platonium quid sapi-
pietēs iubet enim hīc Plato teste Porphy-
rio, quiescere, sicut enim infinita ille indi-
uidua esse putabat, & proinde superare
omnem numerum, ita ipsi statim sua asse-
runt illo dicto Psal. 18. delicta quis intelli-
git etc. alijsq; eiusmodi, sed cur vel species
enumerare reculent nō satis scio, hæc quip-
pe finita sunt. verum hanc naturalem ra-
tionem penitus inspiciamus, neque enim
parum refert eam bene perspexisse ad rei
qua de agimus faciendam fidem, primūq;
intueamur an natura quam vitia vitiant,
tanquam morbi & ægritudines quædam
animum malè habeat peccatū, id quod ap-
paret. sicut enim corporales, ita animum
animales ac spirituales morbi, poena quadā
afficere videntur, alioqui frustra aut vitia
aut nuncuparentur ægritudines. si igitur
peccatum quia peccatum est, animo, sicut
morbus, quia morbus corpori dolet, ergo
quemadmodum corpus gravibus plurisq;
morbis obnoxium, peius habet atque mole-
stius, ita mens multis partibus saucia, mul-
tisq; peccatis languens compluribus no-
minibus, & tot ob causas quot ægritudi-
nes sentit trīstari, nam hæc propriè ægri-
tudo

tudo ad animum spectat, sicut dolor ad corpus, quod habet August. 14. lib. de ciuit. Dei ca. 15. & displicere sibi, suiq; eam poenitere debet, nisi cū Zenone & Chrysippo, alijsq; stoicis quos Louinianistæ sunt imitati, & hac quoq; nostra turbulentissima tempestate nonnulli, virtutes inter se æquales, pariaq; inuicem peccata existimamus, tantumq; dolendum de vno atque de multis peccatis, & tantundē de homicidio quo quis seruū peremit, atq; de parricidio, & tantū de simplici fornicatione quantum de incestu, tantumque de furto, quantum de sacrilegio, tantum denique de verbo ocioso alioue peccato veniali, quantum de crimine, imò semel criminibus vniuersis arbitremur. Quod paradoxū neq; ipsi M. Tull. neq; Peripateticis, neq; Academicis, neq; Pythagoricis, neq; Epicureis vnquam placuit, tantum abest, vt nobis Christianis probari possit, quēadmodum scribit Aug. epist. 29. ad Hiero. vbi pertrahat iacob illud 2. Quicumq; offenderit in vno, factus est? omniū reus, eāq; hæresim refellit quoq; lib. contra mendaciū ad Cōfentiū ca. 15. & de hæresibus ad quod vult Deū heres. 82. & Hiero. in suis aduersus Louinia-

uinianistas elucubrationibus, & Plató in
suis non raro. P. V. Maro. certè de viro
bono ita differit, iudicatq; quid viro ma-
lo opus sit facto vt bonus euadat.

*Vir bonus & sapiens qualem vix repperit vllum
Millibus è cunctis hominum consultus Apollo,
Iudex ipse sui, totum se explorat ad vnguem,
Quid procures vaniq; leuis quid opinio vulgi
Securus, mudi instar habens, teres atque retundus,
Externæ ne quid labis per denia fidat.*

*Ille diem quam longius erit sub sydere cancri
Quantaque nox tropico se porrigit in capricorno
Cogitat, & iusto trutinæ se examine pensat,
Ne quid hiet, ne quis perturbet, & angulus æquis
Partibus vt coeat, nil vt deliret amussis
Sit solidum quodcunque subest nec inania subius
Iudicet, amotus digitis pellentibus ictus.*

*Non prius in dulcem declinat lumina somnum,
Omnia quam longi repetiuerit acta diei
Quo prætergressus, quid gestum in tempore quid nō
Cur isti facto decus absuit, aut ratio illi,
Quid mihi præteritum, cur hæc sententia sedit.
Quam melius mutare fuit miseratus egentem,
Cur aliquem fracta persensi mente dolorem,
Quod volui quod nolle bonum foret, vtile honesto
Cur malus ante tuli num dicto aut denique vultu
Perstrictus quisquam, cur me natura magis quam
Disciplina trahit? sic dictet facta per omnia
Ingrediens, ortoque à vespere cuncta reuoluens
Offensus prauis, dat palmam & premia rectis.*

Neque

Neq; ego arbitror Q. Senec. aut aliū stoice
 sectæ quempiam in sapientem tristitiam
 aut poenitudinem cadere non posse existi-
 mantem, sed vel propter diuos aut homi-
 nes testes aut se, quem ob peccati turpitu-
 dinem veretur inhonesta iniustaq; omnia
 fugientem, si in peccata incidere contin-
 geret, non facturum, vel sibi, vel homini-
 nibus, vel diuis testibus, vel offensis qui-
 buscunque exomologesim, neque vulga-
 rem illā, vna velut sarcina omnia perstrin-
 gentem, sed singularem. Quū enim Alci-
 biades Socrate disputante (vt est apud Pla-
 tonem in dialogis, & Cicero. 4. lib. quæst.
 Tuscul. & Aug. lib. 14, de ciuit. Dei cap. 8.)
 eumq; nihil minus quā hominem esse
 persuadente sese dolore ac poenitudine sui
 afflictarit, supplexq; factus Socrati, rogārit
 vt alium se ipse redderet, virtute imbueret
 vitijs exueret, quid homo stoici nominis
 amantissimus An. Senec. peccatorū agni-
 tionem, & confessionem impendio com-
 mendat, alijq; plurimi quis ambigat, vel
 sapientem stoicum quæcunque si putaret
 possibile sapientem peccato alicui esse ob-
 noxium de illo dolere atque tristari, il-
 ludque agnosceret confiteri censurum es-

-103 20

D

se ne-

se necesse. Quis verò ita peruersè doctus
 sit, vt putet de peccatis dolendū, & cōfite-
 dū nō autē exempli gratia, de adulterio &
 incōtinētia, aut si de hac nō ita de periurio,
 vel si de hoc quoq; nō itidē de illata alicui
 iniuria quacūq; atq; ita de reliquis oībus et
 singulis oīb? & singulis? Cōcedāt igitur hi
 hoēs vel philosophis illis quis certissimū,
 est peccatū admissū si bene estimetur tri-
 tiā comitari reclamātē, hāc verò ad emēda-
 tionē proximē sequi, secūdāq; esse agnitio-
 nē & cōfessionē sensisse oportere, q enī de-
 liquit, pclarē inquit, Plaut? in Bacchide, sup-
 plex est vltro oībus, primū nāq; suę quisq;
 cōsciētē infensę & animū inculati, deinde
 deo demū testib? alijs cōfitetur, ijsq; quibus
 offendiculo fuit in se admissam culpam, &
 hāc physicē dicta sunt. Dein verò cōfes-
 sionē à Christo esse institutā lapsisq; perne-
 cessariā, vtpote quæ sit iuris diuini ita col-
 ligere valem?, debet siquidē figurę respō-
 dere figurata veritas, vmbra corpus pro-
 missioni exhibitio, veteri instrumento
 nouū, legi ac literę occidenti spiritus viui-
 ficās. nō enī venit Christus soluere legem,
 sed adimplere Matt. 5. Quum ergo olī suas
 sordes & maculas, siue labes tabesq; cordis
 & cor.

& corporis iubeantur manifestare sacerdotibus, quas tamē hi nō poterāt ullis suis ceremonijs abstergere quēadmodū asser- tor est Paul. in epistol. ad Heb. & ad Gal- lat. & ad Rom. & vbicunq; agit aduersus Iudaizantes, quid restat lege translata, & sacerdotio vt habes Heb. 7. etc. quam vt in noua lege noui sacerdotes à Christo in- stituti, id præstēt, quod illi ritus figuraliter & vmbriticè promittebāt? nā tūc quidem exomologesim fuisse in vsu probatur, lure naturali quod dixim⁹, dein iure scripto di- uinoq; quod illis politici iuris instar con- cessum fuit, Nu. 5. vbi præcipitur & viro et mulieri suū quodcūq; illud fuerit, cōfiteri peccatū. præterea ex officio Aaronico seu Leuit. quod erat institutū portādis peccatis Exod. 28. etc. peccata autē nequeūt portari nisi cognita, nam portare peccata erat pro illis offerre, & orare, neq; offerre quæuis, sed pro alijs peccatis alia sacrificia, vnde fir- missime cōcluditur antequā sacerdotes of- ferrēt pro peccatis, peccata habere debuis- se cognita. Est & argumētū magnū ab ex- emplis Aaronis, Samuelis, aliorumque sa- cerdotum, quos sæpissimè pro singulari- bus peccatis obtulisse manifestum est, quæ

D ij tamen

tamen scire non poterant, nisi in confesso
 excepissent. Item conqueritur saepe Do-
 minus quod filij Israel exomologesim fa-
 ciendam aut negligenter, aut sua peccata
 palliarent, & comminatur dira ni aperte
 confiteantur, Iere. 8. Leuit. 26. Neque aliud
 respicit Salomon Prou. 28. Qui autem ab-
 scondit scelera sua non iustificabitur. Et
 quod ait Hier. Esa. 43. secundū. 70. dic tu pri-
 m^o iniquitates tuas vt iustificeris, dein cō-
 eluditur per locū à minori tenebantur, enī
 cōfiteri lepras & quascunq; alias immūdi-
 tias corporales (quod sanè facere non mi-
 nus præsertim delicatis vererecundum
 erat, atq; peccata confiteri) ergo lōge ma-
 gis vt apparet quod maius erat. Dehinc
 quoq; à simili: quod enim sunt lepræ aliæq;
 sordes in corpore, id peccata sunt in ani-
 mo, & profectò lepram significare pecca-
 tum sacerdotes illos iudices hosce nostros
 figurauisse, lepræ ostentationem, pecca-
 ti confessionem, sacerdotum arbitriū atq;
 censuram, aut à peccatis absolutionem, aut
 per sacerdotes in peccatis detentionem &
 obligationem, germanè portendisse, ne-
 minem sanæ mentis iturū opinor inficias.
 Si ergo omnis illa circa leprosos actio, fi-
 gura

gura fuit, non intelligo aliam ibi interpre-
tandam veritatem, nisi eam quam asseri-
mus. Si ergo leprā illi nō simpliciter suam
confitebantur, sed ostendebant probādam
æstimandamque cuicunque membro vel
membris insidentē: quid nī sacerdoti pec-
cata prodēda sunt palā, siue hinc siue inde
orta sint, siue eius siue alius sint generis, aut
speciei. Siquidem vt in iudicio sentētia ex
allegatis & probatis fieri debet, ita con-
fessionī oportet respondere absolutionem
neq; esse eam temerariam, sed rationi pro-
bationiq; id est confessioni cōsentaneam.
Neq; enim aliam rationem in iudicio illo
extremo, nisi singularem omnium Deus
initurum se inquit (si quando eius rei facit
mentionem) cū hominibus. id quod fieri
in politico foro quoq; cernimus, vbi alius
repetundarū, alius malestatis, hic oblati stu-
pri ille incestus, quidā sacrilegii, iste prodi-
tionis insimulatur, & pro qualitate crimi-
nis luūt poenā, quisq; suā. Deinceps iudiciū
illud, sacerdotale de lepra cū omni iudi-
cio & censura cuiuscunque præiudicauis-
se habeamus persuasum, quidni propterea
credamus hoc tribunal forumq; iudiciale
à Christo in Ecclesia constitutum, vt qui-

D iij cūq;

Cumq; illud humiliter subiret, non debeat
 futuri iudicii terribili quadā percelli ex-
 pectatione quasi adhuc onustus peccatis,
 strictā omniū cū Deo sit rationē subdu-
 ctus denuò, sed bene secū actū iri estimet, si
 nō tanquā humanū sed diuinū illud susce-
 perit, & uti in veteri lege sacerdotū arbi-
 triū oraculi instar habebatur, vnde perpe-
 tuo stādū erat, ita ipse libēs huius fori sen-
 tentiā amplectatur. nā qui vel idcirco hāc
 sacerdoti homini faciendā exomogesim ius-
 sisse Christum affirmarit, ut qui teste Deo
 peccare non est veritus, coram homine
 suum facinus nō confunderetur agnoscere
 sicq; inuerecundia, verecundia resarcire-
 tur, & religione irreligio non errabit, quū
 ferè quod medicorum est circa genus hu-
 manum Deus exerceat, curetq; contraria
 contrarijs. vnde non improbabiler mul-
 torum traditio est, sacramentum poenitē-
 tiæ fuisse etiam in lege naturæ & Mosaica
 quoq; seu scripta, quamvis paulò aliter ali-
 terq;, & nunc sicut omnia cetera tantò ef-
 ficacius exhiberi quātò præsentiōra mo-
 do sunt Christi merita præsita prabitaq;
 in quibus omnis sacramētorum omnium
 vis posita est promissis tantum quantoq;
 viciniōra

viciniora præsentia futuris. Deniq; si nihil nobis quàm viris esse bonis stat sententia & nō tam cōtentionis quam veritatis studiosis, proclive est ius hoc diuinū de exomologesi particulari, & articulata sacerdoti faciēda eruere ex illis locis memoratissimis Matt. 16. & 18. & Ioan. 20. nō enim solum lex aut ius diuinū est, quod expressis cōceptisq; primo verbis significatur, verum etiam quicquid inde legitimè colligitur, quēadmodū lex Iustiniana, Cornelia, aut alia quēcūq; civilis, nō rātū est id quod prima frōte verba significāt, sed etiā omne illud quod ad illa ritè sequitur & infertur, sicut habet Cice. li. 1. de legibus & constit. principū & alibi creberrimè, et ipso vsu exemplisq; infinitis probatius est, quā vt nostra indigeat declaratione. Iā verò quū Christus promiserit Petro clauēs Matt. 16. quas ipsemer interpretatur Mat. 18. ligandi soluēdiq; potestātē, quā Apostolis oībus cōmnnē esse voluit, exponitq; Ioan. 20. in ipsa collatione facultatē, dimittēdi retinēdiq; peccata eā esse, de ratione aut clauium sit claudere & aperire, nō vtrūvis hoc est claudere & aperire tantū, vt lubet sit quādam claudendi, alia ediuerso aperiendi ratio ne-

itio necessum est. iuste enim iusta tractanda sunt quod ait Dionys. areop. in epistola ad Demophylum Monachum. Nullā verò ego esse claudendi rationem aperientiue dixerim, nisi sacerdotis diligenter prius inquisita poenitentis causa, auditis pensisque partibus accuratè arbitriū atque definitionem de reo aut absoluendo, aut condemnando, quod neutiquam fieri potest, nisi omni peccatorum trutinata varietate examinatoq; integerrimè poenitentis statu. Quis porrò ita emotæ mentis sit & stupore captus, ut putet sibi aut sacerdotibus clauigerulos non adeūdum, aut sine delectu aliquo atq; probatione posse illos pro varijs affectibus vel soluere vel ligare ut velint tantum quod iubent, solaq; voluntas tota sit ratio aut ligandi aut soluēdi. Imperator certè aut rex siue princeps qui Reipub. præfecit seu patres consc. seu senatorum ordinem, quod parlamentū appellant, determinandis causis, litibusq; dirimendis ciuilibus, addidit & potestatem vocandi inq; ius compellendi, accusatores testesque adhibendi omnesq; modos legitimæ actionis aduersus reum, dein locum tempus, & quoquo modo defendendi purgan-

purgandiq; se reo copiam fecit fieriq; mā-
davit, vt ita tandem iudices vtraque parte
bene intellecta suum cuiq; ius tribuerent.
Quis etenim iudex reum vnquam condē-
nabit, nulla ei intentata actione, aut scrip-
ta dica obiectisq; articulis? Quis absoluet
reum peractum cuiuscunq; criminis, nisi
qui fuerit aut sui immemor officij, aut ne-
glector ac depreuator degener, legumque
extortor? Si ibi tot replicis est opus
quot perlustrando omni negotio est satis?
atque necesse, cur in iudicio diuino minus
oportet esse religiosum, si ibi ad supersti-
tionem vsq; scrupulosum esse summum
ius est, quam hic mentiuntur malitiam? si
iudex non superstitiosus, sed religiosus sit
causæ inuestigator? an ibi industrium, hic
diligentem esse virtuti ducendum est &
in bono habendum? Num æquos iudices
habere principem mortalem decet censu-
ros & sæpe de lana caprina, & vmbra asi-
ni, iniquos verò immortalem Deum iudi-
caturos de rebus æternis? Agè verò alterū
necessarium est, aut vt soluant aut ligent
sacerdotes confidentem. Neq; enim debet
aut potest hoc iudicium tam morosum es-
se tanquam longas in moras textum, quē-
admodum

admodum (proh dolor) ciuilia iudicia
 protrahuntur in aliud aliudq; æuū aut se-
 culum Penelopes telæ instar. si igitur ex-
 empligratia quærā abs te vtrum ego de-
 beam hunc confitentem soluere an ligare,
 quid inquires sodes? si soluendū dicas quia
 peccatorem sese confitetur, ego ob hoc
 potius ipsum ligandum putauero, si ligan-
 dum dixeris, quæram quando soluendum
 & quare censeas quem si enim misericor-
 dem esse oportet in hoc foro tantum, non
 autem & iustum, soluendi tātum potesta-
 tem debuisset sacerdotibus Christus im-
 pertiri, si autem & iustos esse voluit, ra-
 tionem ineundam quando, cui, quasq; ob
 causas peccata dimittenda sint ob quas
 non existimauit. Si verò Petrum neque
 claudere neq; aperire voluisset id est, nec
 ligare nec soluere, nec peccata dimittere
 nec retinere, vt quid contulissent clauēs?
 & si citra Apostolos eorumq; successores
 (quæ enim in illos cōpetunt, itidē in istos
 certum est, alioqui illis defunctis nihil ad
 nos pertineret euangelij) voluisset per se
 Christus dimittere peccata & ferre de
 reis peccatoribus sententiam, quare ipsis
 forum atq; tribunal istud est fabricatus?
 cur

cur potestatem dimittendi retinēdiq; pec-
 cata concessit, nisi ipsum aliud clauum in
 pectore habuisse, aliud in ore promptum
 quod nefas est cogitare aut sine re verba
 eis dedisse profiteamur, frustra enim cla-
 ues sunt, si non vltus est, & frustra est auto-
 ritas ligandi soluendiq; si ea contempta
 ad Christum aut Deum est recurren-
 dum. & proinde sicut qui aliunde quam
 per ostium intrat, fur est & latro, vt
 eloquia diuina testantur Ioannis 10. Ita qui
 aliunde quam per clauas remissionem
 peccatorum gliscit sacrilegus est & patri-
 familias qui clauis dedit iniuriam facit,
 qui nisi clauum vsum commendauisset, et
 citra eas nulli aut patere aut occludi adyta
 coelestis regni voluisset, inaniter sine cau-
 sa eas tribuisse videretur & in hos patres
 cōscriptos Apostolos inquam Apostoli-
 cosq; viros suos vicarios ordinauisset non
 euexisset eos ad eam dignitatem vt pecca-
 ta soluerent aut ligarent: aut si sese appel-
 lari, vt forensi vocabulo vtamur, semper
 voluisset quamobrem ordini sacerdotali
 suas vices credidisset penitus ignoro. cum
 enim Rex sua autoritate munit senatum,
 sanctum habet quicquid ille fanciuerit
 quod

DE EXOMOLOGESI

quod Apud Veteres tantum in usu est: quanquam nonnunquam se compellendi copiam faciat, & per se ferre sententiam & rogare legem possit. Quod hic sanè tãtò minus fecisse Christum potest videri, quanto magis hominum malitia prona est ad suos superiores spernendos, essetq; amplius si hoc prætèxtu quòd Deo posset confiteri veniamque peccatorum impetrare, subducendi se foro sacerdotali ansam inuenerit. Vnde mihi non magis baptismus (vt clausulam faciam) esse necessarius apparet, quàm post baptismum lapsis clauis: id quod omnium ætatum, populorum, Ecclesiarum pari consensione consuetudines optimas legum interpretes ita accepisse inq; nostros mores transfudisse iam nunc declarabimus. Siquidem Dion. Areopag. in epistola ad Demophilum Monachum taxat arguitq; grauitè eum, quòd peccatorem poenitentem, & sacerdoti se humiliter submittentem, eiusq; genibus aduolutum medicinæ peccatorum causa calcibus impetens retruserat, & quòd contra fas adyta templi ingressus sacerdotem poenitentiarium maledictis inceslerat, qui poenitentem peccatorem iustum reddere præsumeret.

deop

sumeret etc. Dei quidem esse iudicium in-
 quiens, sed id sacerdotibus ijsq; iolis secū-
 dū pontifices, tanquam nuncijs & inter-
 pretibus delegatum: quemadmodum in
 in repub. politica rata sunt quæcunq; ma-
 gistratus vel senatus regius decernit etc.
 Ecquis porrò sic stolidè sapiat vt hūc sup-
 plicem poenitentem non putet peccata sua
 apud sacerdotem eum deposuisse, sicut fit
 modò? Nam D. Clemens Petri & Pauli
 Apostolorum in fide alumnus, & illius in
 munere pōtificio successor, aut certè, quod
 negari non potest, Apostolici ordinis cō-
 sularis vir (Græci enim quartum, Latini
 secundum à Petro fuisse aiunt, vt habet
 Hieron. in catalogo scripto. Ecclesiast) di-
 cit hāc esse principis facile Apostolorum
 Petri doctrinam, vt si cuius cor, liuor aut
 aliud quoddā malū latenter irrepserit, nō
 debere quemquam ita perfundi percelli-
 q; rubore ac verecundia, vt ob hoc illi qui
 præest, si quidem animæ suæ gerit curam,
 omittat confiteri, quò per verbum Dei,
 atq; salubre consiliū ita curetur vt valeat
 fide integra, & pijs operibus æternas pœ-
 nas effugere, & ad perpetuæ pertingere vi-
 tæ pramia etc. episto. 1. Nam exomologe-
 sim fa-

fim facientes olim & aduolui presbyteris
 solere, & pandere nō tantū factorū atq;
 operum corporalium, sed & voluntatum
 ac cogitationū latebras more infirmorum
 qui neq; in verecundioribus partibus late-
 re sinunt occultantq; sine certo periculo
 morbum, atq; perniciem locupletissimus,
 iuxta ac veteranus testis est Tertull. lib.
 de pœnit. & profectō cū D. Dionys.
 Areopag. diuina præscriptione in vniuer-
 sum ita sancitum esse pro Dei dignitate,
 vt ea quæ secunda sunt primorum procu-
 ratione participant diuinis illustrationi-
 bus etc. li. coelest. Herarch. ca. 8. & morem
 diuinitatis eum sanctissimum, per prima
 secunda & inferiora ad diuinissimam lu-
 cem suam deducere inquit lib. Eccle. He-
 rarch. 5. de sacerdotum perfectionibus, &
 cū in coelesti Herarch. ca. 3. tum in Ec-
 clesiastica sub medium eorum qui rem sa-
 cram diuinamq; peragūt multifariam tra-
 dat rationem nempe expurgādi rudes, il-
 luminandi seu illustrandi expiatos, perfic-
 iendi illuminatos, & hæc sicut in coelesti
 Hierarchia ad Angelos superiores, ita in
 Ecclesiastica ad sacerdotalem tantū or-
 dinem pertinere asserat quis secūs inter-
 prete-

pretetur, quam iuxta hūc præter alias ministerij sacerdotalis functiones clauuū vsum quo sacerdos iudicium censuramque fert suam, audita peccatorum varietate, & omnibus delictorum circumstantijs siue annexis & agnatis examussim prudēterque indagatis, præsertim cū purgandis, illuminandis, perficiendisq; fidelibus si quid aliud, in Ecclesia à Christo apud sacerdotalem ordinem commendatas claues, siue siue ligandi soluendiq; vel dimittendi retinendiq; peccata proprietatem nemo est qui ambigat, neq; sano cuiquam aliò quoquam referenda censebūtur vnquam quæcunq; post Apostolos siue Policarpus Iohannis discipulus, siue Hermes quem librū Pastore dictum composuisse ferunt, siue Clemens Romanus pontifex, siue Carpus siue Methodius, siue Euaristus, Anacletus, Eleutherius, alijq; Apostolorum discipuli Apostoliciq; viri, & præter alios ignitissimus Ignatius Antiochiæ 3. post Petrū Episcopus, de Pōtificibus & Episcopis & Episcopis & sacerdotibus colendis obseruandisque tanquam angelis, & Apostolis ipsoque Christo, vnde deiferos modò & **Christiferos**, alias beatificos nominat, scripsere

psere accuratissime, quàm & ad alia sacramenta administranda, & ad hæc quæ diximus clauium officia, quorum ita frequens est in diuinis oraculis mentio, vt nullorū sacramentorum ferè amplius. Quocirca illud nobis Papiæ Hierepolitani Episcopi suggerendum videtur, quod habet Hier. in catalogo. Quū enim tūc de paschæ ferijs seruandis mira esset contentio, alijs sic aliter alijs obseruandas eas asseuerantibus, Cōsiderabam, inquit, quid Andreas, quid Petrus dixissent, Quid Phylippus, quid Thomas, quid Iacobus, quid Ioannes, quid Matthæus vel alius quilibet discipulorum Domini, quid etiam Aristiō & senior Ioannes discipuli Domini loquebātur. Non enim tantum mihi ad legendū libri profunt, quantum viua vox vsq; hodie in suis authoribus personans. Id siquidem nobis quoq; faciendum esse quis inficietur vt id potius æstimemus quod antiquius, idque verius quod Christo Apostolisque vicinijs, & sicut homines hominum, & linguas linguarum, ita tempora temporū, & morū mores habeamus interpretes, tātoq; illis hominibus illisq; temporibus moribusque concedamus magis, quantò illos viros

viros & Christo & Apostolis vt tempore propinquiore, sic & vita, ac moribus, & fide ac religione, plus respondere putandum ducamus. hæc verò Socratica siue Academica, hoc est semper dubia incertaq; horum temporum paradoxa, non tam rationes atque iudicia quam morbos languoresq; partibus parum synceris sese declarantes ætatis decrepitæ letargumq; patientis & phrenesim velutq; mundi deliri deliria & intemperias æstimemus. D. Orige. enim postquam Deum sicut corporum, ita & animarum ægritudinibus mendendis artes modosq; instituisse affirmasset, & vt in veteri prophanas, ita in noua lege Apostolos & discipulos, eosq; omnes qui post illos in Ecclesia ijs munijs sunt destinati animarum curandarum, & sanandorum vulnerum medicos institutos, psalmum illum 37. qui est inter poenitentiales tertius eò esse inscriptum hoc titulo, Psalmus statim in principio atq; ingressu (titulus namque clavis dicitur per quam ingredi licet & inuestigare Psalmi arcana) admoneat peccatorem, vt omnia peccata sua ad memoriam reuocet eaque confiteatur, quo cor sic humiliatum &

E contri-

cōtritum meliora proponatur etc. Sic Ho-
 mil. i. in Psal. 37. & quia peccatorum com-
 memoratio quasi quædam exprobatio est
 hominum iniquorum iniurijs risui & fa-
 bulis opportuna dicit eum qui exomo-
 logesim facit non debere hominum per-
 uersorum diſterijs, atq; exprobatōe tā-
 gi, sed tantū desiderio cœlestis patriæ,
 esse enim confusionem quæ mortem, &
 aliam quæ vitam operatur, cogitare autem
 oportere Deum illi parciturum si sibi ipse
 non parcat, & dicit secundum scripturas
 non celanda, sed confitenda peccata, fortè
 enim sicut ij qui habent intus inclusam in-
 digestam escam inquit aut humoris ac
 phlegmatis molestiam crudo stomacho
 patiuntur, si euomuerint, releuantur, sic
 quoq; qui peccauerūt, si quidem occultēt
 intraq; se retineant peccatum, intrinsecus
 vrgentur, & propemodum suffocantur
 phlegmate, vel peccati humore, sin verò
 sui quis accusator est, dū semetipsum ac-
 cusat & confitetur, simul & euomit de-
 lictum, & omnem morbi causam digerit,
 & nequis existimet hanc exomologesim
 Deo non autem homini faciendam subdit
 tantummodo circumspecte diligentius cui
 debeas

debeas confiteri peccatum tuum, proba
 prius medicum cui languoris causam ex-
 ponere debeas, qui sciat infirmari cum in-
 firmante, flere cum flente, qui condolendi
 & compatiendi moderamē, vel disciplinā
 nouerit ut ita demum si quid ipse dixerit
 qui se eruditum medicum ostenderit &
 misericordem si quid consilij dederit fa-
 cias, & sequaris si intellexerit & praeuide-
 rit seu visum ei fuerit talem esse egritudi-
 nem atq; languorem tuum, qui in conuen-
 tu totius Ecclesiae exponi debeat, & cura-
 ri, ex quo fortē & alij possunt ædificari &
 tute facilius sanari multa hoc deliberatio-
 ne & satis perito medici illius cōsilio sta-
 tuendum, procurandum, peragendum est
 etc. damnatq; eos qui damna & discrimi-
 na corporis fluxarumq; ac rerum caduca-
 rum pluris quam animæ faciunt, quiq;ue
 peccatis obnoxij securitatem tamen sibi
 fingere & Christi corpus percipere in
 Eucharistia quasi inculpati sibiq; bene cō-
 scij præsument, eosq; id quod febricitantes
 pati dicit, qui cū sint infirmi sanorū ci-
 bos appetunt etc. Homil. 2. super Psalm. 37.
 Et Cypria. ser. 5. de lapsis cū imperitiæ
 quosdam medicos, id est, sacerdotes, ita

E ij

quippe

DE EXOMOLOGESI

quippe ipsemet interpretatur, taxasset
quod tumentia vulnera parcente manu
contrectarent, & in altis viscerum recessi-
bus virus inclusum nimium blandi auge-
rent, aperiri mandat vulnus & ferrari &
& putredinibus omnibus amputatis, me-
dela fortiore curari: quamlibet doleat, cla-
met queraturq; aeger: irritam enim esse
falsamq; pacem inquires quandam & dā-
tibus periculosam, nihilq; accipientibus
profuturam etc. (erat namq; religiosissimus
hic confessor in exigenda poenitentiae sa-
tisfactione oppido quā seuerus) Ante ex-
piata delicta verò, ante exomologeliam fa-
ctam criminis, ante purgatam conscientiam
sacrificio, & manu sacerdotis, ante offen-
sam placatam Domini indignantis & mi-
nantis, vim inferri corpori & sanguini do-
mini, si quis ea communicare praesumat
& plus modò in Dominum delinqui ma-
nibus (dabatur enim tunc Eucharistia in
manus id quod postea habet) et ore, quam
cùm eum negauerunt etc. persecutio hæc
altera est ait aliaq; tentatio qua subtilis ini-
micus impugnandis adhuc lapsis imminet
vt lamentatio conquiescat, vt dolor fileat
vt delicti memoria vanescat, cōprimatur
pecca-

pectorum gemitus etc. & insinuans, quam sit habenda ratio pensumq; ingens peccatorum admissorum, & neq; martyrum sufficere posse merita alienis passim peccatis expiandis. Cæterum ait si quis præpropera festinatione temerarius remissionem peccatorum se cunctis dare putet posse, aut audet Domini præcepta rescindere non tatum nihil prodest, sed & obest lapsis, cum & ipsi martyres vindictam optet Apoc. 6. an putat aliquis passim contra iudicem sibi licere remittere, donareq; peccata etc. Deniq; confiteantur ergo singuli inquit queso fratres delictum suum (quid ni & delicta delictorumq; varietates si sint) dum adhuc qui deliquit in seculo est, dum admitti confessio eius potest, dum satisfactio & remissio facta per sacerdotes apud Deum grata est, nec cesset in agenda poenitentia, atq; in Domini misericordia deprecanda, ne quod esse minus in qualitate delicti videtur, in neglecta satisfactione cumuletur etc. Item lib. 1. epistol. 3. ad Cornelium Pontif. Cum omnem hæresim & schisma inde originem ducere quod non obediretur iudicio sacerdotum Christi vicariorum asseruisset, deinde primum

esse gradum felicitatis non delinquere, secundum verò delicta cognoscere, ibi innocentiam integram & illibatam esse quæ feruet, hic medelam quæ sanet cumq; diu multumq; egisset aduersus partem nouatiani speciosis titulis sua vt fit commendatæ nūquid honor datur Deo inquit, quia sic Dei maiestas & censura contemnitur vt cum indignari se ille et irasci sacrificantibus dicat, et cū poenas æternas comminetur proponatur à sacrilegijs, atq; dicatur ne ira Dei cogitetur, ne timeatur iudicium Domini ne pulsetur ad Ecclesiam Christi, sed sublata poenitentia nec vlla exomologesi facta criminis, despectis episcopis atq; calcatis, pax à non veris presbyteris prædicetur, & ne lapsi surgant, aut foris ad Ecclesiam redeant communicatio non communicantibus offeratur? quibus etiam non satis fuit ab Euangelio recessisse, specie lapsis satisfactionis, et poenitentię sustulisse, fraudibus inuolutos, et adulterijs commaculatos vel sacrificiorū funesta cōtagione pollutos, ne Deū roga-
rent, ne in Ecclesia exomologesim criminis facerent, ab omni sensu & fructu poenitentiae remouisse, foris sibi extra
Eccle-

Ecclesiam & contra Ecclesiam consti-
 tuisse conuenticulum perditæ factionis,
 cum malè sibi consciorum, ac Deum ro-
 gare ac satisfacere nolentium caterua cõ-
 flueret, post ista adhuc insuper pseudo
 episcopo sibi ab hæreticis instituto, nauig-
 gare audent & ad Petri cathedram, atque
 Ecclesiam principalem vnde vnitas sacer-
 dotalis exorta est, à schismaticis & profa-
 nis literas ferre, nec cogitare eos Roma-
 nos esse, quorum fides Apostolo prædi-
 cãte laudata est, ad quos perfidia accessum
 habere non possit etc. Ita ibi. Similiter ser-
 de lapsis, quum Deum omnia intueri, om-
 niaq; iudicare non tãtũ facta sed & ver-
 ba & cogitationes, & mentes, & volunta-
 tes conceptas inquirissent, hinc deniq; ij
 quoq; qui & fide maiores, & timore me-
 liores fuere, ait, quãuis nullo sacrificij aut
 libelli facinore constricti, quoniã tamen
 de hoc vel cogitauerunt, hoc ipsum apud
 sacerdotes Dei dolentes, & suppliciter cõ-
 fitentes exomologesim conscientia faciũt
 animiq; pōdus sui exponũt, salutari mede-
 lã paruis licet & modicis vulneribus ex-
 quirunt, scientes esse scriptũ Deus non ir-
 ridetur, itidem ad exomologesimhorta-

E. iiii

tur li. 4

tur lib. 4. epist. 2. ad Antonianum & alibi
frequentius contra Nouatianos, & certè
lib. 3. ad Quirinum cap. 114. multis scriptu-
ris de industria astruit exomologesim fa-
ciendam cuiq; dum in viuis est, ne inuen-
tam eam nuper amici nostri, in officinis
pontificum, aut monachorum cauillentur
turpis questus causa. Celius Lactan. Fir-
mi. circuncisionem illam Abrahamo &
omni eius retrò posteritati commèdatam
lege diuina figuram fuisse testatur, verita-
tem autem rei respòdentem quasi umbræ
corp⁹, ipsam exomologesim autore Chri-
sto in noua lege vigentem. Sicut enim ibi
pudenda corporis, ita hic animi cordisq;
nudanda & præcidenda, ne inuolutum pe-
ctus haberemus, id est ne quod pudendū
facinus, intra conscientiae secreta velare-
mus, hæc est enim cordis circuncisio de
qua prophete, Deut. 30. Jeremi. 3. aliq; lo-
quuntur ait, quam Deus à carne mortali
ad animam transtulit quæ sola mansura est
volens enim vitæ ac salutis nostræ consule-
re pro æterna sua erga nos pietate, poeni-
tentiam nobis in illa circuncisione propo-
sunt, vt si cor nudauerimus, id est, peccata
nostra confessi satis Deo fecerimus ve-
niamq;

niamq; consequamur, quæ contumacibus
 & admissa sua celantibus denegatur ab eo
 qui non faciem, sicut homo, sed intima et
 arcana pectoris intuetur lib. 4. de vera re-
 lig. et Sapient. 17. idem quoq; cum non tã-
 tum peccatum operis, sed etiam cordis et
 cogitationis fugiendum tradidisset in epi-
 tome instit. diuina ca. 8. non pati autẽ cõ-
 ditionem humanæ fragilitatis esse quem-
 quam sine macula, vltimum remedium
 illud esse vt ad pœnitentiam confugiamus
 asseuerat, cap. 9, qua non minimum locum
 habet inter virtutes, ait, quia sui correctio
 est, vt cum fortẽ aut re, aut verbo lapsi
 fuerimus statim respiciamus, aut nos deli-
 quisse fateamur, oremusq; Deum veniam,
 quã pro sua misericordia nõ negabit, nisi
 perseuerabimus in errore magnũ est enim
 pœnitentiæ auxilium, magnũ solatium,
 illa est vulnerum peccatorumq; sanatio,
 illa spes, illa portus salutis, quam qui tollit,
 viam vitæ sibi amputat, quia nemo tam
 iustus esse potest vt ei nunquam sit pœni-
 tentia necessaria, nos verò etiam si nullum
 sit peccatum confiteri tamen debemus, et
 pro debitis nostris identidem deprecari,
 gratias agere etiam in malis, hoc enim ob-
 sequium

sequium semper Domino deferendum;
 humilitas namq; tam cara et amabilis est
 Deo, ut cū Angelis suscipiat peccatorem
 confitentem, quem in regnis celestibus fa-
 ciat pro humilitate sublimari ita ibi Lactā:
 Similiter necessariam peccatorum confes-
 sionem tradit lib. 6. de vero cultu cap. 13.
 siquidem peccatorum varietatem atque
 dilirimen diligenter attendendum in poe-
 nitentia ineunda ratione praeclare docet
 August. lib. de vera et falsa poenitent. ca. 8.
 Originale enim peccatum per baptismum
 sine poenitentia si solum est ait, et per fidē
 Ecclesiae deletur, sed qui per se peccauit
 addiditq; originali etiam propria peccata
 per se quoq; debet agere poenitentiam, nec
 valet adulto sine poenitentia etiam bap-
 tisma, et cū affirmasset assidue peccantibus
 assidue poenitentiam necessariam esse, nul-
 lumque peccatum tam paruum quod non
 crelceret neglectum, et eiusmodi quotidie
 remitti si semper deplorentur, et adhibea-
 tur Ecclesiae sacramēta et orationes, Cōsi-
 derandum inquit (attende mihi pensum)
 non quid quis fecerit, sed quem offende-
 rit, id quod multis modis nominibusque
 patentissimum est considerandi spaciū
 quem-

multipl.

quemadmodum declarat etc. deinde ca. 9
 et habetur de poenit. dist. 3. Sunt plures, si-
 cut de singulis criminibus, hoc est peccatis
 mortalibus esse dolendum. ita et ex omni lo-
 gesim seu confessionem de singulis faciē-
 dam insinuat. Poenitentia enim vera ait, ad
 baptismi paritatem confitentem conatur
 adducere. atqui ca. 10. id manifestè conclu-
 dit, Quem igitur inquiring poenitet, et est
 de poenit. dist. 1. Quem poenitet omnino
 poeniteat et dolorem lachrymis ostendat
 representet vitam suam Deo per sacerdo-
 tem, praeueniat iudicium Dei per con-
 fessionem, praecepit enim Dominus
 mundatis ut ostenderent ora sacerdo-
 tibus docens corporali praesentia peccata
 confitenda non per nūcium neq; et scri-
 ptum manifestanda, dixit enim ora mon-
 strate et omnes nō vnus pro omnibus, nō
 alium statuatis nūcium, qui pro vobis of-
 ferat munus à Mose indictum, sed qui per
 vos peccastis, per vos erubescatis erubef-
 centia enim ipsa partem habet remissionis
 ex misericordia enim hoc praecipit Do-
 minus ut neminem poeniteret in occulto,
 in hoc quippe quod per semetipsum dicit
 sacerdoti et erubescētiam vincit, et timo-
 re offensi

Poeniten-
 tia baptis-
 mi natu-
 ram &
 vim imi-
 tatur.

Verecū-
 die puda-
 risq; cō-
 mēdatio

re offensus, fit venia criminis dignus. fit enim per confessionem veniale quod commiserat mortale, multumque satisfactionis obtulit, qui erubescens dominans nihil eorum qui commisit nuncio Dei denegavit etc. oportet enim ut qui iustus & misericors est, & iuste misericors, & misericorditer iustus sit etc. unde patet quod quanto pluribus quis confitetur in spe veniae turpitudinem criminis, tanto facilius consequitur misericordiam remissionis. ipsi enim sacerdotes plus iam possunt proficere, plus confitentibus parcere, quibus namque remittunt, remittit Dominus unde Lazarum de monumento iam suscitatum obtulit Dominus discipulis soluendum per hoc ostendens potestatem soluendi sacerdotibus concessam esse, dixit enim quodcumque solueritis super terram, erit solutum & in coelis etc. Matt. 18. hoc est ego Deus, & omnes ordines coelestis militiae & omnes sancti in mea gloria laudant vobiscum & confirmant siue quos ligatis siue soluitis, non dixit quos putatis ligare & soluere (tantum abest ut quos ostenditis, aut declaratis, vel annuntiatis, sed in quos exercetis opus misericordiae aut iustitiae

stitia. alia autem opera vestra in peccato-
 res non cognosco. quare qui confiteri vult
 (inquit) peccata vt inueniat gratiam, quæ-
 rat sacerdotem scientem ligare & soluere
 ne cum negligens circa se extiterit, negli-
 gatur ab illo, qui eum misericorditer cõ-
 pellat & monet, ne ambo in foueam cadât
 quam stultus euitare noluit etc. & cap. 11.
 Si peccatum est occultum, sufficere in no-
 titiam referre sacerdotis, & de occultis
 quidem peccatis occultâ, de publicis pub-
 licam poenitentiam & exomologesim fa-
 ciendam docet. Sicut quos domi mortuos
 Christus offendit domi, quos autem foris
 suscitauit foris, nam publicè peccantibus
 nō sufficere proprium meritum, nisi suc-
 currat & matris Ecclesiæ & hinc cap. 12.
 permaximè elaborandum esse, vt quis sit
 in Ecclesia. credendum namq; omnes ele-
 mosynas Ecclesiæ, orationes, & opera
 quæcunq; iustitiæ ac misericordiæ opitu-
 lari poenitenti, nempe vt membra sana nō
 satis sanis etc. ca. verò 13. apertissimè tra-
 dit pēsanda esse peccata, nō secus ac Rhe-
 torem vel oratorem acturum. Cicero in
 partitionibus rethoricis, & de perfecto
 oratore & in topicis, & Quintilianus in
 suis.

suis institut. considerare monent cuncta
 illa vnde res vel causa, qua de agitur eua-
 dat magis in lucem consideret inquit, &
 habes de poenit. distin. 5. ca. Consideret,
 qualitatem criminis in loco in tempore in
 perseverantia, in varietate persone & qua-
 li id fecerit tétatione, et in ipsius vitij mul-
 tiplici executione. Oportet enim poeni-
 rentem poenitere secundum excellentiam
 sui status, aut officij & secundum modum
 meretricis ac scorti et secū dum operis sui
 modum, et qualiter suam peregit turpitu-
 dinem, si in loco sacro, si in tempore ora-
 tioni consecrato, aut in festiuitate Sancto-
 rum, aut in tempore ieiunij etc. Omnis ista
 varietas et confitenda et deflenda etc. do-
 lendum etiam non solum quia peccauit
 verumetiam quia se virtute priuauit etc.
 Defleat etiam quoniam in vno offendens
 factus est omnium reus per ingratitude-
 dinem, tantò siquidem peccator fit cul-
 pabilior, quantò prius Deo erat acceptior
 etc. et cap. 15. postquam poenitentem iussit
 se totum subijcere iudicio et potestati
 sacerdotis, vt omnia libens obeat pro ani-
 mæ emolumento parando. quæ pro cor-
 poris detrimento fugiendo esset subitu-
 rus

Hec fora
 & rostra
 rauca
 clamant
 videntq;
 non mi-
 nimum.

Iacob. 2.

rus, & cautus sit ait, ne verecundia ductus
 diuidat confessionem, & diuersa diuersis
 manifestare velit, id quod est se laudare
 & ad Hipocrisim tendere, & semper ve-
 nia carere, ad quam perfrustra totam
 putat peruenire etc. Postremò capite
 20. & ultimo, posteaquam sui muneris
 & partium admonuisset confessarium, vt
 in nullo sit ipse culpatus crimine, cuius
 reum peracturus sit alium, & indicaturus,
 omnes hasce varietates, interrogare eum
 iubet solerter, si fortè aut ignorantia, aut
 verecundia poenitens sua peccata occultet
 etc. D. Hierony. quoq; non passim sacer-
 dotes, & indifferentnr ac temerè quosuis
 ligare & quosuis soluere, sed nō nisi post-
 quam audierint peccatorum varietates
 scire posse asserit, quem ligare pro offi-
 cio oporteat etc. super Matt. illud 15. tibi
 dabo clauas etc. Vnde circa illud Eccle-
 siast. 10. Si momorderit serpens in silentio
 non est amplius habenti linguam, si quem
 serpens diabolus ait occultè momorderit
 & nullo conscio eum peccati veneno infe-
 cerit, si tacuerit q̄ percussus est, & nō ege-
 rit poenitentiam, nec vulnus suum fratri
 & Magistro voluerit confiteri, magister
 qui

Confessa-
 rij offi-
 cium.

qui linguam habet ad curandum facile ei
 prodelle non potest. si enim erubescit
 agrotus vulnus medico detegere, & cō-
 fiteri, quod ignorat, medicina non curat
 & in epist. ad Marcellam inter alia Monta-
 ni deliramēta, etiam illud memorat quod
 Montanistę siue montenses, ad omne pe-
 nē delictum fores Ecclesię obserant cum
 nos quotidie legamus, malo poenitentiam
 peccatoris quam mortem, aliaq; eiusmodi
 complura, sint autem rigidi non quod &
 ipsi non perpetrent peiora, sed hoc inter
 illos & nos interesse, quod illi erubescant
 confiteri peccata quasi iusti, nos dum poe-
 nitentiam agimus facilius veniam prome-
 reamur, & circa illud Iere. 2. quomodo di-
 cis non sum polluta etc. iuxta tropologiā
 impudentiam frontis eorum qui sua nolūt
 vitia confiteri dicit expostulari & argui,
 & insinuans quod Montanistas Nouatia-
 nosq; notet circa illud Ierem. 3. & dixisti
 absq; peccato & innocens ego sum: audiat
 inquit noua ex veteri hareses, Iram Dei
 esse vel maximam, nolle peccatum suum
 humiliter confiteri, sed impudenter iacta-
 re iustitiam, nā vt habet circa illud Iere. 5.
 quia inuēti sunt in populo meo impij etc.

Si ini-

Si iniquitates & peccatum confiteatur, errorem, facile ad misericordiam flectit Deū & hinc certè Ezechiam partē culpæ suæ aperientem, partem celantem, pendisse penam opinatur circa illud Esaia 39. Introiuit autem Esaias ad regem etc. esse enim confusionem quæ mortem, & aliam quæ vitam operatur, nempe per peccatorum confessionem testatur circa illud Ezechi. 16. ergo & tu confundere & porta ignominiam tuam etc. Nam secunda post naufragium tabula est ait in epistola. ad Pam-mach. & Ocea. culpam simpliciter confiteri, Confessio enim & pulchritudo coram eo inquit in epistola ad Rustic. vt qui sua peccata fuerit confessus & dixerit, putruerunt, & corruptæ sunt cicatrices meæ à facie insipientiæ meæ, foeditatem vulnorum in sanitatis decorem commutet, qui enim abscondit iniquitatem suam nō prosperabitur Prouerb. 28. Poenit. Quis verò tanta (amabo te) siue mentis, siue iudicij laboret inopia? vt ex his veterum monumentis non statuatur nisi illam exomologesim quæ fit aut Deo, qualis est Manassis 2. Paral vlt. & prodigi filij Luc. 15. & publicani Luc. 18. & Dauidis, non rarò in suis

Ab incō-
ueniēti.

F hymnis

hymnis & Psalmis, manifesteq; Christianorum omnium in oratione Dominica, aut homini sed in genere tantū, primum enim non esset aliqua confusio aut verecundia ob quam homo tantopere à confessione, si vni Deo esset facienda, abhorreret, utpote quē nihil fugere non nesciat, deinde neque pigeret, neq; puderet quem confiteri homini se peccatorem esse in cōmuni & generaliter, nimirum id quod sibi, alijsq; hominibus vniuersis nosset esse commune, cum nemo sit ex omni parte beatus. Postremò sola ratio distinctionis poenitentiae quod quēdam publica et solēnis, quādam priuata sit, id ipsum indicat olim in primitiua Ecclesia moris fuisse, et vsus, cuiq; peccata in particulari cōfiteri, quum pro suo arbitrio sacerdos alijs publicam, alijs priuatam, alijs exiguam, alijs ingentem et duriozem poenitentiam indiceret pro criminis dignitate et modo, placentque mihi ista summopere taliaq; iudico si tamen quid iudicare potest, qui non intelligit nisi quod ipse capit, quod parum est, nō fortē aut quod verum est, aut quod vult is qui dicit aut scribit, quæ dubijs et paradoxis hisce ac problematicarum opinionum

Seni dA
 11111111

nionum monstris artificio, ne dolo dicam malo, non satis ad persuadendum cōfictis, præferantur. Verūm illum de vera et falsa poenitentia librum non agnoscunt inter Aug. opera aliam saluam lucernamq; aliā olere inquiunt et sapere. Catech. Id operæ precium est quærere, quam ob rem.

Pœit. Ipsius ibi Augustini fieri mentionem affirmant, eumq; tanquam authore maiorem allegari testem. Catech. Familiaris admodum tergiuersanti et iudicium subire nolenti portus est iste, declinare & fugere forū quod inquiunt, vt præclare Tertull. scripsisse lib. de præscrip. hæret. existimē, congressionē cum hæreticis de scripturis ad aliud nihil vtilem esse nisi ad stomachi vel cerebri euerzionē, istā enim hæresim non recipere quasdā scripturas, & si quas recipit, adiectionibus & detractionibus ad dispositionem instituti sui inuertere, & si recipit, non recipere integras & si aliquatenus integras, nihilominus diuersas expositiones commentando inuertere, atq; ita tātū veritati obstrepere adulterum sensum quantum & corruptorem stylum, præterea nolle agnoscere inquit, ea (quæ ipsorum est præsumptio aut im-

Cauilla-
tiones hæ-
reticorū
omnem
cū illis
disputa-
tionem
inutilem
reddunt.

pudentia) per quæ relinquuntur his tantum niti quæ ex falso composuerunt, & quæ de ambiguitate ceperunt, id quod idem evenit si quis cum eis de veterum classicorumque scriptis ac panoplia maiorum nostrorum conflitet, alios namque eradunt prorsus è catalogo scriptorum Ecclesiasticorum, illos truncos & mancos faciunt, penitusque mutilos suis turpissimè servire cogunt factionibus, & quod citra sinistra suspensionem non est, nihil ferè reiiciunt exploduntque quā quod sibi minus æquum & propitium fore arbitrantur si admittāt, penes id, virgulam illam censoriam, divinamque esse, auream (inquam) veritatem, cæterum id extra rem dictum esto, nam quod hunc librum eam ob causam refutent quā dicis, faciunt ne intelligendo ut nihil intelligant, graviore enim verbo uti non libet quasi verò ideo quia Mar. Tull. lib. 2. epist. ita scribens ad Curionē. Cum multa conscribendi epistolas genera esse dixisset, vnum illudque certissimum cuius causa res ipsa inuenta est, ut certiores faceremus absentes, si quid esset quod illos scire aut nostra aut ipsorum interesset, reliqua quibus se magnopere delectari proficitur,

Si affirmare atque negare, quod libet est satis, nulla satis bona cuiusque rei vel ratio vel probatio est.

fitetur, vnum familiare & iocosum, alterum seuerum & graue, vtro me deceat vti non intelligo inquit, iocer ne tecum per literas ciuē me Hercle non puto esse, qui temporibus his ridere possit, an grauius aliquid scribam: quid est quod possit grauius à Cicerone scribi ad Curionem, nisi de repub. etc. quasi inquam aut alium Ciceronem quam se, aut alium præterquam ad quem scribit putet Cutionē, nam eiusmodi schematis creberrimè vsum esse M. Tull. Quintil. aliosq; omnes hucusq; optimos clarissimosq; Oratores liquet: de phraseos sermonisq; distantia atq; diuersitate æqui boniq; consulo, & fero censuram, attamen si modò iudices ipsi æqui boniq; studiosi sunt & obseruantes: quid autem mirum si heretici & schismatici aut alioqui parum sani pectoris, semel omnia exoleta cupiant quæcūq; aduersa sibi quoquo modo & à sua discrepantia cernunt amussi? Dein non statim neq; semper meriti oportet autorum diuersitatem, styli dictionisq; diuersitate, vel econtra similitudinem similitudine, est enim Oratoris eiusdem modò humilē, mox mediocrem illicò sublimē oratione incedere, & non-

F. iij nunquam

nunquam M. Cicero eloquentiæ parens
 grauitè & feuerè, alibi familiariter dice-
 bat, & ijdem poetæ nunc foccis iā cothur-
 nis vtuntur, & sunt sanè quidam in genere
 deliberatiuo versatissimi, sed tantum alij
 iuxta valent in iudiciali et demōstratiuo,
 nonnulli suaforio nati videtur, quidā æquè
 omnibus pollent præstantq; , sunt qui sic
 pedestri solutaq; oratione suis ingenijs
 obduxere callum, vt ligatam prorsus ora-
 tionem ignorare putes, quos si poetari au-
 dias, nescire orare dicas. Et idē certe Ro-
 scijs, idemq; Tull. eandē rē frequentiori
 mutuo certabant, ille gerendo, hic dicen-
 do exprimere varietate, neq; enim minus
 eiusdem artis est, pluribus diuersissimisq;
 vti instrumentis, quàm eiusdē mundi atq;
 naturæ ex eadem terra diuersissima rerum
 genera gignere, præsertim cū scitum sit
 illud philosophicum, artem naturam imi-
 tari, oppido quàm sanè miror beneuolos
 censores illos, qui dudum tam acutum vi-
 dent, vt ex styli disparitate, scriptores iu-
 dicent diuersos, cur tam talpæ sint in suis
 scriptoribus æstimandis, qui in alienis vel
 argos plures vincunt. Si enim alium putat
 Augustinum eandem quidē rē, sed aliter
 hic ali-

hic aliter alibi dicentem, cum non semper
 eodē modo affectus sit Orator, vt eadem
 perpetuò fluat vena, sicut nec semper idem
 furor poetas agitat, quidni multò maximè
 alium putant aut Lutherū, aut Calvinū, aut
 Confessionistas modo affirmantes, modo
 rem eandem negantes? Cur non exigunt
 ab ipsis potius vt magis sibi respondeant?
 Quare illis licet tam esse sibi dissimilibus
 in re, cum tantam in nobis aut nostratibus
 verborum quoque similitudinem extor-
 quere moliantur quæ tamen non nisi rem
 vnā significant, et non nisi res vna esse
 possit, verba verò plurima? Denique fac
 apocryphum librū illū esse, quid inde cō-
 cludent? nūc re quoque apocrypham esse?
 non sequitur istud, nā ante tēpora Augu-
 stini re hanc eandē ex Apostolica tradi-
 tione, Christi que antoritate ad nos manas-
 se iā cœpimus ostendere, Augustinū autē
 non tā hanc veritatē inuenisse (nedū aut
 Innocentiū 3. vt cōmentantur aut reliquos
 retrò scholasticos quos proculdubio illo
 libro velut Augustini vsos constat) quā
 sacrosanctē traditā non ægrè excoluisse ac
 cōmendauisse cōpertū est, tantò vero te-
 merarijs illis æstimatoribus minor est, dā-

Confes-
sionem
Deo fa-
cta non
sufficere

da fides, quantò locupletioribus testimo-
nijs veterum scholasticorum plus deferē-
dum, sicut enim ars non nisi ignorantem,
ita nec virtus nisi expertem. habet osorem
Perpellè profectò Dioge. Cynicus cuidā
prodigij instar miranti quod mus dolum
roderet, imò verò, mirum esset, respon-
dit, prodigium, si doliū murem roderet,
nihilò plus miri accidit si nauci homines
exomologesim siue confessionem con-
temnunt, id est peccatores peccatorum
accusationem & detestationem, mirum
enim supra modum esset si amplecteren-
tur, sed nos ceptis insistamus, confessionē
suorum peccatorum fieri Deo (ait Augu.)
quidam autumant sufficere, cui nihil oc-
cultum est, nolunt enim vel erubescunt,
vel dedignantur ostendere se sacerdotibus
cum tamen Dominus voluerit eos discer-
nere inter lepram, & non lepram Leuit. 13.
etc. nolo igitur vt hac opinione decipiaris
confundarisq; confiteri peccata tua coram
Dei vicario tabescēs præ dolore, aut cer-
uicosus præ indignatione, ipsi⁹ quippe hu-
militer subeundum est iudiciū, quem Do-
minus non dedignatur habere vicarium,
roget ergo infirmus ad se venire sacerdo-
tem, et

tem, & faciat eum suæ conscientia penitus
 consciū & participem, reuelet ei vias
 suas & adhibebit antidotum reconcilia-
 tionis etc. lib. 2. de visitatione infirmorum
 cap. 4. Imò verò astantem coram te sacer-
 dotem, inquit ad infirmum, angelum Dei
 existima, aperi igitur illi abditissima pe-
 netralium tuorum, nō pudeat coram vno
 dicere, quod non erubuisti coram multis
 facere, humanum enim peccare, Christia-
 num desinere, diabolicū perseuerare, nullis
 ambagibus inuoluas scelera tua, designa
 autem locum, tempus, aetatem, gradū, of-
 ficiū, numerum, semel scilicet, an bis in te
 culpas admiseris, an amplius, personas ta-
 men non nomines cum quibus peccasti,
 deinde vtrum necessitate an voluptate, ig-
 norantia an malitia deliqueris, hæc enim
 omnia si taceantur aut pallientur animam
 iugulant, si denudentur cum poenitentia
 euanescent, meliusq; est coram vno mani-
 festare quàm patere omnib⁹ in iudicio,
 cōfiteri itaq; nominetenus quæ te remor-
 dent flagitia, & derege specialiter, quoti-
 diana verò ac leuiora saltem generaliter
 & simul velut in fasciculum collecta, sicq;
 ex indulgentia confide ibidem capite s.

Qui

De præ-
paratiōe
ad mor-
tem.

Qui enim viam vniuersæ carnis ingredie-
ris, ait, vbi visurus es tuos parentes, patri-
archas, prophetas, sanctos Apostolos, &
omnium summam beatitudinem, ne in via
tanti itineris deficias, viaticum tibi neces-
sarium est, recordare autem peccata tua, &
in aure sacerdotis humiliter confiteri iux-
ta illud Iacob. 5. Confitemini alterutrum
peccata vestra etc. dole & tunde pectus
tuum, magis mentis quam carnis lib. 1. de
visitat. infirmo. ca. 2. Similiter de rectitu-
dine catholicæ conuersationis circa me-
dium iubet infirmum sua confiteri pecca-
ta, & sic de misericordia diuina confiden-
tem accipere Eucharistiam, & oleum be-
nedictum, vt iuxta Iacob. 5. oratione fi-
dei saluet eum etc, epist. III. ad Iulianū co-
mitem. vult nos omnes per confessionem,
& poenitentiam lachrymarum studere, vt
statim abluamus quicquid labis ex huma-
na infirmitate contractum est, ne diu sine
amici nostri amplexu maneamus. Itē qui
præter uxores concubitum alium habui-
stis agite poenitentiam, qualis agitur in Ec-
clesia, vt ipsa oret pro vobis, nemo sibi di-
cat, occultè, ago nouit Deus, qui mihi ig-
noscit, quia in corde ago, ergo sine causa
dictum

dictum est Matt. 18. Quæ solueritis in terra soluta erunt & in cœlo? ergo sine causa data sunt clauæ Ecclesię Dei Matt. 16. frustramur euangelium Dei & verba Christi? promittimus vobis quod ipse negat? Nonne vos decepimus? Iob dicit 31. Si erubui in conspectu populi cōfiteri peccata mea, talis iustus thesauri diuini obrisi tali camino probatus hæc dicit, & resistit mihi filius pestilentię & genu figere erubescit sub benedictione Dei, quod nō erubuit Imperator Theodosius, non senator, nō curiales? Quid igitur reclamatione plebeius? quid negociator? Hom. 49. circa illud 2. Cor. 5. legatione fungimur pro Christo. Nam quod iustus es inquit Ser. 7. de verbis Domini secundum Matt. in fine, pietati diuinę tribuendum quod peccator, tuæ iniquitati, esto ergo tuus accusator & erit ille indultor tuus etc. Quare enim ait enarratione seu concio. 2. in Psalm. 31. Publicanus nolebat cœlum attendere Luc. 18. quia scilicet se attendebat, vt primo sibi displiceret, & sic Deo placeret, tu autē iactas te, & merita tua superbus attendis, peccata præteris vt minus, illā superbā iactantiam Dominus autem attendit, si vis vt non attendat

Sui apud
Deum &
in foro
poeniten-
tiae accu-
sando sui
quasi de-
fensio est

Hæresis
est gno-
sticorū
Maniche-
orū, Priscil-
liani-
starum.

tendat, tu attende, sic Publicanus enim iu-
stificatus est intuens cōscientia suam, eāq;
puniens, ipse sibi iudex fuit, vt ille interce-
deret, ipse puniebat, vt ille liberaret, ipse
accusabat, vt defenderet ille, à Deo vero
defensus est, quia dixit pro ipso sentētiā
quia Phariseus tacuit confessionem pec-
cati, quia non aduertit se exaltando, Deus
aduertit, aperuit, animaduertit, humilian-
do Publicanus quia peccatum suum agno-
uit, Deus ignouit, ipse nudauit, hic operuit
cū enim prius tacente me inueterasce-
ret dixi ait Psalmista, pronuntiabo ad-
uersum me iniustitias meas Domino, &
tu remisisti impietatem peccati mei, non-
dum confessionis vox ad os peruenerat
& iam pronunciationem & confessionē
cordis, auris Dei attendit, & peccatum
cordis dimisit. Et bene aduersum me dicit,
quia multi aduersum Dominum pronun-
ciant peccata sua, se defendunt, & Deum
accusant dicunt Deum sic voluisse, fatum
fecisse, aut stellas, martem enim homicidā,
venerem adulteram, aliosq; planetas alios
peccatores gignere, & ita qui nolunt per
compendiū confessionis, venire ad Deum
placandum, per circuitum proueniunt ad
accu-

accusandum eum etc. Eodem modo Hieron. Chrysoſt. Theodoret. Euthy. Innocent. 3. papa & Grego. Mag. etc. Est enim teste August. confessio peccatorum, & virtutis Dei, tuam igitur inquit confitere iniquitatem, confitere & Dei gratiam, te accusa, illum glorifica, te reprehende, illum lauda ut & ipse veniens inueniat te punitorem tuum & exhibeat se tibi saluatorem tuum si enim non confessus lates, non confessus damnaberis, times confiteri, qui non confitendo non potes esse occultus? damnaberis tacitus, qui possis liberari confessus, si enim plangunt ante hominem latrones confessi, latentur ante Deum confessi fideles etc. (Est enim hoc iudiciū, atq; tribunal magis pro reo quam contra eum) latentur autem gentes per ipsam confessionem, quia bonus est cui confitentur, ad hoc enim exigit confessio, ut non iudicet, damnet, puniatque, sicut homines iudices, sed ut liberet humilem, ad hoc autem damnat non confitentem, ut puniat superbum, ergo sis tristis antequam confitearis, confessus autem exulta, iam enim sanaberis, non confitentis conscientia saniem collegerat, Apostema
tumue-

Venire
Method^o
cōfessio
culpæ.
Duplex
cōfessio.

Qui cōfi
tetur cri
mē in fo
ro regio
ei impe
riali suæ
mortis
sentētiā
fert, in
hoc autē
foro qui
reū se cō
fitemur
absolui
tur.

tumuerat, cruciabat te, nec quiescere sine-
 bat, adhibet autem medicus fomenta ver-
 borum, & aliquando secat, adhibet medi-
 cinale ferrum in correptione tribulatio-
 nis, tu agnosce medici manum, confitere,
 exeat in confessione & defluat omnis sa-
 nies, iam exulta & lætare quod reliquū est
 facile sanabitur super Psalm. 66. Quomo-
 do enim queat, ait ferm. 66. de tēpore, me-
 dicus vulnus sanare, quod æger ostendere
 verecundia nolit? Deus enim confessio-
 nem nostram desiderat, vt iustā ignoscen-
 di causam habeat, quomodo verò ait lib.
 de poenitētiæ medicina ca. 2. ignoscet Deus
 quod nō vult agnoscere superbus homo?
 Quis ita desipiat vt quia Christianus est,
 tantum sibi polliceatur præmium coeleste
 cum detrectet, aut differat, vel dubitet cō-
 fugere ad claues Ecclesię quibus et hic sol-
 uatur, & in coelo Matt. 16. & 18. Ipse idem
 Augustinus. vtiliter & salubriter nos ad-
 moneri dicit in omnibus diuinis vt pec-
 cata nostra iugiter & humiliter nō solum
 Deo, sed etiam sanctis, & timentibus Deū
 confiteamur, ita enim per Iacobum cap. 5.
 spiritum sanctum suadere. Confitemini al-
 terutrū peccata vestra etc. & Psalm. 13. Con-
 fitemi-

Ratio fa-
 ciēda ex
 omologe-
 ficos.

Oracula
 de faciē-
 da exo-
 mologe-
 si.

fitemini Domino quoniam bonus etc. & Psalm. 31. dixi pronuntiabo aduersum me iniustitiam meam Domino, & quomodo nobis peccatorum vulnera nunquam deesse possunt, ita confessionis medicamenta adesse semper debere, neq; ideo Deum vel-
 le nos confiteri peccata nostra quasi alio-
 qui ipse scire non possit, sed quia diabolus hoc desiderat ut inueniat quod nobis ante tribunal iudicis aeterni obijciat, & idcirco defendere nos etc. Quomodo inquit egit ab initio ut caderet homo qui stabat, sic fatagit ne qui cecidit surgat. Sumus enim lapsi per superbiam, nec aliunde quam per humilitatem possumus reparari. Verum quomodo serpens seduxit Euam astutia sua, ita & hodie multis per Mathematicos & Manichaeos imponit, qui ne homines peccata sua confiteantur, non hominibus aiunt, sed stellis imputanda peccata, & satis, atque ita Deum blasphemant etc.
 Alij nempe Manichaei non tu (inquiunt) peccas sed gens tenebrarum, id quod non est tollere & abolere, sed geminare peccatum. Quidam in diabolum sua peccata referunt, qui sane, suadere & sollicitare potest, cogere haudquaquam.

Confessio
 rerum me-
 dicarum
 instar.

Sanādos
 nos esse
 cōtrarijs

61220 Quaquam, Posuit namq; Deus in hominis
 potestate, arbitrij libertate, vt vel cōsentire,
 re, vel non consentire valeret, & à dextris
 quidem est Deus præcipiens, & confortans,
 à sinistris seducens sathanas, homo in
 medio constitutus est, neque diabolus cogendo
 sed suadendo nocet, nec extorquet à nobis
 consensum, sed magna industria, et insidijs
 elicit & aucupatur, dat quidem ille
 consilium, sed Deo auxiliante, si nobis ipsi
 non defuimus, nostrum est, vel eligere vel
 reprobare quod suggerit & vincimus
 61221 planè si à partibus illius nobis standū non
 61222 putabimus etc. Sicque diabolus ait modò
 61223 vult vt non accusemus peccata, Deus autem
 confitenti tāquam aperto sinu indulgentiam
 paratus est dare, excusas claudis sinum
 includi sūq; peccatum & excludis indulgentiam
 peccati. Ecce quid fecisti non vt tolleretur
 peccatum sicut dudum dixi, sed Medicina
 intercluderetur peccati, sanare te habebat
 Deus per indulgentiam si fateris quæris
 per quem excuses, sed non quærit ille
 quem pro te puniat. Dic ergo deuoto corde.
 Ego dixi Domine misere re mei. Quare
 addidit ego dixi? propter Manichæos qui
 dicunt non tu peccas, clama er-

ma er-

ma ergo dixi dñe misereri mei sana animā
 meā quia peccaui tibi, sanat quippe te deus
 tantū tu cōfiteri vuln⁹ tuū iaces sub mani-
 b⁹ medici patiēter implora auxiliū, fouet,
 vrit, secat æquanimiter tolera, tantūmodo
 attēde vt saneris sanaberis verò si ostēdas
 te medico nō quia ille nō vidit, si tu te ab-
 scōdas, quia ipsa exomologesis sue cōfes-
 sio sanitatis initiū est etc. sic ferè Aug. Ho-
 mil. 12. de verbis Apost. Ia. 5. Cōfitemini al-
 terutrū etc. & li. de salutaribus documētis
 ca. 33. Antequā percipiatur Eucharistia cor-
 poris & sanguinis Domini, vult hominē
 sese probare, vti monet Paulus I. Cor. 11.
 quod ita interpretatur vt prius ad confes-
 sionem & poenitētiā recurrat, omnesq;
 actus curiosius discutiat & peccata omnia
 sine mora per confessionem & verā poe-
 nitentiam abluat, ne cum Iuda diabolum
 intra se celans pereat, protrahens de die in
 diem peccatum. Dein ca. 34. diligenter
 quoq; cordis arcana & cogitationes eo-
 dem modo eradendas, neq; minima sper-
 nenda ne paulatim excidamus id quod ha-
 bet Ecclesiast. 19. Neq; paruipendendum
 morsum serpentis inquit, ne venenum in
 cor spargatur, illud enim vitam esse qui-

G dem

Non igitur suffi-
 cit cōtria-
 tio vna
 nisi vel
 in votis
 sit cōfessio.

Exomologesim
 ante Eu-
 charistiā
 necessa-
 riā esse.
 Diabolū
 intra se
 celare &
 peccatū
 perinde
 esse.

Serpētis
vita ho-
minis to-
picū esse.
Multos
proinde
tota erra-
re certū
est via
Non dif-
ferēdam
pœnitē-
tiam &
cōfessio-
nem.
Deligen-
dum cō-
fessariū
esse.

idem serpentis, sed hominis mortem cap.
autem 38. Omnibus Christianis Laicis, cle-
ricis, Monachis, hāc communem ad bea-
titudinem viam asserit fidem, spem, cha-
ritatem, confessionem veram & pœnitē-
tiam dignam, & ca. sequenti. 39. nō differ-
re pœnitentiam atque confessionem hor-
tatur, & ca. 52. quum post baptismum or-
dinarit Deus aliud peccatorum remedium
pœnitentiam & confessionem non seg-
niter eam, cum qua possimus, optimo
probatissimoq; sacerdote salutis monet
ineamus rationem etc. Et in enarratione
Psalm. 41. circa illud propterea memor fui
tui de terra Iordanis etc. id est, ait à baptis-
mo vbi est remissio peccatorum, eò quod
nemo ad remissionem peccatorum per-
tingat nisi qui sibi displicet, qui sese pec-
catorem confitetur, qui semetipsum Deo
humiliat etc. & circa illud Psalm. 50. spiri-
ritum sanctum tuum ne auferas à me, quia
non potest esse confessio peccati & puni-
tio in homine à semetipso, quod quis sibi
super peccatis suis displicet eaque confi-
tetur spiritus sancti operationem & gra-
tiam asseuerat esse, & quamuis quis adhuc
confiteatur, & deprecetur veniam, tamē
ea parte

Verā pœ-
nitentia
& cōfessio-
ne dei
donum
esse.

ea parte qua ei displicet malum quod cō-
misit Deo coniunctum & acceptum ait, et
proinde circa illud Psal. 74. Confitebimur
tibi Deus, confitebimur & inuocabimus
nomen tuum, ante omnem orationem &
precem hominem sui quemque suorumq;
peccatorum iudicem vult esse, vt prius o-
mnia peccata sua confiteatur & damnet,
quàm Deum inuocet, peccata horrètem &
fugientem etc. & quod parum minusque
sit quàm est necesse, se quemque in gene-
re peccatorem confiteri circa id quod se-
quitur enarrabo omnia mirabilia tua, mul-
ta dicit esse corda cōfitētium, vnum cre-
dentium, eò quòd alij alia peccata cōfiteā-
tur, vnā autem omnes fidem credant ser-
uare. 30. ad fratres in eremo dicit haud-
quam sufficere Deo cōfiteri nisi etiā dili-
gēter pri^o cōsciētia examinata, & sensibus
perquisitis singula etiam cordis commissa
homini confiteamur, sacerdoti supplices
aduoluti, & vult in capite nō in calce qua-
dragesimæ fieri ab vniuersis exomologe-
sim etc. Miris laudibus effert confessio-
nem & in fine sacerdotes monitos ha-
bet cōfessarios. vt sciāt quam qualem quā-
tamq; quibus infirmitatibus, medicinam

Peccato-
rū cōfesi-
o ad fū-
dēdas pre-
ces Deo
cōpēdio-
la prece-
ratio.

Q morū
probatif-
simum.

Sacerdos
tū munia

G ij adhibe-

Duplex
cōfite-
di
genus.
Quid cō-
fessio.

Hæresis
super cō-
fessionē
alia olim
atq; nūc
multo.
Paræne-
tica de
cōfessio-
ne.

adhibere debeant, & exponens mystolo-
giā illius Genesis 38. Quod Thamar mu-
tato habitu suscepit Iudā, Ecclesiæ typum
fuisse opinatur, quæ à Christo & Aposto-
lis prædicationem suscepit poenitentia in
amaritudine confessionis etc. & lib. quest.
in Matt. cap. 9. cū distinxisset laudis &
peccatorum confessionem, generaliter in
scriptura confessionem nuncupari affir-
mat omnem manifestā sicut cernitur utq;
sefe habet erunciationem, & cū hic, tum
in enarratione Psalm. 117. & Serm. 8. de
verbis Domini secundum Matt. Nonnul-
los ita exomologesis studiosis fuisse in-
nuit (quæ eorū erat imperitia) ut nullam
præter peccatorum confessionem memo-
rari in scripturis existimarent. Similiter
scribens in Psalm. 50. & 66. & 68. concio-
ne 1. in fine & accuratissimè Serm. 66. de
tempore siue Serm. 3. Dominicæ primæ
quadagesimæ, & alibi creberrime faciē-
dæ exomologesios meminit. Imò verò
Serm. 8. de verbis Domini secundum Mat.
tractans illud Mat. 11. Confiteor tibi pater
etc. cōfitemem vivere & à Domino prius
resuscitatum quam prodeat in lucem, in-
quit, à mortuo siquidem perire confessio-
nem

nem Eccles. 17. & mouens quæstionem,
 Quid igitur profit confitenti Ecclesia cui
 dictum est Matt. 16. 18. Ioanis 29. Quæ sol-
 ueritis in terra etc. ipsum Lazarum atten-
 dendū perhibet, quem discipuli suscitatu
 sed etiamnum ligatum iussu sunt soluere
 etc. Postremò nihil aliud insinuat August.
 quam confessionem esse poenitentię par-
 tem non minimam, eamq; indiuiduā poe-
 nitentiæ seu comitem seu pedissequam, seu
 clientem, quando in Euch. ad Laurentium
 cap. 64. bene post Ecclesiæ confessionem
 in symbolo remissionem peccatorum po-
 sitam asserit, eò quòd per hanc illa fiat in
 terris & non perit quod perierat, neminē
 enim esse qualibet polleat fecunditate ius-
 titiæ, qui non saltem remissione peccato-
 rum venialium sine quibus hæc vita nō
 transigitur indigeat, deinde ca. 65. De nul-
 lis criminibus quoq; desperandum, modò
 in Ecclesia poenitentia agatur cui remissio
 peccatorum commendata est, testatur, ni-
 mirum quod quemadmodum B. Ambro.
 & alij ortho. scriptores in Ecclesia idem
 ius soluendi atq; ligandi Deus esse volue-
 rit, quæcunq; tandem vel peccata vel cri-
 mina. Et vide mihi an non satis apertè

Confes-
 sionem
 partem
 poenitē-
 tiæ esse.
 Ecclesiæ
 basis pec-
 catorū re-
 missio.

Excōmu-
nicatio.

Autori-
tas eccle-
siæ in re-
mitten-
dis pecca-
tis.

exomologesim distinctam iudicet cum
secundum modū sui cuiusq; peccati quēq;
pœnitentiam subire mandet, & vbi tale
crimen ac facinus commissum est, vt à
Christi corpore sit separandus, non tam
temporis quam doloris mensuram æsti-
mari etc. & ca. sequenti 66. manifestè do-
cet remissionem hanc peccatorum Eccle-
siæ clauibus creditam ad sacramentum
pertinere etc. Atqui ca. 67. & alijs sequen-
tibus tradit nullis eleemosynis nisi vno
hoc Ecclesiæ remedio peccata remitti, &
quidem ca. 82. sine Dei gr̃tia neminē age-
re pœnitentiam secundum Ecclesiæ mo-
rem inquit. Eum autē qui in Ecclesia pec-
cata dimitti diffitetur, tantiq; muneris lar-
gitatem cōtemnit, & in hac obstinatione
diem claudit extremum reum peractum
in illius irremissibilis peccati in spiritum
sanctum in quo Christus eoq; Authore
Ecclesia peccata dimittit, affirmat cap. 83.
Eaque de re ex proposito libellum inte-
grum conscripsisse se meminit, & est Ser.
II. de verbis Domini secundum Matt. vbi
lōgè lateq; hac de autoritate Ecclesiæ dis-
serit neq; secus intelligendū est quod ha-
bet lib. de fide ad Petr. ca. 12. Pœnitentiam
tunc

tunc prodesse peccatori quantumcunque
 peccarit grauitur quacunq; atate, vel tem-
 pore resipuerit, modò poenitentiam agat
 in Ecclesia cui Deus in persona Petri li-
 gandi soluendiq; tribuit potestatem Mat.
 16. etc. quam vt facta sacerdoti ex omolo-
 gis iudicio atq; sententiæ sacerdotali tan-
 quam diuinæ sese subdat, id quod ipsemet
 August. si rectè æstimamus superius satis
 explicuit. exponens profecto lib. 20. ca. 9.
 de ciuit. Dei, regnum illud militantis Ec-
 clesiæ longè tamè aliud esse inquit quàm
 futurū sit ablatis scandalis excussisque de
 area paleis. Et adducens illud Apocali. 20.
 Quod diabolus mille annis ligatus postea
 paruo tempore sit soluendus, mox recapitu-
 lando inquit. Quid in istis mille annis
 agat Ecclesia vel in ea agatur, vidi, inquit,
 sedes & sedētes super eas, & iudicium da-
 tum est, non vltimū inquit, sed sedes præ-
 positōrum & ipsi præpositi intelligendi
 sunt per quos Ecclesia nunc gubernatur,
 nullumq; iudicium melius datū accipi po-
 test quam id quod est Matt. 18. Ioannis 20
 Quæcunq; ligaueritis etc. Quæcunq; sol-
 ueritis etc. Ita quippe & lib. 1. de doct.
 Christiana cap. 17. Clauēs Ecclesiæ à Chri-

supra

G iij

sto da-

sto datas asserit cui peccatorum remissio,
 nempe per illud iudicium quod dixit, cō-
 missa est. Et similiter proculdubio, quic-
 quid de Petr. & in persona eius Catho.
 Ecclesie clauibus ac potestate retinendo-
 rum dimittendorumque peccatorum lib.
 de agone Christiano ca. 30. & lib. 1. contra
 aduersarium legis & prophetarum ca. 17.
 & lib. 3. contra Donatistas de baptis. cap.
 17. & 18. & circa illud Ioannis 12. Pauperes
 semper habebitis vobiscum tracta. 50. in
 Ioannem & serm. 1. feria 4. post domini-
 cam palm. qui est numero 224. & serm. 50.
 de vtilit. & necessita. poenitentie. & ser. 3.
 in festo Petri & Paul. qui etiam Maximi à
 nonnullis, vel Ambro. ab alijs putabatur;
 omnia, inquam, eiusmodi loca de quibus
 tecum prolixè prima si meministi regi ora-
 tione, non aliò quam huc faciunt vt chri-
 stiani omnes à baptismo lapsi agnoscant,
 subeantque tribunal & forum quod saepe
 memorauimus à Christo in Ecclesia velut
 ingenti numerosaq; repub. erectū, de quo
 Greg. Naz. cognomento Theologus in
 oratione quadam ad imperatorem que sic
 incipit. Ventrem meum doleo etc. dicit
 enim principes suæ à Christo non minus
 ab omni
 quod
 atque

atq; priuatos quosq; subiectos potestati
 ac tribunali, & tanto maiori se eis im-
 perio perfectiori; dignitate prestare quā-
 to terrenis coelestia & carnalibus spiritua-
 lia praeceant. Scio inquit te esse ouē me-
 gregis, me altaris sacerdotem, te pastoris
 magni agnum etc. Instituit imperatorem
 ad iustitiam, & clementiam, & mansue-
 tudinem erga subditos; eumque talē prae-
 catur esse subditis qualem suum sibi vi-
 cissim Dominum Deum videlicet, fore
 optat aliquando, Dein eam sibi licere per
 ipsum fidem soluere obtestatur Ecclesiae
 sua functione, quam ipse quoq; debet per
 gladium illi commissum includit ut si qui-
 dem tribunal atq; iudicium in Ecclesiae
 clauibus, statuto verò assertoq; tribunali
 colligitur mox potestas seu iurisdictio ec-
 clesiae reum in ius vocandi & pertrahendi,
 dehinc testium, accusationum, declaratio-
 numq; dispositio, & cuiuscunq; querelae
 in reum actio, Præterea Rei ingenua &
 liberalis vel confessio vel expurgatio,
 postremò iurisprudētia adhibitio infe-
 renda sententiam vel cōdemnationis, vel
 absolutionis, iuxta iuris dictamen &
 rationem, quæ profectò vniuersa sine
 pecca-

peccatorum omnium collectione enumerationeque abs reo sacerdoti iudici ordinario facta legitime observari non valeret. Quare porro catechumeni, energumeni, Apostatae, poenitentes post sacram lectionem ut est apud Dionys. Areop. Eccle. Hierar. ca. 3. part. 2. & in Liturgia seu missa quam vocamus Iacob. Apost. & Basil. & Chrysost. iuebantur egredi templo ne seceretis & mysterijs interessent? Quare cum ipsi credant in Christum non se eis credit Christus quod inquit August. Tracta. in im. To. 2. & 3. & lib. 2. de peccatorum meritis & remiss. ca. 26. cum Novatianus quidem lapsos à baptismo non permittebant Eucharistiam suscipere quod habet Socrates lib. 4. ca. 28. & lib. 1. ca. 10. & Eusebius Eccles. Hist. lib. 6. ca. 43. etc. & Nicepho. Call. lib. 6. ca. 2. & 3. etc. & Sozome. li. 1. ca. 22. Nam Triparch. hist. lib. 9. ca. 38. & Novatianus, & Macedonianos, & Quartodecimanos à communione suspendere quoscunque post baptismum lapsos habes. Eamque vna ob causam Novatum ab Ecclesia Romana desivisse testis est Nicepho. lib. 1. Eccles. Hist. 14. et lib. 8. ca. 20. et lib. 6. multis capit. Quod Cornelius papa eos ad communionem

Plurima-
q; concilia
memi-
nere.

Sancta
Sanctis.
Cōfessio
& absolu-
tio pecca-
torum ante
commu-
nionem
necessa-
ria.

nem admisisset qui tempore persecutionis Decianæ dijs sacrificarant, id quod et uat. testatur Eusebius lib. 6. Eccle. hist. ca. 33. etc. Quid verò? quod non admisit Fabianus, qui illū proximè in sede Apostolica præcessit Philippum Imperatorem ad communionem sacramentorum, nisi prius et exomologesim et poenitentiam peccatorum exhiberet, quod habent Euseb. lib. 6. Eccle. Hist. ca. 25. et Nicepho. lib. 5. cap. 25. Nam et D. Maximus presbyter Ecclesiæ Rom. et Urbanus qui secundò confessores fuerant et Sidonius et Celerimus præclarissimi confessores, viriq; optimi præstigijs et technis nouati decepti et in eius lapsi errorem, non prius ad communionem admissi sunt quam suum peccatum coram episcopis et presbyteris et Laicis uiris confessi, etiam dolos et fraudes Heresiarchæ detegerent, et quum tribus Episcopis Nouatiani n^o Cathe-
dra noua
contra
Corney
liū crexis
teste Cy-
priano.

pum hæreticorum, artemonitarum finge-
ret locatus præcioq; conductus non nisi
post exomologesim factam Zephyrmo
episcopo Rom (qui D. Victori successit) et
poenitentiam publicam atque solennem ad
communione est admissus, quod refert
Euseb. lib. 4. cap. 21. Et Cypria. eam fuisse
fidem et suam, et totius ecclesiæ semper
perhibet, vt lapsis non statim communio
daretur per preces et libellos. promissaque
ac suffragia Martyrū, nisi infirmitate for-
tè apprehensis facta exomologesi et manu
imposita in poenitentiam ad Dominum
eum pace transmitterentur vt habet lib. 3.
epist. 5. & alibi non rarò eadem tradit do-
ctrinam. Quocirca conveniebat hætenus
catholicis cum Novatianis, alijsq; hæreti-
cis quod nulli nisi baptizato communio
corporis & sanguis Domini fieret. Dein-
de quod nulli post baptismum lapso, &
in peccato adhuc existenti, aut necdum
à peccato absoluto, nisi vltimum pericu-
lum immineret. quāquam neq; tunc qui-
dem Novatiani ad communionem ad-
mitterent lapsos. In hoc autem discrepa-
bant permaximè, quod catholici poeni-
tentiam cui intimè iunctam exomologe-
sim existi-

Quatenus
convenie-
bat ca-
tholicis
atq; no-
vatianis.

sim existimabant tanquam alterum baptis-
mum alterumq; remediū & remissio-
nem & secundam (quod aiunt) post nau-
fragium tabulam, Deo autore in Ecclesia
pe aēs sacerdotes relictā afferebāt. Nouat.
verò haudquaquā, & manifestum est apud
Ambro. lib. 1. de poenit. cap. 1. 14. & 15. ca. 3.
& 6. quos vno illo memorabili exemplo
facile confutat. Diony. Alexan. Episc. scri-
bens ad Fabianum, vel, vt alijs placet, Fa-
bium Episcopum antioche. subdubitan-
tem, & non nihil ad partes Nouati inclina-
tum, quod cū Serapion quidam inculpa-
tæ vitæ magnæq; fidei & religionis vir
tempore persecutionis esset lapsus, ac de-
mum multò tempore fidem opemq; ma-
tris ecclesię frustra implorauisset, eò quòd
non solum per libellum peccarat quod
longè minus erat vt liquidum est ex Cy-
pria monumentis, sed etiam suis manibus
sacrificauerat, tandem graui languore de-
cubens, & per tres dies inopia linguae &
sensus laborarit, & quarto die paululum
respirans, adq; sensum reuersus, & verba,
accito nepote obrestatus sit, vt vel tandem
per presbyterum posset absolui et dimitti
in pace, hisq; dictis obmutuisse iterū pue-
rum

De libel-
latis sepe
habes a-
pud Cy-
pria.

rum verò celeriter intempesta nocte cucu-
 -cuisse ad præsbyterum, hunc autē utpote
 infirmū venire nō potuisse, verū quum
 ego mandassem (inquit) ut è vita discessu-
 -ri si opus esset, & potissimum si prius id
 multis votis flagitassent absoluerentur, ut
 sic meliore spe nixi naturę concederent.
 Presbyterum deniq; paululum Eucharis-
 -tiæ puero dedisse, ori serapionis infun-
 -dendum, quo percepto continuo spiritum
 reddidisse, an non ergo, ait concludēs, cō-
 -seruatus eousque in vita fuit is, donec ab-
 -solleretur, & peccatis per multa opera
 bona quæ egerat extinctis cōfiteri posset?
 & est apud Niceph. lib. 6. ca. 6. & Euseb.
 lib. 6. ca. 34. sed quò ad id vnde defluxit
 redeat oratio, certo certius est, omnes an-
 -te maiores classici, neque poenitentiam
 sine confessione, neq; ferè communionem
 indulgisse nisi præmissa exomologesi, &
 sicut initiandis Christi quæ expertibus à
 peccatis absoluendis baptismū, ita à bap-
 -tismo lapsis poenitentiam & exomologe-
 -sim ceu necessariam, & sicut primam pec-
 -catorum remissionē non nisi per baptis-
 -ma, ita alteram non nisi per poenitentiam
 & confessionē cuiquā contingere duxis-
 se. Eo-

se. Eodē igitur modo accipiendus est canon Apost. 51. 61. de admittenda poenitentia, quod nimirum si quis vel errore, vel ignoratia, vel infirmitate, aut malitia peccarit, si offerat libellū poenitentiae & sacerdoti peccati exomologesi faciat recipiatur ad communionem. Dein quod sanctū est in concil. Nice. primo ca. 12. ut nulli discessuro ex hac vita, negetur communio corporis et sanguinis Domini, Eodē prorsus modo nisi praeposterē sapimus, quemadmodū voluerunt diu antē Cypria. Cornel, Diony. Alex. et D. Leo papa epist. 91. ad Theodorū, et alij contra Nouatianos agentes, nempe exhibita exomologesi nemo ambigit intelligendum. Quod autem canone 8. iubentur ministri altaris oblatione facta communicare & quod fideles omnes qui rebus diuinis interfunt, praecipuntur similiter percipere Eucharistiam Canon. 10. & habes de consecr. distinct. 1. ca. omnes fideles, Item quod Zephyrinus mandauit omnes Christianos semel ut minimū, quotannis communicare, quēadmodū habet de eo Platina in vitis pontificum, & ubicunque vel percipitur aut semel, aut bis, aut ter, aut sepius, vel
 quoti-

quotidie consulitur communio à veteribus scriptoribus, non dubium est, quin simul præcipiatur quod decreuit Paulus 1. Cor. 11. ut probet se cōmunicaturus, id est sui ipsius sit iudex, suam exactè vitam discutiat, conscientiam peruideat, per compunctionem & exomologesim mentem expurget, atq; ita tandem non ex consuetudine feriæ, aut solennitatis occurrentis, sed mūdo, ac nouo corde Eucharistiā percipiat, & bonæ conscientiæ fiducia. Vnde Chrysost. Homil. 17. caput. 10. Heb. circa illud per singulos annos etc. quum dixisset vnā nunc esse hostiam, vnumque sacrificiū, sicut vnum Christum sacerdotem quamuis quotidie offeratur in locis varijs, & neque sibi probari eos qui in eremo aut alibi semel tantum quotannis, aut post duos annos, neq; qui bis, neque qui frequenter, neque qui rarò sacrificiū istud participarant, sed eos duntaxat, qui expurgata conscientia, & affectibus, siue rarò, siue sepe suscipiūt, semper suscipere dixisset eos autem qui pollutis animis, neq; semel quidē eò quod iudiciū, & damnationē, & suppliciū sibi accersant, quasi quadraginta dies preparatorij sint ad eam mensam, alij

fam alij tanquam nefasti peragendi, non
 tamen inquit hæc dicens, vos veto ab vna
 in anno perceptione, sed volo vos semper
 accedere, sanctis enim hæc concessa sunt,
 id quod diaconus liquidè clamans ex lo-
 co eminentiori præconis instar suggerit,
 in ea hora sanctos vocans, & per hanc vo-
 cem quasi maculas inspiciens, & ad suam
 quenq; mentem animumque spectandum
 mittens. Sicut enim in grege vbi multæ
 sunt pecudes sanæ nonnullæ vero scabiosæ
 ita in Ecclesia quoq; cùm quædam oues
 sint synceræ, & integræ valetudinis, quæ-
 dam vitiatæ, per hanc vocem prohibentur
 hæ ad tremenda illa mysteria accedere,
 quia namq; sacerdos nō potest hominum
 corda penetrare, vt perlustret quos dig-
 netur nō cōmunionē, hac voce admonitos
 habet vniuersos, & astringit vt ad mentē
 quisq; suā redeat, neq; eos puocat ad mu-
 tuā accusationē, sed ad suā quemque, non
 enim dicit si quis hunc, aut illū, sed si quis
 seipsum accusat, quando enim clamat san-
 cta sanctis, hoc dicit, si quis, nō est sanctus
 non accedat id est non solū mundus à
 peccatis, sed sanctus, Sanctum autem non
 tantū mundum à peccatis verumetiam

H spiritum

Quis san-
ctus.

spiritum sanctum presentem habere, & bonorum operum diuitem esse oportet, quasi dicat non solum à cœno mūdōs vos sed etiam albos & pulchros esse volo etc. Cæterū de præparatione ad Eucharistiam percipiendam hic pertractare lōgum est, Atqui veteres ferè consuluisse exomologesim facere, conscientiam vero examinare, & probare mandauisse, quēadmodum & illud si erat necesse, vti exemplis permultis manifestum est apud Niceph. lib. ii. ca. 34. & Christum et apostolum Paulum et posteros omnes hucusq; persuasum est, et in hac probatione sui quidem, quā ceu necessariam ponit Paulus. Omnes interpretes Theodoret. Ambro. Primas. Hier. Chrysost. Theophylac. August. cœc. v. Bed. Haymo. et reliquos omnes pœnitentiam, in hac vero cum primis dolorem de peccatis, tum exomologesim, et partes ceteras pœnitentiæ perstrinxisse et Inno. 3. extra de poen. et re. Omnis vtriusq; sexus etc. in concil. Latera. ca. 21. non tam traduxisse id quod de concione diu olim traditum, et obseruatū fuerat ad confessionem eadem opera faciendā, quam id quod maiores tradiderant, et seruauerant, nempe
pollutis

pollutis manibus et animis non percipiet
 dum donum coeleste, Peccata autem di-
 mitti per poenitentiam, hanc ipsam vero
 complecti præter alia exomologesim et
 absolutionem sacerdotalem explicuisse.
 Nunc iam reliquos Orth. patres consulta-
 mus bona (ait S. Prosper aquit. lib. Senten-
 tiarum Augustini senten. 101.) est peccati
 confessio si et curatio subsequatur. Nam
 quid prodest deregere plagam, et non ad-
 hibere medicinam? et sententia 168. iusti-
 tiam nostram veram quidem esse docet
 (adversus Manicheos) autanien remissio-
 ne peccatorum potius quam virtutū per-
 fectione constare (contra pelagianos v-
 delicet) unde August. circa illud Psal. 31.
 Beati quorum remissa sunt iniquitates, et
 quorum tecta sunt peccata, non sic intelli-
 tis (inquit) quod dixit peccata cooperta
 esse, quasi ibi sint et viuant, sed sic noluit
 advertere, si autem noluit advertere, noluit
 animadvertere quod si noluit animadver-
 tere, noluit punire, noluit agnoscere, ma-
 luit agnoscere etc. docet dimitti et agnosci
 per confessionem enarra. 2. in Psal. 31. Hinc
 Prosper sententia 200. Prima salus est (ait)
 declinare peccatum. Secunda non despe-
 rare de

Innocen-
 tiū 3. non
 inuenisse
 aut pri-
 mus insti-
 tuisse con-
 fessionem
 sed dicit
 Christo
 inductā
 & a ma-
 ioribus
 observa-
 tā, ad re-
 p. certū
 & modū
 reduxisse
 Qualis
 nostra iu-
 stitia.

Nulla in
peccata
impune
ferenda
Confessio
nis mo-
menta.

rare de venia, nam ipse se in aeternum pe-
nit, qui apud misericordem iudicem ad
poenitentiae remedia non recurrit, Peccata
enim siue parua, siue magna (inquit) sent.
zlo. impunita esse non possunt, quia aut
homine poenitente, aut iudicante plectu-
tur, cessat autem vindicta diuina, si couer-
sio praecurrat humana, amat enim Deus
confitentibus parcere, & eos qui semet-
ipso iudicant non iudicare, & senten. 240
apud misericordiam Dei plurimum valet
confessio poenitentis, quae facit peccator
confitendo propitium, quem negando non
facit nescium. Denique cum multa libro 1.
& 2. de vita contemplatiua ad commen-
dationem ordinis & officij sacerdotalis
prescripisset, aperte iudicium & tribunal
esse penes sacerdotes asserens, dicit ani-
mos suos & intima cordis penetralia poe-
nitentes quosq; sine fuce, aut pallio, & pec-
cata omnia per confessionem sacerdoti-
bus tanquam medicis vulnera aperire de-
bere, alioqui fallere quidem, & euadere
humanum iudicium eos posse, diuinum
vero non ita, ipsos autem sacerdotes dare ope-
ra oportere, ut quatenus Deo auctore sa-
nitati reddantur, ne in peius dissimulata
curatione

curatione proficiant, & peccata tanquam
vulnera quædam neglecta incrudescant
& publica quidē publicè argui, si qui fere
ro excommunicationis à reliqua corporis
quod est Ecclesia parte abscindi, tanquā
putres partes reliqua infecturas. Porro il-
li quorum peccata humanam noticiam la-
tent, nec ab ipsis cōfessa, nec ab alijs pub-
licata, si ea confiteri & emendare (ait) no-
luerunt, Deum quem habent testem, ha-
bebunt & ultorem. Et quid eis prodest
humanum vitare iudicium cū, si in ma-
lo suo permanserint, ituri sunt in æternum
Deo retribuente supplicium? Quod si ipsi
sibi iudices fiant, et veluti suæ iniquitatis
ultores, hic in se voluntariam pœnam se-
uerissimę animaduersionis exerceant tē-
poralibus pœnis, mutabunt æterna suppli-
cia et lacrymis ex vera cordis compun-
ctione fluentibus, restinguent æterni ignis
incendia. At hi qui in aliquo gradu Eccle-
siastico constituti, aliquod occultè crimen
admittunt, ipsi se vana persuasione deci-
piunt, si eis videtur propterea communi-
care et officium implere debere suū, quòd
homines occultatione sui criminis fallunt
exceptis enim peccatis quę tam parua sunt.

H iij

vt ca.

Excommu-
nicatio.Et est de
pœnit.
dist. 1. ca.
porro.Vide mi-
hi disci-
plinę olī
rigorem.

Peccata
venialia
eiusmo-
di sunt
vt sine
eis hec vi-
ta nō aga-
tur.

Quomo-
do & quā-
do sacer-
dos debe-
at absti-
nere ab
altari.

vt caueri non possint pro quibus expian-
dis quotidie Deo clamamus, et dicimus,
dimitte nobis debita nostra etc. illa crimi-
na caueantur, quæ publicata suos authores
humano faciunt damnari iudicio, qui au-
tē ea commiserint, et ideo prodere me-
ruunt, ne sententiam iustæ excommunica-
tionis accipiant, sine causa communicant,
Imò verò dupliciter cōtra se iram diuinā
indignationis exaggerant, quod et homi-
nibus innocentiam fingant, et contempto
Dei iudicio abstinere se ab altari propter
homines erubescunt, Quapropter Deum
sibi facilius placabunt illi qui non humano
conuicti iudicio, sed vltro crimen agnos-
cunt, quia aut proprijs illad confessioni-
bus produnt, aut nescientibus alijs quales
occulti sunt, ipsi in se voluntariæ excom-
municationis sententiam ferunt, et ab al-
tari cui ministrabant non animo sed offi-
cio separati, vitam suam tanquā mortuam
plangunt, certū quod reconciliato sibi effi-
caciis poenitentiae fructibus Deo, non so-
lum amissa recipiant, sed etiam ciues su-
pernae ciuitatis effecti, ad gaudia sempiter-
na perueniant, ita ibi prosper. D. Basil. post
multam vbiq; ordinis sacerdotalis et pō-
ficij præ-

ficij prædicationē, necessariū ergo est in-
 quit ijs quibus dispensatio myſteriorū Dei
 est cōmiſſa, peccata cōfiteri, ſic enim anti-
 quitus qui poenitebāt, apud ſanctos inue-
 niūtur cōfeſſi. Ita enim Ioāni baptiſtæ po-
 puli ſua peccata cōfitebātur Mat. 3. Lu. 3. ſic
 Apoſtoli illi qui erāt baptizādi lib. de re-
 gula Monach. ca. 21. & Hom. de baptiſmo
 Chriſti. Euse. quoq; Cæſar. alludēs ad illud
 Act. 19. multi credētiū veniebāt cōfitentes
 & annūciātes actus ſuos, cū ait, Tiberius
 Cæſar quæ acceperat à Pilato de Chriſto
 retuliſſet ad Senatū, & hic eū noluiſſet au-
 dire, ipſe autē perſeueraret in ſentētia, ſine
 vllō obſtaculo, ſicut lux erumpens, aut ra-
 di⁹, aut fulgor egrediēs, paret, lucetq; vſq;
 in occidētē, ita per oēs orbis angulos ſu-
 bitō paucorū Apoſtolorū & diſcipulo-
 rū miniſterio impletū eſt illud Pſal. 18. In
 omnē terrā exiuit ſonus eorū, & à parēti-
 bus traditam ſuperſtitionem relinquentes
 plurimi mortales, ſicut in meſſe manipu-
 li colligebantur, & vetuſti poenitentes er-
 roris fideli cum confeſſione veniebant ad
 Chriſtum Eccle. Hiſt. li. 2. ca. 2. Tertullia.
 verò cum lib. de poenit. tum lib. de patiēt.
 & lib. 2. contra Marcio. & alibi confeſſio-

H iij

nem

Symmy-
ſta.Euange-
liū paruo
tempore
paucorū
apoſtolo-
rū opera
orbe vni-
uerſum
ſubegit.

Deus au-
tor con-
fessionis
faciendæ

Quæ nos
peccato-
rum ob-
livia ca-
pere de-
beant.

nem siue exomologesim, non nisi à Deo institutâ affirmat, adeoq; confessionē pœnitentiæ partē arbitratur, vt omnē pœnitentiā cōfessionē delicti esse eò quod illa non nisi in delicto locū habeat opinetur lib. de carne Christi D. Chryso. equidē Ser. 24. de excludēda vitiorū memoria plurimū cōmēdat peccatorū obliuionē. & quod ne in mētē quidā vnquā eorū venire oporteat, verūm non tamen tollēdam dixerim (vide mihi aliam quam hi volunt interpretationē) eorum quæ delinquimus (inquit) recordationem, cūm Esa. 43. commemoranda peccata asseueret, vt dimittantur, sed ita accipiendum, vt nunquam amplius admittantur, aut offendiculo sint, & impedimento virtuti, quomodo etiā Pynusius interpretatur apud Cass. colla. 20. ca. 9 etc. alioqui nullam vitæ partē peccatorum recordatione vacuā esse debere, & omne tēpus perire quod illi officio nō impēdetur nō solū Chryso. Basil. Grego. Naz. Hier. & reliqui eius classis viri cēsuere, verum etiā oēs illi olī Thebaidis nitriæ, mesopotania, Palestina Scythiæ, Syriæ Egypti, & vniuersi oriētis, & occidētis monachi innumerabiles, quorū meminere Cassian. Chry-

Chrysostomi discipulus, & Climachus, vera phi
 Euseb. Isaac, Effrem, Niceph. Thalassius, lophus
 Hiero. Ruffi. Grego. Mag. Grego. Turo. et hominis
 alij omnem hominis Christianam vitam christia-
 atq; Philosophiam, nihil præterquã pecca- ni iugis
 torum perpetuam meditationẽ, atq; poe- est deli-
 nitentiam, sicut Christi continuam mor- torum me
 tis cogitationem diffiniebat, qui enim (ait moria.
 Germanus Monachus) in oratione pro- Plato in
 strati ad confessionis lachrymas nos vale- time. etc
 bimus excitare per quã delictorum veniam M. Tu. in
 cūsequi mereamur, secundū illud Davidis quæstio.
 poenitētis Psal. 6. Lauabo per singulas no- Tuscu. &
 ctes lectū meū lachrymis meis stratū meū li. de fini
 rigabo. Si peccatorū nostrorū memoriam bus.
 de nostris cordibus exuamus, quã ecōuer- prohibet
 so iubemur tenaciter custodire, dicēte dño prohibet
 & iniquitatū tuarū non recordabor, & tu prohibet
 verò memēto etc. vt est apud Cassianū col- prohibet
 la. 20. quæ est abbatis Pynuphij de poeni- prohibet
 tentiæ fine & satisfactionis iudicio ca. 6.
 & illi ab Germano propositæ quæstioni
 respondens Pynuphius dicit. ca. 7. agenti-
 bus poenitentiam non modò vtilem, sed
 necessariam quoq; peccatorum recorda-
 tionem, vt cū iugi pectoris confusio-
 ne clamantes quisq; quoniam iniquitatem
 meam

Similiter
Ori. Ho.
2. super
Leuit.

Per mul-
tis modis
dimitti
peccata.

Suffragia
diuoru

meam ego cognosco etc. Psal. 50. & illud cogitabo pro peccato meo Psal. 6. dum poenitentiam agimus, & adhuc vitiosorum actuum recordatione mordemur, ignem conscientiae nostrae abortus ex confessione culpae lachrymarum imber extinguat, nam de industria exomologesis faciendae presbytero meminit ibidem ca. 8. enumerans enim & oraculis sacrae scripturae asserens varios esse modos abolendorum extinguendorumque peccatorum, videlicet baptismum, Martyrium, poenitentiam, caritatis affectum, lachrymarum profusionem, afflictionem cordis, & corporis, vitamque emendationem, sanctorum preces & intercessionem, misericordiae erga proximum exhibitionem, cum corporalem tum spiritualem, inter alia etiam exomologesim redeundi cum Deo in gratiam viam asserit, iuxta illud Psal. 31. dixi pronuntiabo aduersum me iniustitiam meam etc. et Esa. 43. Narra tu iniquitates tuas prius ut iustificeris. Similiter itidem confessionem peccatorum mandat Germanus, & Moises abbas collat. 2. ca. 12. & 13. & Cassia. lib. 7. de spiritu Phylargyriae cap. 13. & lib. 4. de institutis renunciantium ca. 9. putatque

putatque & ita semper obseruatum testa-
tur, vt ne minutissimæ quidem cogitatio-
nes, silentio prætereantur, sed omnia in vni-
uersum manifestentur, cum huius saluber-
rimi auxilij, id est, remissionis, & absolu-
tionis, tum consilij querendi ergo, & nulli
vnquā bono, maximo verò plurimis fuisse
ait malo, animi arcana oculuisse ac sub-
ticuisse D. Basilius circa illud Psal. 32. Dili-
git misericordiam & iudicium, Postquam
hic dispensari à Domino, sicut largam mi-
sericordiam ita demum strictū iudicium
dixisset, vult (inquit) tui misereri, iudex,
teq; miserationibus suis complecti, si mo-
do post admissa, humilem te factū & con-
tritū, & malefacta plurimū desentē inue-
nerit, si insuper quæ clam alijs, & in occulto
perpetrasti prodideris, & confiteare
fratri tuo, citra vllū pudorē etc. & expo-
nens Titulum Psal. 37. imitatus Orige. Psal.
David in recordationē, videtur mihi Da-
uid (ait) inter plures egregios Psalmos de-
licta confessus propriè & peculiariter de-
stinato selegisse præsentem, in recordatio-
nem, vt semper eū in ore ferret, eoq; vte-
retur, velut antidoto animæ suæ & suppli-
catione, & confessione bonum Dominum
placaret

placaret inquiring, Domine ne in furore tuo etc. vnde ibidem circa illud, Quoniam iniquitates meae supergressae sunt caput meum etc. Per hac ait exprimit ea quae passus est, & quemadmodum ipse se castigauerit, non vnum in se tantum accusans peccatum, sed acervatim multa, & tanta ut ea non fuerit in intimo animae recessu oculi, vel intra corpus delitescere. sed ipsum supergressa sint, adeo ut omnibus iam sint manifesta, ipse igitur sui accusator primus erat, in principio sermonis, & coram omnibus se ipsum accusat, ut & in ipso impleatur illud Iustus accusator est sui ipsius preveniens quemcunque hominem accusatorem, ipse quidem sese condemnauit, ora vero inimicorum omnia sic oppilauit ut aliud nihil reliqui iam haberet, quod aduersus eum obijcerent, docet item nos hic sermo, ut ne nostra ipsorum mala obtegamus, & ne patiamur ut quasi quoddam atramentum, aut putrilago peccata in imum animae fundum sidant, & comprimantur, quae veluti cauterio notam inurant conscienciae, quemadmodum in febre quae si intro altiusue serpat, morbum validiorem facit si vero in apertum se promouerit, spe remissionis.

Simile

missionis tanquam iudice promittit. Et circa illud. Et gemitus meus à te non est absconditus etc. Quum prius iudicauerit in inscriptione quòd utique ea sibi fuerit in recordationem, meritò reputat & reuocat ad memoriam, quæ multo antè ob peccata sibi accidissent, quorum gratia omnem quoque hanc confessionem edit (inquit) nam circa illud, Quoniam ego in flagella paratus sum etc. multi priorum peccatorum obliuione capiuntur, nullam eorū habētes rationē, imò & cōtemnētes quasi nulla de his expetenda vnquam sit ultio. Et in Ho. in illud Moseos, Attende tibi ipsi, cum & aduersis. & prosperis in rebus sanis & infirmis, & iustis & iniustis utile id dicti declarauisset peccatori poenitenti instar antidoti applicans, attende (inquit) tibi ipsi vt pro delicti portione hinc quoq; mutueris, & metiare valetudinis instaurandæ necessarium subsidium magnum est & graue peccatum? multa opus habes confessione, lachrymis amarulentis, peracri contentione vigiliarum, indiuiso & continenti ieiunio. Leuis est nec intoleranda offensio? hinc quoq; exequetur poenitentia etc. Et Homil. ad baptismum

Attende
tibi ipsi.

Colloquium
ad illud

simile

timum, & ad poenitentiam, nolens hæc
 procrastinari in extremam aut ætatem,
 aut valetudinem. Quid expectas (ait) be-
 neficio febris baptizari, quando nec salu-
 taria verba loqui, nec item audire poteris
 morbo caput occupate? nō manus in cœ-
 lū tollere, non in pedes erigi, non genua
 adorando flectere, non commodè doceri,
 non securè ac liberè confiteri, non cū Deo
 convenire, non cum aduersario decertare
 forte nec scribere inter imitandum subsequi
 dubitantibus etiam presentibus, num gra-
 tiam sentias, an sine sensu, qui agantur ac-
 cipias etc. Nam de singulis quibusq; pec-
 catis agenda poenitentia habet in breuior-
 ibus regulis interrogat. 5. & confessionem
 cuiusque delicti, & negligentie olim tem-
 pore Basil. publice fieri solitam, & coram
 alijs insinuat interrogat. 110. & mouens
 quaestione, seu interrogatione 229. Nun-
 quid flagitiose facta, abiecta omni vere-
 cundia enunciarī apud omnes debeant, an
 apud aliquos tantummodo, & si hoc apud
 quos & cuiusmodi? Respondet, in pecca-
 torum confessione eandē esse rationē, quæ
 etiam in apertione & ostensione vitiorum
 corporis habenda, & sicut hæc nequaquā
 qui-

obnotat
 aliquid

Confessio
 publica.

Simile.

quibusuis temerè aperiuntur sed ijs dun-
taxat qui rationem qua curari possint
teneant. Eodem modo exomologe-
sim fieri debere apud eos qui mederi
illis queant, nimirum ipsamet interpre-
te interrogat: seu quaestion. 288. Qui-
bus dispensatio mysteriorum Dei, quod
prius habitum est, credita est. Et pri-
ma certè conuersionis momenta, & qua-
si incunabula poenitentiae dicit esse illud
Psalm. 31. Iniquitatem meam cognoui,
& peccatum meum non abscondi, Dixi
confitebor aduersum me iniustitiâ meam
Domino. Deinde in ijs enarrandis mo-
dum eû seruadû qui est Psal. 6. similiterq;
in alijs varios modos interrogat. 297, Et
in illa monasticû propositû, & rerû om-
nium abdicatione paranæsi monet, singu-
lis diebus opera facta vesperi Monachum
secû cõmemorare, & quasi incudi reddere
cumq; ijs quæ pridie fecit studiosè cõfer-
re debere, vt ita indies magis magisq; in
virtutum palæstra promoueat vitiõrûq;
sines excedat etc. & ser. de ascesi. id est, cul-
tu, siue exercitatione monastica, cogita-
tiones quotidianas & actiones omnes ex-
amussim examinandas testatur. Preclare

verò

Publica
cōfessio.

Autori-
tas sacer-
dotij.

verò agi (inquit ser. de institutionibus Mo-
nach.) si quis in religione vult proficere,
si antequàm somno sese det, secū exploret
omnē cōsciētā animiq; latebras perlustrat
ac si quid aut verbo, aut corde, aut opere,
culpā in se admittit, nullo id modo subti-
ceat, sed in mediū audientibus cunctis cō-
fiteatur, vt per cōmunē orationē sanetur à
morbo, quo laborat, de modo enimvero,
seu de partibus agens in suis æthicis siue
moralibus pœnitentiā, inter quas etiā cō-
fessionem collocat, hominibus potesta-
tem in terra dimittendi peccata à Christo
sicut huic ipsi à patre concessam tradit. ca.
1. 2. 3. 4. regul. 1. Et cum lib. regularū fusius
disputatorū interrogat. 25. prapósitos
quosq; suarum admonuisset partiū, vicis-
sim interrogat. 26. admonitos vult subdi-
tos, si quid fortè memorabile, ac graue cō-
milere, siue cogitatione, siue dicto, siue fa-
cto, nō celent, sed aperiant, integerrimeq;
declarent coram ijs fratribus quibus id ne-
gotij incumbit, id quod etiam facit inter-
rogat. 46. & alias satis liquidè innuit, po-
testatem verò dimittendi peccata quęcūq;
hominibus hactenus absolutè traditā in-
quit, modò verè quem pœniteat sui erro-
ris etc.

ris etc. In regulis breuioribus interrogat.
 15. id quod fusè, ac erudite pertractat Ho-
 mil. de pœnit. aduersus Nouatianos, quos
 hac periphrasi, siue circûlocutione ferè si-
 cut & Chrysost. & Greg. Naz. & Euthy.
 & Theodoret. & Cyril. Alexan. & Sozo.
 & Socrat. aliq; græci, describit, abrogan-
 tes pœnitentiam, ac peccatorum remis-
 sionem post baptismum, quam Ecclesia
 Catho. ante, iuxta, ac post baptismû, pro-
 fitetur, Greg. verò ille Theologus Naz.
 distinguens baptismatum differentias. in
 quinque genera. Primum Mosaicum in
 mari & nube, quod Paulo Apostolo inter-
 pte 1. Cor. 10. figura tantûm fuit mare,
 aquæ, nubes, spiritus. Secundum Ioannis
 baptisma non in aqua solum sed etiam in
 pœnitentia. Verumenimverò non tamè
 in spiritu. Tertium Christi quod est per-
 fectum in spiritu in remissionem peccato-
 rum, vnde caro, spiritus, & homo, Deus
 fieri possit. Quartum Martyrij & sangui-
 nis longè reliquis venerabilius. Quintum
 lachrimarû statuit, sed id laboriosius, qua-
 le fuisse arbitratur illius, qui per singulas
 noctes lauit lectû suû, & stratû lachrymis
 Psal. 6. cuius putruerunt cicatrices etc.

I Psal. 37.

Matt. 3.
 Acto. 19.
 Mat. 3.
 Io. 1. 3.
 Acto. 1. 2.
 etc.
 Luc. 12.
 Mat. 20.

Pfal. 37. Qui imitatur conuersionem Ma-
 nasse. 2. Paral. vlt. Niniuitarū Ionē. 3. publi-
 cani Luc. 18. Cananeæ 15. inquit, id quod se-
 se quoq; promptē suscipere, & alijs im-
 partiri eiusque se largitorem adorare asse-
 rit. Contra verò Nouatum, alterū phari-
 saeum audacem, & superbum poenitentia
 non sufferentē, neq; planctibus præbentem
 locum, Dei misericordiam contumelia af-
 ficientem, legem ferentem hominibus, su-
 pra homines ac vires humanas, despera-
 tione auferentem emendationem, nomi-
 nerenus purum, intus vero vlceribus pu-
 tidum, & incurabile introducentem pec-
 catum, auaritiam quidem secundam ido-
 latriam non damnare, fornicationem
 autem tam acerbè ac si ipse carne &
 corpore careret refellere affirmat, nam
 quod Nouatus (ait) in persecutione lap-
 sos non recipit, bene ac iustè equidem, si
 lapsos non poenitentes, neque ego sanè
 recipio qui aut penitus non, aut minus
 digne flectuntur, quiq; sua scelera emen-
 datione non compensant, cum autem re-
 cepero competētē eis locum distribuo,
 & si lachrymis rigatos videro, Noua-
 tum non imitabor, quæ etenim mihi lex
 erit

Auarus
 est, alien
 idolola-
 tra. 1. ol
 2. 1. 0. 5. A
 . 319
 . 31. 0. 1
 . 0. 2. 1. 1. 1

erit Nouati inhumanitatis? æquale profe-
ctò malum & dimissio sine cogitatione
& castigatio sine venia, quandoquidem
illa totas habenas relaxat, hæc vero nimium
restringit etc Homil. seu Orat. in sancta
Epiphaniarum lumina. Quomodo igitur
non admittebat confessionem, & pecca-
torum memoriam, & singularem apud
presbyterum enumerationem, Nouatus?
qui quosdam recipiebat, & absoluebat, et
auaros poenitentes, quosdam vero, videli-
cet lapsos in persecutione, & fornicarios,
non item? qui nosse poterat vero Nazan-
zenus quos absolueret iuste (nā eius verbo
libenter vtimur) quos non, si exomolo-
gesim tollas? quibus modis nisi audita cō-
fessione, suum cuiq; poenitenti locum de-
signaret, & mensuram, & tempus, quæ quā
exactissime olim seruata testātur omniū
veterum monumenta? cuiusmodi donum
est baptisma isthoc, nisi per sacramentum
clauium, & poenitentiae in Ecclesia insti-
tutionem, cui promisit Dominus pecca-
torum remissionem: in quid deniq; cum
Nouato quasi magnarū misericordiae di-
uine iniuriarū postulat, nisi quod ille quo-
rūdam peccatorum per confessionem, et

l ij poeniten-

Nouatus
reſerua-
tor caſuū
vſque ad
iudiciū
Dei.

poenitentiam, & ſacerdotū miniſteria (vt Ambroſius loquitur) concedat remiſſio-
nem, nonnullorum verò vt lubebat (qua
eius impudentia) nequaquam hominibus
ſed vni Deo retinebat, ac reſeruabat? Nam
cū multa de grandinis tempeſtate om-
nia depopulante, oratione quadam con-
ſolatoria diſſeruiſſet ad populum, & alios
in alios, alioſq; culpam à ſe quenq; reiſce-
re, non expectemus inquit, vt ab alijs ar-
guamur, ſed noſmetipſos perſerutemur,
magnum malitiæ remedium confeſſio, &
fuga peccati etc. & in oratione quadā alia
ſe excuſans quòd tam diu à functione ec-
cleſiaſtica abſtinuerat, omnes ad mentem
venire, melioremq; frugem meditari, hor-
tatus, lachrymas, purgationem & poeni-
tentiam, quoſq; offerre id eſt ni fallor, ſa-
cerdoti exomologeſim facere præcipit,
Deum enim omnia quamlibet exigua ſuſ-
cipere, inquit, Pauli plantationē, Apol-
lo rigationem, viduæ duos aſſulos, humi-
litem publicani, confeſſionem Manaſſæ,
deinde paulò poſt inſinuans vti modò,
etiam tunc clerum calumniæ fuiſſæ op-
portunum, aliorumq; mortalium iniurijs
obnoxium, vos oues ait, nolite paſcere pa-
ſtores

1. Cor. 3.
Lu. 21. 18
2. Pa. ult.

stores, neq; super terminos eorum eleue-
mini, satis sit vobis si rectè pascamini, no-
lite iudicare iudices, nec legem feratis le-
gillatoribus, Deus enim non seditionis
neq; confusionis, sed ordinis est & pacis,
nemo igitur caput sit, qui vix manus, aut
pes esse possit, siue aliud quod membrum
honestum, sed vnusquisq; in quo vocatus
est ordine perduret, licet etiam dignior
fortè existat etc. Similiter sacerdotes, pa-
stores, & iudices hominum velut ouium
esse, non infrequens est apud eum eūdem
illud nimirum propter doctrinam, hoc
verò ob metuendum illud tribunal, forum
inquam pœnitentiale, vbi sacerdotes à Deo
constituti sunt arbitri, vt sententiā iustam
& æquabilem ferant super pœnitentes, &
reos peccatores, vel condemnationis, vel
absolutionis: cognita ad perpendiculum
causa, id quod liquidissimè, si quis alius,
per confessionem pœnitentis, sacerdoti
faciendæ, Theologus noster ostendit in
suo apologetico fieri, quo rationem red-
dit cur in Pontum sese contulerit subter-
fugendi presbyterij ordinationē & Epif-
copi nempe causa. Postquam enim sacer-
dotis & Episcopi officium, nō solum ho-

O malo-
rū sum-
mam.

Sacerdo-
tes pasto-
res & iu-
dices po-
puli.

Officiū
pōtificū.
Ars artū
hominē
guberna-
re.

minem omnibus virtutum numeris abso-
lutum, verum etiam aliquid supra homi-
nem requirere declarauisset, artium enim
omnium artem esse, & scientiam scientia-
rum homines regere, præter alia id ferè
potissimum eum ab ijs munijs, & one-
re Episcopali deterruisse dicit, quod ho-
mines tam sint versuti, versipelles, ac sub-
doli & quod cū Episcopus circa animas
eam nauare operā debeat, quam circa cor-
pora medicus, quantū studij oportuit im-
pendere, vt morbus medico nudetur, tan-
tum impensè agi, ne medicas manus quis
experiatur, sumusque fortes ac strenni
(inquit) aduersum nos ipsos, & industrij
ad hoc cauendum ne curemur, aut enim
subdole more seruorū peccatum abscon-
dimus & quasi passionem quandam sub-
putridam, & malignam, in profundo ani-
mi celamus, quasi magnum illum oculum
intuentis omnia Dei fallere possimus, dum
humana iudicia effugimus, vel prætextus
comminiscimur in peccatis, & rationes
inuenimus quibus affectibus nostris patro-
cinemur, vel instar aspidis surdæ & obtu-
rantis aures suas ne vocem audiat incan-
tantium, auditum obseramus, & ne sapiē-
tiæ phar-

tiæ pharmacis curemur cōtentiose resisti-
 mus, aut postremo qui audaciores & ani-
 mosiores ex nobis sunt, manifestam etiam
 impudentiam ostendunt ad peccatum &
 omnis generis iniquitatem ad eos qui il-
 li inferuūt officio nudo (vt prouerbio est)
 capite accurrentes etc. Idemque prorsus
 peneque iisdem verbis docet Chrysost.
 qui hac solummodo de causa, quod onus
 suis humeris existimaret impar, governa-
 re, & iudicare animas, prouinciam Epif-
 copalem detrectarat, & in Basilium pia
 fraude coniecerat lib. 2. de sacerdotio, cum
 siquidem Episcopos pastorum & medicorum
 instar moderēdis hominibus esse dixisset,
 illosque tantū suis subditis virtutis, religio-
 nisque præcellētia debere præstare quātū ani-
 mi rationisque vigore pastores ouibus, hic
 laborare agrē humanam infirmitatē (ait)
 quod non facile sese homini vlli prodat. Iā
 verò cum nemo scire valeat ea quæ sunt
 hominis, nisi spiritus hominis qui in illo
 est qui pharmacum adhibere morbo ei
 quis queat, cuius nequaquam speciem in-
 telligit? quum etiam vsu veniat persēpe, vt
 ne intelligere quidem medicus possit sub-
 sit nec ne morbus aliquis (inquit) tum de-

1. Cor. 2.

I iiii

inde ibi

O omni-
bus optā-
da suada

inde ibi maximè laborandum, vbi se pro-
dit, & paulo infra, Quamobrè necesse est,
vt Christiani quocunque morbo laborā-
tes, sibiipsis persuadeant, sacerdotū cura-
tionibus se subiiciēdos, neq; id solum, ve-
rum etiam ob hoc ipsum, eoq; vel maxi-
mè nomine immortalem illis habere gra-
tiam debere etc. Secundum verò delicto-
rum modum multam pensandam astiti-
mandamq; affirmat, ac quasi quibusdam
coniecturis, delinquentium animos explo-
randos, & vel sexcentis oculis vel argi-
illius, opus esse ad omnem mentis habi-
tum perquirendum, priusquam remedia
possint commodè adhiberi etc. eademque
plane supra retulimus oratione prima ex
Greg. Mag. Homil. 26. circa illud Ioan. 20.
Quorum remiseritis peccata remittuntur
eis etc. qui Apostolos ad summam humi-
litem vocatos ad tantum dignitatis cul-
men euectos asserit, vt non solum de se se-
curi essent, sed etiam potestatem acciperēt
relaxandi peccata, & obligationes alienas
etc. quo sub onere cum ipse in epistola
nuncupatoria suorū moralium ad Lean-
drum Episc. & lib. 2. epist. 39. ex regist. in-
dict. 10. ad Dominicū episco. Carth. suspi-
rat, tum

rat, tum alios quosq; eodem honore, imò
 verius onere affectos gemere monet, &
 onus potius arthra graui⁹ metuere, quam
 honorem affectare, Homil. 11. lib. 1. in Eze-
 chiel. & Hom. 26. Euang. quæ citatur in
 in cõcil. Aquisgranensi sub Ludouico pri-
 mo, coacto cap. 37. & alibi crebrò. Vnde
 Cyrill. patriarcha Alexand. ab omnibus
 fidei Christianæ initiatis, sacerdotes testa-
 tur in ius coram Deo in die iudicij vocā-
 dos, & Laicos quidem, pro se quemq; ra-
 tionem reddere, sacerdotes verò quibus
 sacerdotalia munera credita sunt, nō pro
 se tātum, sed etiam pro vniuersis in Chri-
 stū credentibus etc. epist. 6. ad Nestorium
 sectatorē. Verū hæc aliò spectāt. Quod
 verò ad sacerdotum officia iure diuino
 pertineat excipere exomologesim poeni-
 tentium post Baptismum, luculentissimè
 pertractat Cyrillus, secutus enim Nazian-
 zenum varijs modis in Euangelio, sicut in
 veteri testamento, diuersis sacrificijs & ri-
 tibus dimitti peccata. Primò ait per bap-
 tismum. Secundo per passionem martyrij.
 Tertiò per eleemosynas. Quartò quando
 nos remittimus alijs. Quintò quando quis
 conuertit peccatorem ab errore viæ suæ.

Heu quā
 difficile
 est hono-
 re appe-
 tere & o-
 nus sen-
 tire, tan-
 tū abest
 existima-
 re.

Septem
 dimitti
 peccata.

Jacob. 5.

Sexto

DE EXOMOLOGESI

Sexto per abundantiam charitatis, sicut
 Magdalena Luc. 7. & Septimò fit remissio
 licet dura, & laboriosa (inquit) per poeni-
 tentiam quum lauat peccator stratum suum
 lachrymis, quando non erubescit sacerdo-
 ti Domini indicare peccatum, & querere
 medicinam iuxta illud Psal. 31. Dixi pro-
 nunciabo aduersum me etc. & illud Iaco. 5
 Si quis infirmatur vocet præsbyteros ec-
 clesiae etc. lib. 2. comment. in Leuit. & ac-
 commodans exomologesim veteris po-
 puli, sacerdoti Leuitico faciendam, huic
 nostrae sacramentali qua de agimus sedulo
 mirum est (inquit) admodum quod pec-
 cator iubetur pronunciare suum delictum
 etenim cuiusvis generis peccata pronun-
 cianda sunt, & in publicum proferenda cū-
 cta, quæ gerimus siue occulte, siue palam,
 siue verbo solum, siue tantum cogitatio-
 nibus, quid indignum admisimus, vniuer-
 sa necessum est semel publicare, inq; me-
 dium proferre, nempe si ita præueniamus
 nequitiam diaboli, vt nostri nos accusato-
 res simus, id quod Esa. suadet dic tu ini-
 quitates tuas prior etc. 43. Quod diligenter
 executus est Dauid Psalm. 31. non habebit
 post hanc vitam, quod obijciat inimicus,
 ipse

ipse enim nunc ad peccandum instigat,
 quos postea nisi eum praeueniant accuset
 etc. lib. 3. Similiter omnino Orige. Hom. 3.
 in Leuit. Nam ministri & sacerdotes ec-
 clesiae peccata populi tollere, & remissio-
 nem peccatorum indulgere, sicut Christum
 qui sacerdotium in Ecclesia reliquit habet
 lib. 5. & omnem illam lepra omnis gene-
 neris per sacerdotem Leuit. inspectionem,
 capitis leprosi denudationem, immunditiae
 ingenua confessionem, nihil quam apertam, &
 integram poenitentium exomologesim apud
 sacerdotem nouae legis faciendam interpre-
 tatur, quemadmodum iisdem verbis Orige. Ho-
 mil. 8. in Leuit. & Procopius Gaza, & Eu-
 cherius Lugdunen. & Hesychius presby-
 ter, & sicut in curatis corporum vulneribus
 cicatrices interdum remanent, ita in anima
 nonnunquam dimisso peccato desiderari
 quid nepe satisfactionis expiationes asserit
 etc. lib. 8. Et quemadmodum olim in veteri
 lege, contra adulterum, & adulteram sacerdo-
 tes mortis ferebant sententiam, ita nunc pec-
 catores sacerdotale iudicium subire oportere,
 pro suscipienda poenitentia testatur li.
 11. Ita enim circa illud Ioannis 20. Sicut
 misit me pater & ego mitto vos colligit
 Christus

Typi &
 figurae
 christia-
 nae poen-
 itentiae.

DE EXOMOLOGESI

Christus missus est ad vocandos iustificandosq; peccatores, ergo Apostolorum quoque partes sunt ut ut omnes ad poenitentiam incitent, utque curent cum corpora, tum animas lib. 12. comment. in Ioan. cap. 55. & cum solus Dei esse, inquit, peccata dimittere & prauaricatores legis solius legislatoris à peccato liberare, sicut in humanis rebus videre est, crimen læsæ maiestatis non nisi maiestatem ignoscere, diuinæ (inquit) naturæ dignitatem & potestatem discipulis est largitus. quando spiritum sanctum aspirauit, qui per eos aut donat, aut retinet peccata, duobus potissimum modis, vel per baptismum, vel per poenitentiam etc. cap. 56. ibidem. Denique insinuans idem fere olim negotium Novatianos exhibuisse Ecclesiæ Catholicæ, quod modo nonnulli facessunt, dicit eos pro suo ipsorum rigore, atque seueritate aut post baptismum lapsis, non patere poenitus vllum poenitentiae locum voluisse aut si quis certe, post semel susceptam poenitentiam in eadem peccata incidisset, huic denuò beneficium absolutionis & remissionis peccatorum haudquaquam impartendum, eò quòd facilem indulgentiam, aniam

ansam licentius agendi, & Dei dona vilia
 æstimēdi præbere putarent. Verū id vitio
 vertendum (ait) non munifico benignoq;
 Domino, sed ijs qui bonis malè vtuntur,
 probatque cum veteris, tum noui instru-
 menti exemplis, & secundam. & tertiam,
 & quartam & sic deinceps quotiescunque
 delictum est, poenitentia rationem ineun-
 dam, & peccatorum remissionem speran-
 dam etc. lib. 5. tractans illud Ioannis 8. Va-
 de & iam amplius noli peccare. Nam hæc
 poenitentiam includere ex omologesim,
 omniūque peccatorū, si fieri potest, atque
 in mentem venit enumerationem, hanc
 vero subijci censuræ, & arbitrio, seu pote-
 testati sacerdotali, quæ pari iure à Christo
 sacerdotibus collata est, ad dinittenda,
 iuxta ac retinenda peccata ex supra dictis
 liquet. Hilarius porrò circa illud Ps. 135.
 Confitemini Domino quoniam bonus,
 cum duplicem confessionis speciem (diui-
 næ scilicet laudis, seu gratiarum actionis,
 & peccatorum, vt sæpe alias, commen-
 diasset, ceu necessariam, spiritum sanctū. ad
 id hortari affirmat oraculis varijs Prouer-
 18. Esa. 43. peccata semper esse confitenda
 non quod semper peccandum sit, vt sem-
 per sit

Perpetua
 poenitē-
 tiæ pate-
 re locum

Idē ius
 gaudi atq;
 soluēdi.

Cōfessio
 boni &
 mali illi
 quod à
 Deo acce-
 pimus &
 huius
 quod
 rependi-
 mus.

Cōfessio
peccati
est virtu
tis pro
fessio.

Confessio
peccati
est virtu
tis pro
fessio.

Il eni dicit
apostolus
quod dicitur

Confessio
peccati
est virtu
tis pro
fessio.

Psal. 7.
Iere 17.
Rom 8.
Apoc. 2.
Amos 9.

per sit cōfitebū, sed quia peccati veteris et
antiqui utilis sit indefessā cōfessio confes
sionem enim erroris professionē esse de
finendi, & ob id peccati confessionē ceptā
fieri, nō quod declaremus Deo quod nes
ciat, sed ea quæ mala iam cognouimus de
testari, & ab ijs desinere velimus, & Pau
lum 1. Cor. 15. non sum dignus vocari apo
stolus etc. iustitiam presentem, ex prate
ritōrum conscientia & confessione com
mendare, & circa illud Psal. 137. Confite
bor tibi Domine etc. Cum hanc duplicem
confessionem, cum in veteri tum in noua
lege affirmauisset vsitatam fuisse, veræ ex
omologesios, seu confessionis rationē de
clarans, maxima autem & utilissima est
(inquit) letalium vitiorum morbis in eo
rum confessione medicina neque confes
sio peccati est tanquam rerum alijs igno
ratarum professio, vt si fur de furto, aut
homicida de cede interrogatus confitea
tur. Neque eo exigit Deus tuam confes
sionem, quasi ignorans, tuaque confes
sio indigens, qui scrutatur corda & renes,
cuiq; promptum est, non solum cogitata
sed etiam cogitanda perspicere, verū cō
fessio peccati ea est, vt id quod à te gestum
est per

est per cognitionē peccati confitearis esse peccatum. Et post pauca, Nullus autem id quod confessus est peccatū esse, deinceps admittere debet, quia confessio peccati, professio est desinendi, & dein confessio- nē integrā esse debere, & per peccatorū species distinctam, insinuans desinendum ergo à peccatis est (ait) postquā in confu- sione est cognitio peccati, & confitendum est, ut propheta docuit corde toto nō par- te, neque aliqua adhuc nobiscum cognito- rū peccatorū operatione residente. Quid enim si quis de furto pœnitens iniquis & turpibus lucris pecuniā suā auxerit? Non erit quidem fur sed erit avarus & raptor, aut si quis ex fornicatione desinens vino se nimio corrūpat, corpus quidē suū non polluet, sed animam contaminabit, & si quis à cædibus temperans maledicus esse persistet, manum quidem homicidā non habebit, sed linguam habebit, & quomo- do quis ex toto corde poterit cōfiteri, vel exigua peccati parte residēte? deter sis itaq; omnibus vitijs, confessione opus est desi- nendi, Et orandum semper ad Deum est, ut incohibēdis peccatis, extinguendisq; incentiuis eorū, pendula volūtatis nostræ

studia

Ratio cō-
fessionisCōfessio
nis tenorPsalm. 9.
etc.Confes-
sio debet
fieri ex
integro
non ex
parte.

studia confirmet, ob quod iam confitens
 propheta, per cōfessionem, ac precē suam
 in portu se innocentiae collocat etc. Et ne
 aliter interpretemur cōfessionem, quā tā-
 topere ubique à Christianis exigit, quam
 apud sacerdotes, quibus dimittendi, reti-
 nendique peccata facultas delegata est, fa-
 ciendam, tractans illam Petri de Christo
 confessionē Mat. 16. Tu es Christus filius
 Dei viui, et premiū huic cōfessionī Chri-
 stianę à Christo destinātū, ò in nūcupatio-
 ne noui nominis felix Ecclesię fundamē-
 tū (inquit) dignaq; ædificatione illius pe-
 ra, quę infernas leges, & tartari portas, &
 oīa mortis claustra dissolueret. O beatus
 coeli ianitor, cuius arbitrio clauēs eterni a-
 ditu strādūtur, cui⁹ terrestre iudiciū præiu-
 dicata autoritas sit in cœlo, vt quę in ter-
 ris aut ligata sint, aut soluta statuti eiusdem
 conditionem obtineant, et in cœlo lib. cō-
 ment. in Mat. can. 16. Et absolutionē pec-
 catorum ab Apostolis, quorum nunc lo-
 cum Episcopi atque presbyteri occupant,
 non temerē, neq; indifferenter quibusuis
 peccatoribus et ab Ecclesia impartiri de-
 bere, circa illud Mat. 18. Quod si pecca-
 uerit in te frater tuus etc. Et immobile se-
 uerita-

S. Petri
 primatus

ueritatis Apostolicæ iudicium ostendens,
 vt quos in terris ligauerit id est peccatorū
 nodis innexos reliquerint, & quos solue-
 rint, id est in salutē receperint hi Apосто-
 licæ cōditione sententiæ in cœlis quoque
 aut soluti sint, aut ligati, nullos absoluēdos
 aperte monet, nisi preuia confessione illis
 videlicet faciēda à quibus absoluendi sunt
 & de illis in speciali peccatis, quorum à se-
 de Apostolica flagitant remissionem. Et
 Procop. Gaza. Sophist. in comment. super
 numer. 7. cuiuscunque viri vxor, transgres-
 sionis rea fuerit, tradit nullis tenebris nul-
 lisque inuolucris celanda peccata, sed sicut
 in lepra, & seminis effusione alijsq; im-
 munditijs carnis, ita animi sordes publica
 confessione detegendas, ne dū humanum
 iudicium latere volumus, diuinum accer-
 samus. Et in comment. super Exod. Cū
 vnguēdi et thymiamatis sacerdotalis me-
 minisset, eiulque tēperaturæ, hoc thymia-
 ma conficere, riteque temperare affir-
 mat, illum qui intercedente confessio-
 ne se exonerauerit præteritorum pecca-
 torum squalore, idq; minutim concidere,
 qui pro nullis terrenis Deum precibus,
 & singulatim peccata nostra confiten-

A simili-
bus.

K da. Et

da. Et circa illud Genes. 3. Vocem tuam
audiui in horto & extimui etc. Deum ab
Adam nihil quam confessionem, & ex-
omologesim elicere voluisse, & poenitu-
dinem, hominibus verò ita comparatum
esse, vt semper aliquid comminiscantur
excusationis, vel defensionis, quod suis
prædant culpis. Eademq; habet Chys.
Homil. 16. in Genes. & Ambro. lib. de pa-
radiso ca. 14. & Augu. super Genes. habes
igitur & culpæ absolutionem in confes-
sione, sententiæque in executione ait Am-
bro. lib. de institu. virgi. ca. 4. Quid enim
ait Grego. papa est peccatorum confessio,
nisi quædam vulnerum ruptio? quia pecca-
ti virus salubriter aperitur in confessione,
quod pestiferè latebat in mente. Vulnere
enim cutis in superficiē trahūt humorem
putredinis. Et peccata cōfiteōdo, quid aliud
agimus, nisi malū quod in nobis latebat ap-
erimus? Ho. 40. super Euāge. Lu. 16. & cir-
ca illā cōfessionē Ionathæ 1. Re. 14. de mā-
ducato melle, dicit confessionē ita debere
integrā atq; ingenuā esse, vt neq; quæ ma-
gna sunt peccata, quoquo modo verbis
minuantur & cū peccatum per confessio-
nem sit prodendum, non tamen item mē-
dacio

A defini-
tione.

etiam A
2nd

dacio esse augmentandum, sed tale prorsus in confessione esse debere, quale fuit in opere deinde etiam ipsa peccata per confessionem, & poenitentiam deleta, quasi non deleta semper ob oculos versanda li. 5. in 1. Reg. Et circa illud Iob. 13. Veruntamen vias meas in conspectu eius argua, tractans simul illud 1. Cor. 11. Si nosmetipsos iudicemus non utique diiudicemur. unde electi quique; (ait) suis culpis nunquam sciunt parcere, nisi ut possint culparum iudicem placatum inuenire, & verum cum post salutarem experiantur, quem modo districtum metuunt. Nam qui sibi nunc in culpis parcat, ei postmodum in poena non parcat lib. 11. moralium ca. 17. & circa illud Iob. 31. Si abscondi quasi homo peccata mea, haec esse verae humilitatis testimonia dicit, & iniquitatem suam quemque agnoscere, & cognitam voce aperire. At contra usitatum humani generis vitium esse, & latendo peccatum committere & commissum negando abscondere, & convictum defendendo multiplicare, et primos parentes, si fuissent suum confessi peccatum veniam consecutos fuisse testatur lib. 22. Moral. ca. 9. citansque illud Iacobi 5. Confitemini alteru-

Humilis
animi hy
potyposis.

trum peccata vestra, & illud Prouer. 28.
 Qui abscondit scelera sua non dirigetur,
 & Prouerb. 18. Iustus in principio est ac-
 cusator sui, apertissime indicat omnium
 quamlibet occultorum peccatorum, con-
 fessionem apud sacerdotem faciendam esse
 ibidem cap. 10. circa illud. Et si celavi in
 sinu meo iniquitatem meam, id quod pa-
 lam facit Homil. 26. Similiter illum locum
 Iob explicat, Hier. & videtur ei hic Iob
 locutus, de peccatis, quæ cogitationibus
 tantum committuntur, quod nec illa qui-
 dem, vir humilis celare voluerit, hoc enim
 (inquit Greg. Mag.) est quod David Pla. 31
 pronunciat, dixi confitebor aduersum me
 iniustitiam meam Domino, aduersum se
 enim confiteri eum, qui omnino confitetur
 quod aperit, qui in peccati confessione si-
 bi non parcat, sed quicquid peccauit, non
 Deo, non fortunæ, non diabolo, non con-
 stellationibus. sed sibi imputat (ait) inque
 eo se euasurum credit, si sibi iratus se sine
 moderatione accusat. Vide autem indul-
 gentiæ, & misericordiæ diuinæ velocitatē
 & commendationem, nam confitendi
 quoque desiderium, comitatur venia, &
 antequam ad cruciatum perueniat poeni-
 tentia,

tentia, antequam confessio in vocem erū-
pat, remissio ad cor penetrat, super 2. Psal.
pœnitentia. Et quidem de exomologesi,
siue confessione sacerdoti facienda, eiusq;
sigillo, habet Simeon Metaphrast. (cuius
meminit Nicepho. lib. 14. cap. 51. Eccle.
Hist.) in vita D. Basil. Episcopi & in vita
Adumani serui Dei, & in vita Chudbe-
recht Episcopi To. 2. Et in vita Eugenij
& Cypriani Episcoporum, & in vita Ma-
lachia Episcopi, & in vita D. Ambrosij
Episc. mediola. To. 1. alijsq; locis penè in-
numeris, nam cū quædam mulier gra-
uissimum quoddam peccatum erubescer-
et confiteri, & postremò accedens D. Io-
annem patriarcham Alexand. cognomēto
eleemosynarium, diceret se sibi quidem
pessimè deliquisse, nulli verò vnquā mor-
taliū potuisse confiteri, & cū ille ve-
l scripto libello pœnitentiæ peccatum,
sibi charitatis mandatum tradi efflagitaret
idq; illa fecisset, & elapsis diebus aliquot
vir Dei vita defunctus esset, sepultus inter
duos Episcopos medius, corporibus eorū
palam coram omnibus ei loco velut ce-
dentibus, veniens illa prostravit se ad mo-
numētum lachrymis aspergens, & gēmi-

K, iij

tu, sus-

DE EXOMOLOGESI.

Inuoca-
tio san-
ctorum.

tu, suspirijsque omnia complens, verita-
ne fortè schedula in cuiusquā manus de-
ueniret, adorans autē & inuocans D. Ioan.
non destitit, donec ipse vnā cum alijs ap-
parens Episcopis schedulam restituens,
declararet dimissum esse peccatū, quem-
admodum est apud eundem Metaphrast.
To. 5. Nouemb. 12. & varijs multisq; diu
olim signis probatū est, atq; prodigijs, sine
absolutione, neminē hinc esse dimittendū
nihilq; penit⁹ reticēdū, sed peccata omnia
quātūlibet arcana ingenua cōfessione sacer-
doti, vicario Dei aperiēda ad Deū deme-
rendū, & salutē promerēdā, id quod liquet
apud D. Petrū cluniacēsem li. 1. de miracu-
lis ca. 4. 6. 5. Nā & Cyrill. quispiam refert
quēdam in vita delectatū ludis etc. postea
dānatū, eo quod arrepta poenitentia fre-
tus, dissimulasset cōfessionē vt ait Augu.
To. 2. epist. 206. quæ est Cyr. ad Aug. quā-
uis aliud appareat censoribus quibusdam,
qui plura cēsant quā est necesse. Quid Ber-
nardū mellifluū illū memorē, qui nusquam
pene nō poenitētię, et exomologeseos me-
minit sacerdoti, post exactē discussam cō-
scientiā, secundū Deū faciēde particulatim?
de hac enī latissimē differit li. de domo in-
teriore

teriore ca. 17. 18. et sequētib⁹ et de modo
bene viuēdi ad sororē ca. 27. et sequentibus
tractāsq; illud Matt. 5. beati mundo corde
etc. Cor et cōsciētā mūdari existimat, per
institutū à Deo nēpe remediū cōfessionis,
oīa siquidē in cōfessione lauari etc. et li. de
gradib⁹ humilitatis ac superbiē nouū su-
perbiæ gradum affirmat esse simulatam
cōfessionē etc. Et Ser. 16. in cāt. astruit tres
conditiones verē confessionis esse, quod
humilis, quod pura, quodque fidelis esse
debeat, et epist. 113. ad Sophiam virginem
nobilem meditantem religionem, expli-
cans illud, Confessionem et decorem in-
duisti Psal. 103. et illud Confessio et pul-
chritudo in conspectu eius Psalm. 95. dicit
omnia peccata per cōfessionem lauari, bo-
na autem Deo per confessionem commē-
dari, per eam impium iustificari, per hanc
iustum magis purgari, per illam decedere
peccatis non parum, per hanc virtutibus
accedere etc. Et quodam tractatu descri-
bens septem gradus confessionis faciendæ
primum collocat in sui cognitione, secun-
dum oraculū illud delphicum, nosce teip-
sum, vt cognoscat homo quid fecit, quid
merit, quid amisit. Secundum verò in poe-

Quod di-
ctū illi vi-
ro fami-
liare fuit

Quibus
numeris
constet
cōfessio.

Gradus
cōfessio-
nis faciē-
dæ.

K iiij

nitundine

nitudine, qua piget quem, quod innocen-
 tiam amisit, amissam non requisivit, Dei
 patientiam neglexit, quos duos gradus,
 ita inuicem coniunctos opinatur ut cog-
 noscere se neminem posse, nisi poeniteat,
 neminem sui penitere, sui ignarum arbitri-
 retur. Tertium facit dolorem, id est, ni
 fallor externam compunctionem, que in
 sensibus sedem habet, estq; illius effectus.
 Quartum oris confessionem veram, nu-
 dam, propriam, inquam, Quintum carnis
 macerationem. Septimum operis correctio-
 nem, Septimum perseverantiam etc. & Ser.
 quodam parenetico ad milites tēpli quos
 tanto prosequabatur affectu quanto eos
 pro focis, aris, diuisq; laribus, fortius (ut sic
 loquar) domi militiæq; stare, & dimicare
 videbat ea 12. cum diu multumque predi-
 casset, vtriusq; generis confessionis, hoc
 est malorum, atq; bonorum, siue pecca-
 torum & gratiarum actionis utilitatem et
 necessitatem, tandem hortatur ministros
 verbi Dei, ut ita sua verba moderentur &
 corda peccatorum timore, & dolore per-
 cellant, uti à confessione non absterreant,
 si corda aperiant, ut ora non obstruāt, sed
 nec sic absoluant etiam compunctum, ni-
 si prius

Hodie
 aut no-
 men ob-
 soletum
 est aut
 res & qui
 de mul-
 tos thyr-
 siferos,
 paucos
 est cerne
 se vates.

Perfecti
 cōclona-
 toris par-
 tes.

si prius cōfessum iuxta illud Rom. 10. Cor-
de creditur ad iustitiam, ore autem fit cō-
fessio ad salutem & in speculo Monach.
instituit ita monachum, vt singulis diebus
post completorium, secum capitulum (vt
illius verbis utar) teneat, & cōuocatis co-
gitationibus rationē ineat, omnium ver-
borum, operum, ac cogitationum, post tri-
die quidem de apertis, ac publicis, pub-
licam & manifestam, de occultis verò
occultam facturum confessionem, volun-
tariam, inquam, nudam, & mundam etc.
& cū in suis meditationibus plurimum
operæ nauandum dixisset, expurgandis
affectibus animiq; motibus componendis
cap. 7. & sequentibus de crebra agit con-
fessione, integrè faciendam, & in suis senten-
tijs ethicis, siue moralibus quatuor impe-
dire confessionem dicit, pudorem videli-
cet, timorem, spem, desperationē, id quod
pulchrè declarat, denique quid molitur
aliud apud Eugenium papam cū in li-
bris de considerat. tum per frequentes
epistolas 237. 238. & ceteras illi destinatas,
nisi quod meminisse eum velit cuius se-
dem ac locum occupet, iudicem se cogi-
tet esse animarum, regni cœlestis ianito-
rem,

ingly O
lib. 1. 1. 1.
1. 1. 1.

ingly O
lib. 1. 1. 1.
1. 1. 1.

Hanc ci-
cuta bi-
bisse cō-
plures cō-
fessionis
grateos
comper-
tum est.

O virgu-
lam diui-
nam.

Clauium
æquiuo-
catio.

rem aliaque eiusmodi, nam peccatorum
conscientias, in hoc forum, & ius pontifi-
cium à Deo citari, & ab hoc foro nullam
esse, quæcunque hic sunt definita in coelo
quoq; non semel alibi cōmemorat, adeoq;
sententiam Petri, ex illo inauetoramento
Mat. 16. Quodcunque ligaueris super ter-
ram etc. asserit sententiam coeli, atque cen-
suram præcedere Ser. 1. in fest. Petri & Pau-
li, id quod est apud Hilar. can. 16. in Mat.
illam huic præiudicare. Et ne hanc clauium
œconomiam Euangelij duntaxat dispen-
sationem particularem, seu specialem ex-
istimemus D. Ambro. Serm. 66, in natal.
Pet. & Pauli. Sicut & Bernard. & alij di-
stinguētes Euangelij denunciationē ab hac
functione, Diuo Paulo quidem Magiste-
riū Ecclesiasticæ institutionis, Sancto ve-
ro Petro ministerium, seu dispensationem
regni coelestis creditū, id est vni scientiæ
alteri potentiæ clauem aiunt cōmissam, vt
quorum corda ait Ambro. Paulus erudi-
ret ad salutem, Petrus susciperet ad quie-
tem, quorumcunq; ille animos aperiret
regna coelorum etc. debet equidem fides
seu religio, seu Euangelium proponi, vn-
de sicut & legere. & quotidie cernere est;
qui-

quidam cōpuncti obediunt Euangelio,
 quidam non, sed oportet precedere exo-
 mologesim, cum in rudibus baptizandis
 tum in baptizatis lapsis, & in his quidem
 tanto amplius, quanto magis peccatis ob-
 noxijs, quantoque sunt grauiora peccata
 post baptisma, & Dei cognitionē admissa
 ijs, quæ ignoratiā fidei sunt perpetrata, an-
 tequā sequatur peccatorū remissio, quæ
 admodū post Hilariū in Psal. 137. vt habi-
 tū est prius tradit Isido. Hispal. lib. 6. Ety-
 molo cap. 19. & extra veniā, & expers re-
 missionis est (inquit) qui peccatū cogni-
 tū non confitetur & concludens, exomo-
 logesis itaque (ait) prosternendi & humi-
 lificandi hominis disciplina est, in habitu
 atque victu in sacco, & cinere, cubare, cor-
 pus sordibus conficere, animū mæroribus
 deijcere, illa quæ peccauit, tristi tractatio-
 ne mutare etc. & libro 2. summo bono ca-
 13. cōplura eodē ferè modo tradit de con-
 fessione, et pœnitentia, et non citò haudq;
 temerè, securitatē pœnitentibus sponden-
 dā arbitratur, cumque multis capitibus se-
 quent. itidē de peccati detestatione, atque
 odio, disputasset, commēdat cap. 24. plu-
 rimum peccatorum perpetuam recorda-
 tionem

tionem, & in epistola ad Missanum Episcopum, alias Masonem, canonū veterum dirimēs cōtrouersiam (quidam enim decernebant neminem lapsum ad pristinum gradum per poenitentiam restituendum, alij verò negabāt) eos & dignitati & munerī, pristinis, reddi posse iudicat, quos poenitētiæ satisfactio, vel cōdigna peccatorum confessio commendat, & habetur distinct. 50. ca. Domino. Similiter Ambr. quoque lib. de paradiso, non posse quēquam iustificari à peccatis nisi confessum asseuerat, & lib. 5. epist. 18. ad Horatianum, vt sine ea, remissionem illam de qua Psal. 31, beati quorum remissæ sunt iniquitates etc. nemini mortalium arbitretur contingere, sed confitentibus nobis lapsus nostros, & obumbrantibus eos bonæ operationis fructu, Deum transferre iniquitates & regerere in earum authorem & incensorem, nobisq̃ remittere. Eodemq̃ modo exponēs illud, quorum tecta sunt peccata, adeo (inquit) tollit, vt penitus non sint. Item li. 2. de Cain & Abel, confessionis, & poenitentiae magna habet Encomia ingentemq̃ue, quemadmodum & Aug. poenitentiae portionem existimat confessionis

sionis verecūdiam etc. ca. 7. & 9. id quod
 probat per poenitentiam & exomologe-
 sim Davidicam, in Davidis Apologia ca.
 4. 5. 6. & commendat Dauidē, quod vnum
 peccatum toties agnoscat, reuoluat, confi-
 teatur, incusatque nos teporis, & negligē-
 tiæ qui vix semel paucis perstringere in
 confessione peccata nostra dignemur ca. 8.
 Quicquid enim agebat, nunquam eū suo-
 rum peccatorum (ait) coepisse obliuia
 ca. 9. eamque inter iustum, & impiū po-
 nit differentiam, quod ille sui semper ac-
 cusator sit iuxta illud Prouerb. 18. hic au-
 tem excusator, cumq; alioqui dicat Apo-
 stolus Rom. 11. sine poenitentia esse dona
 & vocationem Dei, etiam in baptismo da-
 ri nomen dicit, ad significandum, tametsi
 non sit necesse ibi peccata confiteri, cum
 qui baptizandus est, eo ipso tamen exo-
 mologesim, seu confessionē facere, quod
 baptismum petat, vt iustificetur, hoc est à
 culpa ad gratiam transeat. li. 3. de sacramēt.
 ca. 2. & lib. 1. epistola 3. ad Simplicianū cō-
 queritur homines tā aegrē cogi posse aut
 inuitari ad poenitentiam, & confessionem
 peccatorum, præsertim quum venialibus
 sit culpa (ait lib. de paradiso cap. 14.) quam
 sequitur

Qui con-
fiteatur
crimen
eleuat et
minuit.
De poen.
dist. 1. Ser-
pens.

Nouati
hæresis.

sequitur professio delictorum, & lib. 2. de poenitentia, cum peccatorum memoriam tanquam probrum nobis, nos semper obijcere debere dixisset, & Deum sua sacramenta poenitentibus polliceri, vides (inquit) qua remissionis pollicitatione, te prouocet Deus ad confitendum ca. 6. eum si quidem Ambrosium ubicunque confessionis faciendæ meminit, ea de agere, quæ primum Deo in corde contrito, & humiliato, dein sacerdoti fit, luce clarius declarat meridiana, in duobus lib. de poenit. aduersus Nouatianos, quos indicere poenitentiam, quam nunquam relaxent, eumque qui quocunque modo præuagationis, sit lapsus, in perpetuum, coelestibus mysterijs ac communione abdicandum, abercendumque censere inquit, quum & Christus, omnia peccata nullo excepto crimine donarit, et Apostolis sine distinctione, restrictione, aut reservatione, omnia donandi copiam fecerit etc. ait lib. 1. cap. 1. & 2. etc. Quis enim ita stolidè sapiat, ut cum tantopere hic clamet passim necessariam esse peccatorum confessionem, sacerdotes autem duntaxat remittendorum, retinendorumque habere authoritatem, alij confessionem faciendam existi-

existimare putet, præterquam sacerdoti?
 toties namque, meminisse confessionis,
 totiesq; absolutionis, & hanc quidem es-
 se penes sacerdotes, illam autem à poenitē-
 te faciendam. & quidem in Ecclesia & cō-
 tu fidelium, non autem velle intelligere,
 apud sacerdotem, cui eius rei cura concre-
 dita est, fieri oportere, prorsus hominis est
 (si tamen satis hominis) aut minus sobrii
 aut impudentis, &, plusquam necesse est,
 improbi, proprium quippe cuiq; suū pec-
 catum sponte agnoscendum, & confiten-
 dum, atque ita cū Dominum præueniē-
 dum, ne non confessos damnet, tum dia-
 bolum, ne non confessos accuset, palā con-
 testatur lib. 2. de poenit. capite 5. neque ta-
 men ita confitemur Domino (ait) quasi
 ignorant, verū quia ipse expectat vo-
 cem tuā nō vt puniat, sed vt ignoscat, non
 vult vt insultet tibi diabolus, & celantem
 peccata arguat etc. Nam quantum ad ra-
 tionem sacramenti, perinde est, siue con-
 fessio secreta, siue publica sit (vt plurimo-
 rū fert opinio) modo sacerdoti fiat Chri-
 sti vicario, & legationē hac in parte pro
 Christo obeunti, non verò Deo priuatim
 soli, & eiusmodi certē exomologesim di-
 uo Am-

Ratio cō-
 fessionis

O sacer-
dote sin-
gularem.

uo Ambrosio, probatā fuisse, locupletissi-
mus testis est, Paulinus utpote eius æqua-
lis, & familiaris, describens enim eius vi-
tā, post multas predicationes, & laudes
singulares, erat (inquit) gaudens cū gau-
dentibus, & flens cū flentibus, quotiescūq;
verò illi quispiā, ob percipiendā pœnitē-
tiā lapsus suos confiteretur, ita flebat, ut
& illū flere cōpelleret, & videbatur sibi
ipse cum iacente iacere, causas autē crimi-
nū, quas illi confitebantur, nulli nisi Do-
mino soli, apud quē intercedebat, loque-
batur, bonū relinquēs exēplū, posteris sa-
cerdotibus, ut intercessores apud Deum
magis sint, quā apud homines accusato-
res, nā & secundū Apostolū 2. Cor. 2. circa
eiusmodi hominē cōfirmanda charitas est
quia ipse sui est, accusator, nec expectat ac-
cusatorē, sed præuenit, ut confitēdo suum
eleuet ipse delictum, nec reliquū sit, quod
aduersarius criminetur, & post pauca, in-
doluisse, et defleuisse Ambrosiū refert pio-
rū, ac sanctorū sacerdotū mortē, eo potissi-
mū nomine, quod raros esse eos exstima-
ret, qui rectē sacerdotalibus munijs fun-
gerentur. Et D. Leo Papa post August. Hi-
larij sectator, Ecclesiasticam regulā super
pœni-

poenitentium statu confitetur misericordiam Dei, non modò per baptismum, verum etiam per poenitentiae medicinam, et lapsibus humanis subuenire, & spem vitae aeternae reparare, vt qui regenerationis donum violauissent, proprio se iudicio condemnantes, ad remissionem criminum peruenirent, sic diuinæ bonitatis praesidijs ordinatis, vt indulgentia Dei, nisi supplicationibus sacerdotum nequeat obtineri, mediator enim Dei & hominum homo Christus Iesus, hanc praepositis Ecclesiae tradidit (inquit) proprietatem, vt & confitentibus satisfactionem poenitentiae darent, & eosdem salubri satisfactione purgatos, ad communionem sacramentorum, per ianuam reconciliationis admitterent: cui utiq; operi incessabiliter ipse saluator, interuenit, nec vnquam ab his abest, quæ ministris suis exequenda commisit, dicens, Ecce ego vobiscum sum, omnibus diebus etc. Mat. 28. & declarat quam sit periculosum perniciosumque, absque sacerdotali reconciliatione, & absolutione, & poenitentiae satisfactione, & sacramentorum communione, ex hac vita migrare, Episto. 91. ad Theodorum foroliuiensem Episco. &

L habetur

habetur de poenit. distinct. 1. ca. multiplex
 & de exomologesi item sacerdoti facien-
 da in aurem, atque secreto, quodque ea
 sufficiat, neque sit necessaria pro absolu-
 tione, & remissione publica è libellis, vt
 perperam quidam factitabant, recitatio,
 habet epist. 80. ad Episcopos vniuersos,
 per campaniam, samnium, picenum, con-
 stitutos, & est de poenitentia distinct. 1. ca.
 sufficit, & ca. Quamuis, neq; secus accipiē-
 dum est, illud quod dicit Ser. 2. anniuerfa-
 rio suæ assumptionis ad munus pontifi-
 cium, & alias non raro, Petrum appella-
 tum petram, fundamentum, regni coelo-
 rum ianitorem, languidorum, & soluen-
 dorum peccatorum arbitrum: mansuram
 etiam in coelis, eius iudiciorum, atque sen-
 tentiarum definitionem, vt hinc noscere-
 mus, Christi cum illo, & illius cū Chri-
 sto necessitudinem, & societatem, quam
 quod Christi autoritate præditus Petrus
 audita peccatorum varietate, suo arbitrio
 aut soluat, aut liget, nam de Pontificia istac
 dignitate ligandi soluēdiq;, & Petri hac in
 re prærogatiua, præuilegio atq; primatu,
 nemo penè veterum, copiosius differuit,
 Manet ergo (inquit Serm. 3. in anniuerfa-
 rio suo)

De pri-
 matu Pe-
 tri.

rio suo) Petri priuilegium, vbicunq; ex ip-
 sus æquitate fertur iudicium, nec nimia
 est, vel seueritas, vel remissio vbi nihil erit
 ligatum, nihil solutum, nisi quod B. Petrus
 aut soluerit, aut ligauerit. Quod profectò
 non diceret nisi confessionem peccato-
 rum singularem apud sacerdotem facien-
 dam putaret necessariã, nimiam enim se-
 ueritatem (quemadmodum diximus) ex-
 ercebant Nouatiani, lapsos omnes post
 baptismum ligantes, nunquamque soluē-
 tes, nimium verò remissi erant, aduersus
 quos sæpe agebat Cyprianus, qui omnes
 passim cōtra Canonum decreta soluebāt.
 Doctissimus, iuxta ac religiosissimus Pa-
 cianus Barcelonensis episco. exomologe-
 seos sacerdoti faciendæ, et quidem ante
 cælestium mysteriorū communionē, me-
 minit in sua ad pœnitentiam parēnesi, seu
 exhortatione contra Nouatianos, eamq;
 multis probat argumentis, Idem agit in
 epistola 1. ad Simpronianū Nouatianum
 optaretque pœnitentiæ antidotū, id quod
 Dei immortalis donum, atq; auxiliū exi-
 stimat ipsamque exomologesim nulli vn-
 quam esse necessariam. Et Epist. 3. Noua-
 tum non modò, ob Cornelij pontif. Ro.

houp

L ij inuidiam

inuidiam, hanc hæresim commentatum
fuisse, sed etiam, quòd laboris impatiens
esset, & operæ, quam audiendis confessio-
nibus insumere oportebat, opinatur. Simi-
liter epist. 3. & alibi hanc mundi phrene-
sim compescit. Et cùm epist. 1. vel solius ca-
tholici nominis titulo, se triumphum du-
cere posse putaret, plerumque Cypriani,
Cornelij, & aliorum annosorum marty-
rum, & episcoporum traditionem, & ob-
servationem nouitatibus vndeque ex-
urgentibus, præiudicare debere, age (in-
quit) si illi vsurpando nomini huic, ido-
nei authores non fuerunt, nos idonei eri-
mus negando? & nostram authoritatem
patres potius sequentur, & emendanda
sanctorum cedit antiquitas? & iam putres-
centia, vitij tempora, canos Apostolicæ
antiquitatis eradent? Nec tamē æstues, fra-
ter (inquit), Christianus mihi nomen est,
catholicus cognomen, & traditionis, &
vetustatis insignem commendationem
continent hæc etc. Saluianus Episcopus
Messiliensis ad Soloninum quoq; in præ-
fatione librorum D. Timothei Episcopi,
ad catholicam Ecclesiam, deplorat suæ
quoque ætatis calamitatem, atq; malitiam
quod

quod magna mortalium pars, cum mul-
torum sibi malè conscia esset criminum,
segnis esset, ad exomologesim faciendā &
poenitentiā sine re penè nomē esse ipseq; Ti-
mo, l. i. ad cath. eccl. suadet exomologesim
quenque facere, & pro peccatis satisfacere
dū oportunū est etc. D. Io. Damas. Orig.
Greg. Naz. Cyr. 8 baptismatū distinguunt
genera, Primū diluij, in abolitione pecca-
ti, de quo Gen. 7. & 1. Pe. 3. Secundū maris et
nubis, signū enī erat nubes (inquit) spiritus
mare verò aquā portēdebat 1. Co. 10. Tertiū
legale, de quo saepe in Leui. Quartū Ioānis,
introductionum existens, & ad poeniten-
tiam adducēs baptizatos, ut in Christum
credant. Quintum Christi domini, quo &
ipsum baptizatum affirmat. Sextum, quod
quod per poenitentiā & lachrymas, verè
laboriosum ait. Septimum martyrij, &
sanguinis valde venerandum, & beatum.
Quod vocat octauū, non salutare, sed ma-
litiae exitiosum, sine fine peccata puniens,
poenitentiæ nimirum est tardæ, illum ex-
istimans, quemadmodum alij, poenitentiæ
baptismum & lachrymarum, qui contri-
tione, confessione, & satisfactione cōstat.
Et Nicepho. episto. quadam de propria-

Octo ba-
ptismatū
genera.

Mat. 3.

L iij te ligant

Ab auto
ritate.

ad oſo
disciplin
am

quid

de ligandi, atq; soluendi, ad Theodorum
Monachum, retinendi, dimittendiq; pro-
vinciam, à clementissimo Domino, pon-
tificibus demandatam esse testatur, Matt.
16. & 18. & omnes olim diu oportuisse,
solitosque esse, accedere pontifices, & sua
illis occulta prodere, sicque vel reconcili-
ationem, vel repudium, ac repulsam ser-
re. Qui autem factum sit, cur hac minus ob-
seruetur, se se ignorare, quamvis existimet,
pontifices operosi negotij pertasos, fre-
quentique multitudinis audiendæ, & in-
statuendæ turbulentia fatigatos, ad doctis-
simos, probatissimosq; monachos quosq;
id operæ, atq; sollicitudinis trāsmisisse, qui
ut boni, expertiq; medici, nunc mitem, ac
suauem, modò acerbam, mordacemq;, uti
expedit, norint propinare potionem, nō-
nunquam enim (ait) obiurgandum, & in-
crepandum, aliquando oblectrandum, id
quod accuratè monet, Paul. 2. ad Tit. 4. ne
si quis indulgentior citra omnem obiur-
gationem absoluat, ac alienorum peccato-
rum fiat particeps, & vult planè hinc mi-
graturos, animamque agentes, quocunq;
peccato teneantur obnoxii, non ligari, sed
solui, sed diuinorum sacramentorum com-
munionem

munione munerì etc. Et si quidem anony-
mo quid tribuimus, Lisbius quidam per
doctrinam sancti Andræ Apostoli con-
uersus, secretò accedens peccata sua omnia
confessus est vt refert li. de vita, & passio-
ne & signis Andræ Apostoli cā. 23. vnde
liquidum est, Ephesios, aliosq; Asianos
Act. 19. atq; alios alibi ad fidem conuersos
similem exactos exomologesi D. Petrus
Blesensis, sub Federici id est, August. tem-
pora, tractatum quondam cōpilauit, cum
ex multis scripturæ sacræ, tum Ortho. pa-
trum Augustini, Ambro. Hiero. aliorūq;
autoritatibus, & testimonijs locupletissi-
mis ad probandē necessitatē confessionis
sacerdoti in aurem faciendæ, Diuus sanctus
Gratianus postquam 33. 4. 2. multa de pœ-
nitentia, aliorūq; criminum, atq; facino-
rum peruidisset 33. 4. 3. siue lib. de pœ-
nit. agit de vtilitate, iuxta ac necessitate
confessionis, aduersus nonnullos, qui exo-
mologesi opinabatur sacerdoti non ne-
cessum facere, & præter sacerdotale iudi-
cium, posse quemque, suorum veniā pec-
catorum sola cordis contritione, pariter
& confessione promereri, & prima quib-
dem distinct. quum multis autoribus (vt

88
 prima fronte apparet) Ambro . Chrysol.
 August. etc . eaque potissimum ratione,
 quòd sicut, per solam cogitationem, me-
 ramque voluntatem cordis, peccari, ita à
 peccato per nudam cordis compunctio-
 nem mundari, ante oris confessionem, neque
 necessariam absolutè absolutionem sacer-
 dotalem, sed eam tantummodo, iustifica-
 tionis perceptæ declarationem, & signum
 esse: quemadmodum iustitiæ Abrahamæ cir-
 cuncisionem probauisset, eadem mox di-
 stinct. ca. non potest, & sequet. iisdem au-
 thoribus, alijsque compluribus, eruditif-
 simè, iuxta ac euidentissimè & confesio-
 nem, quantumcunque occultorum pecca-
 torum, & satisfactionem congruam esse
 remittendis, expiandisq; sceleribus, pror-
 sus necessariam declarat, inque sine inter-
 pretatur sanè veterum illorum testimonia
 per ipsosmet veteres. Tamen si enim salu-
 tis; & gratiæ, atq; peccatorum remissionis
 author sit Deus, ei que ob id exomologe-
 sis sit facienda, eo tamen ipso, cum ex Au-
 gust. & Ambro. tum Theodor. Cantua.
 Archie. ca. quidam, quod Christus sacer-
 dotibus dimittorum, ac retinendorum fe-
 cit copiam, modum per quem ipse dimit-
 tere

tere statuit, liquidissimè asseri dicitur (id
 quod ad verbum habetur in Concilio Cabi-
 lonensi 2. Caroli magni tempore seruato
 ca. 33.) quanquam cùm id traderet, pariter
 & obseruaret Ecclesia Catho. græcis non-
 nullisq; alijs non satis probatum videatur
 id quoq; tempestatis, atq; persuasum fuis-
 se, id quod nunc quoque vsu venire (proh
 dolor, ôq; malum) videre est, post tot tan-
 torum populorum, vbiuis locorum diffi-
 nitiones, tot indictionum scita atq; decre-
 ta, tot olympiadum cōsensiones. Verùm
 enimuero si quoties malis mentibus, & a-
 nimis improbis, & impudentibus libet ef-
 se, toties, O Deus bone, bonis non licebit
 esse quietis, & si quicquid aliquando illis
 libebit infringere, ac rescidere licebit im-
 punè, pro sua libidine inexhausta, nun-
 quamq; explenda, Quem ponis finem, rex
 magne laborum? Quid omnium nationum
 mores sacrosancti, quid patrum sententiæ
 inuicem congruentissimæ, quid conci-
 liorum diuina oracula, quid leges omnes
 & humanæ & diuinæ, nisi aranearum telæ
 future sunt, si momis hisce, si dignis masti-
 ge mastigijs, si liuori, si improbitati licent
 qualibet cunq; qui neq; fidei quidem ipsi
 neque

Quid
 fuit tem-
 poribus
 Iustiani
 August.

neque virtuti, neque religioni, si de se lo-
 quatur habituri vnquam sint fidem, quo-
 rumque animos, ne Vertumnus quidem ipse
 verterit, nisi quo velint? cum neque in tot vul-
 tus Protheus, neque in tam varios colores
 Polypus, sese verterit, quam ipsi suam fi-
 dem & religionem, & plane destruunt, adi-
 ficant, mutant quadrata retondis, & modo
 ex vna religione plures, quum plus vna
 vera esse nequeat, modo ex aliqua nul-
 lam faciunt, Argo nempe naui persimi-
 les, quam toties ferunt & destructam, &
 resartam, vt non solum ipsa sibi dissimilis
 penitus sit reddita, sed ne clauis clauo re-
 sponderet satis, quemadmodum testis est Eu-
 frathius in catalogo nauium, nam aduersus
 grecos armeniosque, et iacobitas, et Pycar-
 dos et, Waldeses, et Lollardos, et Wiclefi-
 stas, et Lutheranos eiusque farinae compari-
 tores, et pridem repete velut ex equo tro-
 iano natos Calvinistas, et Hugonios, varie
 diuersisque modis, confessione huic apud sa-
 cerdotem faciendae, reclamantes vna per-
 petuo Ecclesiae catholice stetit perduratque sen-
 tentia eam esse non humani, sed diuini iuris, si-
 ue vlla penes mortaliu contradictione, atqui
 temporum, morumque vitijs flagitantibus, cum
 ea quae

eupom

ca quae

ea quæ de cōfessione diximus, per totian-
 norū cēturias, à religiosissimis mortalibus
 maiorib⁹ illis obseruata, paulatim, et quasi
 pedetētū cācriq; in morē hæreses, sectę dis-
 sensiones. emulationes christianę pacis ve-
 nenareipub. istius corpus, tāquā perniciosi
 morbi inuasissent membra, hinc inde de-
 pascētes, et hominum mores deprauātes,
 adeoq; magnā mortaliū partē poenitentia,
 ac cōfessionis, sicut et p̄fessionis omnisq;
 semel salutis cepisset obliuio, visum est pa-
 tribus cōcilij lateranē. cui d. Dominicus no-
 stri S. patris Francisci familiaris, fuit præ-
 sto anno 1215. sub Innocentio tertio de-
 cernere cap. 21. decretalem illam nuncu-
 patissimam. Omnis vtriusque sexus etc.
 et habetur extra de penitent. et remissio.
 cap. omnis. Et in Synodo Hildesheimēsi
 anno 1539. habita ca. 48. Nempe vt fidelis
 quisq; cuiuscunq; sexus, fortunę, ac condi-
 tionis, cū ad discretiones annos adoleuit
 doliq; est capax, et equi, boniq;, semel vt
 min⁹ quotānis omnia sua peccata sub pro-
 prio sacerdoti cōfiteatur, adeoq; statutū est
 in synodo hildesheimēsi ibidē. ca. 48. §. de
 poenit. et remis. decretalē illam Innocen-
 tij 3. nō modo sacrosanctē obseruādā verū
 etiam

Patentes
 in
 & de
 non
 in
 bonis

Parentes
malorū
& here-
seon no-
stri tem-
poris.

etiam à parochis debere bis in quadrage-
sima, videlicet in carceribus ipsis, domini-
ca Inuocauit. Iterumque dominica Letare,
denunciari populo, & sacramentum pœ-
nitentiae, nisi omnium peccatorum enu-
meratione, & confessione, & absolutione
constare sacerdotali, & nequi græcorum
errores, & schismata, suæ hæresi existimēt
patrocinari, rem omnem ita habe. Cū
Arrij. Eunomij, Apollinaris, Macedonij,
Nestorij, Eutychis, Dioscori, Theodori,
Photij, Monothelitarū, Iconomachorum,
aliorumq; patriarcharum nostræ tempe-
statis, malorum semina, vt legere est in
panoplia Euthymiana, altius in græcorum
viscera radices egissent, quàm vt octo œcu-
menicis concilijs vsq; ab radicibus euelli
valerent, quin instar lernæi mali, sui semē-
tem facerent, & perpetua metamorphosi
& orta occiderent, & suomet occasu, quasi
recens orirentur, & (O prodigium) sua ge-
neratione, suamet corruptio, suæque cor-
ruptione, sua essent generatio, malo quod
solum esse nequit (hinc namq; vitium co-
gnominatur) malum trudente, excipiente
in orbē atq; ita græci in grauiora prolap-
si, paulatim sese Romanæ Ecclesiæ omniū
communi

communi matri, deniq; penitus subtraxe-
 re, vsq; ad Innocent. 3. tempora, de statu in-
 diem demigrantes, & quod inquit Tertul.
 lib. de carne Christi, de calcaria in carbo-
 nariam, ab Arrio ad Eunomium, atque ita
 deinceps in omnem hanc malorum pane-
 gyrim, ex malis, malos quotidie coruos e-
 dentes. Equidem verò cum concilio late-
 ranensi adfuerint, vbi illa decretalis ab In-
 nocentio prodita est, non dubium est, eos
 decretis acquieuisse synodicis, quum op-
 posuerint nihil, tamen sicut historiae per-
 hibent, ad ingenium redierint. Imò ne in
 concilio Florentino quidem, quod cētum
 & amplius retrò annis est habitum, vbi
 quicquid inter græcos & latinos contro-
 uersiarum erat compositum, fuit vnum
 verbum commutarunt, adeoq; nos potius
 oportebat cōqueri, nouę quæstionis, quàm
 hosce nostri seculi sectatores nouę institu-
 tionis, quandoquidē noua istos moliri, &
 quærere non nouā, sed veteranā, auitamq;
 & de manu (vt aiunt) in manum traditam
 ab apostolis ipsis hucusq; constitutionem
 controuertere liquet, si quid rationū pro-
 bationūq; momentis hactenus persuasum
 est. Dānauit verò Innocent. in cōcilio illo
 Roma-

Roma-

Romano apud Lateranū, quēadmodū hi-
storici memorāt, Ioachimū abbatē, & Al-
maricū carnoten. Hæresiarchas, secūs quā
Petrus Lōbardus l. 4. sent. dist. 16. & seqēt.
de exomologesi sacerdoti faciēda sentien-
tes Almarici christianis. rege francorū iu-
bente corpus ē sepulchro effossum, igni da-
tū est, & illius sectatores publicē cōbusti,
dein an. 1226. præsīde Stephano epi. Parisi-
no, cōdēnatus est error eorū, qui putabant
confessionē, nō nisi declarationē, videlicet
iustitiæ acceptæ faciēdā d. Rabanus sanē de
cōfessione secreta multa habet l. 2. de insti.
cler. c. 29 & 30. & l. de virtut. vitij scq; ca. 25.
& citat illud Gratia. dist. 50. ca. de his verō
& sub eadē tēpora in cōcilio Cabillonensi
2. præsente Carolo magno celebrato, mā-
datur ca. 32. vt non modō carnalium pec-
catorum, sed horū iuxta ac spiritaliū de-
lictōrū fiat apud sacerdotes exomologe-
sis, potissimum verō octo illorū vitiorū,
fine quibus hæc vita mortalis ægrè trāsigi-
tur, odij, scilicet, inuidiæ, superbiæ, iræ, gulæ,
auaritiæ, luxuriæ, acediæ, & in cōcilio Rhe-
mensi, sub tempora Leonis pontifi. 3. ca. 12.
& 16. & 31. rationem poenitentiae eam esse
definitum est, vt sacerdotes intelligerent
quo-

Octo vi-
tia carna-
lia.

quomodo & cōfessionē excipere, & pœ-
nitentiā iniungere deberēt secundū cano-
nicā institutionē, & de octo principalibus
vitijs cōfiteres oportere inq̄ri, decretū est
ca. 13. Et in cōcilio Triburiensi, sub Arnul-
pho Imperatore anno. 895. inito ca. 31. prę-
ceptum est iuxta decretū Niceni concilij,
Innocētij, celestini aliorumq̄, nulli disces-
suro ex hac aura vitali, pœnitētia extrema
negetur, atq; communio volenti se emen-
dare, & exomologesim Deo ac sacerdoti
facere. Eius cōfessionis, nō rarō mētionē fa-
cit studiosiss. Aug. Vener. Beda, circa illud
colo. 3. Supportātes inuicem & donātes etc
et l. 3. cōmēt. in Luc. 10. c. 42. vbi cōfessionē
modo pœnitentiā, nūc gratiarū actionem
significare dicit, & tractās illud 1. Ioan. 2. Si
cōfiteamur peccata nostra fidelis est Deus
etc. Quia sine peccato in hac vita esse non
possumus, prima salutis spes est (ait) cōfes-
sio etc. & circa illud Apoc. 7. ex tribu Iuda
etc. ante cōfessionis initia, nemo culmē bo-
norū operū apprehēdit (inquit) et nisi per
cōfessionē renūciem⁹ actib⁹ malis, nō in-
formamur rectis etc. Et cōfiteđi planē exē-
pla nobis exhiberi asserit, quādo turbę p-
miscuę, & publicani, et milites, veniebāt ad
Ioannem

Pœnitē-
tiæ in eū-
di ratio.

DE EXOMOLOGESI

Ioannem
-Beatus
-omni lib

Mutua
cōfessio.

Ioannem poenitētes, & exomologesim fa-
cientes, Mar. 1. & quando Act. 19. peccato-
rū suorū exomologesim corā Paulo obie-
runt Ephesij, Et clarissimè circa illud Iaco.
5. Confitemini alterutrum peccata vestra;
in hac enim sententia eā debere esse dis-
cretionē arbitratur, vt quotidiana, leuiāq;
peccata, alterutrum coequalibus confitea-
mur, eorumque credamus quotidiana ora-
tione seruari, at grauioris leprę immundi-
tiam iuxta legem sacerdoti pandamus, atq;
ad eius arbitrium qualiter, & quanto tem-
porē, iusserit purificari curemus, id quod
copiosè pertractauit in suo poenitentiali
li: sicut & Theodor: Cantua, eius ni fallor
æqualis & diu antè S. Petr. Alexand: mar-
tyr, id suo de poenitentia lib. & poeniten-
tiale volumen, quod Romanum dicitur,
quod nisi apostolis apostolicisue viris au-
thoribus conflatū crediderim, alios aliasq;
rationes poenitentię pro criminū qualitate
in Ecclesia Romana magis quā alibi gen-
tium, aut locorum, & græcæ & latinæ hi-
storiæ testantur olim viguisse, D. Alcu-
mus quoque Vener. Bedę auditor & Ca-
roli Magni pædagogus, plurimū cōmen-
dat poenitentiam & confessionem lib. de
virtu-

virtutibus & vitijs cap. 10. & sequet. Idem facit in similis tituli libro D. Albertus Mag. Nam de confessione particulari in aurem sacerdotis singulis enumeratis peccatis facienda, habet Rupertus Tucci. lib. 1. comment. in Leuit. cap. 8. & 38. & lib. 2. cap. 42. & 43. Item Hugo. de S. Victo. tractat. 6. eruditionis Theologicae capit. 10. multisque sequent. & parte 14. lib. 2. de sacramentis cap. 1. §. de confessione, eiusque praecepto, & quomodo homo sese debeat quotidie examinare & sigillatim confiteri, etiam minima, ne paulatim excidat tradit lib. 3. monast. institut. de anima & domo interiore cap. 32. & sequentibus, & circa illud Psal. 5. Secundum multitudinem impietatum eorum expelle eos atque alibi. Et D. Bernardo & Petro comestori, ac magistro sententiarum contemporaneus D. Richardus de S. Victore part. 1. lib. de potestate ligandi, & soluendi & alibi. Neque ambiguum est, omnes retrò ab Apostolis veteres ubique de poenitentia agunt, non nisi ea de agere qualis agebatur in Ecclesia, quam nullus olim mortalium dubitabat includere, ceu necessariam confessionem, ne Novatiani quidem, & quando cūq;

M confessio-

confessionis meminere peccatorum, non eius quæ fit in corde teste Deo, sed quæ in aurem facienda est sacerdotis, ferè mentionem facere, cui ligandi, soluendiq; potestatem, vni diuinitus concessam, nemo ambigebat. Quandoquidem aliud est necessitatem confessionis agnoscere reconciliationis autem, ac remissionis peccatorum gratiam, Deo præside, ab sacerdotibus pendere, eam verò à Deo præter sacerdotum officia, seu ministeria & Ecclesiæ iudicium, in qua remissionem peccatorum affectandam credimus, solo flagitare, quàm vt habet August. euacuare euāgeliū infringere clauēs à Christo traditas, irritare diuinam institutionem, et numini (vt ita dicam) faceßere negotium velutque ludos facere, ac gigantum more, cum loue manus censerere?

In eandem tempestatem inciderunt denique, quos vocamus, non recenti, quam quò iure, quaque iniuria cognomento odioso scholasticos, nam Athenienses, et Socraticos omnes, et Platonicos et Peripateticos, scholasticæ disciplinæ obseruantissimos fuisse, atque Mar. Tull. à græcis mutuatum esse, eamq; ad eloquentię re-

via regulam traduxisse, liquidissimum est,
 ut Origenem Iustinum, Mar. Lactant. Eu-
 sebiū Athana. August. Chrysost. Basil.
 Hiero. ceterosque nostrae religionis flo-
 res, atque decora, antesignanos praeferam
 quibus scholasticum studiū placuit maxi-
 mopere. Eandem inquam, temporum
 calamitatem illi subeire, eousque ut siue
 temporum, siue morum iniuria, non
 tantum varios pro emendanda republica
 labores exantlare, sed vniuersa Ecclesiae
 praesidia, atque stationes à calce ad carcerē
 (quod inquit) reuocare, et ex veteri qua-
 si nouam cudere, cunctaque semel in du-
 bium reuocare et ad sua reducere princi-
 pia, neque secius aduersus graecorum fal-
 sam religionem, quam illos diu olim oportu-
 ius manifestum est debuerint ac velut è
 tenebris democriticis, abditissimoq; lati-
 bulo eruere veritatem inque lucem aper-
 tam asserere, in Concilio Costantiensi sessio-
 ne 8. art. 7. damnatus fuit Ioannes Wiclef,
 qui putabat debitè contritum, non egere
 ex omni logesi sacerdoti faciendā. Aduer-
 sus quem doctissime scripsit D. Thomas
 Waldensis ante annos abhinc plus minus
 160, sicut cōtra Lutherum sectatorem, D.

Martyr Roffensis circa Art. 8. et Xystus
 papa. 4. in sua extrauagante, hanc heresim
 damnavit in Hispanijs repullulante, Pe-
 tro de osina Salmantino doctore, et facto-
 re aut enatam, aut educatam. Et in conci-
 lio 8. vniuersali Florentiæ bellissimæ sub
 Eugen. 4. habito anno 1439. plus minus,
 vbi græcis latinisque conuenit de poeni-
 tentia, atq; confessionis necessitate scitum
 est. Estque in decretis Euge. papa. 4. &
 in concilio inque bulla D. Leonis papa. 10.
 qui Lateranense concilium defuncto Iulio
 2. absoluit contra Lutherum anno 1520. cō-
 scripta, & in reformatione cleri Germa-
 nici Ratisponæ per D. Laurentium pres-
 byterum cardinalem anno 1524. edita §. 9.
 & in Concilio Seno. an. 1628. iubente An-
 tonio à prato Archiepiscopo Senonensi
 coacto, capit. seu decreto fidei 10. §. de sa-
 cramento poenitentia & §. de confessio-
 ne, & in Concil. Coloniensian. 1536. habi-
 part. 7. cap. 30, etc. & in Concil. siue comi-
 tijs Augustanis vbi inter religio seu inte-
 rim anno 1548. per Cæsarem Carolum §.
 August. admissum & ab omnibus imperij
 proceribus, ac principibus electoribus ap-
 probatum asserit §. 17. de sacramēto poe-
 nitentia

nitentiæ, & confessione. Idem facit eodem
 ni fallor anno inita synodus Dilingæ Au-
 gustanę diocœseos cap. 19. etc. in Concilio
 Colonienſi ſub D. Adolpho Archiepiſco-
 po anno 1549. celebrato cap. 34. etc. res ea-
 dem aſſeueratur, iubeturq; neminem, niſi
 confeſſum, ad ſacram communionem ad-
 mittendum. Item in ſynodo Moguntina,
 ſub Sebaſt. Archiepiſcopo facta anno i-
 dem 1549. cap. 20. etc. Similiter in Concil.
 Treuerenſi tempore Ioannis Archiepiſco-
 pi anno 1549. quoque conuocato cap. 12.
 decretum eſt. Et ſtatuit Concilium Tri-
 dentinum, ceptum ſub Paulo papa 3. anno
 1545. Multorum deinceps pōtificum cur-
 ricula dimetiens Seſſ. 4. cap. 3. & 6. & 7. &
 Seſſ. 5. cap. 14. §. de lapſis eorumq; repa-
 ratione & cap. 29. in Concil. Baſil. ab Eu-
 genio 4. indicto. an. 1431. Indulgentiæ pro-
 mulgantur viſitationis, & conceptionis
 deiparę virginis feſtos dies peragentibus,
 ſed non niſi contritis, & confeſſis, id quod
 etiam vrbani 4. fecit Inſtituens ferias ſa-
 croſanctę Eucharistię, & vt habes in ele-
 mentinis D. Bonifacius 8. confirmauit diu
 olim conceſſas indulgentias diuorum Pet.
 & Paul. limina viſitantibus, ſed verè pœ-

nitentibus, & confessis duntaxat Tit. de poenit. & remis. Is enim omnium hucusq; vnus perpetuo tenor, ac status perseuerat, quo antè & retrò actis temporibus, indulgentiæ solent denunciari, quemadmodum passim in iure Canonico obuium est. Iam verò quid illos memorem, qui vel adhuc in viuis agunt, aut nuper hac mortali vita sunt defuncti eruditissimos, pariter atque in omni literatura versatissimos, D. in quâ Hosium alterum illum, qui in Cōcilio Niceno i. immortales laudes meruit Poloniæ columen, & Concilij Tridentini auctoritate summi pontificis Pij 4. præsidem, D. Alphonsum de castro samoranum decus, & D. Petrum, atq; dominicum à Soto, D. Iacobum Latomū, Albertum Pighium, Ioānem driedon. D. Ruardū delicias nostrates? vt omittam florentissimas Galliarum Hispaniarum, Germaniæ, Italiæ Belgij nostri, & vbiuis gentium, locorumq; academias omnes, & peritissimorum virorum, per orbem vniuersum, quem sol iste illustrat, instar patrum cōscript, cōfessus, atq; senatus, qui non solum cum Areopago. Atheniensi, vel Platonis academia, aut Aristotelis Licio, vel Lycurgi, aut Solonis,

aut

Antisthenis, vel Catonis vel Ciceronis
 aliorumque eiusmodi scholis, atque museis
 verumetiam, cum Helicone, ac Parnasso,
 ipsisque musis Appolline, & Minerva ip-
 sis (vt ita dicam) dubiè certare queât. Quis
 ab hac via aberrer? Quis huic fidei non ha-
 beat fidem? aut (quod nefas est cogitare,)
 mendacij notam impingat? Nonne huic
 luci aliquid velle claritatis addere ipsissi-
 mo soli est lumē commodare? Nōne hos
 canos deridere, more canum, merè insa-
 nire est? An non Letargum pati videatur,
 qui quod per tot seculorū, ac populorum
 ac conciliorum, atque Ecclesiarum Apo-
 stolicarum roboratum est consensionem,
 & in fidem, moresque traductum morta-
 lium sibi aliquando cōtrouertendum pu-
 tet, & quasi discutiendum, penitus & in-
 fringendum si libeat, tanquam qui corni-
 cum oculos configere valeat? O tempo-
 rum, morumque insolentiam dicam, an de-
 mentiam, an impudentiam, an malitiam
 an simul omnia? Ego profectò me Hercle
 (vt sic loquar) neminem futurum arbitror
 si tempora, si mores, si rem ipsam, si perso-
 nas vtriusque partis spectet sobrius, & sa-
 nus modò, sensu polleat cōmuni, qui non

cum illis religiosissimis mortalibus maioribus nostris sentire, quam his consentire admodum malit, ne cum illis errare dicam, quamcum his acherontis pabulis, nequitiaeque stabulis, ut Plautinis verbis utar in cassina, bene dicere. Quocirca, cum Socraticis hominibus semper dubitare, semperque nescire, semper querere, nunquamque inuenire veritatem, & cum Democrito, & Epicuro abditissimis densissimisque tenebris offensam humanis animis, nunquam apparere posse existimare, semper concilia cogere, semperque spernere, perpetuo ius appellare, nihilque unquam iuri concedere denique frustra semper niti, neque aliud se fatigando, nisi odium quarere, & ex tumultu tumultum et ex lite, litem serere, extrema mihi dementia esse videtur. Percupiamque oppidum, si quidem ego quid sentio, omnes mecum in D. Gregorij Naz. cognomento, multo maxime merito theologi, pedibus ire sententiam, sic namque dicit in epistola 42. ad Procopium. Ita quidem animatus sum, si quod verum est scribere oportet ut quodcumque Episcoporum concilium fugiam, propterea quod hactenus nullius omnino synodi finem aliqua

utilitate präditum, & vnde res malè habētes, nō magis exacerbata, quam curatae sint, videre licuit, ea enī illis est libido cōtendendi & dominandi ambitio (ne verò tu putes (ait) me odiosè hæc scribere) suntque ita disputando insuperabiles, vt si iudicio quisquam cum illis agere velit, citius alterius cuiuscunque criminis reus agatur, quam quæ illorum sunt euincat, ac diluat, quapropter meipsum cohibui inq; sola precum securitate, & communitione tràquillum, atque quietum fore existimaui, sic ille ter maximus Symmystes. Nōne enim ad omnia ipsorum argumenta sufficeret respondere Moseos illud Deut. 32. Memento dierum antiquorum, cogita generationes singulas, interroga patrem tuū & annuntiabit tibi maiores tuos & dicent tibi? Et D. Bas. Gregorij illius familiaris illud in Homil. cōtra Sabellianos, & Arria: Cū enim nimium altercando, & disputando de scripturis veritatem non tam liquere, quam tenebris offundi, implicariq; cerneret, sinuosis ambagibus vna sic, altera secus parte, eas intelligente, compescat (inquit) te pacatumq; reddat traditio, dominus sic docuit, apostoli prædicauerunt, patres

Idem cē-
sistit Pau-
lus 1. Ti.
2. b. c. d.
Colosse.
2. 6. 1. Ti.
4. 6. ephē
se. 5. 6.

patres conseruarunt, martyres confirma-
 runt, sis contentus dicere, velut doctus es,
 & in epist. 60. ad Eccle. Antioche. fidem
 porrò nos, neque ab alijs scriptam nobis
 recetiozem suscipimus (ait) neque ipsi me-
 ris nostræ lotozem audemus edere, ne hu-
 mana esse existimetur pietatis verba, sed
 quæ à sanctis patribus edocti sumus, ea in-
 terrogatibus nos annunciamus, & predi-
 camus, & confitemur ingenuè etc. Ita si-
 quidem omnibus semel heresibus præscri-
 bit, Præter alios Tertullianus per Ecclesia-
 rum Apostolicarum & patrum traditio-
 nem, atque censuram, Ita Clemens Alexā-
 drinus, Itidem sic Atha. Alex. ita Greg.
 Naz. Ita August. celeberrimè. Sic omnes
 latini & græci olim, adeoque sic nouitati-
 bus, & hæresibus sui temporis M. Cicero
 non rarò, atqui de his alibi. Quid enim?
 nunquid non suum cuique, alioqui nō, nō
 modo pulchrum verum pulcherrimum
 videtur? Est vero nescio quid viuæ vocis,
 & oraculi diuini instar in ipsa antiquitate,
 & persuasiua quodammodo sunt vetera
 dogmata, quod inquit Basili. lib. de spiritu
 sancto cap. 29. In vetustate velut quadam
 canicie, reuerendum quiddam præ se fe-
 rentia

rentia etc. Atqui quid mirum, si quę nos
 tantopere predicamus ipsi quibus iniqua
 sunt appareret aut erūt? nō enim solet amicis
 inimicisque iuxta cōuenire, si illis Machera
 est prouocare ad scripturas, imo lapsus sum
 sed sensus est legitimus, cum nobis verbum,
 vel vt legit Placiades fulgentius verbum,
 non possit esse, vt scripturę ita interpre-
 tationis tanquam Evangelicę legis ani-
 ma, & mens quędam per antiquissimas
 Ecclesias & Apostolicas deuoluta tradi-
 tio? Quis enim nesciat malo nodo (putat
 quippe herculano nodo quod aiūt, id est,
 arctissimo & indissolubili, tāquā syllogis-
 mo demonstratiuo cornutoque pręligata
 sua omnia, quod nihil quam scripturam ti-
 tulotenus protēdant) malum quęrendum
 esse cuneum? nō equidē tam sua inuictum
 claua Herculem fuisse opinor, quam his
 pręter alia rationum, probationumq; mo-
 mētis Catholicam Ecclesiam, & pręclare
 admodum hac de re differens D. Basilus
 libro de spiritu sancto cap. 10. hæreticos
 quidem Orthodoxos persequi odio, mul-
 tisque diēterijs, quemadmodum iudæi o-
 lim Christum verbis, & Stephanum lapi-
 dibus impetebant laceßere, machinas fa-
 bricari

12
 bricari, insidias struere & mutuo sese in
 communem hostem incitare, vnamq; esse
 vniuersorum mentem, scopumque vnum
 vt fundamenta fidei in Christum bene ia-
 cta concutiant, eruantque, id quod fore
 sibi pollicentur (inquit) si apostolicam tra-
 ditionem, quasi quædam incenia æquare
 solo valeant, eaque propter tanquam ære
 alieno obstrictos eos qui aliunde, quam
 oportet suos nummos probant, si solutio
 poscatur scripturæ calculos implorare, pa-
 trum autem suffragia, quia non scripta re-
 probare dicit. Caterum nos neutiquam
 debere ob timorem belli socios prodere
 aut deferere etc. sic ferè ibi Basilii. Tibi si
 quid libet percontari, modo interroga.

¶ Poenitens: vtinam tam mihi procliuè
 esset falsa omnia refellere, quam hæc vera
 esse, certa que credere, Primum enim De-
 sid. Eras. cum in lib. exomologeseos sacer-
 doti faciendæ, tum in lingua sua, an aliena
 haud facilè dixerim, atq; alibi. Quàquam
 commendat confessionem auricularem
 quam vocant, eamque sacerdoti in aurem
 fieri solitam priscis temporibus, exemplis
 locupletissimis probet non tamè iuris di-
 uini esse, sed spiritu facto dictante quidem
 Eccle-

Ecclesia vetò instituēte moribus esse christianis inolitam, ac fidei. Præterea impossibile factu asserunt, ut quis omnia peccata recenscat, ob labilis memoriæ & obnubilati caligine peccatorum intellectus infirmitatem, iuxta illud (inquiunt) Psal. 18. Delicta quis intelligit etc. Dein nusquam scriptum inquiunt, peccata omnia (ut fit) memoranda & murmuranda, in aurem sacerdotis, aut in Monachi cuiuspiam eumenda cucullum. Item poenitentiam & confessionem eam generalem, & absolutionis œconomiam illi respondentem, ad hanc exomologesim particularem, pro papistarum libidine, & in rem, & quæstum sacerdotum traductam ferunt. Deinde non videtur dogma statuendum religionis & fidei ex figuris illis veteris testamenti, sicut nec ex parabolis, aut sensu cuiuscunque scripturæ mystico, quod tu, aut si maius illi in quorum iurasti iam verba, fecisse putantur. Postremo confessionem auricularem, singularemque, occasione diaconi cuiuspiam, qui matronæ nobili poenitentia publicam agenti, stuprum obtulerat, iubente D. Nectario archiepiscopo Constantinopolitano abrogatâ perhibet & cuique permissam

permissam libertatem, aut solito more singula confiteri peccata sacerdoti, aut non atque ita successorē eius Chrysostomum sensisse, aliosque deinceps succedentes, nō oportere videlicet, per species, ad indiuidua, culpas, cōfiteri. Nā illas Lutheri positiones, seu articulos, contritio quæ paratur per discussionem, collectionem, & detestationem peccatorum, quæ quis recogitat in amaritudine ieiuniorum suorum, ponderando peccatorum gravitatem, multitudinem, foeditatem, amissionem æternæ beatitudinis, & acquisitionem æternæ damnationis, hypocritas facit & magis peccatorem art. 6. & illū dum volumus omnia purè confiteri, nihil aliud facimus, quā quod misericordia Dei nihil volumus relinquere ignoscendum art. 9. aliaque id genus vel hominis multo Helleboro egētis, intemperias potius, vel malitias vlmis, ac fustibus magis, quam miseratione, veniaque dignos errores censuerim.

Catech. non tu corpus es sine pectore qui non suscipis nisi verisimilia mendacia, verū enim uero vetera (quod aiunt) vaticinaria, & cantilenam antiquam canis sed nunc vespera appetit, neque valet breui oratione

ui oratione, res ardua perstringi, cras superis annuētibus huc nos recipiemus, eāq; numinē propitio peruidebimus, totiusq; negocij cardinem versabimus.

Pœnit. Amabo te, animule mi, nam iugulum isti petunt, & rem acu tangere, se mirè omnibus suadent.

Catech. Ita fiet, vale. Pœnit. Et tu vicissim quantum vis, salue perbellè, quæso autem te ita dicas rem omnem, vt nihil prætet verba istis relinquo. Catech. profectò si res ipsa loqui possent, non esset verbis, meaq; dictione opus, quia vera res cum vna tum simplex est, verba autē plura, pariter atq; duplicia, sæpe contigit verba dari ab his, qui veritate nō pollent, sed quoniam id nunc temporis est, si videtur ita tibi commodum, differamus in crasti-

num, si tibi causa est, cur me audire

cupias, mihi nulla est cur recu-

sem. Pœnitens,

probè

in oratione, res ardua perstringi, etas
peris annuendis hinc nos recipimus, et
numinis proprio perindebimus, totius
negocii cardinem versabimus.

Poenit. Amabo te, amicum mi, nam in-
gulum illi petui, & remanere tangere, se
mitis omnibus laudat.

Catech. Ita fac vale. Poenit. Etenim vi-
cissim quantum vult perbelli, quolo
autem te ita dicat, et omnem, ut nihil
preceat verba illius. Catech. pro-
fecto si res, non esset
verbis, et quia vera res
cum, et quia plu-
ta, et quia ver-
ba dant, et quia
quoniam ibi, si videtur
ita tibi commo-
num, si tibi cur, et me audire
cupias, mihi est cur tecum.

Item. Poenitens,

prope

DE P A E N I
TENTIA PVBLICA ET
SOLEMNI LIBER.

DEDICATVS ILLVTRISSIMO

Domino Antonio Perrenotto S. R. E.
Presbyt. Card. Granuellano.

*Autore F. Arnoldo Mermannio
Aloftano.*

L O V A N I I.

Ex officina Ioannis Bogardi, Sub Biblijs
Aureis. Anno 1564.

DE P A E N I

TENTIA PUBLICA ET
SOLENNI LIBER.

DEDICATVS IL·LVTRISSIMO

Domino Antonio Perrenotto S. R. E.

Presbyter. Card. Granvillano.

Auctore F. Arnoldo Mercurio

Alofano.

I O V A N N I S

Ex Officina Johannis Bogneri, Subtypographi
Anno 1764

DE PAENI

TENTIA PUBLICA ET

SOLEMNI LIBER, D. ILLVS

TRISSIMO ANTONIO PERRE

notto S. R. E. Presbyt. Card. Granuel-

lano consecratus. Autore F. Arnol-

do Mermannio

Aloftano.

PAE NIT. Omnis
mihi mora molesta
est, adeo me tenet
desiderium pæda-
gogi, meiq; audi-
endi Catechistæ.
Certè qui delicti o-
lim apud Romanos
reipub. consultabant, vel ætate, vel curæ,
studijq; similitudine Patres appellabantur
quemadmodum apud Crispum Salust.
legere me memini puerum in coniura-
tione Catilinæ, ego verò huic viro, non
solum mei partem sicut patriæ, sicut parē-
tibus, sicut amicis, sed totum me, quantus,
quantus sum, & plusquam soluendo sum
vnquam debere me profiteor liberaliter,

manus

N ij præcla-

præclare; sensisse philosophū Aristotelē
arbitror lib. 9. Ethico. Sicut dijs, & paren-
tibus, ita nec magistris repēdi æquabilem
vicē, paremque posse. Quorundam scrip-
ta, dictaque tātum clarum habent nomen
cetera. verò exanguia sunt, instituunt, dis-
putant, cavillantur, non faciunt, neque ani-
mum addunt, quia non habent, hic verò
superi boni, quantus vigor, quantū est suc-
ci, quot neruorū, viuit planè, viget, dimit-
tit me plenū ingentis fiducia, in quacūq;
mentis positione, ac statu sim, cū hunc
audio sua verba resonantem, fateor, libet
casus omnes prouocare, lubet exclamare,
quid cessas fortuna? Quid cessas hæresis?
quid malorum Athei moram facis? cōgre-
dere tā mihi volupe est habere, quod vin-
tam, quā tu studes vincere, meamque
virtutē exercere quam irritatam cresce-
re, magis magisq;, inventoresque adire, tā-
quam multorum hereditatem iuuat, mihi
enim ista acquisita mihi laborata sunt, ne-
que aliter ea intueor obstupefactus, quam
ipsum interim mundum, quem sæpe tan-
quam spectator nouus, velutq; coram vi-
deor, dum ad veterum monumenta im-
mortalia illa animum intendo, & quidem
aliorum

aliorum aliorumque & temporum & popu-
 lorum ad me transire hereditatem, à me
 verò, meoque hoc communi tuo sentio,
 multum enim (vt apparet) si quidem neces-
 se est, vt veniant scandala, & hereses ori-
 tur, operis restat, multumque restabit per-
 petuo, tametsi quædam schismata occidat,
 & tanquã Atomi democritici, & Epicu-
 rai, è suo mundo euanescent, indeque in
 infinitum, atque immensum, id est in aliũ
 & in alium mox transeat ac conflatur vn-
 de nulli nato, post mille secula, si quid va-
 ticipinari, ac diuinare mihi licet, præcludatur
 occasio aliquid nostræ adiijciendi heredi-
 tati. Quanquam enim omnia à veteribus
 inuenta essent, vel hoc semper certè nouũ
 erit vsus & inuentorum ab alijs scientia,
 & disputatio, & incrementa, puta nãque
 relictã nobis medicamenta quibus sana-
 rentur oculi, non quidẽ opus est alia qua-
 rere, attamen hæc quoque, & modis & tẽ-
 poribus, & morbis, suisque personis apta-
 da sunt, hoc siquidem oculorum asperitas
 colleuatur, hoc palpebrarum crassitudo
 tenuatur, illo, vis subdita, & humor auer-
 titur, isto visus acuitur, teras hæc oportet,
 illa haudquaquam, & singulis deniq; suis

adhibendus est modus. Similiter animi remedia inuenta sunt ab antiquis, quomodo autem adhibeantur, aut quando, aut quibus nostri est operis quærere multum egerunt, qui ante nos fuere, sed non peregerunt, neque numeris omnibus rem absoluerunt, Suspiciendi tamen sunt, rituque diuorum colendi. Quid ni igitur ego maiorum virorum imagines habeam incitamenta animi? & natales celebrem? quid ni ego illos honoris causa appellem? quam enim venerationem parentibus meis debeo, eadem humani generis preceptoribus, à quibus tanti boni, initia fluxerunt, debere me confiteor, imo tanto amplius, quanto magis illi caduci corporis, quam immortalis animi hi verò huius potius, quàm illius vitam præbent, si consulem, si prætorem, si tribunum plebis, si imperatorem video omnia quibus honor haberi honori solet facio, femita cedo, caput adaperio, assurgo. velocius utrumque vicissim flecto poplitum. Quid ergo? Ignatium, Polycarpum, Dionysium, Areopagitam, Cyprianum, Ambro. Hiero. Aug. Basil. reliquosque in summum meum inhonores recipiam? ego vero illos veneror, tantisque nominibus assurgere

furgere voluptas mihi non minima est,
quibus nō tā me ipse dedi dimidiū. quā me
ab illis integrū recipio, quāq; me totū ipsi
mihi reddunt. Cæterū iā nunc pegasum
mihi ego optē, aut Mercurij, Dedaliue alas
quibus ocijs ad Gymnasten peruolē meū,
verū eccum obuiam (ni fallor) illū, præ-
cor tibi hunc faustum diem vir optime.

C A T E C H. Faxit Deus, vt & mihi, et
tibi sit felix, sed nihil infaustum viro bo-
no potest accidere, imò ne inopinatū qui-
dem, cuius vitæ ratio, ita cōposita est, vt
quicquid mortali conditioni euenire pos-
se existimat, euenturum aliquando sibi ca-
uet cautius semper ad nostrū verò insti-
tutū reuertamur, meministi credo omnia
gymnasia clamare cunctas veterū scholas
vniuersas ætatum omnium, atque Eccle-
siarum consuetudines secundum diuino-
rum oraculorum dictamen, sua hæc esse
omnia propria, quæ de confessione spe-
ciali in aurē sacerdoti facienda diximus,
nunc iā progymnasmatum loco, quæ heri
in mediū contulisti discutiemus: hinc inde
de confessione, poenitentiaque publica, &
& solemni (duce numine) pertractabimus,
nō expatiabimur, ne latū culmū (quod in-

N iij

quiunt)

quiunt) neq; ab his, quę proposita sunt discrepabit oratio, ne (quod dici solet) ista nihil ad carmen, & quasi extra cantionē agēs dicensue abs te audiam, alia Menecles, alia Porcellus loquitur, ut est in proverbio, ad quod alludit Lucilus in Epigramate non ineleganter. Sicut a bos & capra mihi perire Menecles.

Apud
Eras. Chi
liad. 3. cē
sur. x.

*Ac merces horum nomine pensa tibi est.
Nec mihi cum Othryade quicquam estue fuit,
ne negoti*

*Nec fures ullos, huc cito thermopylis.
Sed contra Eutychidem nobis lis, proinde quid
hic mi*

*Aut Xerxes facit, aut quid Lacedemonij?
Ob pactū & de me loquere aut clamā uero clare
Multo aliud dicit sus aliud Menecles.*

Quod igitur ad Erasmus attinet unū hoc sic habeto, multos certē viros apostolicos olim errauisse, cū illa lis sub iudice, senatu apostolorū penderet. An lex Moysis cū lege Evangelica esset seruanda, eosq; potissimū, qui ex circumcisione erant teste Paulo æmulatores suę legis fuisse pertinacissimē, & tanquam sua moenia eam assertionē tutatos, adeoq; ipse Petrus Apostolorū caput, & facilē princeps, vidēs vtraq; ex parte, cū gentium tū græcorum ingens immi-

imminere discrimen, humani aliquid pas-
sus, non dicam erravit (absit) sed consulēs
partibus simulavit se alium, aliumq; apud
alios, & alios, atq; eam ob causam repre-
hendi à Paulo meruit & in faciem argui.
D. Papias Apostoli Ioannis auditor Hie-
rapolitanus Episcopus, in aeternitate anno
rū Iudaicam tradidisse dicitur *ἑρπύων*
quem secuti sunt Irenæus, Iustinus & Ap-
pollinaris, & ceteri qui post resurrectio-
nē aiunt in carne cum sanctis Dominum
regnaturum & Tertullianum & Victoriū
pictaviensem, & Lactantium, & Sulpitium
Seuerū in Dialogo cui titulus est Gallus.
hac ductos opinione affirmat Hiero. in ca-
talog. scrip. Eccle. Et in cōment. in Ezech.
prophetam. Idem quoque impingit Ce-
rinthianis August. libro ad Quodvultde:
de hæresibus hæres. 8. & Nepoti cuidam
Ægypti episcopo, alioqui religiosissimo
Dionysius Alexand. vt habet Eusebius
Cæsa. Eccle. Histo. lib. 7. ca. 22. & Niceph.
lib. 6. ca. 21. & August. lib. de Eccle. dog-
matibus cap. 55. & Theodoret. lib. 3. de fa-
bulis hæret. Et circa quæstionem de pasce
celebratione qualis fuerit altercatio asia-
norū Episcoporū & Romanorū siue oc-
ciden-

De hac
re extat
famosa
disputa-
tio inter
duo egre-
gia Eccle-
siæ lumi-
na, D. D.
Hieron.
Augusti-
num.

Idem
impingit
Cerinthianis
August. libro
ad Quodvultde:
de hæresibus
hæres. 8.

cidentalium, & orientalium Ecclesiarum, quamq; hæ orientales inquam, atq; græcæ ignorarint. Evangelicæ legis vigorem liquet apud Eusebium Eccle. Histor. lib. 5. ca. 23. etc. & Niceph. libro 6. cap. 21. & canon. 7. Apost. & Concilio Romano sub Syluestro papa can. 1. & alibi Cyprianum quoq; à recta fidei catho. id est Romanæ norma, omnesq; africæ Episcopos, atq; Ecclesias, super baptismo, alijsq; sacramentis ab hæreticis collatis aberrauisse, locuples testis est, & passim obuius August. Iam verò quid Origenem Totianum Iustini discipulum aliosq; innumeros religiosissimos cæteros mortales illos enumerem, quos aliter, aliterq; lapsos cõpertissimum est. Quid igitur mirum si est lapsus Erasmi? qui vsque adeo veteres doctores homines fuisse cõtendunt errareq; potuisse & nōnullos equidem à via procul errauisse, quid tantopere offenduntur si humani illud Erasmo, quem si illis conferas tyronem literarium vix dixeris accidisse. & obrepisse somni instar dolemus, quod illi cum tot ante heroibus commune est? quandoque enim bonus (quod inquit Horat.) dormitat Homerus, & nihil est ab

D. Eras-
mum er-
rasse est
& explo-
ratū ma-
litosum
fuisse, nō
ita.

est ab omni parte beatum; & vitijs sine Place.
 nemo nascitur optimus ille est, qui mini-
 mis vrgetur & in vitium ducit culpa: fu-
 ga si caret arte, nec semper feriet quodcuq;
 minabitur arcus; & Plinio teste nemo mor-
 taliu omnibus horis sapit; & alius de alio
 iudicat dies, supremus de omnibus li. 7. ca.
 Neq; pulchrum dedecet corpus, vnus &
 alter nauius, nam & oratio, & ligata & pe-
 destris antithetis non nisi exornatur, sicut
 & vniuersum ipsum bonis malisq; homi-
 nibus, si August. credimus. Erasmus sane
 errare potuit, quod humana infirmaque
 conditionis est, at haereticus (credo pro-
 fecto) esse noluit, quod non nisi diuini mu-
 neris est, sed illud potuit & nolens, eoque
 nomine meretur veniam, & miseratione
 probrum, ac vituperium nequaquam, hoc
 vero non nisi sciens, & prudens, id quod
 virtuti ducendum est. Illud autem argu-
 mentum quod de peccatoru ignoratione 2. Argu-
 afferunt, cordisque humani abditissimis menti so-
 latebris, & quasi labyrintho inexplica-
 bili, prorsus stupeum est (vt ita dicam)
 quamobrem namque oppidoquam igitur
 per omnium ora virum, oraculum illud
 pro foribus templi delphici ab Amphyc-
 ryonibus

tyonibus inscriptum (vt habet Plato in Charunde) fertur, nosce teipsum ? Quamquam enim Thales Milesius vnus septem sapientum grecorum, rogatus quid esset difficile, seipsum nosse, responderit, quid vero facile, alterum monere dixerit, attamen quod inquit Horat. epist. ad Metenatem. Non possis oculis quantum contendere Lynceus.

Non tamen idcirco contemnas lippus inungi.

Nec qui a desperes inuicti membra Glyconis

Nodosa corpus nolis prohibere chiragra

Est quodam prodire tenus, si non datur ultra

Etc. & in epist. ad Lolium.

Dimidium facti qui coepit habet sapere aude

Incipe viuendi qui recte prorogat horam

Rusticus expectat dum desuauit amnis, at ille

Labitur & Labetur in omne volubilis aeuum.

Itē epistola hb. 2. ad Augustum Cēsare.

Vt or permissa caudaque pilos vt equina

Paulatim vello demo vnum demo etiam vnum

Dum cadat elusus ratione ruentis acerui

Qui redit ad fastos & virtutem aestimat annis.

Et fortē apud Ethnicos, seipsum ignorare tolerabile erat, fortē & apud Christianos quamquam iniquius molestiusq;. Quis porro illud hominum genus fert, qui se nosse nolunt, quiq; nihil aliud scire se sciāt nisi

nisi quod senesciant libenter, multo sanè
 diuersum est nescire quæ velis nosse &
 nolle scire quæ possis, in rebus enim ma-
 gnis & voluisse sat est, ijs potissimum quæ
 aut humanum captū, aut vires superant,
 & si quidem non falso de sua natura hu-
 manum genus quærat, & iuxta & æquæ
 industria, atq; vis suppetat. Sed solemus
 inquit Hiero: in epistola in Sabmianum,
 mala domus nostræ scire nouissimi, ac li-
 berorum & coniugum vitia vicinis canē-
 tibus ignorare. Quod vero aiunt, nus-
 quam scriptū esse omnia peccata ad me-
 moriam reuocanda, & inde tanquam de
 penu sacerdoti esse referenda bona fide fa-
 ciunt ne pro suo more, scriptum non scri-
 ptum, non scriptum, scriptū est, quod illis
 lubet, in ea namq; opinione, atq; hæresi
 etiam fuit Panormitanus vt tradit circa
 cap. Omnis vtriusq; sexus, vt alios eius vi-
 ri errores taceam. Quod catuillantur ex fi-
 guris, & parabolis, & sensu mystico non
 esse statuendam religionis regulam aut fi-
 dei, vt id illis donetur, certè saltem mores
 ita bene institui atq; ita priscos instituisse
 non ibunt inficias (opinor) eamq; fuisse
 veterū consuetudinē, & euangelicę legis
 instar

instar inolitum morem, faciendæ sacerdoti exomologeseos, tamen non videam quomodo Christus non venit solvere legem, verum eousq; adimplere, ut nec iota ynum, aut apex frustrandus sit, si ex veteri testamento non possit legitime concludi inferriq; nouum, & ex figuris veritas liquere, ex vmbra corpus sentiri, ex litera spiritus colligi, ex legē gratia intelligi, id quod Christum, Petrū, Paulum, Ioannem, aliosq; euangelij prædicatores fecisse probatum est. Hanc vero confessionem particularem, priuatamq; poenitentiam, non esse natam ex illa generali & publica, atq; solēni, sed ediuerso, ex illa hanc, vel eo nomine credendum est, quod sicut testati sumus Origenem, Cyprianum, August. ceterosq; penes sacerdotes erat, idq; ipsorum fuerat partiū, ut audita peccatorum varietate, grauitate, ac omnibus, & circumstantijs, aut publicam & solēnem, aut publicam non solennem, aut priuatam aliquā poenitentiam iniungerent pro suo arbitratu, atq; censura, & virgula illa diuina, quæ rerum istarū potiebantur, ita volente numine, cui reluctari nefarium est, adigerētq; si ita videretur, ingentibus criminibus obnoxios

noxios ad exomologesim publicam, solē-
nemq; faciendam, non tam absolutionis
(vt apparet) implorādæ, quam satisfactio-
nis & impetrandorum suffragiorum, pre-
cūq; & lachrymarum, & ieiuniorū cō-
minium totius Ecclesiæ ergō, eo quod im-
possibile sit secundum Hiero. elogium,
multorum orationes non exaudiri, matris
inquam apud patrem pro filiis & apud fra-
trem pro fratribus, sponsæ apud sponsum
pro amicis spōsi, corporis quod est ecclesia
apud caput quod est Christus pro mem-
bris, reliquis, deniq; spiritus postulationes
apud Deum pro sanctis de hac igitur pæ-
nitentia publicā & solēni nunc videamus
deinde promontoriū illud, quò se ferè re-
cipiūt sectatores nuperi de abolita Con-
stantinopoli (vt mentiuntur splendide)
cōfessione diruamus, reliquoque men-
daciorum, technarum, sycophantiarū, pe-
lago, quod perpetuò nauigant infelici-
simi, remisque, velisq; nitentes, vt Pe-
tri nauiculam rimis vndique fatiscentem
(O dirum malum) obruant, æquemus, ac
velut solo sternamus.

PAENIT. eius rei quam dicis argumē-
ta mihi dari peruelim.

Catech.

CLATE C. Faciam, si non ut volo, ut
 possum, certè id omnibus in suis concionibus
 præfari Soprati erat familiare, & frequens.
 Sentum namq; est, æquabile nihil posse
 esse, quod non à certa ratione proficiat,
 & hinc quidè orationis vela faciemus,
 tu videris an tuæ expectationi respondere,
 & huic sæculo nequā satisfacere debeant
 meritò exq; virtute, quæ tot antè sæculis
 à nobis permetiendis percurrendisq; quemadmodū
 in assercionibus dimessi sumus, alijs tam
 egregiè probata fuere, tætsi (ut argutius
 aliquid dicam) dato quod confessio ab
 Ecclesiâ, & spiritu sancto autore instituta,
 inq; ijs numeranda sit de quibus August. libro 3.
 confess. cap. 7. & 8. Derivatiā nulla ex
 parte variari, & tamen varijs temporibus
 nō oīa simul, sed propria distributè, &
 percipiētē cū autē aliquid contra morē
 aut pactū quorūlibet iubet & si nunquā
 ibi factū est, faciendū, & si omis-
 sum est instaurandū, & si institutū non
 est instituendū tamen asserens, nescire me
 scia probè qui D. Matthæi, Marci, Luca, Ioan-
 nis commentarij, D. Petri Pauli aliorumq;
 Christi Apostolorum ac discipulorum scripta
 dictataue, hominū inquā peccatorū
 & in-

& infirmitate circundatorum, obnoxio-
 rumq; miseræ mortalium conditioni, iuris
 esse diuini censeantur, vniuersalis verò
 Ecclesiæ, id est domus Dei viui, quæ
 œcumenicis concilijs præsentatur, placita,
 decretaq; haudquaquam, præsertim cum
 ea columna & firmamentum veritatis à
 Paulo ad Tim. 3. asseratur, eique spiritum
 suum perpetuum hospitem, inhabitatorē,
 & doctorem, & paracletū, Christus spo-
 sponderit affore, & experientia rerum o-
 mnium magistra, didicerimus fideiū do-
 mum, siue familiam, seu Ecclesiam, seu ci-
 uitatem, nunquam quidem excidisse, nū-
 quamq; defecisse, domesticos autem et ci-
 ues, atq; municipes, & de familia plurimos
 & agrum equidem semper bonum, & ar-
 borem, & vitem, & oleam semper san-
 ctam fuisse, verū multas malas excreuis-
 se herbas, & ramos complures, ac palmites
 preciosos & abiectos innumeros, profe-
 ctò Paulo teste Rom. 11. Si delibatio san-
 cta, id est exēpli gratia, Mattheus, Mar-
 cus, Lucas, Ioannes, Petrus, Paulus etc. &
 Massa, id est ipsamet Ecclesia, Simile siqui-
 dem est regnum cœlorum fermento, quod
 acceptum mulier abscondit in farinae sa-

Ecclesiæ
 immor-
 talitas.

O tis tri-

Matt. 13.
Rom. 11.
Nic. apo.
Atha.

tis tribus donec fermentatum est totum,
& si radix sancta, id est, itidem Ecclesia, id
quod etiam in symbolo profiteamur. ergo
& rami, id est quidam, oportet etiam nū.
Quid vero volunt isti inuitos Apostolos,
& Euangelistas ac reclamantes à tota ec-
clesia eximere, velutq; præcidere, aut vni-
uersæ ecclesiæ præferre. hoc est filios matri
& patri aliquot domesticos integræ fa-
milie, amicos sponsi & nuptiarum conui-
uas sponsæ, sponso, quædam membra toti
corpori, ramos arbori, palmites viti? Quis
enim nesciat delibationes eas sanctas cū-
primis nolle gloriari ad Massam sanctam,
neq; ramos quâlibet frugiferos velle cri-
stas contra radicem erigere, atq; oliuam
pinguem? non enim ipsi radicem portant,
sed illos radix. Equidem omnes in vno
spiritu, in vnum corpus baptizati sumus,
sive Iudæi, sive gentiles, sive serui, sive li-
beri, & omnes vno spiritu potati sumus.
Nam & corpus quod est Ecclesia, non est
vnum membrum, sed multa inquit Apo.
1. Cor. 12. Et si dixerit pes quoniam non
sum manus non sum de corpore, nū ideo
nō est de corpore? & si dixerit auris quo-
niam non sum oculus, non sum de corpo-
re, num

re, nū ideo est nō de corpore? si totū cor-
pus oculus, vbi auditus? si totum auditus
vbi odoratus? nunc autem posuit Deus
membra vnumquodq; eorum in corpore
sicut voluit, quod si essent omnia vnum
membrū, vbi corpus? Nunc autem multa
quide mēbra, vnū autē corpus, non potest
autē dicere manus oculo opera tua nō in-
digeo, aut iterū caput pedibus, non estis
mihi necessarij, sed multo magis, quę vi-
dentur mēbra corporis infirmiora esse, ne-
cessaria sunt, & quę putamus ignobilio-
ra mēbra esse corporis, his honorē abun-
dantiore circundamus, & quę inhonesta
sunt nostra abundantiorē habent honesta-
tē, honesta autē nostra nullius egent, sed
Deus tēperauit corpus, ei cui deerat abun-
dantiore tribuendo honorem, vt non sit
schisma in corpore sed in idipsum pro in-
uicē sollicita sint mēbra etc. id quod probē
intelligit orator quidā legatus missus à se-
natu Rom. ad populum & ciues Rom. in
urbē, hoc schemate orationisq; genere in
urbē reuocandos, proposita hac apologia,
& conspiratione seu coniuratione mēbro-
rū inter se aduersus ventrē, vt meminit
Tit. Liui. libro 2. sub mediū, vt quid igitur

O ij iam aut

Corpus
& spiritus
coniuunt
amice.

iam aut spiritum, à corpore separant, aut à spiritu iuxta illud Ephe. 4. vnum corpus, & vnus spiritus? etc. aut quibus signis ac notis spiritum huius corporis improbant? aut quomodo si corpus hoc refellunt spiritus demigrationem at μετεμύχωση quam graeci vocant de corpore in corpora alia, aliaque, velut animorum, ut volebant Empedocles, & Pythagorici, demonstrabunt? aut quomodo sine illo spiritu, inquit, quod idem sapit, idemque intelligit? qui valeant porro non idem dicere quod eodem spiritu regi vegetarique; compertissimum est, quoniam vnus spiritus esse queat? haud temere siquidem aut vnus spiritus, nisi ex vnitatem corporis, seu vnum corpus, quam ex spiritus vnitatem & comunione aestimandum est, et sicut in corpore (si quid Epicharmo credimus) animus est, qui videt, audit etc. ut habet Clemens Alex. alijque; supra habiti, cetera surda et muta et caeca sunt etc. Ita secundum diuinam scripturam oracula, spiritus adest Ecclesiae, aut si (hercle) corpus est membrum vnum atque; alterum videlicet Petrus Paulus, Ioannes, Matthaeus, cur Romanos, Corinthios, Galathas, Ephesios, et omnes semel fideles huic corpori inserit

Paulus

Quis istis
non coe-
dat argu-
mentis.

Paulus passim? Sin verò pes (verbi gratia) non est manus, id est Petrus, non est Paulus, & Imperator non est pontifex nihilominus tamen vterq; est de corpore, alia licet partes, Et si Innocentius 3, vt ad rem veniamus, est membrum, id quod Petrus officio, dignitate ac functione, meritò nō item & reliqui episcopi omnes & pastores & doctores quos citauimus, id quod olim Apostoli & discipuli Domini, & Euangelistæ et reliqua Ecclesiæ Hierarchia, quam describit Paulus Rom. 12. et 1. Cor. 12. et Ephe. 4. et alibi non raro insinuat, quam ob rem, dicant, opera vestra nō indigemus, quum series illa Hierarchica ad consummationem corporis, quod est Ecclesia, et absolutionem, Pauli elogio, sit necessaria? Si totum corpus, oculus, Petrus vel Paulus putà, vbi auditus? Matthæus inquam vel Ioannes? si totum auditus Iacobus existima, aut Marcus, aut Lucas, vbi odoratus? id est reliqui omnes prophetae, et Apostoli, euangelistæ, pastores, doctores? Et si omnia Petrus et Paulus vbi ignatus? vbi Dionysius Areo? vbi Clemēs Rom.? vbi Polycarpus? vbi Anacletus? vbi Euarestus? vbi Alexāder? vbi Xystus? vbi

Sic magnis parua conferre solebam.

DE P A E N I T E N T I A

Telephorus cateriq; ad Innocentium 3.
 vsq; ?etsi totum, illi ipsi, vbi Innocentius 3.
 et successores posterius hucusq; id est Pius
 4. vel si totum vbi retro seculis secuturi ? aut
 Postremo si totum Petrus et Paulus et sena-
 tus Apostolorum atq; Euangelistarum, vbi
 illa quatuor celeberrima, quatuor euan-
 geliorum instar perpetuo habita et obser-
 uata concilia ? vel si illa totum, vbi cite-
 riera ? vbi nupera ? vel si ea totum, quæ plura
 quotidie flagitamus ? Si totum Apostoli et
 Euangelistæ, vbi obsecro, per Deum im-
 mortalem, Simon Magus, Cerinthus, Mar-
 cion, Hymæus, Philetus, Alexander, Ni-
 colaus ille aduena Antiochenus, Basilides,
 Menander, Valentinus gnosticiq; vni-
 uersi ? Vbi Arrius, Pelagius, Vigilantius,
 Iovinianus, Heluidius, Novatus, Manes,
 et euangelici et Apostolici deniq; isti no-
 stri Lutherus, Calvinus, Zuinglius, Baltas-
 far et sex schismaticorum reliqua, huius in-
 felicissimæ tempestatis sibi tragœdiâ, vel
 actum saltem aliquem præterea peragendum
 putantium ? nunquid et hi in illis facerrimis
 hærebant ? Imo vero, sed tanquam perniciosi
 canceri partesq; contagiosæ, partem synce-
 ram sanamq;, et trahentes si qua possint,
 et de-

& depascentes, ac planè velut angues in herba. Quod si quidem aiūt homines fuisse Augustinum, Hierony. Ambro. Cypr. Basil. Chrysoft. ceterosq; alios religionis nostræ archididascalos salua res, metuebam, ne non à philosophis, sed à leonibus, aut brutis hominibus sumpta nostra dicerent, nam doctos & pios iuxta viros illos fuisse memoriæ traditum est, neque nos alios quam inter vetustissimos, doctissimos, inter doctissimos optimos, inter omnes probatissimos vndequaquam maximeq; classicos citamus, bene habet (hercle) quod non pecudes vel cautes & stipides cotesue è caucaso natos, aut è tigride basiliscos, vel gorgoniæ medusæ seu Cadmeo de semine frates vel Iernæo serpentes aut de semente lyconia saxa, & lapides inanimos sensusq; exptes aiāt, scilicet verò (si diuis placet) aut prophete, aut Apostoli, aut Euangelistæ, aut reliqua hæctenus eius corporis quod est Ecclesiæ, mortaliū pars, homines non fuere, aut aliter in vnū corpus compingi cum diuina natura humana potuit, quam quod Deus factus sit homo, vt homo fieret Deus, id quod August. sæpe affirmat. Esto igitur ista mem-

Deus factus est
homo te
ste Aug.
vt homo
fieret
Deus.

O iiii

bra non

bra non sunt illa multoq; maximè merito ac sanctitate his illa præcellât, quare membra infirma, non putamus necessaria, quorum necessitudinem oppido predicat Paulus, quorumq; adeo opera non videmur egere ampli⁹ ducit necessaria, quæq; imbecilliora minusq; vulgo reputantur nobilia necessitate atque vlu commendari existimat? neq; temerè vero putentur negligenda spernendaue quamlibet inuita, quâdoidem ita numini visum est, moderari atq; temperare magna prauis, prima secundis, extremis media, sublimia infimis ima summis, diuina humanis, id est membrorum schisma, siue dissidium inter se præcauere, & nusquam aliunde profecto (Deum diuosq; iurare ausim) omnis hæc sectatorû aduersus alia membra odio atq; contemptu. Quid enim qui hodie veneno suæ peruersitatis quàm plurimos intercipientes elati gaudio non temperant, quin iactet inuitis & gemētib⁹ aduersarijs, adeptos penè sese quæ concupierant proinde insultatores omniû capitibus, qui in præiudicium orbis lo lo paan lo triumphē clamitant, insignesq; triumphos ducere arbitrantur, in illo suo, sermone tritissimo, axiomatico

axiomate, id quod in vulgi prouerbum
 quoq; abiisse gestiunt, qui haftenus ante
 nos präteritis seculis docuere, mortales
 fuerunt homines, qui concilia inire, quicq;
 decreta edidere, mortales erant omnia ple-
 biscita atq; senatusconsulta hominum pla-
 cita sunt, qui inquam hæc quasi triumphos
 iactitant, num ipsimet homines non sunt?
 an vero dii immortales, quorum nulla est
 communis cum hominibus vitæ consilio-
 rum, cogitationum, studiorūq; societas?
 Quos porro novos deos, quos nescierunt
 patres nostri, nunc concilia coacturos de-
 cernunt? Quos semideos è coelo fidem re-
 ligionemq; definituros statuūt? quos isti
 veiores asserunt cēsoriam virgulam diui-
 namq; & iudicij palmam sibi assumentes,
 itaq; vindicantes, vt nihil erroris, nihil
 caliginis, nihil supersit vnquam omni po-
 steritati reliquæ ambiguitatis ac quæstio-
 nis? Quid igitur tantū technarū, litiū, bel-
 lorū, heresum, dubiorū, atq; noxarū nobis
 peperunt dii isti, quos tantopere colere iu-
 bemur? Vbi patrata miracula? vbi diuersa
 prodigia? nisi fortè prodigiorum instar se-
 ctatorū prodigiosissima varietas, & ex si-
 millimis ouis dissimillima soboles orta
 expendenda

expendenda sit. Vereor, & depol, si quod sentio fas est eloqui, & per deos hosce licet verū dicere, faunos & saryros Siluanosque & Apollines atq; Mercurios aliaque superstitionum ludibria & malorū geniorū ludos, tandem quoq; si vel per somnium videbitur redisse ad nos postliminio, quasi ab exilio (diu enim iam terras astræam virtutem & fidem, inquam, agentibus papistis (quod inquiunt) ferunt reliquisse) quero tamen ex te, quando verbis inter nos contendimus, non pugnis, vtrum potius de bonis, deque fide, & religione, est quærédū, quid baiuli atq; operarij, an quid homines peritissimi senserint, quid histriones, an quid antistites, quid inter omnes ineruditos iniquissimi, an quid inter sapientes religiosissimi? Hęc eò dicta sunt, quod nullo negotio quemuis nodum dissolvere ista ratione fuerit, si quis recipiat, fuerunt homines, sunt in libris Lactantij, Origenis, Tertul. Cypria, Augu. Hiero. Chry. Gratiani, Petri Lombardi, Thomæ, Bonavēt. Scoti etc. quæ reijcit improbatq; ecclesia, cur nō enim in omnibus eiusmodi quæ nobis nō probātur, eodē semper chresphygeto licebit vti? perpetuoq; occinemus fuisse homi-

homines, qui à nobis quomodo dissident
eodēq; antidoto malis oīb⁹ medicabimur,
verū isthæc parerga sunt, inquā nūc iam
quæstionis stirpē accedamus, vetus certē
comædia quā aliquādo laudē habuisse, sed
in vitiū libertatē excidisse ait Hor. in arte
poetica, nominatim solet in ciues diæteria
iacere more nostrorū pasquillorū & pris-
carū satyrarū licētius fortē quā erat neces-
se, horū libertatem atq; licētiā quū ple-
riq; metuerēt, ne quid nomini, ac famæ, &
dignitati, labis ab illis inureretur Socrates
expedire inquebat, vt quis sciens ac volēs
semet illis obijceret, nam si quid (aiebat)
in nos dixerint reprehendendum meri-
tō corrigemus admoniti & profuerint,
sin falsum conuicium in nos iaculabuntur,
nihil ad nos vt habet Erasmus lib.3. apo-
pht. ea quæ pœnitendi vna ratio finisq;ue
plura arguit esse, atq; adeo à temporibus
Apostolorum, non ita pridem fuisse pœ-
nitentiæ, seu pœnitudinis genera, nō vnā
tantum pœnitentiā publicā & solēnem
ac generalem vti istis placet, & tam facile
mentiri audent, quam feliciter atque non
illibenter audiuntur, quū, nā hāc cōfessio-
nē & pœnitentiā priuatā, haudquaquā
reci-

DE PAENITENTIA

Pœnitē-
tiæ sum-
ma.

recipiunt, quū siquidem omnis pœnitendi
ratio & summa in hoc sit, vt quem pœni-
ret emendetur, & corrigatur, non solum
Christianis & Orthodoxis, sed Ethnicis &
infidelibus quoq; defnitoribus, Quū nāq;
mōs inoleuisset ante annos plus min⁹ 1100
tempore Leonis 1. pont. & zelo quodam
sed non secundū scientiam, pœnitentes
passim omnes singula peccatorū suorum
genera libellis conscripta, sacerdotibus of-
ferre publicē vniuersæ multitudini atq;
Ecclesiæ fidelium denuncianda vetuit pius
pater hanc peccatorum pœnitentium cru-
delē in se animaduersionem & ἐαυτὸς τι-
μωρομένην imprudentem immanemq; sæ-
uitiam epistola 80. ad vniuersos Episco-
pos cāpaniæ, Samnij & Piceni eiusq; ver-
ba non agrē subnectam, cū enim de de
tempore rituq; baptizandi differuisset
& non temerē Paschæ & Pentecostes fe-
rias, pro habendo baptismo aut præueniē-
das monuisset, extabant enim vetustissimi
canones Apostolici eos dies baptismo tā-
tūm dedicantes, illam etiam (inquit) con-
tra Apostolicam regulā, pręsumptionem
quam nuper agnoui à quibusdam illicita
vsurpatione committi, modis omnibus,
consti-

constituo submoueri (de poenitentia vide-
 licet quæ ita à fidelibus postulatur) ne de
 singulorum peccatorum genere, libellis
 scripta professio publicè recitetur, cū rea-
 tus conscientiarum, sufficiat solis sacerdo-
 tibus indicari confessione secreta, quam
 uis enim plenitudo fidei videatur esse lau-
 dabilis, quæ propter Dei timorem apud
 homines erubescere non veretur, tamen
 quia non omnium eiusmodi sunt peccata,
 ut ea quæ poenitentiam poscunt non ti-
 meant publicare, remoueatur tam impro-
 babilis consuetudo, ne multi à poenitentia
 remedijs arceantur, dū aut erubescunt, aut
 metuunt inimicis suis sua referare, quibus
 possunt, legum constitutione percelli, suf-
 ficit enim illa confessio quæ primum Deo
 offertur, tunc etiam sacerdoti, qui pro de-
 lictis poenitentium precatore accedit, tunc
 enim demum plures ad poenitentiam po-
 terunt prouocari, si populi auribus nō pub-
 licetur conscientia confitentis & post eum
 pont. Rom. vicesimus D. Greg. Mag. satis
 indicat in hac religionis obseruatione nul-
 lam retro illum fuisse difficultatem, &
 prorsus poenitentiam priuatam, & confes-
 sionem diu olim obtinuisse. Sacerdotes
 (ait) ante

Pœna &
multa
cōfessio-
nē pro-
mulgātis

(ait) ante omnia caueat, ne de ijs quę ei
confitentur peccata alicui recitet, nō pro-
pinquis non extraneis, neque (quod ab-
sit) pro aliquo scandalo, Nam si hoc fe-
cerit deponatur, & omnibus diebus vi-
tę suę ignominosus peregrinando per-
gat & habetur de pœnit. distinct. 6. sacer-
dos, & 4. sent. distinct. 21. Cū enim
pudor timoris sit species, atque ita à phi-
losophis definiatur, timor iustę repre-
hensionis siue vituperationis, quemadmo-
dum est apud Arist. in problemat. & ha-
bet Aul. Gell. att. noct. lib. 19. c. 6. & iuxta
Aug. lib. 1. de nupt. & concup. ca. 6. etc. &
lib. 22. de ciui. dei cap. 17. alijsq; locis com-
pluribus, ex peccati conscientia pudor o-
riatur, adeoq; difficile sit crimen non pro-
dere vultu verendum est cum hac religio-
ne istorum hominum, qui publicam tan-
tum pœnitentiam agnoscunt ne plures,
pudore hoc publico suffusos deteriores,
paucos meliores reddi, cernere contingat,
& multò maximam mortalium partem,
hanc pœnitentię sarcinam si fortè veniret
imponi, tanquam importabilem molem
procul abiecturos, potiusq; malle æternę
damnationis periculū, quàm hanc epero-
sam la-

338 (11)

fam laboriosamq; penitentiā subire, id quod
 creberrimè si quem fortè roges an animi
 sui latebras latere nec ne homines perpe-
 tuò velit, nullis non usu venire cōpertum
 est, quem enim nimiū timēt ac verentur
 homines fere contemnunt, oderuntq;,
 ac perisse volunt, & eousq; quod inquit
 Greg. Nyss. in oratione aduersus eos, qui
 castigationes, correptionesq; moleste fe-
 runt populi præfectura, docendiq; munus
 res est offendiculis obnoxia, atq; calumniæ
 vt Moyse ne frater quidem & soror pe-
 percerint conuicijs, quinimò ob impor-
 tunum vt eis videbatur imperij onus, na-
 turæ societatem, ac amicitiam violarint,
 eamq; rem prophetarum, Apostolorum
 & Christi exēplis orbis magistris probat,
 semper enim ait discipulus quos reprehē-
 dūt cōfutātq; inuisi sunt et odiosi veritatis
 virtutis bonorūq; morū amatores & ma-
 gistri, id quod in fausto istoc quo probatius
 est, quam vt argumentis pluribus sit ne-
 cesse, quanquam sua semper iniquis æqua
 causa videatur. Deinde cū forum pœni-
 tentiale sit, non in iudicium, & condem-
 nationem, sed absolutionem rei ac fauo-
 rem, nō est æquū vt quod Deo per sacer-
 dotem

dotem confessus est quis quodq; ita Deus
& condonare & obliuioni vult tradere,
tanquam nunquam admissum in menti-
bus humanis altè repositū maneat, id quod
sanè fore nemo ignorat, si tantū omnes
generis peccata, publica exomologesi, &
poenitentia essent expianda, non privata
& plancularia. Tertiū hæc Hypothesi
stante quod poenitentia ad quam perti-
neret confessio, omnibus à baptismo lap-
sis sit necessaria, eaque petenda sit à sacer-
dotibus, nihil tam graue vnquam fuit in
lege veteri, quam hæc poenitentia confes-
sionisq; peccatorum ratio, si ea omnibus
palam expendenda est, quod isti volunt,
cū iugū domini suauē & onus leue pre-
dicetur, & nihil ferè quam libertatem e-
uangelicam ostentari, & proclamari vn-
diq; audire sit, nisi ipsi cum stoicis & om-
nia peccata paria, & omnem proinde pa-
rem affirmant poenitentiam esse, atq; equa-
lem, & æquē qui gallum gallinaceum (vt
aiunt) atq; illum qui patrem suffocauerit
deliquisse, id quod Ambro. Nouatianis
quoq; exprobat. libro. i. de poenit. cap. i. &
Tull. stoicis in paradoxis. Equidem tanto
grauiora sunt quæ animis quam quæ cor-
uirc,

pore perpetrantur, quanto magis illius est
 præesse & imperare, Huius subesse ac fer-
 uire, unde summum bonum summumque
 malum philosophi omnes iuxta in animi
 motibus, & affectibus statuque collocarunt
 quidam sic, aliter alij, & cum humano, tū
 diuino iure propositum, ac volūtatē, si-
 ue boni siue mali operis parem operi cē-
 fendam esse, assertor est Gratia. distinct. i.
 de poenit. multis canonibus. Nam animi
 agritudines, sicut curare & cōponere dif-
 ficilius est, quam corporis vires regere, Ita
 ibi, quam hic magis laudi vertitur, si mēs
 semper cupiditate libera sit, plus quam vi-
 tio, si secus. Sicut enim virtutis præmia, ita
 & supplicia vitiorum tanto magis ad ani-
 mum quam ad corpus spectant quanto
 virtutes officia vitia animorū magis quam
 corporum tabes propria, id quod M. Cice.
 & Ann. Senec. ethiciq; omnes plenis vbi-
 que buccis personant, meritoq; . Ego M.
 Catonem virtutum alioqui (vt eum appel-
 lat Tull.) parētem à tyrōne Tullio M. Ci-
 ceronis liberto reprehensum existimaue-
 rim, quod inducta exagoge quemadmodū
 nominant dialectici, re admodū insidiosa
 & sophistica, neque ad veritatem magis,
 P quam

quam ad captiones reperta conatus esset
 exemplis decipientibus colligere, & con-
 firmare neminem qui malè facere voluit
 plectendum; nisi quod factum voluit, etià
 fecerit, Ideoq; rhodiensibus ignoscendum
 esse, in oratione quam pro eis habuit in
 senatu Rom. quod hostes quidem populi
 Roma. esse voluissent, & qui maximè non
 fuerint sicut legere est Apud Aulū. Gel.
 lib. 7. att. noct. cap. 3. nam fac certè tenues
 istas & enucleatas voluntatum in rebus
 illicitis reprehendendas cogitationes cu-
 iusmodi in philosophorum ocio & Euan-
 gelico negotio disputantur floccipendē-
 das, & legibus humanis haudquaquā per-
 stringendas, solaq; interim facta censenda
 & in iudicium vocanda, volūtates autem
 nudas & vt loquimur inanes, ociosasque
 neq; poenis imperialibus fieri obnoxias,
 id saltē ne irascantur, si huic tribunali apud
 iudicem spiritualem corpora ex animis, &
 facta exemplaq; , & cogitationes, atq; cō-
 cilia sistantur, vbi omnis mali species ex-
 ploranda est, vbiq; vitij cuiuscunq; lis pē-
 det, soluendum ne sit, & remittendum, an
 ligandum, & amplius inurendum, qua-
 si verò qui poenitentiam peccatorum exi-
 git hosce

git hosce alteros scilicet sapientes iam recens certiores reddiderit de peccatis publicis tantum intelligere se, de occultis verò licet magis enormibus & grauibus, nequicquam addant si libet, neque enim hæc illum offendere, neq; ea supplicijs poenitentiæ addicere, aut quāuis clauis sint potissimum in Ecclesia ad remissionem peccatorum absque vlla limitatione ac (vt loquuntur logici) restrictione & determinatione, siue publicorum, siue occultorum, istis nuper reuelatum sit, peccata occulta, sine clauium vsu posse dimitti, aut deniq; si clauibus egent, publica itidem poenitentia expianda sint semper, & in sui quisque & suorum ac reipub. totiusq; ordinis & pacis politicæ cōfusionem atq; discrimen in ius forumque istud publicum teneantur ambulare, & facinus admissum vulgo prodere, verbi gratia, si quis fortasse post ædilitatem vel quæsturam, aut tribuniciam, vel dictatoriam initam dignitatem vitiauit matrem, sororem, nouercam, filiam, neptem, amici familiarisq; sui coniugem, quòd fraudem fecerit, arario publico, quòd patriæ proditor, ciuiū suorum extortor, exactorq; inhumanus, sui locuples

ratio pec-
cati.

ples patronus in reipub. negocijs extite-
rit, aliaq; innumera, atq; ita publica con-
spirationis, coniurationis, ambitus repe-
tundarum incestus damnetur, aut quasi
non sint subdenda poenitentiae incudi, si
ab alijs ignorata quā peccata odisse oport-
teat, non quia aut scita, aut alijs incognita,
verū quia mala, sed quia vitia, sed quia
turpia, sed quia contra voluntatem & iu-
sticiam Dei voluntas hominis, sed quia
inordinatio, et auersio creaturae, à suo crea-
tore & ad condita inferiora conuersio, sed
quia legis transgressio, sed quia cōtra eter-
nam Dei legē, seu dicta, seu facta seu sunt
concupita. Ita quippe definitur peccatum
authore August. lib. 22. contra Machab.
capite, 27. lib. imperf. de Genes. ad lite-
ram cap. 11. lib. de natura boni cap. 34. &
M. Tull. in Paradox. 3. Nihil certē falsi aut
mendacij scriptum est in Euāgelijs, inquit,
Grego. Nyss. neque Christi prædictio fal-
laciæ exitum habet, per Petrum sanè e-
piscopis dedit clauem caelestiū bonorum
agnoscere, quod solutus, solutus es, & li-
gatus vinculis inuisibilibus constrictus es,
si oculi tibi essent, quibus cerneres animi
substantiā, ostenderē tibi qui à cōmunio-
ne abactus

Ius pon-
tificium
esse diui-
num.

ne abactus es, speciem condemnati gra-
uissimis vinculis ceruice depressi nullum
membrorum liberum, aut solutum haben-
tis, atq; utinam cum vita supplicium ter-
minaretur, nunc verò si quid humanum
euenerit & derepente mors accesserit, ut la-
tro de nocte, scito tibi occlusa quæ illic
sunt esse, diligentes sunt qui non ludant il-
lius regni ianitores, vident animam sepa-
rationis notas ferentem quasi quendam foe-
tore & sordibus carceris notatum abigunt
eam semitam quæ ad bona ducit, non cō-
cedunt ut ordines iustorum cernat, & an-
gelicam latitiam, misera verò tum suæ se-
temeritatis vehementer accusans, lugensq;
ac plorans, & gemens in locum quendam
tristem, tanquam angulum abiecta perma-
nebit luctu nunquam finituro, ac insolabi-
li in æternum pœnas luens, & post pauca:
ne segregationem arbitreris, seu excom-
municationem esse ab Episcoporum au-
dacia & temeritate vel (ut hodieq; loquū-
tur) inuentione profectam, paterna lex est,
antiqua Ecclesiæ regula, quæ à lege, scilicet
diuina, quæ tota ratio est, traxit originem
& in gratia obtinuit. Contemplare fan-
ctum illum Paulum per epistolas separa-

Nemo a-
potheo-
sim cele-
brat te-
mere.

tionis videlicet ab oratione, mysterijs, alijsq; Christianae religionis officijs ac societate poenas in obnoxios pronūciandas mandantem etc. familiare enim id genus supplicij & noui, & veteris testamēti cultorib⁹ fuisse olim declarat in oratione aduersus eos, qui non ferunt corrept. Nunquid eius viri doctissima aetas vnicam vidit poenitentiam qui germanum Petri clauum munus esse asserit, aperire & claudere, nihilq; solui in coelo, nisi quod à Petro in terra solutum est, adeoq; nihil sugere atq; latere angelos ipsos qui nos hinc exeuntes excipiunt quamuis arcanum & animum non carnem afficiens. & labefactans? An qui propter animi labe homines coelo excludunt occultorum peccatorum pauidinem & exomologesim non aucupantur vti aliorum? vel si id faciunt num publicam solummodo extorquent, & secreta contenti non sunt? Quicquid igitur sibi vult illius contemporaneus Chrysost. non dico tibi vt confitearis conseruo tuo qui exprobrat tibi, si non hac publica peccatorum commemoratione cauebatur iam tūc ab religiosissimis mortalibus illis publica, atq; priuata iuxta multorum peccatorum expro-

bratio, quod Chryso. dictū oppido quam
 hodieq; vulgi auribus prapostere intritū
 est. Item fuisse olim non publicam solum
 verum etiam priuatam poenitentiam, ita
 habemus. Quanquam Ecclesia Catholica
 aduersus Nouatianos defenderet omnium
 peccatorum non tantum ante baptismum
 verum post baptismum quoque, & vnam
 & alteram & tertiam poenitentiam in re-
 missionem peccatorum, & perpetuo
 dum hæc mortalis carpitur aura concedi
 posse, imò deberi implorantibus, non ta-
 men ad mittebat magisquam semel ali-
 quem ad poenitentiam illam publicam,
 & solennem. vnde liquet, et eos qui publi-
 ca non egebant, sacerdotum arbitrio qui-
 bus sua clanculum peccata aperuerant, fue-
 rantque confessi priuatæ poenitiæ fuis-
 se mancipatos atq; addictos. Eos verò qui
 semel publicam solennemq; subierant, &
 alteram pro criminum flagitiorumq; me-
 ritis efflagitabant, non nisi priuatam adijf-
 se, aut sine poenitentia & reconciliatione
 quod nefarium erat, & vt ne fieret legibus
 permultis cautum equidem fuisse dimissos
 omnes vero siue qui publicā seu priuatam
 poenitentiam fuerant obituri, prius consi-
 abnegs

lio sacerdotes non vulgaris sed cū morum
honestate, tum eruditionis & experientia
præcellentia probati, tanquam medici
consilio (quod inquit veteres) curauit
se facta priuatim apud sacerdotem exomo-
logesi, nam vnicam olim indulgeri paeni-
tentiam solennem solitum esse amplissi-
mus testis est Ambro. Quū namq; decer-
tasset scripturis plurimis aduersus Noua-
tianos remissionem peccatorum in Eccle-
sia cath. per Christi vicarios & ministros
Apostolos ac sacerdotes, per poenitentiam
non semel tantum & iterum, atqui perpe-
tuo dum hic agitur à Deo & Christo eius
liberaliter oblatam & paratam lib. 1. & 2.
poenit. merito inquit lib. 2. cap. 10. repre-
henduntur qui sæpius agendam poeniten-
tiam putant, quia luxuriantur in Christo.
Nam si verè agerent poenitentiam iteran-
dam postea non putarent, quia sicut vnum
baptisma, ita vna poenitentia, quæ tamen
publicè agitur, nam quotidiani nos debet
poenitere peccati. Item sed hæc delictorū
leuiorum, illa grauiorū est, facilius autem
inueni qui innocentiam seruauerunt, quam
qui congruè egerint poenitentiam etc. do-
cet quomodo publica ea & vnica per-
agenda

agenda sit, & habes distinct. 3. de poenitentia
 reperiuntur (vt enim apparet) etas Gratia-
 ni vidit legitq; librum Ambrosij de vni-
 ca poenitentia, quemadmodum Aug. extat
 de vnico baptismo, & Aug. qui verba do-
 ctrinamq; Ambrosij velut diuina oracu-
 cula habere consuevit, cum Macedonius
 quidam iudex Casareus, cum Augustino
 expostulasset quod pro officij sui quasi re-
 ligione esse putaret, pro reis intercedere
 quum à Domino vsque adeo peccata pro-
 hibeantur, vt ne petendi quidem copia,
 aut locus post primam poenitentiam cui-
 quam in Ecclesia fiat, ne Deus videretur
 probare peccata, qui semper esset paratus
 impune dimittere, & Ecclesiam quòquo
 eiusq; sacerdotes estimarentur probato-
 res, & proinde iuxta criminis participes
 sicut authores qui peccati reum semper
 cuperent impunitum epist. 53. responderet
 August. epist. 54. Primum communē suam
 esse illiusq; sententiam, omnia nempe pec-
 cata veniabiliora esse, cum is qui reus est,
 correctionem promittit, deinde vitia o-
 portare iudicem, non homines aut odisse,
 aut perdere velle, & secundum Senecam,
 Omnes meritò odisse debere, qui malos
 odierit.

oderit. Postremo tamen post baptismum lapsis non concedatur in Ecclesia humillimæ penitentia locus, non tamen aut misericordia diuinæ sinum penitus claudi, vel ab Ecclesia desperatos lapsos dimitti, seu exturbari, sed verò excitari, imo ad maiorem penitentiam, quanquam enim cautè salubriterq; prouisum sit, vt locus illius humillimæ penitentiæ, semel in ecclesia cōcedatur, ne medicina vilis, minus utilis esset agrotis, quæ tanto magis salubris est, quanto minus cōtēptibilis fuerit, non tamen existimandū nullam esse spem reliquam nullumue superesse remedium etc. & habetur distinct. 10. Quamuis & cautè, testis est Cyrillus in eodem libro 15. in Levitico pœnitentiam eam publicam quæ grauiorū duntaxat facinorum est, semel tantum admitti, ista autem communia peccata, quæ saepe incurrimus, siue intermissione per penitentiam redimi & videtur prorsus vsq; D. Bernard. Petri Lombardi, Hugonis de S. vict. Gratiani, scholasticorum & ad nostra vsque felicissima tempora, de vnica penitentia nescio quid Nouatian, Ioviniani quæ, in quorundam animis insidere fermenti, Ioviniani equidem
circum cuiusdam

cuiusdam monachi hominis obscuri, & Iouinia-
 barbari (de cuius inscitia habet Hier. lib. 1. ni opinio
 contra Ioui.) D. Aug. se iuvene & puero refellitur
 exortā heresim testatur, asserentem sicut
 stoici, omnia peccata esse paria, omnes itē
 virtutes, & merita & præmia. deniq; non
 posse peccare hominē lauacro regenera-
 tionis percepto, et eousq; eā heresim graf-
 fatam Romæ, vt quædam prouectę ætatis
 virgines sacra nupserint (pares quippe fa-
 ciebat virginitati nuptias) citò tamen hanc
 heresim oppressam; & nullos sacerdo-
 tes ea vnquam deceptos, atque imbutos
 fuisse li. ad Quodvult D. hære. 82. Vocat
 autem eū monachum D. Hierony. libro
 primo aduersus eū scripto, Epicurū Chri-
 stianorum, confutat vero eius hanc secun-
 dam propositionem, videlicet quod qui
 sunt baptizati à diabolo nō tentur, si verò
 tentatur non spiritu sancto, sed aqua tan-
 tum baptizati sint iuxta illud vt opinaba-
 tur. Ioanis 3. Omnis qui natus est ex
 Deo peccatum non facit etc. arbitraba-
 tur, siquidem Hieronym. Ioannem bapti-
 zatū, ad baptizatos scripsisse, si dixerimus
 quia peccatū nō habemus ipsi nos seduci-
 mus & veritas in nobis nō est, si confitea-
 mur

«sinuol
«sinuol
«sinuol

mur peccata nostra fidelis est & iustus vi
remittat etc. defendit baptismo initiatos
peccatorum casibus, atq; periculis ob-
noxios esse, videtur enim Iovinianus &
cū Pelagianus ἀναμάρτητος id est sine pec-
cato predicauisse sensisseq; hominem ve-
rè baptizatum, ita perfectæ virtutis per-
fecto fungi munere, vt velut impassibilis
imperturbatus, & tanquam Hercules post
duodecim fortiter gestas victorias inuul-
nerabilis, & immortalis, omnia peccato-
rum & animi aegritudinem pericula, sine
periculo superare valeat, & cum Catharis,
Montano, & Nouato, mundum se, purūq;
iactauisse quamquā isti aliud contende-
rent, scilicet baptismum semel acceptum
esse quidem verum & poenitentiam illi
præmissam veram, non posse vero itē ho-
minem renouari, sicut nec per baptismū,
ita nec per poenitentiam à baptismo lap-
sum. Iovinianus vero videtur posuisse,
vt multas poenitentias, sic & multos
baptismos, sed personatas illas, & non
veros istos, vnicam verò poenitentiam, &
vnicum baptismum utilem nimirum vt
toties quis agat poenitentiam totiesq; bap-
tizetur, quousq; & illam & istum ira cen-
seatur

featur obijſſe, vt neq; peccare neque ten-
 tari vllius ſtimulis peccati tangi valeat,
 hos autem ſicut vnum baptiſma, vnicam
 itidem credidiſſe & tradidiſſe poenitentia
 cam nempe quæ baptiſmum præcedit,
 quemadmodum etiam in illis taxat Au-
 guſtinus lib. de vera & falſa poenitentia
 cap. 3. & 4. Opinabantur enim omnia pec-
 cata ante baptiſmum & in fidelitate com-
 miſſa, in patrem & filium tantum eſſe,
 itaq; remitti poſſe, poſt verò baptiſmum
 qui in nomine trinitatis confertur, nequa-
 quam, eo quod ea peccata quæ à baptiſ-
 mo admittuntur, inquit, ſpiritum ſan-
 ctum offendant. Dein Aug. aliam opinio-
 nem eorum qui vnam poenitentiam poſt
 baptiſmum tribuunt, alteram verò ac ter-
 tiam, & ita deinceps minimè gentium, re-
 fellit cap. 5. Præterea alios memorat ſequē-
 tibus cap. qui à baptiſmo nullam prorsus
 ſtatuunt poenitentiam ob baptiſmum, ac
 fidem, aut eleemoſynas vel ſanctorū in-
 terceſſionem, abunde ſecuri peccandi li-
 centiam facientes, & poenitentiam haud
 neceſſariam exiſtimantes, quos ſimiliter
 arguunt li. 21. de ciuit. Dei ca. 18. & ſequēt.
 & lib. de fide & operibus ca. 14. 15. 16. etc.

Et in

Et in Ench. ad Laur. c. 67. etc. & li. de fidē
 ad Pet. dia. c. 3. & 40. etc. & li. de salut. do-
 cu. c. 39. Eadē cōtrouersia fuit (inquā) scho-
 lasticorum tempestate de caritate & pēni-
 tentia, an caritas semel habita nunquam
 possit amitti, atq; excidere, plurimisq; ve-
 terum testimonijs affirmat Magister sen-
 ten. lib. 3. distinct. 31. & omnes retro scho-
 læ candidati, an non fuerit vera pœnitētia
 quam sequens peccatū potuerit abolere,
 atq; obliterare, iractatq; eas duas questio-
 nes de industria Gratia. distinct. 2. & 3. de
 pœnit. permultis cano. traditq; et carita-
 tem amitti posse, et recuperari, et sæpe dei
 gratiam iniri, et exui, pœnitentiamque
 veram ac germanam frequenter iterari
 posse, neque vnicam eam esse. Augu-
 stinus namque cū dixisset impium esse
 sentire Apostolos non baptizatos fuisse
 aut pœnitētia loco baptismi (quod vel-
 le videbatur Nouatianus quidam) dari
 posse omisso baptismo, et Petrū subiisse
 talem pœnitentiam qualem agunt in Ec-
 clesijs, qui propriè pœnitentes dicuntur,
 eumq; inter tales pœnitentes non esse nu-
 merandum censuisset, distinguit tria pæ-
 nitentię genera, vnum ante baptismum
 et eiusmodi

et eiusmodi dicit Petri, Pauli, omniumq; Tria pœ-
nitentię
genera.
vbi, vbi locorum gentium ad fidem veni-
entium fuisse, Alterum post baptismum,
eorum nimirum, qui ita peccarunt. vt ex-
cōmunicari, et postea recōciliari mereā-
tur, sicut agūt in oībus ecclesijs (ait) illi qui
proprie hoc est (ni fallor.) antonomasticē
seu analogicē pœnitentes appellantur, de
qua pœnitentia locutum Paulum asserit 2.
Cor. 12. Ne iterum cū venero humiliet
me Deus apud vos, et lugeam multos
ex ijs, qui ante peccauerunt, et non ege-
runt pœnitentiam super immunditia et
fornicatione, et impudicitia, quam ges-
serunt, eiusq; pœnitentię admonitum
à Petro Simonem Magum Actorum. 8.
Tertium denique bonorum et humilium
fidelium pœna est quotidiana (inquit) in
qua pectora tundimus dicentes dimitte
nobis debita nostra, sicut etc. id est par-
ua post baptismum contracta et crebro
quæ nostra est fragilitas, nobis obrepē-
tia vitia, quæ tamen si collecta contra
nos fuerint (inquit) ita nos grauabunt,
et oppriment sicut vnum aliquod gran-
de peccatum. Quid enim interest ad
naufragium vtrum vno grandi fluctu,
navis

naus operiatur & obruatur, an paulatim
 subrepens aqua in sentinam, et per negli-
 gentiam derelicta atq; contempta nauem
 impleat et submergat? epist. 108. ad Selau-
 cianam de baptismo et poenitentia Petri
 contra Nouat. Et hanc triplicem poeni-
 tentiae rationem, è scripturis proclue esse
 dicit eruere 27. Homil. de utilitate poeni-
 tentiae, vnam quidem ante baptismum,
 nam neq; ad baptismum Christi in quo o-
 mnia peccata delentur, neminem bene
 accedere, nisi quem pristinae vitae poeniteat
 (id quod exemplis factisq; sanctorum pro-
 bat) Secundam illam quotidianam è domi-
 nica oratione facile elici. Tertia demum
 poenitentia grauior et luctuosior est (in-
 quit) indeq; proprie in Ecclesia vocan-
 tur poenitentes remoti etiam à sacramen-
 tis altaris participandis, ne accipiendo
 indignè, iudicium sibi manducent et
 bibant, ea quæ sanè luctuosa est poeni-
 tentia, graue acceptum vulnus, adulte-
 rium, forte admissum est, forte homici-
 dum, forte aliquod sacrilegium, grauis res,
 graue vulnus letale, mortiferum, verum-
 enim uerò, sicut id poenitentiae genus sibi
 neminem vult proponere, quò licentius
 agat

agat, ita si fortè subeundū est id pistrinum
 siue ergastulum (vt sic dicam) quenquam
 animum despondere permittit etc. Sunt
 item tres poenitentiae actiones siue modi
 inquit lib. de poenitentiae medicina cap. 2.
 estq; apud Gratia. de poenit. distin. 1. Tres
 vsitati in Ecclesia, Vnus est, qui nouum
 hominem per baptismum parturit, om-
 nis enim qui iam suae voluntatis est, arbi-
 ter, accedens ad sacramenta fidelium, nisi
 poeniteat veteris vitae, nouā inchoare non
 potest, ab hac poenitētia soli pueri immu-
 nes sunt, quod nondum possint vti libero
 arbitrio, quibus prodest fides offerentium
 ad baptismum, sicut eis peccatum nocuit hu-
 ius monebat Petrus Act. 2. Poenitentiam
 agite, & baptizetur vnusquisque etc. Al-
 tera poenitentiae species est per totam ho-
 minis vitam praeepta, cū enim hic sine
 peccato non sumus teste Euangelio 1. Io-
 annis 1. Si dixerimus quia peccatum non
 habemus etc. sine quotidiana quoq; poe-
 nitentia vitam degere non oportet. Ter-
 tia est quae ijs peccatis subeunda est, quae
 legis decalogus cauet, & de quibus Apost.
 Gal. 5. Qui talia agunt regnum Dei non
 possidebunt. hic igitur maiorem erga se

Q quisq;

quisq; seueritatem atq; animaduersionē
debet exercere & exerere vt iudicatus ab
seipso iam non iudicetur à Domino iuxta
Pauli elogium 1. Cor. ii. profectò vna ra-
tio tota semel nostra probatio esse valet,
si quid rectè aestimamus, non fuisse olim
vnum poenitentiae genus, quum poenitu-
dinis materia & causa totum sit peccatum
inter peccata vero vnum alio sit grauius,
quemadmodum inter agnitudines cor-
poris alia alia perniciosior est maiori cura
remedioq; indigens, nisi cum Zenone in
ea sumus heresi qua non sane in vulgum
probatum quidem, vt in quo peccatur id
nec maius nec minus aliud alio esse posse
censeamus ipsumq; peccare illud quoquo-
te verteris vnum esse, & paruam rem atq;
magnam haud culpa, culpam autem atq;
peccata rerum euentu, non causa, homi-
numq; vitijs & natura metienda, & cum
peccare liceat nemini, quod vero non li-
cet id hoc vno perpetuo teneri, si arguitur
non licere, idq; nec maius nec minus esse
fieri q; posse, quoniam in eo peccatum est
si non licuit quod semper idem & vnum
est quaq; ex eo peccata nascuntur aequalia
proinde esse, peccare siquidem tanquam
lineam

lineam esse transgredi, quod cum feceris
 culpam commissam esse, quam longe
 progrediare cum semel transieris, ad au-
 gendam transeundi culpam nihil perti-
 nere, nihil addi posse, quo magis pecca-
 tum sit, nihil deniq; demi, ut vitij nomen
 relinquatur, neq; enim digitis peccata de-
 metienda quæ si visa sint breuiora eo leui-
 ora possint videri cum quicquid peccatur
 perturbatione rationis peccari, atq; ordi-
 nis, perturbata autem semel oratione &
 ordine, nihil posse addi aut accedere, quo
 magis peccari posse videamur, quæ qui-
 dem quidem sententia, non tã vera quam
 utilis hominum est vitæ, quæ omni gestu
 moderatior, omni usu aptior esse debet, ut
 non minus in vitæ societatis syllaba (ut ita
 dicam) peccare sese intelligant homines,
 atq; in versu aut scena, actuq; integro, quæ
 enim vis magis arceat homines ab impro-
 bitate omni, quam si senserint nullum in
 delictis esse discrimen? æquè peccare, si
 priuatis, ac si magistratibus manus inferā-
 tur? quæcunque in domum stuprum in-
 tulerint, eandem esse libidinis labem? in
 qua Hæresi. M. Luth. fuisse nemo ignorat
 Caterū multo aliter semper sensit, & ma-

ior & sanior, meliorq; doctorum ac philosophorum cum Ethnicorum, tum christianorum pars, & arctè tenet accurateq; defendit catho. haëtenus ab inde Apostolorum temporibus Ecclesia, peccata seu rectè facta, animi motibus & modis, & affectionibus momentis, potius & qualitibus voluntatem, quam corporalium & externarum operationum vel temporum spacijs ac gradibus expendens, quod ait August. epist. 49. ad Deogratias quaestion. 4. ea quæ non semper eadem sunt certè, sicut neq; ea quæ ex illis nascuntur quanquam nihil tam incredibile sit. quod non fiat dicendo probabile nihil tam horridum, tam incultum, tam absurdum, quod non splendeat oratione & tanquam excolatur, nihil tam à ratione discrepans, quod non aliqua probatione videri possit verisimile, & ita dici vt probaretur, nihil tam obscurum, quod non quoquo pacto in apertum inq; lucem euadere queat, nihil denique tam falsum, quod non valeat dicendo verum, non dico esse, sed apparere, & in forum proferri & in arce poni quasi minerva Phidia, quod ait Tull. quod de laudatissimo statuaria atque pictore Pli. 2.

Pli. 2. habet. lib. 34. cap. 8. & lib. 35. cap. 8. In
 confessio est vero omnes synodos gracas
 iuxta latinaſq; vniuerſas Eccleſ. Apoſt. o-
 rientis pariter, atq; occidentis, alijs pecca-
 torum modis ac generibus alium decre-
 uiſſe pœnitentię modum. In confefſio eſt
 claſſicos authores omnes idem tradidiſſe,
 potiſſimum ex propoſito D. Petrũ Mar-
 tyrem, Archiepiſcopum Alexand. V. Be-
 dam, louem Carno. Burchardũ D. Theo-
 dorum græcum ex Carſo Ciciliæ Arch.
 Cantua. ab Vitaliano papa cum alijs ad
 anglos in fide confirmandos miſſum, vt
 habet Paulus diaco. lib. 5. de geſt. Longo-
 bardo. cap. 11. vt præteream poenitentielle
 quod Romanum appellatur, nam diu o-
 lim conſtitutos ſeptem præbyteros pœ-
 nitentarios (quos aiũt) ab Simplicio apud
 S. Petrum & Paulum Romæ alioſq; alibi
 ex chronicis probatum eſt. Hinc Auguſt.
 dicit ſtare Eccleſiam in terris per remis-
 ſionem peccatorum, qua fit vt non per-
 eat, quod perierat, neminem quippe vitam
 agere tam emendatam, quamlibet fœcun-
 ditate iuſtitix polleat qui non egeat re-
 miſſione peccatorum, quoniam filij Dei
 quamdiu mortaliter viuunt, cum morte

Q iij conſi-

Neminē
à peccato
immunē
esse.

confligūt, & sanctorum hominum vitam
quamdiu in hac morte viuitur inueniri
quidem posse sine discrimine absq; pec-
cato autem non ita. Omnia verò crimina
peccata esse, sed non omnia peccata cri-
mina. In Enchi ad Laurēt. cap. 64. Idemq;
agit in omnibus voluminibus aduersus Po-
lagianos compositis, hominem posse eò
iustitiæ pertingere, vt non admittat in se
peccata mortalia, vt nulla verò haudqua-
quam, sed & inter ipsa magna, grauiq;
peccata plurimum interesse, in cōfesso est
quoq; vnde variare pœnitentiæ regulam
& modum oporteat, quemadmodū apud
August. lib. de vera & fal. pœnit. est vide-
re. Neq; enim de ipsis criminibus quamli-
bet magnis (inquit) in Eccle. remittendis,
Dei desperanda misericordia est agenti-
bus pœnitentiam secundū modum sui
cuiusq; pecca. In actione autem pœniten-
tiæ vbi tale crimen commissum est, vt is
qui admisit à Christi etiam corpore sit se-
parandus, non tam consideranda est men-
sura temporis quā doloris. Cor enim cō-
tritum & humiliatum Deus non spernit,
verum quia plerumq; dolor alterius cor-
dis, alteri occultus est, neq; in aliorum no-
ticiam

titiam per verba vel quæcunq; alia signa bonis malisq; communia procedit cum sit coram illo cui dicitur, gemitus meus non est à te absconditus, rectè constituuntur ab ijs qui Ecclesiæ præsunt, tempora poenitentiae, vt fiat etiam satis Ecclesiæ, in qua ipsa peccata duntaxat remittuntur quæ propriè spiritum sanctum pignus accepit, hinc quo non remittuntur vlla peccata, ita vt quibus dimittuntur, vitam consequantur eternam in Enchi. cap. 63. Ob quædā nāq; peccata Eucharistiæ sacramentum negabatur ob alia vero etiam orationum, & cibi potusq; ac domus & mensæ omnisque societatis humanæ communio, & ferebatur excommunicationis & anathematis sententia. Quædam peccata publica poenitentia, alia priuata plectebantur, nō tam quia aut publica vel erant occulta, quam quia antistiti, aut præsbytero, ita in rem, et salutem poenitentis expedire videbatur, sic qui propositum monachi proprio arbitrio, ac voluntate susceptum deseruit: publicæ poenitentiae satisfactione purgandum affirmat D. Leo papa epist. 92. ad Rusticum episco. Narbo. cap. 12. etc. Is enim rusticus quesierat vt apparet, quid de apo-

Q iiij statis

Varia ex-
comuni-
catio.

Peenitē-
tia apo-
stolice

Pena ido-
lolatricae.

statis Monachis esset statuendum vide
Photium Titul. 9. cap. 32. & sequent. Idem
decreuit concil. Venet. cap. 4. & concil.
Arelat. 2. cap. 33. & concil. Elibert. cap. 13. et
14. & in concil. Aransi. cap. 27. & habes 37.
q. 1. ca. Viduitatis & cap. 28. eiusdem con-
cil. Tolet. 1. cap. 16. nam de vestalibus adul-
teratis qua poena mulcentur Plutar. Tir,
Luius, alijq; scriptores memorant, & quū
constans fama esset publica Clodium inter
publicas caeremonias veste muliebri pene-
trasse ad Pompeiā Iulij Caesaris vxorem,
Senātus quæstionem de pollutis sacris de-
creuit vr habet Suet. Item qui conuiuio
mensaq; gentiliū, & escis immolatijs
sunt vsi, tantum possunt, inquit Leo, iei-
nijs & manus impositione purgari, vt de-
inceps abstinentes ab idolothytijs, Chri-
sti sacramenta percipiāt. Si autem & ido-
la adorauerūt, aut homicidijs vel fornica-
tionibus sunt contaminati nisi per poeni-
tentiam pub. non oportet admitti ibidem
cap. 17. idemq; omnia propè concilia sta-
tuere, ita hanc pub. peregisse poenitentiam
refert Hiero. nobilem matronam Rom.
Fabiolam, eò quòd superflite viro, licet
adultero, alteras inisset nuptias etc. in epi-
taphio

taphio illius ad Oceanum, ea enim poe-
 na adulterorum erat, vt decreuerat cōcil.
 Elibert. cap. 69. 70. etc. & cōcil. Neocæsa.
 cap. 1. 2. etc. concil. Ancyra. cap. 20. etc. &
 alijs infinitis locis habetur. Ludovic⁹ quo-
 que Imperator Carol. Mag. filius cū quos-
 dam quo lure quaq; iniuria in monasteriū
 detrussisset, aliosq; alijs affecisset iniurijs,
 eandem poenitentiam libens subiit. vti ha-
 bet Ammo. lib. 5. de gest. Franco. ca. 11. Et
 Philippo Gordiani Augusti vel successo-
 re filio instituto in Christianismo per D.
 præsbyterum Origenem Adamant. teste
 D. Ereculpho Lepouien. To. 2. lib. 5. cap. 2.
 primo Imperato. religioso & Christiano
 secundum Euseb. Cæsa. lib. 6. Eccle. histo.
 cap. 25. & Nicepho. lib. 5. cap. 25. & Eutro-
 lib. 10. de gest. Ro. & Adon. de 6. atate &
 Chronic. Marti. de hoc inquam traditum
 est quod in die pasce id est anno 246. in
 vigilijs ipsis cum interesse, & communi-
 cate voluisset mysterijs diuinis, passus sit
 æquanimiter repulsam ab loci Episcopo,
 neq; prius admissus, nisi peccata sua con-
 fiteretur, interq; poenitētes staret nec vllō
 modo ei mysteriorum factam copiam,
 nisi prius per poenitentiam culpas quæ
 de ipso

de ipso ferebantur plurimæ diluisset, fe-
runtq; eum libenter quod à sacerdote im-
peratum fuerat suscepisse (quæ eius erat
fides, religio, atq; modestia, & diuini no-
minis metus etc.) quanquam Eutropius
duos Philippos patrē & filium iuxta chri-
stianos fuisse memoret, quemadmodum
& Chronic. Mart. Eiusmodi poenitentia
adiudicauit Theodosium Senio. D. Am-
bro. eo nomine quòd vnus militis occisi
Thessalo. à populo furēte, & ob exactio-
nes, seu nouas, seu immoderatas atq; insoli-
tas, in seditionem verso necem fuisset to-
tius reipub. pene & populi ad ludum cir-
censem dolo malo ab sese vocati periculo
& interuentione vltus etc. id quod refert
Rufinus. lib. 11. Eccle. hist. ca. 18. & Cassio-
dorus ex Theodo. hist. tripart. lib. 9. ca. 30.
Nicepho. lib. 12. cap. 40. & 41. & Simeon
Metaphrast. in vita D. Ambrosij, To. 5. 7.
Decemb. ipseq; Ambrosius oratio. de o-
bitu Theodosij Imperatoris habita in cele-
britate quadagesimi diei, audiente Ho-
norio principe filio, & epist. 28. ad Theo-
do. Au. vbi multis modis, hortatur ad hanc
poenitentiā publicam capeffendā & Paulus
diac. l. 13. de gest. Ro. 5. de Theodo. & fre-
culphus

Culpheus To. 2. lib. 4. ca. 27. eandē poeniten-
 tiam peregit apud Zephyrinum pont.
 Rom. & corā omni ecclesia, Natalis qui-
 dā cōfessor cū priuatus amore tum turpis
 lucri cupiditate se suāq; operam locaret ad
 hoc plectus ab Asclepiadoto, & Theo-
 doto hareticis purū hominē seruatorem
 Christū asserētibus vt eius hāreseos epis-
 copū sese gereret, sicut habet Euseb. lib. 5.
 ca. 28. & Niceph. lib. 4. cap. 21. eandē poe-
 nitentiā subiit Mesenus vel vt alij habent
 Siminus, qui quū cū vitali episcopo ab fe-
 lice papa Ro. missus fuisset ad explorandā
 legationem græcorum pro Petro Alexan.
 & Acacio Constant. ad Zenonem Impe-
 rat. corruptum sese pecunia oblato poeni-
 tentiæ libello fuerat cōfessus, sicq; hareti-
 cis cōmunionem dedisse eorūq; nomina
 & clā & palā in sacris tabulis promulga-
 uisse, quēadmodū perhibet historia felicitis
 papæ quæ cēsetur 29. iul. & meminit Eua-
 grius li. 2. c. 20. & Nice. li. 16. ca. 16. & Cy-
 ril. in epi. ad Ioannē antio. & habetur dist.
 50. Ioannes Similem poenitentiæ libellū ob-
 tulerūt episcopis Eusebius Nicomedien.
 & Theogonius vel Theogius Nice. epis-
 copi Arriane factionis assertores, vt habet
 Aurelius

Vide Cy-
prianum

Aurelius Cassiodorus è Socrate. Hist. tri-
part. lib. 2. cap. 17. & Niceph. lib. 8. cap. 43.
& Socrat lib. 1. cap. 13. Eccle. Hist. Nouatia-
nos quoque hac duntaxat poenitentia in
gratiam, & communionem recipiendos
decreuit concilium Nice. cap. 9. & habet
Ruff. lib. 10. Eccle. Histo. cap. 6. & concilium
Loadicen. cap. 7. & concilium Are-
lat. 2. cap. 9. & Nicepho. lib. 12. cap. 28. hanc
solennem poenitentiam propter Nouatia-
tianos institutam commemorat id quod
testatur adeoq; Socrat. & Cassiodorus ex
Sazome. 35. & quum Maximus præsbyter
Rom. & Urbanus & Sidonius, & Celeri-
nus in confessoribus præclari, simulatione
ac dissimulatione Nouati decepti rethnas
fraudem, & ambitionem heresiarchæ de-
nique persensissent, publica cōfessione &
poenitentia sese coram Episcopis & pres-
byteris & Laicis purgarunt. Idem fecit
alius quidam episcopus Italiae, quem pro
sua ordinatione Nouatus euocarat, & à
quo manus impositionē surripuerat quod
inquit Eusebius lib. 6. Eccle. Histor. ca. 33.
& Nicepho. lib. 6. cap. 3. Totū concil. An-
cy. in hoc est vt alijs peccatis alia poenitē-
di examulsim norma tradatur seu priua-
ta etc.

ta etc. Idem facit concil. Noocasa. multis canon. Item plurimis cap. concil. Elibet sub Syluestro. Similiter eodem æuo concil. Arelat. 1. Grangrèse. Arelat. 2. Carthaginen. id est sub Syluestro pa. inquam, & Agrippinem. seu Colonien. sub Iulio, id est & Antioche. sub eodem et Laodiceen. et concil. Valentia gallia sub Damasos, et ne tibi oneri sim, ita vniuersus semel orbis sensit, sic omnes passim provincie ordinarunt, sic alijs alijsq; olim Ecclesijs visum est, et à maioribus traditum, et obseruatum accuratè perpetua totius orientis consensione. Nam omnia per censere est longum et graue. Nam pro peccatis capitalibus etiam Eusebius Emis. penitentiam publicam persoluendam statuit etc. Homil. 10. ad Monach. Et Origenes tractans illum locum Leuit. 13. de leprosi publica et humili sui manifestatione, accusatione et detestatione, peccatorem quoque dicit, si quid in Deum ac fidem et religionem commisit, omnibus publicare debere, vt omnium interuentione emendetur, veniamq; consequatur etc. Homil. 8. super Leuiticum. Idemq; insinuant liquidò Cyril. Hefyc. V. Beda Ruper. alijsq; qui su-

Erat aut
Eusebij
aut Mel-
chias,
pont.

Similiter Iuo carnot, part. 15. et alibi alij:
 Id siquidē liquidissimē cōtestatur Orige,
 quoq; in homilijs quas composuit super
 Psal, 3. idq; tantummodo magna de indu-
 stria maturē quēq; vult apud sese delibe-
 rare, vt deligat quem, non casu, aut for-
 fortuna, sed ratione atq; iudicio (vti medi-
 cum solemus) cui cōfiteatur eiusq; ita de-
 mum omnia subdat existimationi, seu his
 seu illis pēnitentiæ canonibus subigendus
 sit, siue publicam, siue priuatam facturus
 exomologesim, Et Augustinus si pec-
 catum inquit, non solum magnum ma-
 lum in se est, verumetiam scandalum fuit
 aliorum atque id Ecclesiæ iuxta antistitiq;
 videatur expedire, rem omnem, et cau-
 sam referre ad Ecclesiam fidelium, nō re-
 cuset quem pēnitet, eiusdem pēnitentiā
 subire, ne lethali vulnere per pudorē ad-
 dat et timorem, multi enim corriguntur
 vt Petrus, complures tolerantur vt Iudas,
 alij nesciuntur donec dominus veniat, qui
 et illuminabit abscondita tenebrarū, et ma-
 nifestabit cōsilia cordiū 1. Cor, 4, et quidā
 quū sciāt tacēt, quia non possunt probare
 iudicib⁹ ecclesiasticis, Iudex aut nō debet
 credere nisi manifestis testimonijs, neque
 nos à

nōs à communione quemquā arcere pos-
 sumus, nisi aut sponte confessum, vel ali-
 quo seu seculari, seu Ecclesiastico iudicio
 nominatum, convictumq; iuxta illud. Si
 quis frater nominatur inter vos etc. 1. Co.
 5. Sunt igitur eiusmodi tolerandi, quos iu-
 dicio et ratione, probationeq; convictos
 nō possumus reos agere, et ab commu-
 ne suspendere etc. ita ferè Aug. lib. de pœ-
 nit. medicina cap. 3. et Homil. 50. de utili-
 tat. et necess. pœnitentiæ et de publica pec-
 catorum lamentatione, et cōfessione, quod
 diuinam demereri pietatem valeat, vel dū
 homo animam agit, et secus sentire non
 Christianæ religionis, sed Nouatianæ esse
 superstitionis docet libro. de Eccle. dog-
 mat. cap. 80. Ponat sese omnis pœnitens
 (inquit) in proprietate iudicis, ac in iudi-
 cio sacerdotis, nihil sibi reseruans sui, a-
 deoq; omnia paratus sit libens eo iubente
 subire pro recuperanda animæ suæ valitu-
 dine, quæ pro corporis cauendis periculis
 esset facturus, et neque licitis quidē uta-
 tur qui se illicita commisisse memorat,
 nisi ex licentia obedientiæ etc. lib. de vera
 et sal. pœnit. ca. 15. Neq; aliud molitur D.
 Leo pa. 1. omnibus ferè suis epistolis de-
 cret.

cret. quam vt regulæ & canones (quos Apostolicos nuncupat creberrimè) quam accuratissimè & ad vnguem poenitentibus comperentes obseruentur , scribens alijs, alijsq; per orbem vniuersum positis episcopis. Idem frequentissimè præter omnes alios vrget religiosissimus martyr Cypria. expostulatq; iniuriarum, cum varijs Episcopis & sacerdotibus, qui indulgentiores erant nimiumq; faciles ad exponendas poenitentibus manus, qui grauitè lapsos, tam leuiter erigentes ad pacem & communionem Ecclesiæ, nullo aut paruo negotio admittebant, sine veterum & Apost. canonum delectu ac ratione: hinc quod Cyrill. habet Alexand. quæritur synodus Ephes. complures Episcopos cùm hæreticæ prauitatis tū aliorum criminum causa canonibus obnoxios, non arripere poenitentie tabulam etc. & habet Cyrillus epist. 10. ad imperato Theodosium & Valent. & relatione alia eiufdem synodi ad eosdem quæ est epist. 9. commendat synodus Augustos principes, quod à pueris zelum erga fidem & canones declararint taxatq; Nestorium & alios sectatores quod canones conculcarint, quibus meri-

Canones
haud te-
mere vio-
landos

R ritò sub-

DE PAENITENTIA

ritò subiiciēdi sint, & eiusmodi apud Cy-
 rill. legere est frequens, eamq; profectò
 gratiam debemus Grätiano atq; V. Bed,
 Bucharδο, luoni Carnot. alijsq;, quod om-
 nium concil. omnium eccl. omnium tem-
 porum atq; ætatum, omnium populorum
 yniuersorum deniq; class. scriptorum stu-
 dia in vnum quasi corpus cōflarint, & tā-
 quam centonas confarcinarunt, & suis
 quibuscq; peccatis, suos quoscq; canones, ac
 poenitendi regulas, diu olim compositas
 adiunxerunt, opera nō tam impensè poe-
 nitenda, quam obnixè hac alia non vsq;
 adeo à vitijs aliena ætate odiosa. cuiq; faci-
 lius sit inuidere (quod zeusis pictor de
 seipso prodidit) quàm imitari, nulla liqui-
 dem tam fuit ætas, nulla ita bene compo-
 sita respub. quin qui maximè optima cu-
 puerint illud Maronis dicere fuerint co-
 acti, fertur equis auriga nec audit currus
 habenas, eamq; Ecclesiæ disciplinam, &
 sacerdotalis ordinis vigorē atq; rigorem,
 cūm præsbyteros & diaconos africanos,
 tum Romanos atq; Italicos (nam per afri-
 cam tantum atq; Italiam Nouatianorum
 pestis grassari id tēporis visa est, demūq;
 in phrygiam erupit) mordicus seruauisse

vt non

ut non solum aris focisq; qui thura & ignem incendissent, aut cibis immolatijs deorum ora polluissent, verumetiam qui solis cogitationibus, & consensu conscientiam maculassent, & libellatos quod vocabant, id est qui absentes sua nomina dediderant, & in deorum sacrilegum cultum aurauerant clam omnibus à communione exclusisse, & poenitentiae debite canonibus addidisse est liquidissimū, pariter probatissimūq; apud Cypria. lib. 2. epist. 7. & lib. 3. epist. 5. & lib. 4. epist. 2. & alibi, nā ante Nouati tempora, Cornelium in Italia Cyprianum in Africa, aliosq; alibi gentium, locorumq; episcopos aliam, aliamq; habuisse disciplinam, & rigorem, seu canones, quos nulli episcopo, sicut nec postea librum pastorem Gregorij nescire fas erat, ut habet synodus Turo. tempore D. Caroli magni habita cap. 3. erga alios aliosque peccatores poenitentes, & vetustis canonib' occasione Nouati solummodo adiectam fuisse appendicem quandam neq; tunc primum institutam exomologesim, sed alium exomologeseos faciendae modum, mox declarabimus. Per uetustos autem poenitentiae canones, tunc v. s.

Libellati.

Al. Nouatiani.

11178

R ij

patos

patos ego fuisse non arbitror, qui non aut
 ipsomet Christo ipsi suemet Apostolis,
 et Euangelistis, sanciti authoribus sint,
 quum ab Apostolis ad Cornelium vsque
 non numerentur magisquam ducenti an-
 ni, idque haud temerè, hoc satis est sic
 nos habere, non fuisse olim vnam omni-
 bus peccatoribus communem poeniten-
 tia regulam nimirum publicam atque so-
 lennem illam, quod isti manibus pedi-
 busq; contendunt inuita reputanteq; (mi-
 hi crede) profectò cōsuetudine fallor. Præ-
 terea eiusmodi argumentis, atq; suffra-
 gijs quæ rem velim an cum poenitentia
 omnibus (si sapimus) peccatorib⁹ sit per-
 necessaria, vna tātummodo sit, & vnifor-
 mis nempe pub. & solen. cum ab hac olim
 exemptos, & quasi præuilegiatos reperire
 sit proclive & presbyteros & diaconos,
 sitq; cum hisce dispensatum vt non illo
 solenni & pub. poenitentię ritu, sicut vul-
 gus & plebs laica, atq; profana scilicet ce-
 lebribus caremonijs per manus imposi-
 tionem, à peccatis seu minutis, seu graui-
 bus, reconciliarentur, sed alijs poenitentia
 modis, nisi aut ipsimet eam postulauissent
 vt habet concil. Arans. cap. 4. aut peccati
 graui-

grauitas & si presbyter vxorem duxisset
aut adulterium commisisset, vt habet cō-
cilium Neocæsa. cap.1. & est distinct. 18.
presbyter, communioni & paci Ecclesiæ
restituerentur id quod D. Leo ex Aposto-
lica traditione descendisse, facile credit
iuxta illud 1. Reg. 2. Sacerdos si peccauerit
quis orabit pro eo? vnde eiusmodi lapsis
ad promerendam Dei misericordiam, pri-
uatam expetendam secessionem, vbi sa-
tisfactio si fuerit digna, etiam sit fructuo-
sa, inquit, epist. 92. ad Rusticum narbo e-
pisc. cap. 2. & distinct. 50. alienum, & diu
antè Syricius papa, cauit inter alia sua, de-
creta, vt neq; clerici ad poenitentiam ad-
mitterentur, neq; qui poenitentiam sub-
iisset clericus ordinaretur, & habetur ibi
dem ca. illud Idemq; definitum est vt ha-
betur distinct. 50. concilijs varijs & in cō-
cil. Agath. cap. 43. et Arelat. 2. et est 25. 26.
quæst. 6. Mini etc. et cōcil Rom. tempore
Hilarij papæ ca. 3. Poenitentes autem olim
vocabant, quos dicimus, qui à baptismo,
vel ob commissum homicidiū aliaue gra-
uissima peccata, poenitentiā egissent pub-
licam, vt interpretatur concil. Tolat. 1. ca.
2. et habes distinct. 50. Placuit et apud luo-

R iij nen. f.

nem. libro. 3. Nam poenitentes ab infimis quoq; clericorum officijs remoueri debere censuit consilium Nice. ca. 10. & vrget Innocētius 1. episto. 6. quod audisset modestum quendam, qui ob multa olim facinora poenitentiam egerat, & clericum, & episcopū deniq; fuisse effectū, estq; dist. 50. canones. Idipsum decreuit concil. Epanné. cap. 4. & concil. Carthag. 4. cap. 68. & habet Gratia. distinct. 50. ex poenitētibus, & multis cano. cū hac tum dist. alijs asseuerat quāuis nō raro dispēsatū sit, & dispensari posse, cū eiusmodi. Iridē vel ob egregium poenitentiae prēbitū specimen, aut propter necessitatē aut clericorū inopiam id requirentem, ibidem declaratur ex Augu. Hier. Cyril. Callisto etc. & conc. Tol. i. c. 2. asserit quoque. Quid igitur si Apostoli tradiderunt vt clerici assertore Leone, nō subirēt poenitentiā, aut potuerūt dispēfare ea in re quā Christus, & omne passim euāgelium vsque adeo prādicat necessariā, aut prouiderūt clericos, nō peccaturos, ac proinde poenitentia illis nō esse opus facta, an lapsos clericos animum despondere penitus voluere, sicque poenitentiam tanquam inutilem illis negari, quam nulli mortaliū quan-

quandocunq; petēti non annuere, si iussis
 diuinis parere cupiebāt vnde, omniū sine
 exceptione peccatorū clauēs acceperant
 non poterant? an verò, quod nos arctissi-
 mē tenemus, aliam penitentiam peragere,
 & diuersa penitētiæ genera, diuersis pec-
 catis statuere? Id siquidē pensi moderatiq;
 illis, ecclesiāq; suā Christus legauit, inq;
 mandatis reliquit, & ob multorū experi-
 mēta morborū, medicinas multas (inquit
 August.) alij, alijq; antistites, & doctores
 decernerent etc. in episto. 50. ad Bonifac.
 estque distinct. 50. vt cōstituerentur, eius-
 modi siquidem (nempe quod aut poenitē-
 tes nō fierēt clerici aut clerici poenitentes,
 non tam desperatione indulgentiæ quam
 rigore instituta seruandæ disciplinæ sunt,
 alioquin contra clauēs fore ea, quum de ijs
 dictum sit, quæcunq; solueritis super terrā
 soluta erūt & in coelis etc. nemo nescit etc.
 Itē pub. & solen. poenitentia semel dun-
 taxat quotānis, nēpe in capite quadragesi-
 mæ exhibebatur, & celebrabatur præsente
 episc. omniq; clero, quæadmodū cernere
 est in conc. Agath. ca. 45. quod habet Gra.
 dist. 50. in cap. & Ino part. 15. de peni. c. 45
 & meminit Cyprianus serm. de vnctione

Vna pub
 lic. & so-
 lennis pe-
 nitentia.

R iiij chris.

DE P A E N I T E N T I A

chris-
matis, alijsq; sacramentis & Rabanus
lib. 2. instit. cler. cap. 30. & Carol. Mag. e-
pist. ad Albinum, de ritibus Ecclesiæ in
initio, Sicut et baptisma solenniter dabatur
in ferijs solum paschæ et Pentecostes, ex
Apostolica traditione, nisi aliud vel rei,
vel loci vel temporis, aut personæ, ne-
cessitas, atque angustia, dictauisset, tunc
enim priuatim, omni tēpore et loco, cui-
cunq;, à quocunq; dari fas erat ob sacra-
menti necessitudinem (quod inquit Au-
gust. locis penè innumeris, et ita decreuit
Syluest. papa in concil. Rom. Acto. 2. cap.
12. et concili. Eliber. capit. 8. et 42. com-
pluraque alia) iam vero cum poenitentia
ita sit necessaria relapsis, atque baptismus
intransantibus cathecumenis, idemque sit
prorsus (vt Apparet) D. Augustino mori
poenitentem siue reconciliatione, et sacer-
dotali absolutione, quod cathecumenum
hinc egredi absq; baptismo, vndè cum ad
periculorum extrema ventum est (inquit)
magnum, immensumq; in Ecclesia fieri
ab utroq; sexu in omni ferè ætate cōcur-
cursum, alijs baptismum, alijs reconcilia-
tionem, alijs poenitentiae actionem, om-
nibus suam ipsorum consolationem, et sa-
cramen-

mentorum cōfectionem, et erogationem
 flagitantibus, vbi si ministri desint, exitiū
 sequatur ingens eos qui de hoc seculo, vel
 non regenerati exeunt, vel ligati etc. epi-
 stol. 18. ad Honoratum Episcopum, qua-
 rentem consilium, num tempore perse-
 cutionis fugere ministris euāgelij et sacra-
 mentorum an non liceat lib. 1. de Adul-
 terinis coniug. quæ autem baptismatis (ait)
 eadem reconciliationis est causa, si fortè
 poenitentem finiendæ vitæ periculū præ-
 occupauerit, nec ipsos enim hac vita, sine
 arra suæ pacis exire, velle debet mater ec-
 clesia cap. 28. et vlt. quis autemet, his in-
 quam sese ita habentibus vnicam poenitē-
 tiam esse? Nam ij qui vsque adeo grauitè
 decumbebant, vt putarentur extremè la-
 borare, et animam agere, à quocunq; , o-
 mni tempore, et loco à quibuscunq; pec-
 catis priuatim mittebantur, à quocunq;
 præsbytero absolui, imo iuebātur, et paci
 atq; communioni Ecclesiæ et sacramen-
 torum reddi, illa attramen lege, vt si vale-
 tudinem recuperarent, in ordine poenitē-
 tium starent, pro qualitate peccatorū poe-
 nitentię canonibus iuxta sacerdotis æsti-
 mationem subiacerēt, sicut liquet in de-
 cretis

DE PAENITENTIA

cretis Celestini cap. 2. et habetur 26. qu. 6. agnouimus, et Iulij 1. cap. 2. et habes ibidē cap. si peesbyter etc. et in concil. Arāf. ca. 3. et 4. et est 26. qu. 6. qui concil. Catha. 4. cap. 74. etc. et est 26. q. 7. Sacerdos et concil. Tolet. 11. cap. 22. et Leo papa epistola 89 nulli Christiano temerē negandam communionem, prout fortē affectus est sacerdos, sed causa et crimine exigente testatur ne animus periculis obijciatur & diaboli insidijs exponatur inermis, his verō qui tempore necessitatis, ex periculi urgentis instantia prāsidiū poenitentiae, et reconciliationis, ex more implorant nec satisfactionem denegandam, aut interdiciendam, neque recūciliationem quia misericordiae Dei, nec mensuras, nec tempora possumus definire de his autem qui accepta poenitentia antequam reconciliantur, ab hac vita recesserint quanquam diuersitas praeceptorū de hoc capitulo habeatur, illorum sibi placere sententiā, qui multiplici numero. de huiusmodi humanius decreuerunt vt ea memoria talium in ecclesijs commendetur, et oblatio pro eorum delicto à presbyteris recipiatur etc. epist. 91. ad Theo. et habetur 26. q. 6. his qui, et

qui, & concil. Arelat. 2. tempore Syluestri
 cap. 12. & Carth. conc. 4. ca. 76. & sequēt.
 Agath. cap. 15. & Chartha. 2. ca. 3. & 4. &
 habetur 26. quæst. 6. si iubet & ca. Aurel.
 & concil. Cartha. 3. ca. 23. & 34. & Valens.
 concil. 1. ca. 2. & Tolet. 11. ca. 12. Similiter
 concil. Valen. 1. ca. 2. eaque omnium retrō
 ab Apostolis conciliorum semper fuit
 mens, ea omnium Ecclesiarum hucusq;
 Apostolicarum disciplina, & vniuerso-
 rum scriptorum Eccle. sententia, id quod
 ex Gratiano, atq; Iuone clarissimum eua-
 dit præbytero, centonas (vt ita dicam)
 studiosissimè, consarciētibus, adeoq; Cy-
 pria. super hac re (vti videtur) interroga-
 tus quid agendum esset, cum poenitenti-
 bus moribundis absente episcopo, iubet,
 periculo & necessitate quamcunque in-
 gruente, non expectetur sua ipsius præ-
 sentia, sed per quemcunq; præbyterum
 præsentem, vel si præbyter haberi non
 possit, diaconum, poenitenti pax & recō-
 ciliatio præbeatur, per manus impositio-
 nem facta prius ipsi exomologesi lib. 3. e-
 pistol. 17. ad præbytero, & diaco. & con-
 cil. Elibert. cap. 32. quanquam ego hoc nō
 de excommunicatione spirituali, sed cor-
 porali,

penitenti-
 bus præ-
 sentem
 & si præ-
 byterum
 non habet
 diaconum
 vel alium
 qui præ-
 sentem
 sit

Peniten-
tia pub.
& solen.
adultorū
erat.

porali, & externa, saluo iudicio meliori,
intelligendum duxerim, vt sicut absente
Episcopo & presbytero diaconus ferre
potest sententiam nomine Episcopi, vel
potius, ac verius denunciare ac diuulgare
excommunicationis, ita in casu necessita-
tis, non tam absoluere, sed absolutū pro-
mulgare commissa semel eius rei faciente
authoritate, & nomine Episcopi, ac pres-
byteri in gremium matris Ecclesiae post-
liminio, atq; in gratiam, societatemque
recipere Christianam, extra quam nulli sa-
lus contingere potest, vt creberrimè est
legere in varijs libris, potissimū ijs, quos
cōtra Donatistas scripsit Augustinus cre-
datur, proinde etiam sic habemus, non
fuisse olim vnā publicā & solennem
poenitentiam, quia hæc non credebatur
passim omnibus peccatoribus, licet Laicis
nisi adultis & prouectæ ætatis, & vt mi-
nimum 40. annorum, vt patet in concilio
a. d. Syluestro papa coacto, Act. 2. ca. 12. &
concil. Agath. ca. 15. & concil. Aurel. 3. cir-
ca Vigilij pont. tempora. ca. 24. Quis por-
ro ita stolide desipiat, vt aut omnem æta-
tem inferiorem, omnis peccati expertem,
vel peccato obnoxiam eā arbitretur im-
munem

munem, attamen esse debere à poenitentia omnigena? Itē sacrosancti canones vetant coniuges, hanc poenitentiam solennē obire citra mutuum vtriusq; consensum, sic namq; tradit concil. Arelat. 2. iubente Syluestro id est pōt. initū ea. 22. & habes 33. quæst. 4. poenitentiam & concil. Aurel. 3. cap. 24. Eos verò qui semel ipsam peregrissent omnem reliquam vitam cēlibem degere mandant D. Leo papa. epist. 92. ad Rusticum Episcopo Narbo. ea. 11. & cōcil. Arelat 2. cap. 21. lib. 2. de poenitentia ca. 10. Quis vero aut coniuges perpetuo omnes cōtinere et à peccato omni abstinere, aut si lapsi fuerint, si non publica, priuata saltem poenitentia reconciliandos existimet? Legibus quoque permultis cautum erat sane ne poenitentes aut malitiam aut, negotia secularia, aut lites, causaque forenses, exercerent, sed mutato habitu, & vitæ genere, in monasterium se reciperent, sicut docet D. Leo pap. epistola 92. ad Rust. ca. 8. 9. 10 & Ambrosius libro 2. de poenit. ca. 10. & August. lib. de vera & falsa poenitentia ca. 15. & concil. Aurel. 3. capite 2. & est distinct. 5. de poenit. & de his 15. con. Venet. ca. 3. & concil. Telenf. ca. 3. et concil. Agat. mandat

mādāt eos penitētes, q. comā nutriūt, neq;
 eam abradi permittunt, ac habitū vesteq;
 mutare nolunt, à poenitentię remedio ab-
 ijci, & nisi dignē poeniteant non recipi
 ad communionem cap. 15. & habes distin.
 50. panitentes et con. Arelat. 2. cap. 25. Imò
 verò August. vult poenitentium, non mo-
 do à mercatura, atq; militia alijsq; ferè pec-
 catis obnoxiijs aut periculis exercitijs, ve-
 rum etiam magistratu, & quacunq; reip.
 administrandā dignitate munijq; defun-
 gi, & abercere sese à ludis, & spectaculis
 theatralibus, & abstinere deniq; à multis
 licitis, vtpote qui per libertatem arbitrij,
 illicita commisit lib. de vera et fal. panit.
 cap. 15. citatur distinct. 5. de panit. Consi-
 deret, et oportet (inquit Leo Papa epist.
 92. cap. 8.) illicitorum veniam postulante
 à multis etiam licitis abstinere, aliud liqui-
 dem esse, debita iusta repetere aliud pro-
 pria perfectionis amore spernere, si quis
 tamen habet causam quam negligere non
 oporteat, melius in ius ecclesiasticū, quam
 forense ambulare, qualitatem autem lu-
 cri dicit capite. 9. negociantem aut ex-
 cusare, vel arguere, esse enim turpem et
 honestum, itidem quæstum interim ve-
 ro pæ-

ro. penitenti, potius dispendia perfe-
renda esse, quam periculis negotiationis
obstringere sese difficile namq; esse emē-
tis vendentisq; commercium, non inter-
uenire peccatum, et habetur de penit. di-
stinct. 5. qualitas, Sic item Greg. Mag. ho-
mil. 24. feria 4. paschæ, Petrum negocium
quod ante cōuersionē sine peccato exer-
cuit, sine culpa post conuersionem repe-
tisse, Matthæum vero telonem non redif-
se, asserit, esse quippe pleraq; negocia, quæ
sine peccatis, aut nullo modo, aut vix ex-
erceri possint, quæ proinde ad peccatum
impleant, ad hæc necessum esse animum
post conuersionem, nequaquam recurre-
re. Estq; apud Gratianum dist. 5. de poe-
nit. negocium, Idemq; multis cap. suadet
Si igitur vnica est in disciplina ecclesiasti-
ca poenitentia solennis, quis non videat è
suo statu mouenda omnia, futura diuortia
rempub. destituendam, magistratu nullā
ciuitatem, neque domi consilio, neq; mi-
litæ ac armis stare posse, satisque florere,
nundinas omnes, omnia emporia itura
pestum omnibus pene mortalibus, in hu-
iusce generis poenitentia carcerem ob sua
quemq; peccata & scelera, vt censores isti
probi

probi conijciunt destinatis. Et August.
 certe cum illis publicis poenitentibus non
 esse fas communicare affirmant quæst. ex
 utroq; mixtim q. 102. cont. Nouat. quam-
 diu poenitentiam agunt & iudicio ecclesiæ
 non sunt absoluti, quæ itaq; sine peccato ho-
 mo sit rara avis in terris oēsque indigeat pe-
 nitentiæ, quis non putet ita ex istoc mundo mi-
 grandi et optandos infinitos mundos, eos
 Epicurei, aut democri, in quos singuli sin-
 gulos se se a poenitentibus cæteris hominibus
 separatim recipiant, & suscitandos vndique
 in arca & auras hæc vitales vniuersos ma-
 gnæ telluris pulueres, qui mox in mun-
 dos poenitentium omnium capaces innu-
 meros inquam, compingantur exilibus ci-
 vissimè atomis hinc inde volitantibus in
 alia aliisque corpora conflatis, & vasti mun-
 di moles? His aliisque probationum momē-
 tis, quibus ne æquo sim prolixior, super-
 sedeo, velut quibusdam calculis iniri poe-
 nitentiæ rationem mihi velim, an vna ea
 perpetuò sit medicina in vniuersum om-
 nibus morbis medendis competens ea-
 dem lance, atque trutina pēsata, iisdem sem-
 per instar potionis medicæ temperata
 qualitatibus, an verò plures atque diuer-
 se pro

ſæ pro ægritudinum varietate, aliarumque
 & aliarum rerum, quas peritum medicum
 ſpectare oportet moderamine, fruſtra mi-
 hi proſecto tantum & horarum, & ope-
 rarum Hypocrates, Dioſcorides, Philo-
 ſtion, Geriphon, Ariſtoteles, Galenus,
 Theophraſtus, Alexander, Aphrodi-
 ſaus, Rhazes, Syrus, Diocles, Caryſtius,
 Praxagoras, Chryſippus, Eraſiſtratus, He-
 rophilus, Cleophant^o, Pſell^o, Plinius, alijq;
 clariffimi medici, in condendis medendi
 præceptis, in cognoscendis elementis, in
 naturæ cognitione, in qualitatum primarū
 & ſecundarum obſervatione, in corpo-
 rum dignoſcenda confirmatione, atq; ha-
 bitu, in perſpicienda temperantia, diſtem-
 perantiâq; in peruidendis præſagijs uſu
 efficaciffimo omnium Magiſtro naturam
 ſuapte medicina imbuente immoderan-
 dis ſuccedaneis, in penſandis, ſiue ſanita-
 tum, ſiue morborum cauſis, in perqui-
 rendis herbis, lapidibus, animantibus, om-
 nibuſq; vniuerſæ naturæ arcanis, in febrilium
 peſtilentiæ, aliorumq; malorum morbo-
 rum curatione, qui cum Tiberij Cæſa. &
 Plinij ætate ſupra 300. eſſent, nunc ſupra
 1000. ſunt nouis quotidie exoriētibus, &

Quot o-
 lim mor-
 bi genera

S in ge-

Hæresis
Asclepiades
dis in me-
dicina.

ingenus humanū irrepentibus quis sem-
per tanquam diuorum iras, præter nego-
cia, quæ nec pauciora, nec minora sunt,
quæ homines suo sibi opere important
timeamus, frustra inquam, tantum cura-
rum, ac cogitationum, clarissimi illi medi-
ci, in optima medendi inuenienda ratione
posuere, si medicina ad verba garrulatq;
peculiariter descendit, si omnia abdicanda
sunt, si tota medicina (quod fecit Ascle-
piades) ad casum reuocanda est faciendaque
ac tentanda à casu & cōiectura, nō vsu atq;
arte, omnium morborum eadem si sint re-
media nempe (vti ille volebat) quemque
hæc abstinentia cibi, alias viui frictio cor-
poris, ambulatio, atq; gestatio si enim mo-
ly illa homerica, Mercurio, aut pæonia,
aut Panaces, aut Heracleon, vel Chironica
aliaque herbæ dijs immortalibus ascrip-
tæ singulæ singulis morbis curandis suf-
ficiunt, quid opus fuit tam numeroso her-
barum ac remediorum genere? Nonne
istud est quod inquit vnica filia duos pa-
rare generos, & duos, imò vniuersos pa-
rietes, vna dealbare fidelia? an non id me-
ritò præter cetera possumus indignari, le-
uissimos homines torrēti ac meditata ora-
tione

tione, ita posse blandiri auresq; , animosq;
 ita de mulcere, vt vniuersum propè genus
 mortalium circumgerint in se tãta autho-
 ritate, nec minore fama, nō alio modo, quã
 si cœlo emissi aduenissent, repenteq; leges
 salutis humano generi dedisse, cura nimis
 anxia fauentibus cunctis, ceu vera essent,
 quę facillima. quę tamen si bene estimetur
 non solum humana, diuinaque iura om-
 nia confundunt, verum auidissimæ, tan-
 tum hominum ad res novas cupidini ser-
 uiūt, euertendæ potius, quã emendandæ rei-
 pub. & corrupēdis, quam corrigendis
 moribus magis opportuna, id quod talpis
 ipsissimis videre est, nisi talpis ipsis simus
 cæciores? Quis nō hanc temporū, morūq;
 vicem vehementissimè doleat? Quis non
 eam cladē euixissimè in solas terras pro-
 pellere iuuat? Quis in hoc communi dis-
 crimine, sibi satis prospectum ratus desi-
 deat, torpeatq; ineatia? O terras ipsas mi-
 serias, quam disparibus Dominus olim, hō-
 dieque (quamquam quomodo isti Do-
 mini?) sed tamen quam à disparibus Do-
 minis tenentur? O cœlos ipsos infastos,
 quos hæc reipublic. vulnera tegere o-
 portet, vtinam satis constaret, ijs qui sua

S ij

vel pa

vel parum vel nihil referre putant hęc o-
 bis tragœdiam, siue diuinitus, siue animi-
 lium coniectura aliqua, nostra & Eccle-
 siæ catho. interesse minimum nec vince-
 rēt hi boni viri, nec sibi haberēt quod glis-
 cunt, fierentque suorum votorum com-
 potes, dummodo scirent quos quidam
 (utinam temerarius essem) tantopere in-
 columnes esse cupiunt Apostolos, quando,
 que optimatum partibus, quas secum si-
 mul defendit Ecclesiæ sublimitas, atque
 vindicat exitio futuros, & Apostolis his-
 ce pares, similesque, multos inesse euan-
 gelistas circumcelliones alteros, quod ge-
 nus hæreticorum famosissimæ audacię &
 crudelitatis fuisse testis est August. de hæ-
 res. 69: monasterienses, atque Rusticos,
 Germanicos, id est extorres patria, aqua
 & igni indignos, sacrilegos, insolentes, in-
 cestos, ære obstrictos alieno arctissimè,
 seditionum authores, sicarios homines,
 compilandæ Reipub. amplius quam ser-
 uandę candidatos, quamquam diuersum
 semper illis præceptū sit & id genus ma-
 iorum diuersoria complura, iam pridem
 securitatem posterī temporis signantia,
 atque testantia, nisi iocum ludosque opi-
 nemur

nemur fortunæ esse, omnem hanc scænicam turbam. Tantum est in rebus (o malum) Inane. Verum iam enauigit ex hisce scrupolosis cautibus oratio, & quod proposuimus prosequamur, spero siquidem complures & de multis germaniæ principibus est constans rumor desperare præcipitis consilij sui euentum, atq; successum rebus haud prosperè decedentibus, multoq; secius quam expectabant iactam abs sese aleam, cedere, diligenter, studioseque aduertere animum licet secius quam oportuit sanè sed non tota errat (quod inquirunt) qui media via reuertitur, præstatq; tot aduersos casus expertos, neque vero successum vel vnum meliora meditari quam tentatis extremis, extrema time re, aq; perferre, licet C. Cæsar difficilior iudicauerit (lege lata de iure magistratuum eo capite quo à petitione honorum absentes submouebantur, ne Cæsare quidem excepto) se principem ciuitatis à primo in secundum, quam ex secundo nouissimum detrudi, nimirum, miserrimum infelicitatis genus reputans, aliquando fuisse felicem, quo ingruente nihil addi posse miseriæ, nihilq; superesse, cur libeat viuere. Simul

S iij ac pri-

De pœni-
tentia pu-
blica.

ac primum declarauimus non vnum esse
pœnitentiæ genus, sed aliud quidem pri-
uatum aliud publicū atq; solenne pariter,
aliud publicum tantum, non ita solenne,
nunc deniq; cuiusq; leges atq; summatim
conditiones explicandę sunt, hæc enim duo
ex illo primo, nō ediuerso nasci sepe di-
ximus & priuatū omnibus pœnitentibus
commune esse, publicū autem atq; solen-
ne non item, nam publicam quidem pœ-
nitentiam peragebant etiā clerici ob quę-
dam grauiā publicāq; præsertim crimina
quemadmodū ex omnibus cōcilijs cū
œcumenicis, tum synodicis probatissimū
est. Interdū enim clero defungebantur, a-
lias à communione arcebantur, nonnun-
quam inter Laicos, Laicam communio-
nem percipere, aut peregrinam (quam aie-
bant) iubebātur, aliquando ad perpetuos
carceres condemnabantur. Interdū nequo
in fine quidem communionem accipie-
bāt, non raro degradabantur, sepe ab ali-
quibus, non ab omnibus, officijs suspen-
debātur, frequētissimè in are, ac corpore
muletam luebāt. Interdū perpetuę pere-
grinationi destinabātur etc. Est enim
omnibus communis natura, & elementa,
& vita

& vita & mors etc sacra mensa, domi-
 cum corpus, regni promissio, lauacrum
 regenerationis, purgatio peccatorum, sa-
 tisfactio & redemptio etc. ait Chryso-
 Homil. 7. de poenit. Ita ego saluo iudicio
 meliore capiendum existimo illud concilij
 Arelat. 3. sub Carolo magno habiti cap.
 26. qui publico crimine conuicti sunt rei-
 pub. iudicetur, & publicam poenitentiam
 agant secundum canones, sic episcopi, pres-
 byteri, diaconi, detecti, quod moechati
 fuissent, propter scandalum, & nefandum
 crimen, nec in fine communionem ac-
 cipiebant, vt placuit concil. Elibert. ca. 18.
 Si quis siue clericus, siue laicus, vsuras fuis-
 set detectus exercere illum degradandum
 & communione priuandum, hunc excō-
 municandum visum fuit cap. 20. agebatur
 enim ferè hæc publica poenitentia, ob pec-
 cata publica, seu à clericis, seu à laicis, pro
 sacerdotis confessarij existimatione, vnde
 cum August. dixisset sufficere occultum
 peccatum confiteri priuatim Deo in au-
 rem sacerdotis, & eodem agendum modo
 esse circa poenitentes, quo cum mortuis e-
 git Christus, publicos, & notos ma-
 nifestè & palam, occultos, occultè suscitā-

S iij dos de-

Meritum
torius ec-
cle. suae
implorā-
dum pa-
nitenti.

dos declarans, docemur ait publice peccā-
tibus, non proprium, sed Ecclesiae suffice-
re meritum, sic itaq; mortuus iaceat sicq;
se mortuum ostendat, publicè mortem suā
prædicando publicè fructus poenitentiae
ostendendo, vt turba ploret amissum, &
defleat quem dolet mortuum etc. et post
pauca, qui enim multos offendit peccan-
do, placare multos debet satisfaciendo, vt
ecclesia prius offensa per culpam, in con-
uersione flectatur per misericordiam,
orans pro ipso quem defunctum dolebat,
vnde Deus flecteretur ad veniā, qui prius
adhibuit misericordiam libro de vera &
falsa poenitentia. cap. 11. & quia sicut scrip-
turae miracula, artes, disciplinae, sapientia
humana, iuxta ac diuina, etiam ipsissima
adeo sacramenta extra Ecclesiam quidem
esse, prodesse vero non ita possint, laboret
itaq; inquit ca. 12. poenitentes in Ecclesia
esse, & ad Ecclesiae vnitatem tendere, nisi
enim vnitas ecclesiae succurrat, nisi quod
deest peccatori, sua opitulatione compleat
de manibus inimici non eripietur anima
mortui, credendum est enim, & pietas fi-
dei expostulat credere, quod omnes ele-
mosynae totius Ecclesiae, & orationes, &
iustitiae

iustitiæ opera, ac misericordiæ, subueniāt
 recognoscenti suam mortem. per suā con-
 uersionem, ideoq; nemo digne poenitere
 potest, quem non sustinet vnitas Ecclesiæ,
 neq; quis proinde petat sacerdotes per a-
 liquam culpam obnoxam quampiam ab
 Ecclesiā diuisos, etc. Iuit Iudas ad diuisos,
 & diuisus periit, neq; enim illi parum est
 cui omne bonum Ecclesiæ suppetit, siue
 in celo, siue in terra collocatū, hoc amittēs
 per excommunicationem, nisi reciperet
 per sanctæ matris vnitatem, vel pietatem,
 quo modo poterit vnquam poenitere, qui
 Deum inuenire beneuolum queat, quum
 eius sanctissimam sponsam, & matrem, fi-
 liam, & sororem non est veritus offende-
 re, eiusq; auxilium floccipendere? & de
 hac publica poenitentia loqui videntur
 Tertul. Pacia. Cypria. Amb. permultis ad-
 hibitis scripture testimonijs, in suis de pæ-
 nit. lib. vel de lapsis erigēdis, & sæpe per-
 miscere, & confundere poenitentia genera,
 vt nescias de quo agant, dum omnia e-
 nim peccata canonibus, & disciplina sub-
 iecta sciunt, omnigenam poenitentiam præ-
 scribunt, præsertim cum hac genera poe-
 nitentia non sint. de ratione per se sacra-
 menti

in q. 27
 ol. 27
 27. 27

De peni-
tentia so-
lenni.

menti, sed modi quidam, pro qualitate
criminis satisfactorij iuxta sacerdotis co-
fessarij iudicium, quum perinde alioqui
sit priuatim ne, an publice, an solenniter
quis peccata sua satagit expiare, si modò
dignos poenitentiae fructus edat. Solennis
autem poenitentia ea erat, de qua in con-
cil. Agathen. cap. 15. iubebatur enim eius-
modi poenitentes, sicut ubiq; constitutum
fuerat, per impositionem manuum vela-
ro capite, cilicio amicti, abrafa coma, mu-
tatisq; vestimentis ad poenitentiam susci-
pi, si eius aetatis fuerant, cui fides haberi
potter, & hec humillima poenitentia tunc
committi, ut citat Gratianus dist. 50. poe-
nitentes, deinde ea. sequent. ibidem ex eo-
dem concilio omnes poenitentes publicam
& solennem poenitentiam subituri, & ad
eam ab sacerdote nempe condemnati, in
capite quadagesime pro foribus Ecclesiae
episcopo eius ciuitatis ubi ubi fuerunt sac-
co amicti, nudipedes demisso humi vultu
fixisque in terra luminibus, exhibere pra-
cipiuntur sese, ipso suo habitu, & gesti-
bus reos sese confitentes. (Tu vero obse-
cro vide mihi solennitatem) debent ibi a-
desse (inquit Cano.) decani, archiepisco-
pi, pres-

pi presbyteri parochiarum, & presbyteri
 poenitentium, qui eorum poenitentiam,
 & conuersationem inspicere debet, & se-
 cundum modum culpæ poenitentiam in-
 iungere per gradus præfatos (id est vt mi-
 nor non soluat, quos maior ligauit, citra
 aut extremam necessitatem, aut eius qui
 ligauit consensum (ni fallor) & concil.
 Elibert cap. 53. satis innuit, & conc. Are-
 lat. i. cap. 16. & Photius Titul. 9. cap. 39. &
 alia concilia plurima, hinc tot legibus can-
 rum est, ne quis, siue clericus, siue laicus,
 commutet coloniam, Ecclesiam ciuitatem
 parochiam absq; literis eonfessorijs, vt lo-
 quitur concilium Elibert. cap. 25. seu comi-
 municatorijs vt concil. Arelat. i. cap. 9. vel
 pacificis vt Photius Tit. 8. cap. 5. 6. etc. no-
 mocanonis sui, siue commendatitijs vel re-
 liqua cōcilia ferè vniuersa, quod vtiq; nam
 hodieq; seruaretur, non ita feces vnde
 quaquam gentium diffuerent huc illucq;
 tanquam in suam quandam sentinam, a-
 liarumq; rerum pub. Lues in alias, aliasq;
 res pub. sua scabie, atq; contagione serpe-
 ret per maximo fidei, religionisq; & peri-
 culo & impendio, hinc poenitentes ab il-
 lo Ecclesie senatu in ecclesiam induci mā-
 dat cō-

DE PAENITENTIA

dat concil. Agath. & cū omni clero episcopum septem Psalmos poenitenciales in terra prostratum, cum lachrimis pro ipsorum absolutione decantare, de hinc ab oratione quidem surgere, vti canones volunt, manusq; eis imponere, & aquam benedictam aspergere, & cinere & cilicio illorum capita operire, ac demum cum gemitu, crebrisq; suspirijs denunciare, quod sicut Adam exturbatus est ē paradiso, ita eos pro peccatis admissis, ab Ecclesia eiciendos, atq; ita ministris iubere debere, vt ab Ecclesiae liminibus propellant prosequente vniuerso eos clero, & succinente illud responsorij (quod vocant) In sudore vultus tui vesceris pane tuo, Genes. 3. hęc vero, sic fieri, vt hi poenitentes conspicientes Ecclesiam totam, ob affectum erga ipsos, amoremq; maternum, dolore & miseratione percelli, haud parui faciāt, poenitentiam. Deniq; mandant concilij patres, in sacra Domini coena, iterū per eosdem decanos & præsbyteros poenitentes Ecclesiae foribus sisti, nam reconciliationē poenitentium fieri oportere feria quinta ante paschæ placuit visumq; est lege sancire D. Innocentio pont. (1. opinor) vt
prodit

prodit Rabanus lib. 2. instit. cler. c. 30. quā-
 quam plus minus centum annis, prior
 Melchiades papa quum ob hoc quod feria
 5. paschæ in gratiam recipiantur poeniten-
 tes, tum ob alia mysteria eius diei, ordi-
 dinauerit, non esse eo die ieiunandū, quod
 refert Carolus Mag. si tamen ipse est ut
 sic loquar comici quum in epistola ad Al-
 binū de ritibus Ecclesię in exordio pro-
 pē (id quod in nescio quibus cōcilijs lege-
 re me memini) & Cypria. præter alia sa-
 cramenta à Christo instituta, hodie recō-
 ciliantur (inquit) peccatores Ecclesiæ &
 eiectioni foras ad matris vbera reducuntur,
 & exclusi à cætu sanctorum ad commu-
 nionem, qua caruerant reuertuntur, hodie
 patent carceres & dammati libertate do-
 nantur, seueritate deposita, hodie iudices
 mansuescunt. et vndiq; coniugata pietatis
 negocia, quasi abortiuas traditiones anti-
 quas sepeliūt, & Christianę religionis par-
 turiunt nouitatem etc. serm. de vnctione
 chris-matis, & alijs sacramentis. Ita siquidē
 D. Hieronym. Fabiolam ē genere natam
 Fabiorum Rom. secundum fortitam ma-
 trimonium priore relicto, ob quamplu-
 rima mariti prioris vitia neq; vile scortū,
 aut

Nobilis
 Fabiolæ
 poeniten-
 tia.

aut mancipium tolerare equo animo posset, post mortem secundi mariti, in semet reuersam saccū induisse, errorē publicē falsam esse, & tota vrbe spectante Romana, ante diem paschæ in Basilica quondam laterani, qui Casariano truncatus est gladio steterisse in ordine pœnitentiū, episcopo presbyteris, & omni populo collachrymātibus sparsum crinē, ora lurida, & squallidas manus, sordidaque collo submisisse, cum omnium admiratione etc. affirmat. In epitaphio Fabiolæ ad Oceanum. Sic D. Ambro. lib. ad virginem Deo dicatam lapsam, instituit ad hanc ritē peragendam pœnitentiam. Primò vult eā omnē huius vitæ curam, velut mortuam, & hoc mundo defunctam abijcere procul, deinde lugubrem vestem (quam pullam Romani vocabant puto) sumere. Tertiò crines amputare, itē singula membra punire oculos perpetuò lachrymis madere, pallere semper faciem totū corpus incuria macerari, cinere aspersum, & oportum cilicio, perhorrescere. cor vero, sicut caxam liquecere etc. Talis vita inquit, si pœnitentiæ actio talis fuerit perseverans, audebit sperare, & si non gloriam, certē pœnē euacuationem
ac post

ac post pauca, peccator ergo qui sibi ipsi nō
 pepercerit inquit, inueniet sibi parcentem
 Deū, & si futuras gehēnæ poenas perpetua
 les, hoc paruo vitæ spacio compescuerit
 seipsum ab æterno iudicio liberat, grandi
 plagæ, alta et proluxa opus est medicina,
 grande scelus, grandē habet necessariā sa-
 tisfactionem, nam non est dubium leuius
 esse crimen, vbi peccatum suum, vltro
 homo confitetur, & poenitet, at vbi celans
 mala sua, inuitus detegitur, & nolens
 publicatur grauius multò est facinus, &
 dicit homines nullam poenitentiam quan-
 tumuis magnam recusaturos, si imminens
 iudicium, & supplicium æternum, ob ocu-
 los ponerent, monetq; eam iam ingressam
 hunc poenitentiaæ agonem, fortiter sibi
 constare proposito insistere, & tanquam
 naufragium tabulæ apprehensæ inherere,
 & poenitentiaæ sese ad extremū vsque vitæ
 curriculum mancipare, nec tibi præsumas
 ab humano die posse veniā dari (ait) quia
 decipit te, q hoc tibi pollicetur quæ enim
 propriè in Dominū peccasti, ab illo solo
 te cōuenit in die iudicij expectare reme-
 diū, ita ibi Ambr. capite .8. & hortatur
 statim in principio c. 1. Ecclesiā vniuersam
 ad la-

ad lamentum, & luctum, & commiserationem, at corruptorem quoque; ultro poenitentiae carcerem admonet petere, obstringere catenis, viscera, animam gemitibus ieiuniisque; cruciare, sanctorum auxilium implorare, iacere aduolutum electorum Dei pedibus, alioqui thesaurizatum eum sibi iram, in diem irae & iusti Dei iudicii etc, cap. 9. et ultim. (secundum quaedam exemplaria) subditur quippe, denique; quaedam ad eandem elegantissima ad poenitentiam parenæsis, et vult nullo die omitteri Psalmum 50. pro eiusmodi negotio decantatum etc. Sic D. Basil. monacho elapso consulit, ut ad se veniat, nihil veritus, nihil prae-texti admittens, sese namque mortuum suum deploraturum, se curaturum cunctos eum suscepturos benigne, et vicem casumque; condolituos promittit, nondum enim fores misericordiae diuinae clausas esse, sed gratiam differentem poenam praestolari conversionem, confessionem commendationem, ne curcteris inquit, et tu ipsius, omniumque nostrum miserere, sic ferè Basil epist. 183. ad Monachum elapsam Tu autem mihi hic aduerte, professionem Basil. et Ambro. ac vota (quae nuncupamus)

mus) temporibus fuisse vſitatiffima. Simi-
liter planè hortatur Baſil. alium monachū
elapſum, ob cuius violatam profeſſionem
res chriſtianas (vt fit modo hodieq;) à lu-
dæis, & græcis, per actus ſcenicos repræ-
ſentari, & exhiberi; ſtudia autem mona-
chorum præciſa, bonos terruiſſe malos
eum roborafſe, & indifferentes ad pro-
teruitatis emulationem, & imitationem
traxiſſe, & quantum in ipſo fuit, Chriſti
gloriationem Ioannis 16. confidite ego vi-
ci mundum, ſoluiſſe affirmat etc. epiſtola
184. Idem agit epiſt. 185. ſcribēs ad elapſam
virginem ſui ſtatus pertæſam. & nunquā
ſe promiſiſſe virginitatem & Hieronym.
eodem modo inuehitur in Suſannam
quandam lapſam etiam, & agit quem-
admodum Ambro. vt non dubitem di-
cere, quod ipſe Hiero. lib. ſcript. eccle. ſcri-
bit vulgo fieri apud Græcos de Philone,
& Platone, aut hunc illum, aut illum, hūc
ſequi. vel Ambroſium Hieronymum, vel
Hieronymum Ambroſiū imitari, ob non
ſolā ſenſū & eloquiū, verum etiā verborū
ſimilitudinē, & ad hanc, vel certè publicā
illā poenitentia, hortatus eſt Hierony. dia-
conū quendū laſciuū, & eo petulantia, &
libidi-

T

libidi-

libidinis igne perditè æstuantem, vt præ-
 ter alia stupra atq; incestus, etiã in ipsa spe-
 lunca, vbi natus est Christus, Deo deuotã
 virginẽ, ad rẽ venereã sollicitare, non fue-
 rit religio, vt in cilicio & cinere voluta-
 retur vt solitudinẽ peteret, vt in monaste-
 rio reliquã vitę partẽ degeret vt Dei mi-
 sericordiã iugibus lachrymis imploraret,
 nihil siquidem ita Deo repugnare, quã
 cor impœnitens, solũ id crimẽ esse, quod
 veniã consequi non possit, nunquã esse se-
 rã pœnitentiã solũ desperationis crimẽ es-
 se insanabile etc. epistol. ad Sabianũ dia-
 co. Ita inter pœnitentes stetit Philippum
 Augu. Imperat. primũ nominis Christia-
 ni, memorat. Euseb. Cæs. lib. 6. Eccle. hi-
 sto. cap. 25. & Nicepho. lib. 5. cap. 25. & alij
 historici, nã pro alijs alijsq; peccatis, aliter
 aliterq; inter pœnitentes (ita nempe vete-
 rana synodi loquuntur) erat standum vel
 duobus, aut tribus, aut quatuor, aut quin-
 que, aut sex, aut septem, vel octo vel vi-
 ginti, aut triginta, aut amplius annis aut o-
 mni vita sicut ex omnibus concilijs œcu-
 menicis, & prouincialibus & pœnitentiali
 pontificio, & Petro Alexand. & V. Bed.
 & Theodoro Cantua. & Gratiano, &
 luone

Iuone Car. liquet, hinc enim sunt illa apud
 D. Greg. Neocæsa. θαυματουργόν appellatū
 πρόκλυσιν eorum qui ante extra foras o-
 ratorij. sua peccata deplorabant à fide-
 libus ingredientibus, patrociniū, & opem
 fidemque, ac preces flagitabant ἀκρόασις
 eorum poenitentium qui intro in loco qui
 dicebatur γάρθριμα fortè quòd aut ferulæ
 repositæ essent, vel quòd ibi poenitentes
 ferulæ, id est potestati, & officio sacerdo-
 tis subderentur, auscultabant, stantes post
 catechumenos, cum iisdem sub secretam
 egressuri ὑπόπτωσι illorū qui intra tem-
 pli portas erant humi prostrati, inter cate-
 chumenos σύστασις eorū qui sunt in con-
 uentu & portio concionis reliquis sese fi-
 delibus commendantes, non cū catechu-
 mis exituri μέθεξις καὶ κοινῶν μυστήρια
 Christi sacramentorū communicantium,
 & participantium, aliaque immunera, quæ
 prolixū est perconsere, & inutile, pariter,
 Nam in concilijs passim sunt obuia, ani-
 mum aduertendi, quū enim omnes pres-
 byteri suos tenerent memoria canones,
 oblato quocunq; peccatore poenitentiam
 implorante, & facta exomologesi, melio-
 rem mentem induere percupiente, nihil

Varij pœ-
 nitentiæ
 ritus.

T ij quam

quam canones cōsulendi veniebant, secū-
 dum quos disciplina & ordo poenitentię
 non penitendę pręscribatur. attende verō
 mihi D. Ambrosium, æqui, boniq; eiūq;
 disciplinę, quam dicimus observantissimū
 qui suam iurisdictionem, & virgulam cę-
 soriam non dubitavit etiam in Imperato-
 riā celsitudinem, exercere, cum enim
 ægrē tulisset Theodosius August. statu-
 ta, decretaq; sui consistorij mox subolere
 Ambrosio, fama vulgi crescente, quę si
 bona erant probanda, sin impia improbā-
 da meritō sacerdoti erant, eoq; latere se-
 se ea quam agnita non arguere maluisset
 Episcopus Amb. cū Augustum vehe-
 mentioris, & irritatoris animi cętera reli-
 gionis, pietatisq; studiosissimū nosset, tum
 ne ipse Ambro. aut suo officio, aut impe-
 ratoris salutē deesse putaretur, facinus il-
 lud in vrbe Thessalonicensium factum ab
 Imperatore, quod maximopere Ambr.
 antequam fieret dissuaserat, & se & om-
 nes gallorum Episcopos & synodum to-
 tā haud mediocriter accepisse memorat.
 Eijciendum porro eum omnes censuisse
 à cōmunionē, & reconciliationem ei
 prorsus esse necessariam, neq; id eum aut

irasci

irasci, aut pudere debere, quod illi cū Da-
uīde, & alijs regibus satrapis, & magna-
tibus commune est, id quippe nunc esse
pro peccatis expiandis penitentiam, quod
olim in veteri testamento sacrificia, neque
mirandum, hominem peccare sed repre-
hendendum protinus, si non cognoscat se
errauisse, tolli autē humilitate, lachrymis
& poenitentia peccatum, secus nec ange-
lum, nec archangelum, neque dominum
ipsum relaxare, non parcendum proinde
verecundia, non habere quidem se cau-
sam contumaciae, sed timoris, offerreque
se non audere sacrificium ipso praesente et
assistente, ita enim per reuelationem edo-
ctum sese, ut cum illo ageret, & ab eius
communione abstineret, eius namq; ob-
lationem, non esse Deo gratam alioqui a-
mare diligere orationibus prosequi com-
munionem desiderare, id si credat ipse, cu-
pere ut monentē audiat, id si non facit, ig-
nosci velle, si deum praeferat homini Am-
brosius. Sic epist. 28. ad Theodo. Aug. Itē
in oratione fnebri, quam habuit super
morte Theodosij Mag. audiente D. Ho-
noro filio principe, & altaribus assistente
patriq; iusta persolvente celebritate oc-

penitentia
sacri-
ficii & li-
tationis
instar.

T iij corrente

Parenta-
lia iusta-
que func-
bria fieri
solita.

currēte quadagesimi diei obitus eius (itā
consuetudo apud Christianos inoleuerat,
vt alij tertium diem, et tricesimum, alij
septimum, & quadagesimum obitus ob-
seruarent religiosē vtramq; enim obser-
uationem Ambro. testatur habere autho-
ritatem ē scripturis, qua pietatis officium
extremē impletur) postquam varijs signis
coelum, terramq; portendisse tanti princi-
pis mortem & quasi defleuisse dixisset,
eumq; multis laudibus extulisset, quod
erga noxios clemens, erga fidem & reli-
gionem feruens, erga hostes strenuus, er-
ga precantes & supplices indulgens, erga
pauperes benignus quodq; immanē quan-
tatem exigendę annonę relaxasset, quod
vbi peccatum obrepsisset, veniam humi-
liter postulauisset, dilexi virum (inquit)
qui magis arguētē, quam adulantē pro-
baret, strauit omne regium insigne quo
vtebatur, defleuit in Ecclesia publicē pec-
catum suum, quod ei aliorum fraude ob-
repserat, gemitu, & lachrymis orauit ve-
niam, quod priuati erubescunt, non eru-
buit imperator publicē agere pœnitentiā
neq; vllus postea dies fuit, quo non illum
doleret errorem, quid quod præclaram a-
deptus

deptus victoriam? tamen quia hostes in
acie strati sunt abstinuit à consortio sacra-
mentorum, donec Domini circa se gra-
tiam filiorum experiretur aduentu etc.

Prosequitur & encomijs & precibus mu-
tis animam Augsti, confidit se exauditum
iri inquit, & D. Ruffinus quoq; eccle. hist.
lib. ii. cap. 8. iniusta est ait, religiosissimo
principi quadam surreptione turpis que-
dam macula, etenim cum apud Theffalo-
nicam seditione exorta, quidam vir mili-
taris ordinis impetu furentis populi fuif-
set extinctus, repentini nuncij atrocitate
succensus, ad ludos Circenses inuitari po-
pulum, eiq; ex improviso circūfundi mi-
lites, atq; passim obuios, quosq; obtrunca-
ri gladio iubet, & vindictam dari nō cri-
mini, sed furori, ob hoc quum à sacerdoti-
bus Italiae argueretur, agnouit delictū, cul-
pāq; cū lachrymis cōfessus publicā poeni-
tentiā in cōspectu totius Ecclesiæ exegit
& canonicū sibi tēpus ascriptū, patienter
impleuit quibus omnibus hoc quoque
quod mirum est adiecit, lege sanxit in po-
sterum vt sententiæ principum super ani-
maduersione prolata, in diem tricesimū,
ab executoribus differrentur, quo locus

T iij misc.

misericordiae, vel si res tulisset poenitentiae
 non periret. Eutropius vero dicit eum octo
 mensibus excommunicatum fuisse, & cum
 ante expletum poenitentiae tempus & ab-
 solutionis gratiam, fisis precibus Rufini
 viri consularis praesumpisset accedere ec-
 clesiam quod grauem, acremque repulsam
 ab D. Ambrosio sit passus, nec aliter tan-
 dem a vinculo solutus, quam legem conderet
 iubente antiste Ambrosio, quae sententia
 mortis & praescriptionis non ferendam de-
 cerneret antequam 30. diebus causa esset
 ventilata etc. lib. 13, de gest. Ro, §. Theo-
 dosio. Similiter Freculphus To. 2. lib. 4. ca.
 27. Cassidorus ex Theodoretis ita narrat
 rem gestam hist. tripart. lib. 9. cap. 30. Tes-
 salonica quae vrbs totius Achaiae, Thessa-
 liae Illyricae Macedoniae princeps est, non-
 nullos è magistratu imperatoris, & iudi-
 cibus, orta seditione fuisse lapidatos, &
 trucidatos, id verò Theodosium, ita male
 habuisse, ut nulla proposita causa, nullo
 praemisso iudicio, fontes, infontesque pariter
 puniri iusserit septem millia hominum, quo
 audito Ambrosium restitisse mediolanen-
 se templum ingressuro Augusto, indignum
 asserentem, qui ijs pedibus pavementum
 calcet,

calcet, ijs oculis templum aspiciat, hisce
 manibus corpus Domini accipiat, hoc ore
 sanguinis poculum gustet, suscipiendum
 certè vinculum & ligandum eum, vt me-
 dicina ea sanctitatem reddat, atqui regem
 sane sacerdotum, regumq; officia intelli-
 gentem, cum octo mensibus perpetuis ge-
 mens & flens atq; lamentans in palatio
 perdurasset ingruente natalis domini festi-
 uitate, accessisse Ruffinū magistrum prin-
 cipis familiarem, & quēsisse tanti doloris
 causam tunc autem respondisse Theodo-
 sium, templum quod alijs patet & com-
 mune est omnibus, præclusum sibi dein-
 de & cælum & terram ipsi interdictam, tū
 Ruffinum properasse ad Ambrosium vt
 vinculum solueret, quo imperator ligatus
 tenebatur Imperatorem autem, quāquam
 nosset Ambrosij constantiam, & animi
 integritatem indeprauatam penè secutum
 Ambrosium ita Ruffinum durè excepisse
 vt Augusto suaderet iam media via pro-
 fecto. reditum, inflexibilem enim esse
 episcopum, ipsum autem percepisse nō ta-
 men Ecclesiam, sed saluatorium intrasse
 ibiq; supplicem factum orauisse pro vin-
 culi solutione, Ambrosium autem tyran-
 nidem

vnde pro
 batū ha-
 bem⁹ Eu-
 charistiā
 olim in
 manuū
 porrigere
 solero.

DE PAENITENTIA

eidem taxasse, legum diuinarum reū clā-
 mauisse, & transgressorem, at illum nolle
 Ecclesiasticas sanctiones infringere se di-
 xisse, neq; limina vetita contingere sed
 poscere absolutionem & ecclesiae ingres-
 sum, quam Dñs praeceperat poenitentiam
 agentibus aperiri, tum antistitem interro-
 gauisse, quam poenitentia ostendisset ipse
 quibus emplastris tam diras plagas cu-
 rauisset. Tuum porro eū dixisse opus &
 docere, & medicamenta temperare, suum
 autem oblata suscipere, Ambrosium itaq;
 postremo mandasse vt legem ferret, qua
 causa mortis & proserptionis examinari
 deberet 36. dierū spacio, atq; ita eū soluisse
 legē autē eā deinceps obtinuisse. Iam ve-
 ro mihi attende poenitentiae quam subiit
 modū nāq; Theodoret. eum non stetisse
 neq; genua flexisse, sed pronum in terram
 iacuisse, & Dauidicum illud immurm-
 rauisse adhæsit pavimento anima mea, vi-
 uifica me secundū verbū tuū, manibus au-
 tē, capillos euulsiſſe frontē, percussisse, pa-
 uimentū lachrymis resperſiſſe, itaque ve-
 niam imploraſſe.

Cū deniq; oblationē eſſet facturū, sur-
 rexisse cum lachrymis, & ingressum, &
more

more suo stantem intra cancellos, ab Ambrosio iterum obiurgatum, differentiam locorum edocente, Primo enim Episcopum quesivisse, quid ibi moraretur, eoque respondente, se expectare sacrorum mysteriorum perceptionem per Archidiaconum significasse, interiora loca sacerdotibus tantum concessa, ceteros nec introire nec contingere ea permitti, Imperatorem vero dixisse, non tam præsumptione, quàm consuetudine Ecclesiæ Constantinopolitanae id fecisse, non tamen alterius Ecclesiæ refellere consuetudinē. eāq; etiam nolente Episcop. Nectario. Constantinopoli post servavisse, & existimavisse parem se nunquàm Ambrosio reperisse episcopum, ac sacerdotem, ita D. Cassidorus hist. tripart. lib. 9. cap. 30. Eodem prope modo Niceph. lib. 12. eccl. hist. c. 40. & 41. nisi, quod Theodor. neq; lib. 5. eccle. hist. ca. 12. 18. 19. neq; in tripart. hist. quā citavimus ita apertè rationē seditionis natae Thessalonicae, prodatur atq; Niceph. quā fuisse opinatur, quod cum curule certamen in ea ciuitate exerceretur, essetq; quidā ciuis auriga captus, ob nescio quod facinus, eius palestra admodum peritus, vulgo orante, & plebe

plebe vniuersa, non fuerit, dimissus, sicq;
 res ad arma, & seditionem spectarit, qua
 quidam curiales oppressi sint, quamob-
 rem Augustus grauissimè insensus, suorum
 mortem temerè. & absq; iudicio, ira &
 velut furijs ac intemperijs percitus, quam
 ratione motus magis vindicari, Similiter
 Sozome. libro. 7. cap. 24. Nam pro varie-
 tate peccatorum, tot, vel diebus, vel septi-
 manis, vel mensibus, vel annis inter pe-
 nitentes, alijs tot inter catechumenos, alijs
 tot inter discommunicantes, poenitentiam
 agētibus iuxta sacerdotis ac episcopi sen-
 tentiam standum, in primitiua Ecclesia, cū
 orientali, tum occidentali fuisse, & suum
 quenq; locum propriū in Ecclesia, alium
 paganos ad audiendum verbum
 Dei, alium energumenos, alium catechu-
 menos, alium poenitentes, alium non poe-
 nitentes & fideles reliquos, alium mares,
 alium foeminas, aliū laicos, diuersum cle-
 ricos, & sacerdotes, alium communican-
 tes, alium non communicantes ex veterū
 monumentis compertū est fortiri solitum
 & omni tempore ieiunij manus imponi
 oportere poenitentibus à sacerdotibus, ha-
 betur in antiquis statutis Ecclesiae, citatis
 in con-

in concil. Carthag. 4. cap. 80. et poenitētes
etiam diebus remissionis genua flectere
debere, cap. 82. & negligētiōres poeniten-
tes, tardius reconciliandos, ibidem ca. 75.
Qui autem poenitentiam implorant, siue
sensu, siue rationis, siue linguæ postea red-
dantur impotes, ante absolutionem, re-
conciliandos per manus impositionem, et
cōmunionem muniendos viatici, si autem
superuixerint, statutis poenitentiae legi-
bus subdendos, quamdiu sacerdos proba-
uerit cap. 76. etc. Qui verò poenitentium
leges subierint diligenter, & ante recon-
ciliationem quocunq; casu, vel terra, vel
mari obierint, suum diem, eorum memo-
riam, & orationibus, & oblationibus cō-
mendandam cap. 79. De facto autem Ne-
ctarij episcopi Constant. ita habet. Necta-
rius Constantinopolitanae Ecclesiae cura-
tor inquit, Niceph. primus omnium, pres-
bytero, qui à multo tēpore in Ecclesijs
poenitentibus praefuerat, dignitatem ab-
rogauit, quem ferè orientales Episcopi
omnes, sunt secuti, quid vero id sit, & vn-
de initiū sumpserit, & quā ob causam, tū
esse desierit alij alia memoriae prodiderūt
ego autem vt sese res ipsa vere habet ex-
ponam

De facto
nectarij.

ELIOG

ponam quandoquidē nihil peccati admit-
tere, nō humane, sed diuinæ & immortalis
naturæ, est proprium, nos verò per trans-
gressionē, semel peccādi hæreditatem adi-
uimus delictorum eis veniam Deus cō-
cedere, iussit, qui legitima, & conuenienti
pœnitentia vñ deinceps simul peccatū &
auersantur, & confitentur, graue autem e-
piscopis, qui proximè post Christum fue-
re, est visum, in media plebe veluti in thea-
tro, noxam confiteri, quapropter ex pres-
byteris vnum delegere, qui probatæ vitæ
esset, & simul taciturnus, & prudens,
apud quem per pœnitentiam resipiscen-
tes, commissa sua proderent, proinde fa-
ctum, vt seorsim huic, quæ perpetrassent
mala propalarēt, atq; ille peccatorū cōfes-
sione audita, quū quid facto opus esset, &
quomodo crimē diluere conueniret, mul-
cta imposita ostēdisset, permittebat, vt qui
peccatū admisissent, ipsi à se peccati pœ-
nas sumerent, apud Nouatianos huius rei
nulla est cura, quū etiam ritus iste, propter
eos esse institutus fertur, cū cōmunicare
ipsi cū illis nollent, qui sub Decij persecu-
tione fidē abnegarant, & demū resipiscen-
tes ad eam redire flagitabant, nā eius tem-
poris

poris episcopi repugnantes, & reclamantes, hinc Nouati dogmati, Ecclesiasticum canonē secuti, in ecclesia qualibet presbyterū poenitentiariū constituerūt, vt ab hoc qui post baptismū peccarent, crimina sua cōfessi, absolutionē eorū peterēt, & obtinerēt. Canō verò iste, lōgo tēpore in alijs quoq; sectis, & alijs sectarijs seruatus est, in occidentālibus autē ecclesijs ad hūc vsq; diē obtinet, atq; maximē in Romana, vbi quoq; certus est poenitentium locus, stant illi perinde, atque iudicio condemnati essent, vultu demisso admodum lugentes re autem diuina peracta illi quidē ea sacra nō percipiūt, quæ eis percipere sas est, qui sacris sunt operati, atq; litarunt, cum euiatu autem & multo luctu, se illi ad pedes eius qui rem diuinam peregit, prouoluunt, deinde qui tum ministeriū eiusmodi ceremoniæ est sortitus, ad eos directus accurrit, ac itidem collachrymās sese humi quoq; sternit, tū reliqua Ecclesiæ multitudo circumstans, & ipsa item flens lamentansq;, lachrymis, & mœrore perfunditur, postea primus exurgit, seu præsbyter, seu Episcopus is sit, & illos similiter surgere iubet, & facta oratione, & precatus ea
quæ

quæ pœnitentibus cōgruunt, postquā audiuit, & dixit quæ opus est, dimittit cōcionē, ipsi vero suo quisq; loco segregati secundū quod cuiq; est iniunctum, se macerant, vel ieiunijs, vel vigilijs vel frequentibus precibus, & resipiscētia, vel illuuiē & deliciarum abstinētia, vel modis alijs præfixū suū quisq; tēpus ab episcopo præstolātes, vbi verò ad hunc modū alacriter libentiq; animo, debitū persoluerint pensum, à crimine absoluuntur simulq; cum cæteris in Ecclesia, eodem iure, cōmunioneq; eadem, conuentus frequentant. hūc ritum iam inde ab initio ad hoc vsq; tempus Romani Episcopi habuere, qui ab eis inde ad Ecclesias reliquas omnes peruenit præterquam ad Nouatianos, qui pœnitentiā prorsus non receperunt, auersati sunt autē etiā hunc presbyterū ὁμοούσιος id est constantialis fidei professores, authore Nectario, ob eiusmodi causam, atq; occasinem, mulier quædā ait nobilis, quū peccata sua esset confessa, ieiunio, & orationi vacare, & in Ecclesia permanere, ab eo quem diximus presbytero iussū est, quod vbi fecisset, postea à Diacono, qui cum ea concubuerat, constupratam esse se indicauit

Similiter
Sozome.
lib. 7, ca.
16.

dicauit confessaque est palā, id factū esse
 cū vulgus nosset, pessimè tulit cōtume-
 liā esse Ecclesiæ, indignū facinus existimās
 hinc Itaq; nō minima calumnia et crimi-
 natio seu expostulatio cōtra vniuersum
 ordinem sacerdotum nata est, Nectarius
 autem dubius quidnam ageret, diacono
 quidem, vtpote scortatori, ademit offi-
 cium, verū neq; sic malo sopito, sed ma-
 gis magisq; Ecclesia turbata viris sacris in
 suspicionem sinistram venientibus, mul-
 tisq; dictarijs laceffitibus habita deliberatio-
 ne, quorundam consilio potissimū Eude-
 monis eius Ecclesiæ presbyteri, patria
 Alexandrini, ne amplius in ecclesia pres-
 byter esset poenitentiarius, Nectarius pa-
 triarcha Constant. statuit, illis suadentibus
 vt cuiq; permetteretur pro conscientia, &
 sua fiducia cōmunicare, & de immacula-
 tis mysterijs participare, sic enim fore ec-
 clesiam liberam, immunemq; ab hac in-
 iuria, & contumelia, & hoc equidem in-
 de in statu Ecclesia permansit, ego verò
 ea certè re Ecclesiam è prisca illa, & vene-
 randa grauitate, excidisse, & ad arbitra-
 rium inconsideratumq;, & indiligentem
 morem prolapsam esse, & paulatim ab ac-
 curatiore

curatiore disciplina, desciscere coepisse existimo, æquum profectò est, & creditu facile, minus antè peccatorum fuisse. quum propter eorum, qui peccata confitebantur verècundiam, tum ob iudicum ad hoc institutorum industriam inquisitionem, quàm nunc etiam; id ita, vt fors tulerit, et quandocunq; cuiq; libitum est fiat, atq; hinc planè factum est, vt alter alterius peccata non arguat, illudq; Apostoli minimè seruetur, nolite communicare operibus tenebrarum infrugiferis, sed multo magis ea arguite, qua etiam de causa, Theodosium Mag. piæ memorię ecclesiæ honori seruientem, et consulentem, eum primùm legē promulgauisse coniectura sequor nequaquam mulierē nisi sexaginta annorum, qui liberos educarit, id quod Paulus diserte sanxit, in ordinem ministerij et cleri cooptandam. Sic Niceph. Cal. eccle. histo. lib. 12. cap. 28. et Cassiodorus è Socrat. et Sozome. histo. tripart. lib. 9, cap. 35. Lex ea Theodosij est de Diaconissis, et nulla C. de Episcop. et cleri. quam ipsam ab eodē Theodo. violatam, ob negatā ab Antiochenis exactiōne quandā nouā, et deiectā Placillæ Augustæ statuam, religiosissimi quiq; graui-
ter tu-

ter tulere, vt habet hist. tripart. lib. 9. cap. 32. præsertim Chrysoſt. in Homilijs ad populum Antioche. Quem porrò veteranū poenitentiae canonē, vſque ad Nouati tempora, vbiq; gentiū et Eccleſiarū Apoſt. ſeruatū interpretabimur, niſi traditionē, et Apoſolorum adeoque ipſius Chriſti de exomologēſi ſacerdoti faciēda, non quidem cuiq; libitū fuiſſet, ſed ſuo nempe paſtori præbytero, aut epiſcopo, et ſacerdoti ad eā functionē ordinato? (nam neminem præbyterum, aut Epiſcopū poſſe, aliūſquam ſuæ diœceſeos parochiæ, vel ditionis, aut iuriſdictionis, quam dicunt, cuiquam adminiſtrare quæcunque ſacramenta, compluribus decretis cautū erat) Quid autem occasione Nouati, ei canoni additum eſſe inferemus, niſi cū cuique ex multis eiſdem eccleſiæ præbyteris integrum fuiſſet, eoſq; vnū quemlibet deligere iam tunc vnum ſingulariter ad excipiendos poenitentes, accitum fuiſſe, qui ſcire poſſet, qui confeſſi eſſent, qui non ne quis prætexti quippiam haberet, ſi veniret in ſuſpitionem, vel accuſationem hæreſeos Nouatiani, ſi huic præbytero poenitentiario non fuiſſet cōfeſſus, et ita nul-

Vetus poenitentiae canon.

V ij li eius

37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 542
 543
 544
 545
 546
 547
 548
 549
 550
 551
 552
 553
 554
 555
 556
 557
 558
 559
 560
 561
 562
 563
 564
 565
 566
 567
 568
 569
 570
 571
 572
 573
 574
 575
 576
 577
 578
 579
 580
 581
 582
 583
 584
 585
 586
 587
 588
 589
 590
 591
 592
 593
 594
 595
 596
 597
 598
 599
 600
 601
 602
 603
 604
 605
 606
 607
 608
 609
 610
 611
 612
 613
 614
 615
 616
 617
 618
 619
 620
 621
 622
 623
 624
 625
 626
 627
 628
 629
 630
 631
 632
 633
 634
 635
 636
 637
 638
 639
 640
 641
 642
 643
 644
 645
 646
 647
 648
 649
 650
 651
 652
 653
 654
 655
 656
 657
 658
 659
 660
 661
 662
 663
 664
 665
 666
 667
 668
 669
 670
 671
 672
 673
 674
 675
 676
 677
 678
 679
 680
 681
 682
 683
 684
 685
 686
 687
 688
 689
 690
 691
 692
 693
 694
 695
 696
 697
 698
 699
 700
 701
 702
 703
 704
 705
 706
 707
 708
 709
 710
 711
 712
 713
 714
 715
 716
 717
 718
 719
 720
 721
 722
 723
 724
 725
 726
 727
 728
 729
 730
 731
 732
 733
 734
 735
 736
 737
 738
 739
 740
 741
 742
 743
 744
 745
 746
 747
 748
 749
 750
 751
 752
 753
 754
 755
 756
 757
 758
 759
 760
 761
 762
 763
 764
 765
 766
 767
 768
 769
 770
 771
 772
 773
 774
 775
 776
 777
 778
 779
 780
 781
 782
 783
 784
 785
 786
 787
 788
 789
 790
 791
 792
 793
 794
 795
 796
 797
 798
 799
 800
 801
 802
 803
 804
 805
 806
 807
 808
 809
 810
 811
 812
 813
 814
 815
 816
 817
 818
 819
 820
 821
 822
 823
 824
 825
 826
 827
 828
 829
 830
 831
 832
 833
 834
 835
 836
 837
 838
 839
 840
 841
 842
 843
 844
 845
 846
 847
 848
 849
 850
 851
 852
 853
 854
 855
 856
 857
 858
 859
 860
 861
 862
 863
 864
 865
 866
 867
 868
 869
 870
 871
 872
 873
 874
 875
 876
 877
 878
 879
 880
 881
 882
 883
 884
 885
 886
 887
 888
 889
 890
 891
 892
 893
 894
 895
 896
 897
 898
 899
 900
 901
 902
 903
 904
 905
 906
 907
 908
 909
 910
 911
 912
 913
 914
 915
 916
 917
 918
 919
 920
 921
 922
 923
 924
 925
 926
 927
 928
 929
 930
 931
 932
 933
 934
 935
 936
 937
 938
 939
 940
 941
 942
 943
 944
 945
 946
 947
 948
 949
 950
 951
 952
 953
 954
 955
 956
 957
 958
 959
 960
 961
 962
 963
 964
 965
 966
 967
 968
 969
 970
 971
 972
 973
 974
 975
 976
 977
 978
 979
 980
 981
 982
 983
 984
 985
 986
 987
 988
 989
 990
 991
 992
 993
 994
 995
 996
 997
 998
 999
 1000
 1001
 1002
 1003
 1004
 1005
 1006
 1007
 1008
 1009
 1010
 1011
 1012
 1013
 1014
 1015
 1016
 1017
 1018
 1019
 1020
 1021
 1022
 1023
 1024
 1025
 1026
 1027
 1028
 1029
 1030
 1031
 1032
 1033
 1034
 1035
 1036
 1037
 1038
 1039
 1040
 1041
 1042
 1043
 1044
 1045
 1046
 1047
 1048
 1049
 1050
 1051
 1052
 1053
 1054
 1055
 1056
 1057
 1058
 1059
 1060
 1061
 1062
 1063
 1064
 1065
 1066
 1067
 1068
 1069
 1070
 1071
 1072
 1073
 1074
 1075
 1076
 1077
 1078
 1079
 1080
 1081
 1082
 1083
 1084
 1085
 1086
 1087
 1088
 1089
 1090
 1091
 1092
 1093
 1094
 1095
 1096
 1097
 1098
 1099
 1100
 1101
 1102
 1103
 1104
 1105
 1106
 1107
 1108
 1109
 1110
 1111
 1112
 1113
 1114
 1115
 1116
 1117
 1118
 1119
 1120
 1121
 1122
 1123
 1124
 1125
 1126
 1127
 1128
 1129
 1130
 1131
 1132
 1133
 1134
 1135
 1136
 1137
 1138
 1139
 1140
 1141
 1142
 1143
 1144
 1145
 1146
 1147
 1148
 1149
 1150
 1151
 1152
 1153
 1154
 1155
 1156
 1157
 1158
 1159
 1160
 1161
 1162
 1163
 1164
 1165
 1166
 1167
 1168
 1169
 1170
 1171
 1172
 1173
 1174
 1175
 1176
 1177
 1178
 1179
 1180
 1181
 1182
 1183
 1184
 1185
 1186
 1187
 1188
 1189
 1190
 1191
 1192
 1193
 1194
 1195
 1196
 1197
 1198
 1199
 1200
 1201
 1202
 1203
 1204
 1205
 1206
 1207
 1208
 1209
 1210
 1211
 1212
 1213
 1214
 1215
 1216
 1217
 1218
 1219
 1220
 1221
 1222
 1223
 1224
 1225
 1226
 1227
 1228
 1229
 1230
 1231
 1232
 1233
 1234
 1235
 1236
 1237
 1238
 1239
 1240
 1241
 1242
 1243
 1244
 1245
 1246
 1247
 1248
 1249
 1250
 1251
 1252
 1253
 1254
 1255
 1256
 1257
 1258
 1259
 1260
 1261
 1262
 1263
 1264
 1265
 1266
 1267
 1268
 1269
 1270
 1271
 1272
 1273
 1274
 1275
 1276
 1277
 1278
 1279
 1280
 1281
 1282
 1283
 1284
 1285
 1286
 1287
 1288
 1289
 1290
 1291
 1292
 1293
 1294
 1295
 1296
 1297
 1298
 1299
 1300
 1301
 1302
 1303
 1304
 1305
 1306
 1307
 1308
 1309
 1310
 1311
 1312
 1313
 1314
 1315
 1316
 1317
 1318
 1319
 1320
 1321
 1322
 1323
 1324
 1325
 1326
 1327
 1328
 1329
 1330
 1331
 1332
 1333
 1334
 1335
 1336
 1337
 1338
 1339
 1340
 1341
 1342
 1343
 1344
 1345
 1346
 1347
 1348
 1349
 1350
 1351
 1352
 1353
 1354
 1355
 1356
 1357
 1358
 1359
 1360
 1361
 1362
 1363
 1364
 1365
 1366
 1367
 1368
 1369
 1370
 1371
 1372
 1373
 1374
 1375
 1376
 1377
 1378
 1379
 1380
 1381
 1382
 1383
 1384
 1385
 1386
 1387
 1388
 1389
 1390
 1391
 1392
 1393
 1394
 1395
 1396
 1397
 1398
 1399
 1400
 1401
 1402
 1403
 1404
 1405
 1406
 1407
 1408
 1409
 1410
 1411
 1412
 1413
 1414
 1415
 1416
 1417
 1418
 1419
 1420
 1421
 1422
 1423
 1424
 1425
 1426
 1427
 1428
 1429
 1430
 1431
 1432
 1433
 1434
 1435
 1436
 1437
 1438
 1439
 1440
 1441
 1442
 1443
 1444
 1445
 1446
 1447
 1448
 1449
 1450
 1451
 1452
 1453
 1454
 1455
 1456
 1457
 1458
 1459
 1460
 1461
 1462
 1463
 1464
 1465
 1466
 1467
 1468
 1469
 1470
 1471
 1472
 1473
 1474
 1475
 1476
 1477
 1478
 1479
 1480
 1481
 1482
 1483
 1484
 1485
 1486
 1487
 1488
 1489
 1490
 1491
 1492
 1493
 1494
 1495
 1496
 1497
 1498
 1499
 1500
 1501
 1502
 1503
 1504
 1505
 1506
 1507
 1508
 1509
 1510
 1511
 1512
 1513
 1514
 1515
 1516
 1517
 1518
 15

erat eligere confessarium, quem voluisset
 è multitudine præsbyterorum vindica-
 uisse? Quis hinc statuatur confessionem, &
 poenitentiam priuatam sublatam fuisse, aut
 confessionem inter adiaphora (vt vocat stoi-
 ci) quæ neq; ad foelicitatem, & beatitudi-
 nem, neq; ad infelicitatem cōferunt, vt sunt
 diuitiæ, honores, vires, valetudo corporis
 cæteraq; id genus (nam sine eis, felice cer-
 tum est esse & beatum posse quem, cum
 earum vsus vel rectus felicitatis, vel pra-
 uus miseriæ author sit, quod inquit Laert.
 lib. 7. & Aul. Gell. in att. noct.) aut inter
 ἀγιογὰφαι duntaxat computandam esse?
 Quis ita præpostere sapiat, vt id historiae
 illi argumento sit, confessionem non esse
 diuinæ, sed humani tantum iuris, & ponti-
 ficij, quod sane permaximi precij sem-
 per fuit, apud Rom. vt constat ex libris de
 legibus apud Tull. & Valerium Max. atq;
 alios, quum rei eius nulla hic fiat mentio
 Imo quum quod humanum erat mutatum
 sit, quod diuinum haudquaquam magisq;
 probari ex omologesi priuata, quam abro-
 gari videatur, si bene expendatur, & ni o-
 mnia peruersa possent pervertere mentes
 tametsi sicut Nicepho. testis est, per illam

V iij præbyte-

pręsbyteri pęnitentiarij abrogationem,
 atq; definitionem, haud parum disciplinę
 Ecclesiasticę decessisse compertum fuerit
 nam vbi rigor (vt aiunt) ibi vigor, & vbi
 quis dolet, ibi & manum frequens habet
 & dum quis impunę se peccaturum non
 esse, meminit, minus agit licenter, Ita sane
 Socra. se ad Rudęmonem illũ dixisse scri-
 bit, an consiliũ tuũ ę re ecclesię sit deus
 ę pręsbyter nouit etc. lib. 5. cap. 19. Cass. ę
 Sozem. quoq; arbitratur ea consuetudine
 antiqua abolita. plura grauioraq; peccata,
 cum ob pudorem admissa confessionis, tũ
 examinantium subtiliter morem deprā-
 uatũ, li. 9. hist. tripart. cap. 35. Nam si quod
 ego sentio, siue illa confessio in theatro co-
 ram populo fideli ab ipsis pęnitentibus
 quod mihi magis probatum est, siue ab ip-
 sis episcopis, aut pręsbyteris fieret, quod
 nonnullis videtur sicuti eam exceperant
 ab illis prius nō paruum ad virtutem eli-
 gendam vitiumq; fugiendũ addebat cal-
 car hominibus, vt pręteream quod erant
 omnes vnus Ecclesię, vni astricti pręsby-
 tero, id quod molestum erat, quum videre
 sit, hodieq; vsu veniat, in delectu confessa-
 rij tot sententias, quot penę homines in-
 ueniri,

Confessio
 publica.

ueniri, & complures absq; exomologesi
potius mortem subire mauelle quam aut
huic, aut illi, cordis sui arcana pandere.

Certe sub tempora Nectarij Theodo-
sius imperator Constantinus, peragere de-
buit, q̄auis inuitus, repugnanteq; natura,
poenitentiam publicam, iubente Ambro-
sio. Quid ni igitur D. Theodosius com-
misit inter se Ambrosium, & Nectarium,
si is humanum institutum existimabat, nē-
pe sacerdoti confiteri peccata & ab eo pe-
tere poenitentiam & absolutionem, quod
ille diuinum acerrimē contra Nouat. de-
fendebat? aut si ita censuit Nectarius, qui
non fuit oro, condemnatus ab Eccle. tan-
quam Nouatian? Erat certē ipse Neophy-
tus, cuiusmodi inhihentur, & à Paulo, & à
maiorum canonibus, adire aliquam digni-
tatem, ac functionem ecclesiasticam. Nam
ex pratore urbano catechumenus, & nu-
per baptizatus sacerdotium suscepit teste
Ruffino eccle. hist. lib. II. cap. 21. & ecclesia-
stica disciplina, atque regulæ imperitus
(quod & hinc probatum habemus, quod
aliorum magis, & fortē Nouatianæ farine
quid sapientium, quam proprio consilio
fretus, eam rem egerit) tum quod ipso au-

V iij thore,

Nemo i-
tegra fi-
dei repe-
riri po-
tuit Cō-
stantino-
poli.

thore, Arrianis, Ennomianis, Macedonia-
nis exturbatis solos Nouatianos Constan-
tinopoli intra urbem, Ecclesias, orato-
ria conuentusque habere licuit, quod ha-
bet Cass. è Socrat. hist. tripart. lib. 9. ca. 36.
suadente nimirum Nectario, & illiusmo-
di consultoribus alijs fortasse Nouatiani
dogmatis cādidatis, quibuscum sanè Nec-
tario consuetudo familiaris erat, quod ex
Socrat. Theodo. Sozo. liquet. Nam cū Ec-
clesia Constantinopolitana abrogato Ma-
ximo. Apollinarijs vesania imbuta, episco-
po careret, & nemo inueniri posset in cle-
ro, qui non aliqua hærescos labe esset in-
fectus satagente D. Greg. Naz. qui Con-
stantinopolim reliquerat, vitam amplexus
monasticam, ne diu sedes vacua esset, &
oues pastore carerent, suffectus est neces-
sitate cogente, de curiali administratione,
& laicali seculariq; militia, cum ob generis
nobilitatem, tū vt Ecclesia hæreticorum
expugnatorem, suiq; defensorem habe-
ret Nectarius axiomaticus id est clarus et
illustis, à patribus 150. teste Niceph. Cō-
stantinopo. archi. in chronoto. & Socrat.
lib. 5. eccle. hist. cap. 8. & Theodo. lib. 12. c.
12. quamuis id sane contra patrum, atque
canonicas

canonicas institutiones emergentis neces-
 sitatis causa non exempli, ac authoritatis
 inde sumendae, in synodo 2. oecumenica
 sit factum vt manifestum est in octava sy-
 nodo vniuersali Act. 4. & hist. tripart. lib. 9. cap. 13. & Nicep. li. 12. cap. 12. & conq. Gōs
 stant. i. sub Damaso in principiū quod aliquā-
 do per gradus & non per saltum, nec rei-
 pente ad sacerdotium promouendum sit;
 secundum canones. Quamquā igitur Nec-
 tarius non nisi appendicem, & quandam
 seu nouellam, seu clausulam veteri cano-
 ni adiectam eraserit, cedens multitudini
 tumultuanti, sicut D. Ioannes papa & mar-
 tyrā D. Iustino imperat. ortho. in plura
 uit, & impetravit vt quibusdā placeret Ar-
 nianis ecclesiam propter importunitatem,
 impietatemq; Theodorici regis Gottho-
 rum, fauentis Arrianis quamquam id in eoq;
 in Nicephoro hist. neque alijs historijs sit
 reperiū, nec in epistolis, quas scripsit ille
 D. Ioannes id est iūmo diuersum plane te-
 gatur; quod cōtemptis minis tyranni, ve-
 tuerit Arrianis Ecclesias, aut oratoria dari
 verum si nūpera exempla etatis nostrae
 peruideamus, quod D. Imperator Carolus
 sūton dicā concessit, sed permisit hoīe q;
 in Gal-

in Gallijs, & alibi boni principes maioris
 mali euitandi, prohibendiq; gratia permit-
 tunt inter religionem, siue interim & alia
 plurima, & diu olim, hodieq; eadem ratio-
 ne & Casareo & pontificio iure permitti
 compertum est, tametsi inquam id ita fe-
 cerit Nectarius, attamen neq; quod ipse
 fortè hic lapsus est (non enim mea senten-
 tia derogandum erat statui, & ordini Ec-
 clesiastico, propter aliquos dyscolos, quæ-
 admodum tutatur Hiero. vigil. contra Vi-
 gilantium, quamuis nonnulli, sicut alijs o-
 mnibus bene institutis abutuntur, non e-
 nim spernenda ars est, propter quosdam
 qui in ea male versantur) non inquam mi-
 randum etiã si ipsam (quod nequicquam
 fecit certe) confessionem & poenitentiam
 semel prorsus tanquam Nouatianus refu-
 tasset, cum plures alij Episcopi Constan-
 tinopolitani, Alexandrini, Antiochæ etc.
 aut æque, aut grauius errauisse perscribã-
 tur, sedit namq; ibi Eusebius ante Berythi
 demum Nicomediæ Episcopus Arrianus
 sane deinde Macedonius oppugnator san-
 cti spiritus, vnde Macedoniani. Item En-
 dopius Arrianus, qui prius fuerat Germa-
 nicæ, dein Antiochiæ antistes, præfedit
 ibidem

ibidem Demophilus Arrianus, itidē qui prius fuerat Berrhoeæ, in Tracia vt Nestor-
 storium, Eutychium, Sergium, Pyrrhum, Paulum, aliosq; penē infinitos, cum huius, tum aliarum dioceseon Graciæ, Asiæque ac orientis episcopos, omittam qui alius aliter à fide catho. excidere. Neq; si Nectarius ad Nouatianorum partes declinauisset, ratus non esse iuris diuini exomologesim, & poenitentiam, & absolutionē sacerdotalem, sed pontificij duntaxat putandum, hæreseos notam ipsum effugere potuisse, potissimum cum fuerint id temporis viri auritissimi. Hiero. Ambro. Epipha. Basil. Greg. Naz. Chrysost. alijq; quā plurimi, quibus statim subolebat, quicquid per orbem vniuersum nouarum hereseon oriebatur, scriptis vltro citroq; mutuo disteris, quiq; mox aut factū Nectarij stricto calamo reprehendissent, si quod ipsi accuratissime defendebant ius esse diuinum, ille tanquam ius humanum, vel occasione seu quacunque ratione tandem abrogare attentasset, cum illi potissimum rei, orem suam operam, omnes horas, omnia studia nauarent, vt tam bene vera astruerent, quam falsa destruerent, id quod vel
 summis

De defe-
 ctione
 multorū
 episcopo-
 rū orien-
 talium.

DE PAENITENTIA

summis labijs eorum saluam gustati, persuasum est, aut certe si ea res, vel leuiter ob hoc factum in dubium quæstionemque versa fuisset, meminissent, memorięq; prodidissent. Deniq; aut tot retro pontifices Romani, suam erga poenitentes disciplinā remisissent, aut Ecclesiam Constant. aliq; damnauissent, si hæ humana, diuinaque permiscuissent, idq; humanum duxissent institutum, quod illos semper id diuinis habuisse certo certius est, si quæ ad probandum persuadendumq; momenta habent, quas retulimus rationes non dissimulasset credo hæresim Siricius papa, eo temporis sicut testatur Socrat. qui de poenitentię disciplina conscripsit plurima, aut Damasus eius præcessor, sub quo subrogat⁹ est, Nectarius, & coactum conciliorient. & occid. episcoporum Romæ anno Domini 384. quo eodem tempore, concilium quod instituerat, Nectarium præsentē Theodosio August. seniore, initium est pro pace Constantinopoli 150. patrum cōparanda, quod & acta concilij & institutionem Nectarij aliorumq; orientis Episcoporum, & statutū ad Damasum, Ambrosium Britonium, reliquosque synodi Romanæ patres refert humi-

humiliter vt est apud Cassio, histor. trip.
 lib. 9. cap. 14. & sequent. & Nicephor. Cal.
 lib. 12. cap. 16. haudquaquam fuissent, cate-
 ra tam vehementes Ecclesię Catho-asser-
 tores Epiph. Cyprian. Salanimę tunc epi-
 scopus, tam morum, quam annorum can-
 cie venerandus. Paulinus Nolę campanię
 Aug. Hippo. Theophilus Alexandrię Pa-
 cianus Barcilonę. Prosper Regij. Ruffinus
 Monachus ac deinde Aquilegiensis Eccl.
 pręsbyter, Ambrosius Mediolani Basil.
 Cęsareę Cappa. Helladius pōtif. Grego.
 & Petrus D. Basilij magni germani ille
 Nyssę, hic Sebastę. Amphilocheus Iconij,
 quę licaonię ciuitas est, Optimus pisidię,
 Diodorus Tarsi Cilicię. Pelagius Laodicię
 Eulogius Edeßę, Meleti⁹ Antiochię Aca-
 cius Berrhoeę, Isidorus Cyri, Cyrillus
 Hierosolymorum, Gelasius Cęsareę pale-
 stinę, alijq; quamplurimi, sub ea tempora,
 aliorum, aliorumq; locorum episcopi re-
 ligiosissimi, non tulisset Chrysostomus an-
 tiochię presbyt. primum, aut si is conui-
 uisset, haudquaquam certę id ipsum tacuisset
 Epiphanius de suo insensissimo hoste
 alijq; condemnationis eius vnus & alte-
 rius authores, non temperasset calamo S.
 Hiero-

Hieronymus qui vel suspicionis hæreticæ impatientissimus, solum pietatis genus esse existimabat hac in re esse crudelē. Quis porrò tulisset Gregorius Naz. qui sibi vivere volens, & senectutem tranquille transigere, sese huic oneri subduxerat, qui literis quas ad Nectarium dedit, gratulatur honori, & sacerdotio, quod is pridem obierat, gaudetq; eum omnes calumnias superasse. Quidni enim huiusce non venit in mentem, ut diluat, ut purget, ut tanquam nominis maculam abstergat, nam tã hanc maximam ipse haud dubie æstimauisset, si audisset Nectarium ad nouatianos descisse, & remissionem peccatorum non esse sacerdotalis officij censuisse, hoc presbytero poenitentiario vno amoto, quam ipse odio capitali nouatianos semper verbatenus puros (quod inquit) prosequutus sacerdotum munia commendarat, quomodo id non fuisset indignatus D. Basilii cognomine magnus alter ille non fuisset istud passus hercle. D. Theodosius Augustus, Arcadius, Honorius, alijq; principes orthodoxi Romanę disciplinæ, & fidei religionisq; obseruantissimi, damnassent omnes retro pontifices Ecclesiæ Romanæ

manā quę (nescio quibus fatis) perpetuo
 totius religionis Christianę parens, & om-
 nium Ecclesiarum Apostolicarum mater
 habita fuit & obseruata, id quod nullę nō
 veterū gręcorū & latinorū testantur elu-
 cubrationes vnde sane apparet vecordia,
 atq; omnium indies orientiū, moxq; oc-
 cidentiū confessorū temeritas, quorū con-
 fessiones si flagites de hac re putā Augu-
 stanam, Wittenbergensem, Zwinglianam
 Caluinisticam, Petromartyrianam, Angli-
 cam, Scoticam. & quam libet hoc potissi-
 mū freti nectarij factō, concludere tentant
 liberū cuiq; permittendum, siue vt confi-
 teatur sacerdoti, si videtur, siq; lubet, & vt
 affectus est, siue faciat, siue non, neq; debe-
 re præcipi, nec posse à papa, vtpote quod
 liberam confessionem Deus esse voluerit
 inquirunt, seu Deo vni, seu homini, iuxta
 faciendam, quanquam ita sentiens Luthe-
 rus nolle sibi eripi vllō pacto, & quiduis
 sese perdere potius, quam hoc præsidium
 atq; asylum asseueret velle, scire nimirum
 se probè quantū consolationis, & roboris,
 ipse inde sibi pararit, neminem autem sci-
 re quantum prosit exomologesis apud sa-
 cerdotum facta, nisi qui cum diabolo diu
 mul-

multumq; sit luctatus & non ita pridem
 sese à diabolo peremptum fuisse, nisi per-
 seruasset confessio etc. Sermo. 31. Nam nisi
 quis prius animę suę mala inquit Orige-
 niaq; cognouerit cognitaq; proprij oris
 confessione prodiderit, purgari absoluiq;
 non potest lib. 3. periarch. cap. 1. & necessi-
 tatem pariter atq; vtilitatem exomologe-
 seos, sumpta Metaphora cuiuscunq; ma-
 terię peccantis (quam medici appellant)
 siue indigestę, saburrę ventris, siue crudi
 stomachi, aut phlegmatis, & humoris
 superflui docet Origenes Homil. 2. super
 Psalmũ 3. poenitentialem, in ordine &
 numero 37. Item libro 2. super Leuit.
 & alibi Eutychianus quoq; papa Aurelia-
 ni Aug. temporibus, anno Domini 276.
 circiter videns, audiensq;, complures iu-
 randi consuetudine sepe peierare, leuemq;
 eiusmodi imponi poenitentiam, mandauit
 eandem periuris, quam adulteris, & for-
 nicarijs, & voluntarijs homicidis, seu a-
 lijs criminalibus vicijs irretitis poeniten-
 tiam iniungi.

Si quis autem perpetrato periurio, vel
 quocunque criminali peccato, metuens
 diuturnam poenitentiam, ad exomologe-
 sim

sim faciendam non comparuerit, ab Ecclesia repellatur, id est à communione confortioq; fidelium, ut nullus cum eo comedat, bibat oret, aut eum domo sua dignetur, ac recipiat, decret. 4. & habetur 22. q. 1. Predicandum: debemus inquit Origen. reuelare peccata nostra, non solum Deo, sed his quoq;, qui mederi possunt, & sic delebuntur peccata ab illo, qui dicit, Ego delebo iniquitates tuas ut nubem etc. Esa. 43. 44. Homil. 17. super Luc. Et Ambrosius nihil quidem peccare, solius Dei emendare autem & corrigere se sapientis, idq; difficile ac rarum esse, vel ideo dicit, quia durum molestumq; est se arguere, factumq; suum damnare, & hinc raram esse ob verecundiam confessionem, obq; naturam repugnantem, neq; tamen sufficere historiam confessionem insinuans, sacerdotem non auferre peccata asserit asserit eius, qui cum proposito delinquendi accedit etc. epistol. 3. ad Simplicia. & Hiero. affirmat circa illud Iere. 2. dixisti absq; peccato & innocēs ego sum etc. His verbis utendum esse contra eos qui nolunt peccata sua cognoscere, sed in tempore afflictionis dicunt se iniuste pati o-

X mnia

DE P A E N I T E N T I A

omnia, magisq; Dei irā prouocāt, dū hoc ipsum alterū, & maius peccatū sit, non lugere quod fecerit, sed vanas excusationes prētēdere iudicio quippe inquit cōtēdam tecum eo quod dixeris, nō peccaui, quasi maius peccatū sit, aliud habere in cōsciētia aliud in sermone, audiat ergo ait noua, ex veteri hāresis, irā Dei esse permaximam nolle humiliter confiteri peccatum suum sed impudenter iactare iustitiam etc. & ne publice quidem confiteri erubescat inquit August, qui male egit, recurrat vero ad confessionem, quia melius est hic pauco tempore poenitere, quam tot annorum millibus sustinere supplicia, & sic sane nos spes erigat, vt semper gehennæ metus affligat, illuc autem ire festinemus vbi om- vbi rex cœlestis Christus, & Angeli nos excipient etc. Nolite ergo inquit negligere Deum nos ad poenitentiam appellan- tem, vt oracula testantur, sed heu Deus ro- gat vt misereatur nostri, & nolumus, quo- modo ergo exaudiet in necessitate suppli- cantes, cum nos orantem illum non audia- mus etc. de rectitudine catho. conuersat. estq; apud Gratianum de poenit. di- stinctione. 7. nullus. Verū quid ego
princi-

principia peto, quę satis superq; pertracta-
uimus, vnic' enim scrupulus modo nobis
superest, Ioan. Chrysostomus, & pluuia sa-
nè leuior, siquid hactenus dicendo profe-
cimus, sin minus grauior plūbo, is namq;
illi Nectario, si fides habenda est annali-
bus vniuersis, proxime successit in guber-
nanda Ecclesia Constantinopolitana, siquid-
em Homil. 2. in Psalm. 50. ita habet, non
dico tibi, vt te prodas in publicum, neque
vt te apud alios accuses, non dico vt confi-
tearis cōseruo tuo, qui exprobrat tibi pec-
cata tua, dicito quidem vt ea deleas, si au-
tem confunderis cuiquā dicere, dic quo-
tidie in anima tua dic Deo, qui ea curat,
non est necesse præsētibz testibus con-
fiteri, cogitatione tua fiat peccatorum ex-
quisitio, sine teste sit hoc iudicium, solus
te confitentem Deus videat, non te in ser-
uorum, aut conseruorum theatrum duco,
non hominibus peccata tua te detegere
cogo, repete conscientiam, eamq; coram
Deo explica, illi ostende vulnera, à præ-
stantissimo medico medicinam efflagita
etc. Idemq; habet Ioannes Cassia. illius au-
ditor in collat. Pynuphij cap. 8. Idē Homi-
4. de lazaro, caue homini dixeris pecca-
ta tua,

DE PAENITENTIA

Peniten-
tia nō ni
si veram
esse,

ta tua, ne tibi exprobrat, non est conferuo
confitendum, qui in publicum proferat,
sed Domino confitendum, qui nostri cu-
ram gerit etc. & Homil. 31. super episto. ad
Heb. postquam dixisset Esau non poeni-
tuisse vt oportuit, hoc enim esse poeniten-
tentiam, vt congruenter geratur, illum au-
tem poenituisse vt Iudam, & Cayn, non vt
Dauidem, qui peccatū quod diu antē ad-
miserat, non dedit obliuioni, sed post
multos annos, & ætates veluti recens sem-
per lugebat poenitentem enim perpetuo
sui sceleris meminisse vt Deus obliuiscatur
semper illud punire, vt Deus aliquando
parcat, se iudicare, & condemnare, ne iu-
dicet, damnetq; Deus, confessione nempe
minui, impudentia vero & confessionis
contemptu, & irreuerentia iudicij futuri,
augeri, nihilq; magis extorquere voluisse
Deum ab Adam Gene. 3. & ab Cayn Ge-
nes. 2. quam confessionem, opus prorsus
esse satanæ, negare, peccata excusare, per-
suadere debere, nos peccauisse, vt poeni-
teat, & per poenitentiam liberemur, citra
confessionem namq; & agnitionem pec-
cati, neminem consequi posse veniam, nō
solum autem lingua enuncianda, sed mul-
to ma-

to magis intima cōscientia prodenda peccata, neq; tantum dicendum nos esse peccatores, sed specialiter singula peccata cōputāda, deniq; non tibi dico (inquit) vt te prodas in publicum, neq; vt te apud alios accuses, sed obedire te volo prophete Psal. 36. Reuela domino viam tuā, ante Deum ergo peccata tua cōfiteri, apud verum iudicem, cum oratione delicta tua pronuncia, non lingua, sed tuæ memoria consciētiæ, & tunc demum misericordiam spera si continuè peccata tua gesses in pectore & memori mente neutiquam fatagit, qui syncerè se peccatorem confiteretur. Verum specialiter peccata & memoranda sunt, & animo insculpenda, vt hac amara peccatorum reminiscētia, mens sese excarnificans, licet inuita, & virtutum studia avidius sectetur, & vitia amplius oderit, Dei autem clementiam citius promereatur, quum ipse tanto peccatorum nostrorum obliuiscatur citius, quò nos tardius, & è diuerso & tandem sese explicans, insinuāsq; se non velle dicere omnem verecundiam humanam fugiendam, nunc quidem pudori humano non parcendum, vt in iudicio parcatur, & iam hactenus consulē-

DE PAENITENTIA

dum, vt nihil modo celemus, quod tunc celatum esse volumus, docet necessariam equidem confessionem esse, vbiq; innuens sed non eiusmodi publicam, & vulgò faciendam. Ita cū pictores arte naturam imitari dixisset, & suis coloribus quemque depingere itidemq; prophetas facere imo insurgentes daemones, ingruentes tē- tationes, perpetrata peccata calum iustorū erectionem impiorum poenitentiam, confessionem, aliaq; huiusmodi describentes, velutq; ob oculos ponētes in præfat. Psal. 50. Imaginem quandam esse dicit Psalmū & quasi scenam quandam diuersas personas præ se ferentem, peccatorem/insurgē- tem, ocio torpentem, poenitentem, concer- tantem Dei gratiam implorantem, philo- sophiam poenitentiae præstantem, multos lachrymarum & confessionis fontes ha- bentem deniq; huius, aliorumq; sanctorū peccata & conuersionem, Dei prouiden- tia, nobis prodesse posse asserit, & eorum vulnera, nostram salutem operari, & ip- sorum naufragium, nostrum portum, vt dum iustos talia vulnera excepisse scitum sit, & deinde curatos confestim, omnes ad exomologesim curramus, & audacter in confes-

confessione fontes lachrymarum funda-
 mus, & vnicum remedium delictorū cog-
 noscamus exomologesim etc. Homil. 1. in
 Psal. 50. & apertissime declarans cōfessio.
 nem esse necessariam, & de singulis agen-
 dam poenitētiā peccatis nolo inquit ex-
 cusationes, nolo mihi ignauiam prætexas
 peccasti, poeniteat, millies peccasti, millies
 poeniteat, hæc assidue infundo medicamē-
 ta, & vulnerum timorem intercipio lap-
 sus es, surge, peristi, sed salus obuia est, es
 mœchatus, occidisti spectaculis affuisti etc
 poeniteat, prorumpe in lachrymas, redi ad
 conscientiam, temetipsum inspice, diem
 iudicij cogita, paradisi delicias pensa con-
 fite, adhibe tibi curationem dum viuus
 quando ille curat, quæ non fallit, nemo dif-
 fidat, tantum paululum conuertamur, noli
 dicere, quomodo curabor tot malis & pec-
 catis oblitus, sed potius migrare Deū, glo-
 rifica si potes dicere, quomodo est Deus,
 poteris etiam comprehendere, quomodo
 miseretur. Quid enim est peccatum ad
 Dei misericordiam, ubi igitur misericordia
 flagitatur, interrogatio, & quæstio omnis
 cessat, iudicium nō sæuit, poenæ locus non
 est, condonata est responsio, temetipsum

X iiij

appen-

DE PAENITENTIA

appende misericordiae diuinæ, ipse quid e-
 nim Deus dat, sed non passim, nos prouo-
 cat & dicit & tu da aliquid, ad moue ma-
 num, da mihi confessionē tuam, & lachry-
 mas poenitentiae, cætera de meo præstabo
 etc. ostendit prorsus omnes peccatis ob-
 noxios quibuscūq; ad exomologeseos me-
 dicamen confugere oportere, & non ex-
 igi quidem cōfessionem probrosam illam
 attamen aliquando & nostram quidē per-
 ennem peccatorum memoriam, Deo per-
 petuam eorum parere obliuionem, Ho-
 mil. 2. in Psal. 50. & concio 3. cum predi-
 cauisset fuisse poenitentiae necessitatem, &
 summam quemq; spem, in suis benefactis
 collocare debere. non ita in alienis per pe-
 nitentiam & compunctionē, continuāque
 confessionē & eucharistiam, peccata ex-
 piare nos iubet, & ita Deum obsecrare, et
 obtestari per Christum Dominum no-
 strum, & Homil. 4. de Lazaro, cum vigi-
 lem nostri custodem conscientiam, neque
 blanditijs, neq; minis abduci posse à sen-
 tentia, à suo iudicio, ab ira, à vindicta pec-
 cati & remorsu, si fortē obrepserit, asseruif-
 set quicquid proinde obuenit, mox per
 confessionem, & fletum, & proprii crimi-
 nis ac-

De laza-
ro-

Consci-
entiae indo-
les.

nis accusationem, hortatur perimere, nihil siquidem tam exitiale esse peccato, quam peccati accusationem. & condemnationem, cum poenitudine & luctu coniunctam, condemnasti enim tuum peccatum? ait, an deposuisti sarcinam, quis hæc dicit inquis? Ipse Iudex Deus Esaia 43. dic tu prior peccata tua, vt iustificeris. Cur igitur te quaeso erubescis, quid pudet, pigetq; dicere peccata tua? caue enim dixeris, ne tibi exprobet, neq; confitearis tuo conseruo vt euulget etc. ideoq; à Deo adhibitam accusatricem, & vlticem peccatorum conscientiam perhibet, vt compellamur, ad confessionem & poenitentiam vel inuiti, Deum vero exposcere confessionem non tanquam ignorantem sed tanquam clementem, qui sic ignoscere gliscat etc. & Homil. 1. de lazaro quum ocium corporale sabbathi ingens negocium animi esse debere affirmauisset inde scilicet sacerdotum quotidie vnicam hostiam sabbathis alteram quoq; offerre, monet nos lectum nostrum ornare, vti Dauid fecit, confessione, & lachrymis, et precibus etc, meminitq; iterum conscientia sese excarnificantis, id quod etiam facit Homil. 2. de lazaro, Homil. autem 9.

DE P A E N I T E N T I A

tem 9. in epistola ad Heb, postquam illud Pauli Heb. 6. impossibile est per poenitentiam reuocari etc. exposuisset de poenitentia, quæ est ante baptismum semper enim peccantibus superesse poenitentiam, tantum si consideremus quale medicamentum istud sit poenitentia, & qualiter conficiatur, primo extirpanda peccata & eradenda tradit, velut lima quadam exomologesi, vt testantur oracula diuina secundo humiliandum, & conterendum esse cor in confessione, deinde oratione opus esse & lachrymis multis, demum eleemosynis, & vt dimittat alijs, qui sibi postulat dimitti.

Postremò vt poenitens ingenuè, & candidè se gerat apud sacerdotè, principium namq; & quasi fundamentum poenitentia, esse asserit confessionem hoc fundamento iacto facile reliqua construi, ubiq; autem exordia difficilia esse, consuetudine vero alia reddi leuiora etc. & cum lib. 1. de compunctione, perpetuo ad memoriã reuocanda peccata præterita docuisset, & cum metu gehennæ, tum spe beatitudinis & alijs varijs modis excitandum ad compunctionem animum, idq; vnum fuisse omnium semper monachorum, & eremiculorum

cultorum remedium etc. lib. 2. perpetrat,
 quomodo mens compunctionis expers
 ad veram compunctionem pertingere va-
 leat, sicut enim vnguentum varijs aroma-
 tis constat, ita compunctio rebus diuersis
 constat. ait etc. & conqueritur de christia-
 nis, qui multis malis & peccatis impliciti
 nullam bonorum operum fiduciam habet
 nullam pro delictis satisfactionē, nullāq;
 exomologesim, imò qui quid exomologe-
 sis sit, quum peccatis obruti sint, nesciunt,
 cum non solum nosse, quum ipsa sit exo-
 mologesis, eamq; ritè facere verum etiam
 vnumquodque peccatum, & maius & mi-
 nus cordi nostro quasi libro oportuerat
 inscribere, & frequenter recensere, & ob
 oculos ponere, ac velut nuper admissum
 lugere ita quippe & Paulū, & alios à pec-
 catis conuersos fecisse etc. Post reatus ab-
 solutionem. Similiter Homil. s. incompre-
 hensibili natura Dei, nihil ita homini con-
 ciliare Dei, & Numinis gratiam, opinatur
 atq; humilem confessionem, ita enim pub-
 licanum, & alios dei gratiam inisse. Quam
 ob rem rogo vos fratres inquit crebrius
 Deo immortalī confiteamini et enumera-
 tis peccatis vestris, veniam petite, non te
 in thea.

DE PAENITENTIA

Germa-
na paeni-
tendi ra-
tio.

in theatrum conseruorum tuorum ducō
non hominibus peccata tua detegere co-
go etc. Nam eadem ijsdem verbis repe-
re familiare erat Chrysoft. & in paranasi
1. ad Theodorum lapsum, & vtrumq; fa-
lutem desperantem, cum & veteribus, &
tunc modernis exemplis in spem erexis-
set, & sicut neminem, nisi spe fructuum se-
minare, ita neminem exomologesim fa-
cere lachrymas profundere à peccatis ab-
stinere virtuti seruire, nisi spe salutis. ritè
posse non sufficere putat si quis se peccato-
rem confiteatur, cum id bonis malisq; fi-
delibus iuxta ac infidelibus commune sit,
nisi confessio compunctione & lachry-
mis, & emendandæ constet vitæ propo-
sito, hanc siquidem veram pœnitentiæ for-
mamq;, hunc vnum scopum esse, & li-
mam extremam, eam autem non esse qui-
dem nominandam confessionem, quæ ci-
tra compunctionem & lachrymarum ama-
ritudinē, ac peccatorum fit abolitionem
& homilia quadam super illud 2. Cor. 11.
Vtinam sustinueritis modicum quid infi-
pientiæ meæ. Attamen virtutum nostrarum
obliuionem, peccatorum vero tenacem
memoriam predicat, & Homil. 3. de pœ-
nit.

nit. peccatū vulnus, poenitentiam medicinam illud pudorē hanc parere fiduciā, ibi saniem, hic expurgationem esse inquit, mutauisse autē hunc vtilē ordinē, satanam, & peccato quidē confidentiam poenitentiae pudorē, & confessionē dedisse, vt nemo peccata confiteatur, nemo vitā corrigat, pudore ad poenitentiā in Ecclesiā venire, peccata edicere, ob verecundiā vetare etc. quū contra peccare puduisse, poenituisse vero non oportebat, & Homil. 5. cum preteritorum peccatorum memoriā, esse magnam cautelam ad fugienda futura dixisset, in confessione, & poenitentia, non tam Deū tempus quam poenitendi modū expendere arbitratur, & dilationem confessionis, verāq; poenitentiae esse dilationem veniē etc. & Homil. 6. Dauidem, nos ad poenitentiā et peccatorū confessionē prouocare ait, & ne quis peccator desperet monet quotidie confiteri, et si quis millies peccauerit, millies confiteri nihil enim deterius desperatione, nō quòd velit ad peccandum allicere, sed quī peccauerunt, ad confessionem etc. et distinguens poenitentiae seu genera seu species, vel modos, et actiones, non vnam, et alteram, ac tertiā
sed

DE P A E N I T E N T I A

sed plures multo esse attestatur, ne quid
prætexti habeant mortales, Primam ineū-
dæ poenitentiaæ viam namq; exomologe-
sim, secundam peccatorū deplorationem
et fletū, atque moerorē. Tertiam sui demis-
sionē, et contemptū. Quartā eleemosy-
nā. Quintā orationē perpetuā. Sextā à pec-
catis resipiscentiā et ad Deū conuersionē,
aliaq; cōplures. Quoties ergo inquit pec-
casti toties poeniteat, et Ecclesiā ingredi
non sis animo consternatus, poenitentiaæ
et medicina locus hic est, etiā in extremo
vitę die, non iudicij etc. homil. 9. et 10. in
Genes. Postquam esse confusionē ad vitā
aliāq; ad mortē, et multas salutis vias de-
monstrauisset, quamuis peccatum ingens
confusio est non oportere tamen peccato-
res aut erubescere, aut confundi aut animo
deijci, sed errata cōfiteri, nec ultra progredi,
nec in eadem recidere monet, homil.
20. in Gene. perisse Cain, eo nomine, quod
noluit confiteri peccatū seruātū Lamech,
quod incorrupto iudice consciētia, ad cō-
fessionē sit adactus, atq; ita adulteros, et a-
lios peccatores, vti debere conscientia ad-
iumento, ac consilio tanquam bona suada
& ad confessionem facinorum festinare
affir-

affirmat, nullo alio consilio, qui exprobrat
 confessionem quippe peccatorum, eo-
 rundem esse abolitionem neq; enim deū
 ignorare peccata, sed exigere tamen con-
 fessionem vt per eam habeamus peccato-
 rum sensum, eiq; grati simus, medicinam
 vero eam grauem esse & difficilem, opor-
 tere quippe habere cōtritionē cordis cō-
 punctionē mentis confessionē ruinæ cō-
 tēptū rerū seculariū calidas lachrymas se-
 dulitatē cōtinuā fidē & spē firmam in arte
 medici collatā etc. Ita siquidē preuenien-
 dā faciē domini in confessione. & satanæ
 accusationem, & ser. de poenit. & confes-
 sione, non oportere inquit erubescere
 peccata confiteri, sed admittere & po-
 tius hic confitenda etiam coram homi-
 nibus, & testibus paucis, ne in iudicio ape-
 riatur oībus, quāuis hoc iudiciū nō sit ne-
 cessum fieri corā testibus qui exprobrant,
 sed solo Deo conscio, qui non exprobrat
 sed curat peccata, cogitatione sola nāq; fic-
 ri delictorū trutinationē, attamē hic dete-
 gēda peccata hic à nobis dānanda, ne ibi in
 theatro totius mūdi recitētur, confessionē
 enim peccatorū non esse confessionē, sed
 virtutem, sed peccatorum expiationem,
 oportet.

DE P A E N I T E N T I A

oportere proinde suo tempore, exomologesim non illibenter, sed alacriter facere confessionem nempe forensē pānā, hāc veniā manere & mereri velle quippe deū nos nostrorum malorum meminisse se autem obliuioni ea tradere, meliusq; esse, nos mala nostra, quam bona in animo versare, illorum enim memoriam humiles, horū autē nos elatos reddere, et adducens Iob non verentem peccata sua agnoscere, spōte coram populi multitudine, non erubescendū docet iudiciū humanū, et cōsciētia conseruorū, quū neq; coronare, ac seruare ipsorum laus falsa, neq; condemnatio perdere possit iniusta Ineundam vero quotidie nobiscum et cum consciētia cum verborū tū factorū, et cogitationū, diligētem rationem præsertim manē et vesp̄i etc. in fine hāc igitur omnia quum sciamus inquit, multas occasiones Deo præbeamus ignoscentiē confitendo, pānitendo lachrymando, prædicando, proximis noxam dimittendo pauperibus subueniendo, peccata continuo humiliter commemorando non enim sufficit dicere peccator sum, sed opere preciiū est, vt speciatim peccatorum reminisci et homil. 10. super Mat.

Mat: circa illud, Tunc exhibat ad eum om-
 nis Iudaea etc. cōfiteres peccata sua, apertē
 tradit, & ante, & post baptismū poēni-
 tentiam & peccatorum confessionem es-
 se pernecessariam, non bene autem sibi sa-
 tisq; cōuenire mutuo confessionis lachry-
 mas, cum corporis voluptatibus poēniten-
 tiam enim esse non solum ut à malis ab-
 stineatur, verū etiam ut bonorum operum
 fructibus incumbatur, exempli gratia, qui
 aliena rapuit, iā & propria donare, qui est
 fornicatus, modo à legitimo quoq; conti-
 neat toro & usu coniugij, & perpetuā cō-
 tinentiam meditetur etc. Homil. 14. circa
 illud Matt. 4. Obtulerunt ei omnes male
 habentes, posteaquam languores peccata
 significare & primum quidem bonū non
 peccare. Secundum post peccatum sentire
 & lugere quod admissum est, esse dixisset
 praoccupandam faciem domini in con-
 fessione inquit, nuncq; fere totum in no-
 bis esse positum, tunc demū in iudicio et
 sententia atque iudicis potestate, nul-
 lum vero ibi posse effugere tormenta pec-
 catorum, à quibus non fuerit hic modo
 absolutus etc. et in opere imperfect. Ho-
 mil. 3. circa illud baptizabantur con-

Y fidentes

fitentes peccata sua, confessionem peccatorum testimonium conscientiae Deū timētis esse affirmat, cum quippe qui Deū timet, non pudore peccata confiteri, qui verò erubescit non timere. Perfectum namq; timorem omnem pudorem exuerē & nullis grauem molestamq; esse exomologesim praterquam futurum iudiciū, aut non credentibus vel non metuentibus neminem autem ignorare confessionem, & pudorem, & poenam habere verum enim uero vel ob hoc ipsum Deum mandauisse exomologesim faciendam peccatorum, ut verecundiam pro peccatorum supplicijs patiamur, idq; ipsum partem nō exiguam iudicij esse, Deum autem pro sua clementia, pudorem & eiusmodi erubescētia poenā statuisse hic peccatis purgandis, & Homil. 13. ad populum Antioch. Deum ab Adam & Cain nihilquam exomologesim per suas interrogationes voluisse elicere inquit, quæ facta veniam daret lapsis etc. Homil. 52. in opere imperfecto. circa illud de decē virginibus 25. mat. cum ita terribile fore iudiciū ut nulla innocentia sit sibi satis bene cōsutura, & nemo iustus satis sibi consultum sit putaturus, ne

rus, ne forte reus agatur, asseruisset, nam si-
cut tempus misericordiae quod nunc vo-
luitur, non admittit iudicium, ita nec iu-
dicii tempus misericordiam, tunc sanctos
non valere pro peccatoribus intercedere
astruit, ubi enim misericordiae non est lo-
cus, neq; interpellationi sanctorum vacuum
esse, iam enim quotidie sacerdotes clama-
re in Ecclesia, ut qui peccauit se ad poeni-
tentiam recipiat, qui iustus est perduret,
strennueq; agat, ipsos siquidem sacerdotes
venditores esse iustitiae, apud quos christia-
nis nundinandum est, & à quibus opera
bona doctrina recta, iustitiae praecepta cō-
paranda sunt precio fidei, soluere namque
illos per poenitentiam peccatores, & qua-
si precio quodam & pecunia numerata
placari, facta exomologeseos autem qui
differunt poenitentiam, & confessionem
in extremum vitae diem, quando aut poe-
nitentiae non est locus, aut ipsi non tā Dei
quam mortis timore sacerdotes vocant,
& peccata exponunt, & non tam sibi ipsi
peccataq; displicent, quam mortem me-
tuunt ingruentem, voluissent enim semper
peccare, si semper potuissent viuere, sese
misere decipere, cum nihil prosit ex ne-

Y ij

cessita-

cessitate huiusmodi facta exomologesis,
 & modica sufficiat Deo ex voluntate, ex
 necessitate vero neq; magna quidem sit
 utilis. Ita fere ibi. Et similiter confessionis
 specialis faciendæ mentionem longā, mul-
 tamq; facit alibi Hom. 42. super Matt. &
 Homil. 5. in Genes. & 30. & 16. & 19. in Ge-
 nes. Item Homil. 3. & 33. alijsq; locis penè
 infinitis. In lib. itidem de sacerdotio, quū
 suam apologiam dedisset Basilio, quod cū
 omnium constans esset opinio, vtrumque
 euehendū ad episcopatum, eremi solitu-
 dinem quam Basilius magnopere affecta-
 bat detrectauisset, quo facilius eum iugo
 & oneri episcopali cautiusque subijceret,
 seq; subduceret & reipub. christianæ com-
 modaret lib. 1. postea veroquam non frau-
 de, ac dolo malo, sed æquissimo harū se
 fategisse rerum demonstrauisset, tanto si-
 quidem maioris esse virtutis atq; meriti,
 hominum curam gerere, quam pecudum
 aut animantium reliquorum, quanto &
 ibi plus operis est, & laboris, quantoque
 magis homo animantibus ceteris præstat,
 dein pecudum vitia, & morbos sese vltro
 facileq; prodere, atque ita procliuius cu-
 rari, hominum autem non ita, quum ne-
 mo

mo norit quid sit in homine, nisi spiritus hominis. deinde pecudes saepe cogi ad portionem sumendam & Iudices allophylos exterofq; facinorosos cogere vel inuitos posse ad meliora, Christianis verò nullam in corrigendo vim afferri valere, quò non coactam seruitutem, sed ex destinato proposito, Christus requirat, eamque ob rem multa arte, & solertia opus esse, & sibi quofq; persuadere debere sacerdotù curationibus se indigere, neq; id duntaxat, verum etiam vel eo maxime nomine, immortalè illis abs se deberi sacerdotibus gratiam neminem enim hic vim inferre, neminemq; curari inuitum vel nolentem nam siue qui vinctus illigatusq; est. contumaciter restiterit malum exasperat, grauiusq; reddit, siue admonuentis verba ferri instar scindentia neglectim admittit, aliud sibi vulnus ex contèptu infligit, modum tamen poenæ, modo culpæ respondere oportere, pro temporis et loci ac personarù, ipsiusq; rei moderamine & qualitate, quocirca sexcentis & amplius pastorem oculis egere, quibus animi humani habitum & statù perfectum habere queat, siue in corrigendis malis, seu bonis edu-

Y iij candis;

ducandis, siue in his mēbris quę foris sunt
conciliandis, seu curandis, his quę intus
adhuc sunt etc. libro 2. Jam denique libro
3. tanto præstantius regno, sacerdotiū præ-
dicat, quanto animus corpore dignior est,
eoque maius est nouæ quam veteris legis
pontificium munus, quo cœlestia maiora
sublimioraq; sunt terrenis. Omnē Aaro-
nici sacerdotij dignitatem & gloriā, cū
huius officij claritate comparatam, meras
tenebras esse id sacerdotiū quippe in ter-
ris quidem administrari, ceterū inter cœ-
lestiū rerū series referendū, idq; perquam
merito, quū non angelus, aut Archangelus
nō quauis alia potentia creata, sed spiritus
sanctus hūc ordinē instituerit, quo morta-
les angelorū ministeriū in terris animo
conciperent, atq; peragerent, dum enim
Dominus immolatur, & sacerdos sacrifi-
cio vacat precesque desuper fundit, & cir-
cunstans turba, precioso illo sanguine in-
tingitur, & rubescit sacrificium illū potius
in cœlo, quā in terra versari omnes autem
spectatores prodigij, repente in cœlū rapi,
& nudis expurgatisq; cogitationibus auo-
lare in sublime quippe quū in illo tēporis
articulo miraculose is qui sedet sursum cū
patre

patre omniū manibus contrectetur, seseq;
 ipse tradit volētibus excipere & amplexa-
 ri, non prāstigijs sane sed vere cunctorum
 contuentibus oculis, nō enim hic sacerdo-
 tem vt fecit Helias 2. Reg. precari vt ignis
 celitus lapsus victimā adoleat incendatq;
 sed spiritum sanctū implorare, & gratiam
 in sacrificiū fundendā vnde illud vniuer-
 sorū mentes inflāmare, serenare auro argē-
 toque purgatiores reddere valeat etc. de-
 inde sacerdotū alias quoq;, neque inferio-
 res functiones refert ijs nēpe creditū esse,
 vt ea quę in coelis sunt dispēsent, delegatā-
 que potestātē diuinā, neque angelis, neque
 archangelis communē, hisce namque solis
 dictū esse, quacunque alligaueritis etc. &
 principū certe vincula corpora, sacerdo-
 tū vero animos perstringere, vsque adeo vt
 quacunque hi inferne fecerint, eadē su-
 perne Deus Opt, Max. habeat rata, & ser-
 uorum ministrorumque suorum senten-
 tiam Dominus affirmat confirmetque, o-
 mnē potestātē namque quā pater largitus
 est filio, omnisariam à filio cōmissam istis
 & quū nemo possit intrare regnum Dei,
 nisi per aquam & spiritum sanctum rege-
 neratus & nullus vitā illam coelestem, &

Y iiii immorta-

immortalem consequi, nisi manducet carnem Domini, & sanguinem eius bibat, hac autem omnia haudquaquā secus quā per sacerdotū manus fiant, palā esse huius officij dispensationi, non modo plūquam principibus, ac regibus verum etiā magisquam parentibus, mortales omnes debere quū hi mortalis, illi vero vitæ sint auctores immortalis, et quidē Leuiticis sacerdotibus concessum fuisse leprā purgare corporis, seu verius purgatam probare, atqui his non corporis, sed animi fordes datum esse, non expurgatas probare, verum purgare prorsus, non enim tantum, dum nos regenerant, sed postmodum etiam condonandorum nobis peccatorum obtinere auctoritatem oportere, proinde Episcopum magis cœlestem & Angelicam, quam humanam vitam agere, neque muneribus, aut vi, aut precibus blandiriſque, aut alio quocunque fūco ad id fastigij aspirare, atque contendere, sed studio commodandi Ecclesiæ, haud aliūde namque tantas, tamque varias nasci turbas in Ecclesia, quam ex Episcoporum antistitumque electionibus, casu & temere non iudicio accurateque industria factis

factis. Indignos enim episcopos Ecclesiam Euripo similem reddere, quum ornatissima vndique vitæ ratione, & tanquam adamantina virtute præditos esse oporteat, tanto enim difficilius eorum peccata occultari posse, eoq; & putari & esse grauiora, quanto magis omnium oculis expositi, suis prælucere deberet tantoque illos manere duriora supplicia, quanto plurium delictorum nempe & suorum, & subditorum, rationem cum Domino Deo debent inire etc. libro 3. de sacerdot. Quis non permoueatur hisce argumentis in ea non fuisse hæresi Chrysostomū, quæ opinatur confessionem & absolutionem sacerdotalem (si vel illius faciendæ huiusue percipiendæ potest fieri copia) haudquaquam esse necessariam, iureq; diuino adeo commendatam, hocq; sacramentum per modū iudicij exercendum celsuisse vbi præsto esse debeāt accusatio, vel defensio, & excusatio ingenua rei, vt sese habet confessio, iudicis ventilatio, & examinatio, querelarū, & quasi inuectiuarū per testes depositio actoris in ius hoc accersentis, constans sibi que bene conscius recti animus, rei, citatio & comparatio Iudi.

DE PAENITENTIA

Iudicis denique sententia, sententiæq; potestremò executio. An nō proclive est cuius capere virum illum cum præcepti tum sacramenti ratione, tū simpliciter ea omnia in poenitentia esse necessaria, saltem in voto implicito, vel explicito, in specie aut genere, per se vel per alios, neq; solum iure diuino positiuo, vt loquuntur, sed naturali quoque sensisse, quanquam simpliciter siue his effectum sacramenti poenitentia id est remissionem peccatorum, ac reconciliationem, sicut citra baptismum, effectū sacramenti, & citra Eucharistiam operationem eiusdem accipere quempiam posse nemo ambigit. Hunc siquidem ordinem modumq; redeundi cum deo in gratiam perscribit Iere. 2. & 3. etc. sub parabola mulieris adulteræ, & quocunque schemate vtantur, siue propheta siue Apostoli, siue Euangelistæ ipse uemet Christus ac Symmystæ religionis christianæ vniuersi. Primo peccati ac noxæ agnitionem & confessionem necessariam ducunt, secundo doleat defleatq;, tertio mentem saniorē induat peccandiq; affectum ac libidinem exuat, atq; ita demum veniā oret, imploret speret, quem germane poenitet, ne quis
vrgcat

vrgeat illud Ambrosij libro 10. cōment.
 in Luc. de Petri negatione & poenitentia,
 non inuenio quid dixerit, inuenio autem
 quod defendi non potest, ablui potest la-
 uant lachrymę delictum, quod voce pu-
 dor est confiteri & venię fletus consulunt
 & verecundę lachrymę, siue horrore cul-
 pam loquuntur lachrymę crimen siue of-
 fensione verecundię confitentur, lachry-
 mę veniam non postulant, sed merentur.
 Primo enim sicut nō legimus Petrum cō-
 fessum ita nec baptizatum, quum tamē si-
 cut vtrumque habeamus persuasum, quā-
 uis enim tunc non sit confessus fortē ore-
 tēnus cum esset à Christo procul semotus
 nō est tamen dubium quin & apud se &
 apud Christum post resurrectionem fre-
 quenter peccati sui exomologesim fece-
 rit, nā trinam illā fidei & veritatis chri-
 stianę professionem, quā Christus ex imo
 Petri pectore euocatam, elicitamque in-
 genti cū ipsius mœrore probauit, omnes
 trinę eiusdem Petri negationis interpre-
 tantur poenitentiam confessionē & satis-
 factionem August. tract. 123. super Ioan. 21.
 tractat. de vtilit. poenitentię serm. 62. de
 verbis Domini secundum Io. ser. de tem-
 po. 144

DE PAENITENTIA

por. 149. & in vig. S. Petri & Paul. serm. 1.
 & Chrysost. Homil. 87. in Io. & Theo-
 phyl. & Oecu. & Euthy. iure enim in-
 quit Cyrill. ab eo terna dilectionis con-
 fessio petitur, qui ter tempore passionis
 negavit ut terna confessio æquabili nu-
 mero ternam negationem compenset, &
 quod verbis commissum est, verbis cu-
 retur, hincque morem inoleuisse Eccle-
 siæ, tertio interrogandi eos, qui bap-
 tismum affectant testatur super Ioan. libro
 12. cap. 64. Idem Venera. Beda & Diuus
 Rupertus, alijque in Ioan. comment. neq;
 aliud quam exomologesim et erroris de-
 testationem, veritatisque agnitionem, et
 confessionem, Dominum abs Thoma ex-
 torfisse inquit, palamque liquet, Am-
 bro. namq; pertractans illam prodigi filij
 poenitentiam Luc. 15. Pater peccaui in cœ-
 lum etc, hanc esse primam confessionem
 apud naturæ authorem præfulem miseri-
 cordiæ culpæq; arbitrum inquit, et quavis
 norit omnia vocem attamen confessionis
 expectare, ore enim confessionem fieri ad
 salutem, eumque eleuare sui erroris ac no-
 xiæ pondus, qui semet onerat, et accusa-
 tionis, inuidiam excludere, quisquis ac-
 cusato-

cusatorem praeuenit confitendo, iustum siquidem in primordio sermonis suimet accusatorem esse, frustra autem velle occultare, quem nihil fallit, et sine periculo prodere, quod scitum est, iam cognitum esse, et ne hanc exomologesim solum coram Deo putes faciendam, haudquaquam coram sacerdote, confitere igitur magis inquit, vt interueniat pro te Christus, quem habemus aduocatum apud patrem, roget pro te Ecclesia & illachrymetur populus, ne vereare ne non impetres aduocatus veniam spondet, patronus gratiam promittit, reconciliationem pollicetur paternae pietatis assertor.

Crede quia veritas est, acquiesce quia virtus est, habet causam vt pro te interueniat, ne pro te gratis mortuus sit, habet & causam ignoscendi pater, quia quod vult filius, vult & pater & post pauca.

Exurge ergo curre ad Ecclesiam, hic est pater, hic est filius, hic est spiritus sanctus occurrit tibi, qui audit te intra mentis secreta tractantem etc. quid enim vel ad Ecclesiam properandum est, cum, vbiq;

ubique totus est Deus, vel populi Eccle-
 siastici cur opere precium est implorare
 suffragia aut cur efflagitanda est medicina
 ab his qui aut morbum nesciunt, aut non va-
 lent curare? vult ergo Ambro. poenitentes
 ad Ecclesiam tanquam diuinorum myste-
 riorum officinam, ubi sacramenta coelestia
 administranda sunt, tanquam sacrosancta,
 in loco sacrosancto pergere, & sacerdoti
 secundum Deum peccata quaecunque ape-
 rire, utpote Dei vicario, quasiq; suffraga-
 neo & penes quem tota authoritas reti-
 nendorum criminum credita est, proindeq;
 quicquid illi in aurem dicitur, tanquam so-
 li Deo dici existimandum inde namque
 quidam opinantur confessionem sacra-
 mentalem, eiusque secretam esse oportere
 ut si secreta non sit (qualis est publica &
 solennis, quam diximus ex secreta origi-
 nem ducere, & non tam ad sacramenti
 quam satisfactionis rationem pertinere)
 sacramentalis non sit atque ita D. Chryso-
 stomum magis gratulabundum fuisse locutum
 locis superius allegatis putandum est, de
 tam graui, molestaq; sarcina ab humeris
 poenitentium vel ea ratione, & occasione
 quam retulimus sublata. Primo vni omnes
 cui

cui forte quidam, aut hanc, aut illam ob
 causam, vt ferunt mortalium casus, haud
 satis fidebant non erant mancipandi pro
 peragendat poenitentia, deinde ad vniuer-
 sam multitudinem, instar theatralis ludi,
 communisque spectaculi, quę fuerat quis
 Deo primum & item suo alicui è medio
 grege presbyterorū, ad id officij per epis-
 copum accitorum confessus, id quod Leo-
 nem quoque in occidentalibus Ecclesijs,
 ac praesertim vbi verisimile est, plus eum
 abusum inoleuisse in Campania Samnio,
 & Piceno scilicet, haud dubium quin &
 Romæ. & alibi sicubi rumor erat, malum
 hoc grassari, fecisse ex episto. 80. allucet,
 Arbitrabantur namque & Chrysost. &
 & Nectæ. alijq; eiusdem Eccles. & aliarū
 orientalium episcopi, & Leo quoque et
 Grego. alijq; seu Roman. seu aliarum oc-
 cidentalium Ecclesiarum praesules, multò
 plures à poenitentia cuius tantam cuncti,
 quantam pene baptismi diffiniebant ne-
 cessitatem potissimum in adultis timo-
 re humanæ ac publicę eius verecundiæ
 prorsus absterrendos, quam veniē amore
 ad eam incitandos huius nimirum studiū
 commune debere esse omnibus illius au-
 tem

rem extremi pudoris, non esse tot mortalium quot est pernecessaria poenitentia & exomologesis. Illo nempe proposito D. August. composuit 13. libros confessionum tanquam poenitentiae suae libellum supplicem, volo enim inquit veram confessionem facere coram te (Deum puta) in corde meo, in stylo autem coram multis testibus nam tibi nolens confiteri cui nuda sunt omnia, te mihi absconderē, non me tibi, hunc autem gemitus meus testis meus est, me mihi displicere ut tu placeas affulgens ut erubescens de me abijciā me, & eligam te, & nec mihi nec tibi placeam nisi de te & tibi quidem manifestus sum, quicumque sim, confiteor autem non verbis carnis, & vocibus oris sed animae & cogitationis clamore, quem novit auris tua cum enim malus sum nihil aliud confiteri tibi, quam displicere mihi, cum vero pius hoc tribuere tibi, quoniam tu benedicis iustum, sed quem prius iustificasti impium, confessio ergo mea tibi fit tacite & non tacite tacet strepitu clamat affectu. Quid ergo dicet quis tibi cum hominibus, ut audiant confessiones meas, quasi ipsi sint sanaturi languores meos, curiosum
genus

genus ad cognoscendam vitam alienam
 desidiosum ad corrigendam suam? Quid
 volunt à me audire qui sum, qui nolunt à
 te audire qui sint? vnde vero sciunt cum
 à me ipso de me ipso audiunt an verum di-
 cam? etc. volunt enim audire confidentem
 me, vt sciant quid intus sim, quo nec ocu-
 culum, nec aurem neq; mentem possunt
 intendere, credituri autem nunquid di-
 cam cognituri, imo sane dicit namque eis
 charitas, qua boni sunt, non mentiri me
 de me & ipsa in ijs credit, mihi certe hoc
 fructu vt congratulentur, simulq; mecum
 multi gratias agant tibi Domine dum au-
 diunt quantum ad te tuo munere accedam
 & orent vicissim pro me, quando intelli-
 gent quantum à te retarder pondere meo
 etc lib. 10. confess. cap. 1. & sequent. Sciebāt
 enim omnes veterani classiciq; doctores
 sicut quaq; Respub. suos habet magistra-
 tus suos iudices, sua tribunalia, seu prae-
 toria, suos patres patriae consulentes utilita-
 tibus, honori, paci; Reipub. seruientes,
 in qua alios imperare, alios parere, natura
 cōparatū est, ita Christū authorē salutis
 nostrae in societate atq; familia fideiū, quā
 Ecclesiam appellamus, praeponuisse quos-
 dam

Z

dam

DE PAENITENTIA

dam suæ quasi coloniae moderatores, ipsi-
 suas partes integras sane, sicut à patre imple-
 met acceperat, quasi successionem tradidisse
 & tanquam emeritum in alios, aliosq; mu-
 nus gerendum transtulisse ut sicut ipse ha-
 bet potestatem in coelo, & in terra Matt.
 28. & quemadmodum accepit clavem mor-
 tis, & inferni Apoc. 1. utq; nemo, neq; in
 coelo, neq; in terra aperit aut claudit præ-
 ter ipsum, nemoq; potest aperire librum,
 soluere signacula eius, nisi ipse Apoc. 3. 5.
 etc. sicut filius hominis mediator Dei &
 hominum homo Christus Iesus, potesta-
 tem habet dimittendi hominibus peccata
 Mat. 9. sicut accepit omne iudicium à pa-
 tre Io. 5. identidem Apostoli eorumq; suc-
 cessores, sibi vindicent, & quasi iure hæ-
 reditario ad ædificationem profectioeq;
 ut Paulinis verbis utar. corporis eius, quod
 est Ecclesia, leges autem eius fori, atq; iu-
 dicii conditionisq; quibus aut reus, sit cõ-
 demnandus, vel absolvendus, nepe an per
 hanc, an per illam poenitentiam, an sic, an
 aliter confessus id est an priuatim, an pub-
 lica, moderamini Ecclesie, & spiritui san-
 cto, cui ipse velut locum in coelum euolans
 dedit, suasq; vices credidit reliquum fecis-
 se, sicut

se, sicut alia plurima, quod nemo sanus
 inficiabitur & hinc prorsus ad suos, non
 quoscunq; sed suos elegit, ipsum dixisse
 lo. 20. Sicut me misit pater, & ego mitto
 vos etc. eiusq; rei symbolum affluisse san-
 ctum, quasi quoddam inauctamentum
 Apostolos, ecclesiarumq; seu Epif-
 copos, seu pastores omnes qui probè sa-
 piunt interpretantur quidem alieni bene-
 ficij, id est Christi mysteriorum œco-
 nomos, ac dispensatores, & largos cer-
 tē ac liberales, atqui prodigos, profuso-
 resq; non item, verum enim uerò fideles,
 spectat namq; fides ad iustitiam quæ cuiq;
 quod suum est distribuit, nempe ut mise-
 ricordes iusti & iusti sint iuxta misericor-
 diter, proinde sicut confessionem fidei, re-
 ligionisq; quam seruator efflagitat à suis
 cultoribus, Matt. 10. Mar. 8. Luc. 9. & 12. D.
 Paulo interprete Rom. 10. & in corde ad
 iustitiam & in ore credimus necessariam
 ad comparandam salutem, ita cuncti re-
 tro maiores, hanc itidem peccatorum ex-
 omologesim corde coram Deo ad iusti-
 tiam per internam illam animi contritio-
 nem, ore autem præsbytero teste, Christi
 locum tenente ad consequendam salutē

Z ij fieri

fieri omnino oportere censuerunt, & ini-
 mici nostri, ipsi testes sunt. Nam Lutherus
 atque Confessio Augustana (tot enim ha-
 bent confessiones quot non dicam ciui-
 tates sicut olim Israelitæ degenerantes à
 patrum institutis, iuxta numerum vrbium
 deos colebant, non dicā castra, aut pagos
 sed compita & vicos & domos ne am-
 plius dicam) art. 11. confessionem non de-
 bere omitti in Ecclesia assertix est, Primo
 propter consolatoriam absolutionem, se-
 cundo quòd ex ea discamus sublimem ac
 salutarem clauium potestatem. Tercio quod
 bonum sit populum assue fieri confes-
 sioni faciendæ in qua sua peccata quoad
 potest accuset, atq; denunciēt, & solamen
 conscientia adhibita absolutione percipiat
 Calvinus autem cum suis candidatis, ag-
 noscit vetustissimum vsum confessionis
 in Ecclesia ortho. fuisse cum secretæ, tum
 publicæ, sed humani, non diuini iuris, &
 liberum non lege aliqua diuina, sed huma-
 na inductum, quum secus omnes vti habi-
 tum est catholici scriptores hactenus ab
 hinc 1562. annis tradiderint, quamuis nec
 sibi satis consent boni viri isti, aliquando
 vtilem & necessariam aliquando futilem
 &

O intē.
 perias.

& perniciosam confessionem, nunc ab-
 solutionem nihil quā alieni beneficij exe-
 cutionem, modo nihil prater euāgelij de-
 nunciationem priuatam confiteantibus co-
 ram Deo, & remissionem peccatorum
 petentibus ab præsbytero, faciendam antè
 per Christum in gratiam receptis, & à pec-
 catis absolutis alias meram absolutionis ac
 remissionis denunciationem inquentes
 in genere confessis interdum ipsam vio-
 cem & grācis, latinisq; aliud sonantē per-
 negant, nonnunquam naturam incusantes
 vitium suum quod accusare oportuerat
 palpantes pariter, & excusantes, illud Iere.
 17. Promam cor hominis & inscrutabile
 humanis conatibus, vrgent adeo variant
 mutantq; ambigui mera in luce caligantes,
 & animis & sensibus, & tanquā ebrij ple-
 niq; non vino, sed vertiginis spiritu, agitā-
 tur omnes partes palpitantes, Vtrū di-
 cam ighorō an perpetuo magis placentes,
 semper potius sibi displicentes, an utrūq;
 Nam & simillimi & dissimillimi, sibi sem-
 per existunt, vno perpetuo eodemq; sco-
 po, atq; proposito, sibi satis respondentes,
 nimirū quod quauis possunt coniurarint
 & conspirarint in Ecclesie Romanæ, id est

catholica perniciem, cetera et à se quisq;
et ab alijs diuersissimi multo. Certo igitur
certius est ab Nectario nō fuisse abolitam
confessionem satisfactionemue ex inte-
gro tanquam humanam quādē institutio-
nem, quę pro rerum, locorum, temporū,
personarum vicissitudine alia, aliaq; esse
potest, sed publice in theatro fieri con-
suetam, ad Nouati phrenesim inhibēdam
cuidam primū priuatim, dein et Episcopo
eodemū omni populo ob ansam cuiusdā
incestuosi diaconi, qui poenitentiario sa-
cerdoti erat ab officijs et poenitentibus
ab obsequijs, mitiorem, facilioremq; mi-
nusq; molestam redditam, et publicā illam
soleunemque et verecundię pudorisque
plenam, in priuatā redegissee Nectarium
eāq; seruitutē qua vni omnes facere exo-
mologesim tenebantur, in libertatē alicui
ex multitudine præsbyterorum facta asse-
ruisse, idq; planē ē verbis Chrysostomi
liquere, qui non nisi theatralem probro-
sam parumq; liberalem illam exomolo-
gesim dissuadet confessionis, alioqui si-
quis alius, assertor vehemētissimus. Quid
enim aliud sibi volūt illa toties ab illo re-
petita exomologesim esse quidē faciendā
ad ba-

ad basilicam festinandum, ad sacerdotes accurrendum, hosce penes facultatem ac ius quoddam diuino munere diuinū ipsum remittendorum, ac non remittendorum peccatorum esse, non semel tantum, siue in baptismo, siue, à baptismo sed in poenitentia quoties necessum est?

Quid aliud innuit lib. 6. de sacerdotio, vbi cuperet si qua posset fieri episcopum omnium subditorum peccata causas negotia nosse, viduarum virginum coniugū pauperum diuitum, quo facilius curare posset cum ipse Domini corpus quod vocat amplius, regendum administrandumq; suscepit, illiq; omnium peccatorum subditorum calculi pendendi sint, ratioq; ipsorum vitæ reddenda? debere idcirco eum affirmat nullum diem prædicandi officio docendi, hortandi, vacuum dare, & non pro vniuerso terrarum orbe legatum, ac deprecatorem ad Deum accedere, proq; omnium hominum, non modo viuentiū, sed mortuorum quoq; peccatis propitiatorem, & quasi ipsi mundus totus commissus sit litū bellorum, cladum, turbarū, vnius locorum grassantium, precibus, & sacrificijs horrendis per inuocationē spi-

Z iij

ritus

spiritus sancti benedicendis, & non solum hominibus, verū etiam angelicis potestatibus colendis, diremptorē etc. gaudebat itaq; & gratulabatur Chrysostom. populo quem tanto libentius citiusq; poenitentiam amplexari cognoscebat, forteq; comperiebat, quanto magis ab infania & exprobatione factam alienam, ac si diceret mirum in modum gaudeo & gratulor vobis illo gravi peragroq; fasce, leuatis scio enim quam plurimos duras illas poenitentię leges detrectauisse, & exomologesim quamuis necessariam vel diu etiā in vltimum vitę punctum distulisse, imō vel contempsisse vel probri metu nō fecisse. Atqui nunc quod persępe vos admo neo confessionis faciendę sacerdotibus aduoluendum, donatum esse, quicquid ipsi donauerint, omnia singulaq; peccata, & frequenti memoria pertractanda ac ore tenus recensenda, nolo vos terreat, nolo animos vestros deiciat ab instituēda poenitentia, ne utiquam enim mando vt non parcatis honori, dignitati, pudoriq; humano, vt sitis fame hominisq; haftenus preclari, & nuncupati proditores, nihil minus imō multo amplius id protinus dissuadeo
praci-

præcipioq; non fieri ne oneri huic impor-
 tabili succumbatis, & cum poenitentia sit
 à Domino instituta medendis animi mor-
 bis, id est peccatis, suo rigore, ac severitate
 seu acerbitate, ægris, nō solum oneri, atq;
 fastidio verū etiam malo sit nolo inquam
 iam ad me deferri vestra peccata non iu-
 beo vos nunc theatrum conscendere, &
 contra vos declamari singulorum singula
 crimina, & in faciem exprobrari facino-
 ra modo enim, quod iusta de causa fuit in-
 ventum, cum ob scelus quod non ita pri-
 dem accidit, quod adhuc recenti memo-
 ria tenetis, tum humanæ erubescentiæ &
 infirmitati consulendi ergō est abrogatū
 imo vt securi poenitentiam appetatis pro-
 hibitum ne ve deinceps sacerdos aut episcopus
 cuiquam mortalium peccata, quæ
 secretò excepit effutiat, indicet, quoquo
 modo diulget vel exprobrat vos, in-
 terim agnoscite presbyteros, & Episco-
 pos, & præter illos neminem potesta-
 te pollere soluendorum ac peccatorum
 ligandorum, commodare verò eos suam
 Christo cuius præ se personam gerunt
 operam ad illos ideoq; perpetratis pec-
 catis quibuscunq; pro absolutione accele-
 randum

randum

DE PAENITENTIA

randum, cōfessionem integerrimè facien-
dam pro ipsorum arbitrio atq; sententia
agendam pœnitentiam. Hæc nimirū om-
nia proclive est cuius ex Chrysostomo,
qui vel summis labijs saluam illius præ-
stantissimi incomparabilisq; viri gustau-
rit colligere efficacissimè alioqui qui no-
ua Romaq; altera Cōstantinopolis, & ec-
clesia ea orbis Christianissimæ ab Romana
secunda & priuilegijs Romanę Ecclesiæ
dotata, huiusq; à tyrocinij & imperij &
religionis alumna qui inquam iam nuper
nata, suam matrem imo omnium Eccle-
siarum, quę sol iste lucet parentem con-
temnere fuisset ausa? quomodo si id aude-
re cœpisset non statim audisset anathema
pontificum & conciliorum adeoq; ora-
culorum diuinorum horrendum tonitrū
animaduertissent sane discrimen Attic. Io.
Chrysostomi adhuc superstitis, & exulā-
tis ob nescio quas iniquas criminationes,
successor, et qui in huius deinde locū suf-
fectus est, Sisimius, et & alij seu boni, seu
mali, defendissent certè hæresim Nesto-
rius Sisimij successor, et Anatolius, &
Acacius alijq; eiusdem sedis patriarchalis
hæretici, reclamauissent item Atticus, Sisi-
mius,

mius,

mius, Proclus, Gennadius, alijque Ro-
 manæ Ecclesiæ observatores, ibidemque
 succedentes non dissimulassent id crimi-
 nus Antichristi, vel conflandæ illi in-
 vidie causa tam prætextum speciosum iur-
 stæ depositionis, ac condemnationis, ne-
 que tantopere fauissent partibus eius Ro-
 mani, alijque occidentales episcopi, si
 eum romanæ religionis desertorem puta-
 uissent leuiter, & D. Prosper D. Agust. di-
 scipulus haudquaquam silentio præterii-
 set, aut tacitum permisisset de Io. Cassia-
 no Chrysostomi auditore, qui cum illi a-
 cerrima de lib. arbitrio intercessit contro-
 uersia, Sicut igitur omnia pauli elogio, mû-
 da, mundis, & quod inquit Chryso. sancta
 sanctis, quod est in liturgia ita sana sane sa-
 nis, Nam & Basil. d. Chrysost. multis no-
 minib. intimus, quū creberrime necessitu-
 dinē poenitentię, & faciendę cōfessionis et
 religiosissimi sacerdotij meminert, &
 quidē super Psal. 37. eū accuratē monuisset
 exomologesios demū circa illud Rugiebā
 à gemitu cordis mei, vel secundū Aquilam
 fremebā à stridore cordis mei nō ut mul-
 tis cōspicius siā cōfiteor inquit verū intus
 in corde oculos claudens, tibi soli videnti
 ea quæ

Mala
mēs ma-
lus ani-
mus.

ea quę in occulto sunt, gemitus meos ostē-
do, in meipso rugiēs, neq; enim lōgis ser-
monibus opus erat ad cōfessionē, suffice-
bāt nēpe gemitus cordis mei & luctus ani-
mi ad te deū emissi. Id si quis crude expo-
nat, nōne quā toties prädicat idē Basil. hic
exomologesim vocalē in quā irritā nul-
lamq; esse existimabit? verū si penitus in-
spiciat, an non videbitur potius veriusq;
vitia exomologistarū & cōfistentiū taxare
& reprehendere qui non raro vanā glo-
riolę captandę aut demerendę cuiusquā
amicitię gratia, & vt sanctuli magisq; hac
sua religione numini vulgo putētur deuoti
in propatulo, tēpli q; medio spectantibus
cunctis & admirantibus feruorē exomo-
logesim sacerdoti faciūt, seu fastis seu nefas-
tis diebus, suisq; deq; habentes & dies &
tempora, locaq; omnia, & quasi deo per-
petuo sese vitęq; semel omnē mācipantes
& vitales hostias offerentes, cum nō nisi
& facta exomologesi, & accepta Eucha-
ristia, quam nō il libenter multis corā &
diebus laicis, atq; profanis sumūt, miserri-
me cupiditatū suarū sint victimę? Nā eo-
dē d. Basil. teste qui verbis confitetur, pec-
catum autē nō corrigit, nihil agit. quęst. 6.
com.

cōpendio explicat. nōne qui hodieq; diceret declamaretq; vel è suggesto, aut pulpito, vel rostris eiusmodi hypocritis nihil esse, nulliusq; momēti, aut frugis ecclesiārum stationūq; frequentia, et cōfessionē, ipsamq; eucharistiā vilē esse, qualibet celebrem, & crebā suū probē officiū exequeretur? Quis id ita dici irascatur? quis sinistrē iudicet? quis heresim arbitretur? imo quis nō commendet. Idemq; dicat, & clamet fortiter? Quocirca vt semel finia, suspectus meritō bonis omnibus, cū alijs, tū hoc titulo Musculus, quod apud Sozomenum libro. 7. cap. 16. loco. §. quomodo, & quā ob causam sublatus sit in Ecclesia præsbyter poenitentialis, & operosus labor circa modū poenitēdi sic habet quomodo priuata cōfessio sublata sit Constantinopoli. Id quod primū opinor aduertisse eruditissimū iuxtaq; ac ac religiosissimū, mortale quē ego viderim & norim (bona venia dixerim) d. Io. Hassellanū, suaq; in oratione quā cygnei cantici (ni fallor) instar, Tridenti in confessu synodi perorauit, & post paucos dies, ex hac aura, cū totius concilij luctu, sublatus est, liquidissimē demonstrauisse. O vero egregium candidūq; interpretem
ecquid

ecquid porro aliud è versionibus Lutheri
 Melanchtonis, Oecclampadij (vt alios ta-
 ceam) quos auidissime cupidiusq; quam
 hamū pisces, voramus expectandū? Quid
 ni hosce quondā Ecclesiæ catho. inquil-
 nos, & Romani nominis, & fidei cultores
 coniuratoſq; olim clientes, nunc vero seu
 profugos, seu extorres vomicas schisma-
 tici alij obuijs vlnis excipiant, ambobus
 amplexentur brachijs laudēt felices ausus,
 cōmendent furoris ministeria, quibus or-
 bē cōcitare queāt? tribunalia omnia euerte-
 re. resp. demoliri, & tanquā tēpestate qua-
 dā Imperatorū, regū, & principum sceptrā
 manibus excutere, legibus humanis iuxta
 diuinisq; silentiū turpiter indicere? Quid
 ni tradent vota, atq; sententias dignos eos
 arbitrentur refractarios, quibus in cōgres-
 sibus literarijs litibusq; iurgijsq; mouēdis,
 suscitandis turbis, agendis rapinis, deniq;
 quibusuis periculis, negocijsq; intrepidē
 vtantur, cū et à quibusdā malè feriatīs mō-
 stris, quāuis satis diligentē nauatā operam,
 necdū operi sufficere cōperiant, & sciāt ser-
 monē tritū in prouerbiū diu venisse eum
 qui dū hostis fuit nocuit, itidē si amicus sit
 vtut potest profore, eoq; amplius quod et
 eorum

eorum quos deserit, res optime cognitae
 perspectasq; habeat, & quod illorum ad
 quos deficit, partim cōiectura colligat par
 tim destinata malitia, & si nō probet apud
 se, palā tamē defendit, vt aliquo malo suos
 relictos lēdat, qua quidē prorogatiōe vsus
 est Alcibiades relinquens athenienses, la-
 cedæmoniosq; sibi cōcilians, quod habet
 Thucidides hist. Athenien. lib. 6. de bello
 Peloponens. & eiusmodi quā plura profe-
 cto emolumenta accepta, referre debemus
 nostrę ætatis nostręq; memorię græculis
 permultis, qui tantū ad insaniendū vulgo
 materię suppeditaturos putant se, idq; ē
 græcis suis, nā latini satis sani sunt, quātum
 nō tantū ad totā romā, sed vniuersum or-
 bē christianū sufficiat obruendorū, qui ni-
 loquantur vt nō intelligantur, tacuisse se
 mutosq; opinantur fuisse, si vero ita vel o-
 rare vel scribere valent, vt vel à nullis, aut
 minori parte capiantur alij nostri heracti-
 ci stoici, tunc demū græci, tunc boni per-
 fectiq; oratores vel scriptores omniū di-
 gitis monstrandi sibi putantur, hi nobis
 quotidie nouas quæstiones, nouas verbo-
 rum nominumq; rixas suggerunt, isti, isti
 sunt, inquam qui piū esse opinantur, in re
 tanta

tanta fallere fortiter plebē ignauā, eò quòd materiale, & quoduis crassum mēdaciū veritatis formā, speciemq; assumat, iubentibus græculis, qui etiā si velint errare nō possint, qui nunc his, modo illis oculis infensi infestiq; bellum illud grāmaticale, indies instaurant, maleq; pro sua opinione cōpositas partes, dissidere, discrepareq; repugnantes, cōpellunt si diuis placet, quū contra & tacere, ac ita loqui, vt non intelligantur perinde sit, nisi quod istud sit etiā operā ludere & Idē vnūq; sit, quomodo quibusue verbis, ac sententijs, res proferatur, quū nō hæc illis, sed illa huic seruire debeant, et nō semper verborū, nominūq; stet honos (vt testatur in art. poe. hora) rei autē veritas maneat in æternū vt prætereā quod nulli dubiū est, sicut græcorum philosophiā, latinā fecit meliorēq; M. T. sic philosophiā coelestē diuināq;, à iudæis quidē ad græcos primū deinde ad latinos d. Pau. transtulisse, ibiq; sedē stabilem fecisse. Quid enim? nonne relictis Athenis eloquentiæ, iuxta ac sapientiæ parente vrbe omissa, Corintho emporio celeberrimo, philippis quā vrbe Philippus Creuidam prius dictā, à suo deinde nomine nūcupauit, vt

uit, vt habet de eius gestis §. 1. Diodorus
 Siculus Colossis, Thessalonica, Lacedæmo-
 niorū Sparta, Laodicia Macedonia, Gala-
 tia, pamphylia, alijsq; græciæ nobilissimis
 ditionibus Romā venit? An non S. quoq;
 Petrus, Antiochia, vbi primū christicolæ
 fortiti sunt cognomentum Christianorū
 act. 11. sedē cathedrāq; pontificatus maxi-
 mi Romā transtulit? Quid porrò? An Iu-
 dæorū, seu hebræorū Deus tantū est? absit;
 An græcorū proprius? haudquaquā nā &
 latinorū tantundē imo omniū, diues in o-
 mnes qui inuocant illū. An non vniuerso
 orbi, cunctisq; creaturis, annūciatū voluit
 Christus euangeliū? & si vsque adeo vrgēt
 græce plerāq; scripta, nunquid etiā græcē
 prædicata omnia probabūt? certē ne mihi
 quidem, nam cū d. Paulus græcis, & bar-
 baris debitor esset, omniū gentiū loquens
 prōpte, & haud difficulter, omnibus po-
 tuit euangelizare quanquā euangeliū, per
 varios casus, per multa pericula rerū terra
 iactatum & alto, diuersis orbis peragratis
 partibus, Italiā semper ab exordio quære-
 re, sedes vbi fata quietas forte ostendebāt,
 & hucusq; nō sine multorū inuidia seruāt,
 visum cōpertūq; est, & pedetentim tēde-

Act. 18.

Rom. 10.

Matt. 28.

Mar. 16.

Luc. 24.

Aa

re in

citita
drū, pie
tas Enei.
lib. 6.

re in latiū, ac spacio paucorū annorū per-
mensis omnibus mundi plagis multis ex-
antlatis casibus, superatūq; malorū lernis
plurima tandē cōsumpta opera Aufoniā
petijt, & Hierusalē locū sanctū Deo dicatū
euangelij parentē, orbis miraculū, thesaurū
immenſum margaritā illā inæſtimabilem,
non in aſſyrios, nō in medos & perſas, aut
macedones, nō ad græcos inquā allophy-
los, ſed Romā almā transportauit, latijque
finibus intulit vbi nō ſine ingēti negotio
& vniuerſorū admiratione, fauēte numi-
ne perdurat, ac ſi dudū optata, potiretur
arena & principe orbis loco occupato, tā
longè, lateq; religionis chriſtianæ termi-
nos, quā imperij terrarūque prorogare,
prorogatos tueri, tutas, eadē animi cōpo-
ſitione, ijsdemq; quibus extenſi ſunt arti-
bus, atq; virtutibus, tranquille ſecure, mo-
deſteq; poſſidere, et quod de ſe luliū iacta-
re ſolitū eſſe, teſtis Sueto. eſt, venit, vidit,
vicit, tantaq; cū ſuperbia virtute maſte,
hucūſq; obtinet, vt ambiguū ſit, imperij
faſcibus, an fidei authoritate, Roma magis
polleat, rerūq; potiatur. Tantę molis erat
Romanā condere gentem, tantis minimū
illud in principio ſemen, & granū adeoq;
bene

bene alteq; actis radicibus egebat quę nul-
 la temporū maleuolorū hominū, iniuria
 euelli extirpariq; valerēt. En Ecclesia hie-
 rosolymitana vastata est, Antiochena de-
 populata, Alexandrię æquata solo en cā-
 pos vbi illa fuit, Corinthiēsis destituta, de-
 fecit ephesina Nicena languet, Calcedo-
 nensis ijt pessum, Cōstantinopolitana Ma-
 chometicę farine labe infecta, Philippēsis
 & Colossensis, & Thessalonicen, & Lao-
 dicen. & Galatensis ac alię innumerę, per
 totā Asiā, Palestinam, Ægyptū Pontū, Ma-
 cedoniā cæterasq; orientalis plagę, colo-
 nias à fundamentis Apostolicis erectę ec-
 clesię aut nimia vetustate corruerunt, aut
 atatū calamitate, & seu gentiū, seu iudæo-
 rū, seu schismaticorū malitia dirutę sunt,
 altaq; sepultę obliuione, sola antiquitatis
 apostolicę fidelis custos superest augustis-
 sima illa Romana ecclesia, sola præter alias
 omnes viget, floret, obtinet dinini verbi
 victoriā, ab ipsis quidē Apostolis Petro
 & Paulo partā, & per alios pōtifices max-
 imos perpetua successione, quasi per ma-
 nus traditā hætenusq; conseruatā, hac nos
 triumphanus, huic fidē damus, ab hac fidē
 accipimus hanc qui non nouit inimicus

A a ij est,

Nō equi
dē inui-
deo, mi-
nor ma-
gis.

est, qui eam spernit, non eam, sed archite-
tectos apostolos, ipsumq; adeo Christum
afficit contumelia, eā tanquā germanā ge-
netricē, omniū reliquarū amplectimur, ex-
osculamur, super fide, & religione cōsuli-
mus, eius fidē, & oracula imploramus, re-
liquas oēs, velut adulterinas, illegitimasq;
maiorū exempla sequuti, fugimus, quæ sa-
nē illi amicitia, fideiq; necessitudine iunctę
nō sunt, huius vnus decreta suscipim⁹, eius
leges nostrę sunt, magisquā aut Magnesi
Platonis leges suas, aut Romani Atheniē-
siū iura sua, vel Iustinianus Aug. vlpiani a-
liorūq; seu philosophorū, seu principū in-
stitutiones suas, vel Augustinus, Cypria-
nus Basil. Iustinus, clemēs, Alexāder, Hier.
Theodoret. Lactāt. Euseb. Cæsar. ceteriq;
Ecclesię pedagogi, sapiētū & philosopho-
rū verustiorū, quacunq; æqui boniq; apud
eos reperere sua fecerunt, & prorsus sicut
primū adolēscēte religione Christi, græci
suā fidē hebræorū, hinc mox latini græco-
rū religionē suā instituere argumento, au-
titulis canonibusue, nō ita dissimilib⁹, quā
dissimili orationē stylo, atq; verbis, siue
idiomate, quomodo si paruis magna licet
cōparare, Menandri Perinthiā, andriamq;
suam

suam Teren. fecit quomodo multis scriptis
 Homeri pro suis, sed alia lingua vsus est
 Virgilius, & Nanius, & Ennius, & Plau-
 tus, & M. T. & Socrates, & Plato, & Ari-
 stoteles, ceteriq; ceterorū cū poetę poeta-
 rū & philosophi philosophorū, & orato-
 rū, tū illi, vel isti mixtim omniū. Quocirca Epilogus
 cū nostri studij locupletissimos habeamus
 autores nemo qui sapit, id romanę Ec-
 clesię vitio dabit, nemo nostrū vitupera-
 bit factū qui diuersissimorū temporū pa-
 riter atq; populorū & Ecclesiarū ac cōci-
 liorū, ab illa Christi & apostolorū memo-
 ria ad hāc vsq; nostrā perpetuā consensio-
 nē & velut cælestē illū cōcētum, pulcher-
 rima varietate consonantem, nos fatemur
 trāstulisse & pro nostris quęcunq; illa sunt
 de poenitentia & exomologesi hactenus
 vbilibet locorum vnquā, vel idiomatum
 tradita, obseruataq; ducere, & cādide sen-
 su interpretari velut propria. Peropto nā-
 que maiorum potius æmulari negligētiam
 quam istorum græculorum obscurā dili-
 gentiā qui malunt de voculis, quam rebus
 semper disceptare, quum nos aliter multò
 faciendum censeamus, atq; in eo disputā-
 dum perpetuo facta, exempla q; patrum et
supe-

40
 superiorum ætatum scita, synodorum iur-
 fa, quarumq; nationum similia, totiusq;
 hucusq; Ecclesiæ orthodoxæ symalithiā
 atq; harmoniam contaminari non decere
 Per hanc siquidē firmo, fixoq; nexu, quē
 poeta catenā auream appellauit, cum imis
 summisq; media arctissimè vinciri, mutu-
 oque cōuenire, & longinquo quasi ambi-
 tu omnia temporum colligari præterito-
 rum curricula, omnium ecclesiarum parē
 disciplinā, tanquam iunctis interuallis, di-
 remptaq; momentorum intercapedine, ad
 vnum idemq; medium, & intimum pun-
 ctum, id est ipsius æterni Dei vnionem, ac
 maiestatem indiuisam sibi perpetuo & si-
 milem, & æqualiter respondentem, referri
 proximeq; architectonicam, et basim atq;
 fundamentum nō solum ære sed vniuersa
 semel duratione perennius, quo iacto, ser-
 uatoq; integrè tēpus vtrumq;, et bellorum
 & pacis rectè foelicitatq; gubernari queat
 quoq; vel euulso vel corrupto, nihil satis
 tutum esse, nihil diu stabili gradu persiste-
 re, hanc deniq; catenam esse, abhinc vsque
 ad Christum cūctorum sæculorum, homi-
 num christianorum, apostolicarum eccle-
 siarum animos strictissimā quadam socie-
 tatis,

tatis, amicitia, qua nihil mortalibus carius antiquiusq; est, necessitudine connectentē pressiusq; multo alligatos tenentē, quā eā vitæ huius An. Senec. nuncupat, arctissimē mortales omnes perstringentem, neq; aliā ob causam Romanos olim statuas, arasq; paci atq; concordia mea opinione, dedicauisse existimandum, nisi quod vel Numinis aliquando illis inesse vel diuinæ cuiusdam energiae ad promouendos homines, inq; sui amorē & oblectationem pellicientem gratiam arbitrarentur, sine quibus nullam aut erigi, aut erectam rite excoli Remp. (id quod vsu iā venire cernimus) iudicarent, Id iuris, qui vel ignorant, vel ipernunt vel auitarum traditionum, omniumq; & etatum, & gentium consensu concordiæque immortalī abrogare contendunt, Mutianum illudq; lepidissimum in Seruum sulpitium audiant scomma, Turpe esse nobili ac patricio viro, ius in quo versatur, cuiq; operam daret, ignorare, quod habet Pomponius læt. de iurisperitis. Turpissimum porrò (vt aliquid addam) contemnere, obliterare, calumniari. iam appetit vespera, cras annuentibus superis, finē imponemus operi, si vacat tibi,
ab ne-

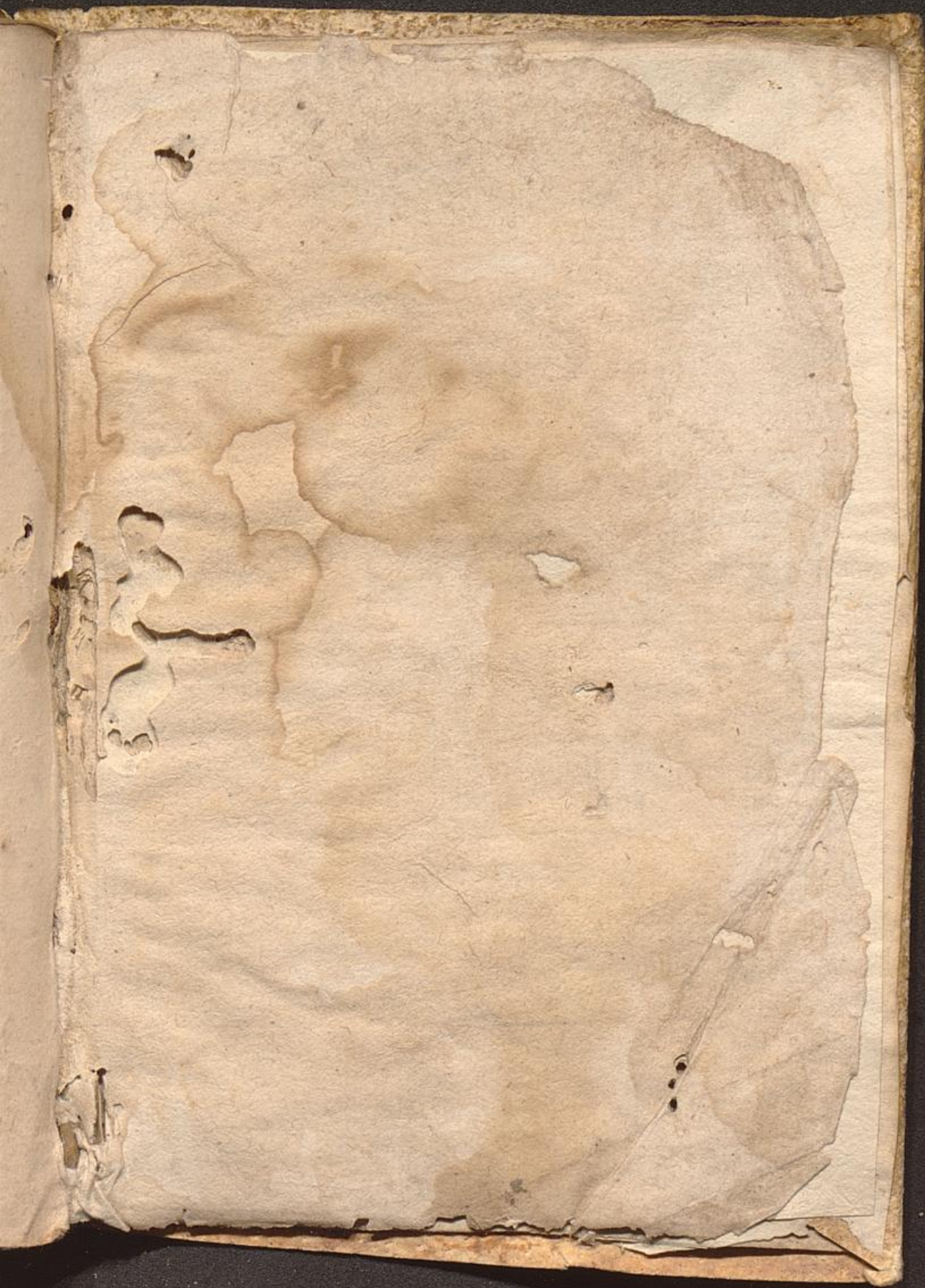
DE P A E N I T E N T I A

ad negotijs. P E N I T. Vacat permaximè
neq; vllum mihi tam vtile, tamq; necessa-
rium obuenire negotium posse reor, quod
nō huic libens proposuero christianæ phi-
losophiæ otio. Vale Domine mi in lucem
alterā. C A T E C H. Tu itidem vale quā-
diu voles. P O E N I T. Si per fata liceat.
C A T E. Si id perpetuo lubebit tibi, quod
licebit, tantundem licebit, quantum lube-
bit, Is namque demum beatus est,
cui contingit quod vult, & ni-
hil vult mali.

F I N I S.

Societatis Jesu Paderbornæ

Handwritten text, partially obscured by tape and damage.

Th
2987